Nermin Yıldırım

Misafir

Roman

hep kitap

Misafir

hep kitap TARAFINDAN YAYIMLANAN
DİĞER KİTAPLARI

Unutma Beni Apartmanı
Rüyalar Anlatılmaz
Saklı Bahçeler Haritası
Dokunmadan

Misafir

Yazan: Nermin Yıldırım

© hep kitap 2018

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2018, İstanbul

ISBN 978-605-192-245-4

Sertifika no: 34204

Kapak tasarımı: Yetkin Başarır
Vinyetler: Elif Karlı

Baskı: Mega Basım Yayın Sanayi ve Tic. A. Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merk. A Blok K: 2 Avcılar / İstanbul
Tel. (0212) 412 17 00
Sertifika no: 12026

hep kitap
Mecidiyeköy Mahallesi,
Büyükdere Caddesi,
Ercan Han B Blok 121/9
Şişli 34381 İstanbul

www.hepkitap.com.tr / info@hepkitap.com.tr

*hep kitap, TEAS Yayıncılık A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

MİSAFİR

Nermin Yıldırım

Ev

"Öldükleri sahilleri kendileri de
bilmiyorlardı."
Murathan Mungan, *Mırıldandıklarım*,
"Avar"

Bugün Ev'in dört kanadındaki bütün koğuşları ana avluya çıkardılar. Diğer günler her grup kendi binasının iç bahçesinde eşelense de, herhalde kocaman bir aile olduğumuzu görelim diye pazarları hepimizi bir araya topluyorlar. Pazar günleri birlik ve beraberlik zamanı, aynı gemide olduğumuzu hissetme, batık gemileri düşünüp su almadığımıza şükretme zamanı. Pazar günleri kadın-erkek demeden, Kuzey-Güney Kanadı ayırmadan, Ev'in tüm fertlerinin yan yana gelme zamanı. Mutlu olduğuna inanmaya çalışan aileler hep böyle yapmaz mı?

Ama filmlerdeki şen şakrak aileler gibi değiliz biz burada. Daha çok gerçek ailelere benziyoruz. Sustuğu konuştuğundan ağır tutan, konuşsa bile birbirini pek anlamayan, kendi isteği dışında bir araya gelmiş uyumsuz bir kalabalığız.

Ev'in içinde sıkıntıdan patlıyorum. İlk geldiğimde açtığım isyan bayraklarını, sırf bu yüzden tek tek indirmek zorunda kaldım. Avlu hakkımı kaybetmemek için ne istiyorlarsa harfiyen yerine getirmeye başladım. Pazar kalabalığı, daha doğrusu onca insanın acınası yalnızlığı içimi şişiriyor aslında ama azıcık oksijen barındıran

her yere dünden razıyım.

Gökyüzüne kahramanlık nişanı gibi iliştirilmiş ilkbahar güneşine rağmen, dışarı çıktığımda hava serindi. Üniformamın içine sızıp karnımı gıdıklayan haylaz rüzgâr, avludaki çiçeklerden topladığı kokuları üstüme serpti. Bu hoşuma gitti. Bunun hoşuma gitmesi daha da hoşuma gitti. Çünkü epeydir hoşuma gidecek bir şeyler bulmakta zorlanıyorum. Ne yapalım, Canan'ın sık sık dediği gibi, buna da şükür!

Hanımefendi yine ortadan toz olmuştu. Ben de yapacak daha mantıklı bir iş bulamayınca, yerdeki çiçek tarhlarını incelemeye koyuldum. Şurada çuhalar, şurada çançiçekleri. Gelincikler her zaman kırılgan, çiğdemler zarif, kahkahaçiçekleri az sonra kıkırdamaya başlayacakmış gibi muzip. Kimi açık, kimi gizliden, ama hepsi havaya baygın kokusundan bir parça salmıştı. Bambaşka bir koku daha vardı avluda, pazarlara has örtük neşenin iç gıcıklayıcı esansı. Yemeklerimize aile planlaması niyetine şap katıldığını tahmin etsem de, pazarları Ev'deki misafirlerin her zamankinden farklı bir ruh haline büründüğünü hissediyorum. Kobalt mavisi üniformaları içinde, kadın ya da erkekten çok zavallıya benzeyen bütün bu insanlar, birbirleriyle tek kelime konuşmasalar bile, haftanın bir gününde aynı göğün altında dolaşmaktan memnuniyet duyuyorlar, bunu rahatlıkla görebiliyorum. Açıkçası, türümüzün her koşulda, her tür ceza ve ecza altında, temel dürtülerine sahip çıkmasını umut verici buluyorum. Yine de avluda buğulanan arzular kendi adıma ilgimi çekmiyor. Bu yüzden havalandırmada pazar insanlarına değil, pazar çiçeklerine vermiştim dikkatimi. Onların, insanların aksine, kalp kırmayı bilmeyen, sevimli mahluklar olduklarını düşünüyordum.

Eğilmiş yerdeki tarhları incelerken, gözlendiğimi hissettim aniden. Hani ansızın sırtınızda bir yanma duyarsınız, ortada herhangi bir ses ya da temas yoktur ama yine de anlarsınız, bana öyle geliyordur diye umursamamayı deneseniz bile için için size öyle gelmediğini sezer, dönüp baksanız yanılmadığınızı göreceğinizi bilirsiniz.

Dönüp baktığımda, haklı olduğumu gördüm. Uzun boylu, çırpı bacaklı, benden azıcık büyük, çok çok yirmi bir, yirmi ikisinde, tekir bakışlı bir çocuk, yalı kazığı gibi dikilmiş beni izliyordu. Önce havadaki cilveli kokudan etkilendiğini, hormonlarının buyruğuna uyarak önüne çıkan ilk memeliye sürüklendiğini düşündüm ve bu hiç hoşuma gitmedi. Şapla seyrelse de testosteron çekecek halde değildim. Çocuğun varlığını fark etmemiş numarasına yatıp yeniden çiçeklere yöneldim. Ama hissediyordum, yerinden kıpırdamıyor, inatla orada durmayı sürdürüyordu. Haliyle ben de artık çiçeklere odaklanmakta zorlanıyordum. Gözetlendiğinizi bildiğinizde, davranışlarınız doğallığını kaybediyor, hatta sizin davranışlarınıza benzemekten tümüyle çıkıyor. Müthiş rahatsız edici bir şey bu. Hoş, eskiden, yani normal bir hayatım varken, sırf birileri beni izlesin diye Instagram sayfama en ilgi çekecek fotoğrafları koyabilmek için kafa yoruyordum. Ama bu aynı şey değildi ya da ne bileyim, aynıysa bile sonuçta hoşuma gitmemişti. Kısa bir kararsızlıktan sonra yeniden dönüp soran, en azından sorduğunu uman gözlerle çocuğa baktım. O zaten kendini hiç sakınmadan, hipnotize olmuş gibi bakıyordu. Ne yapmaya çalıştığını anlayamadım, çünkü konuşmaya niyetli görünmüyordu. Sanki bir heykeldi ve kaidesi oraya yerleştirildiğinden, eli mahkûm öylece beklemek zorundaydı.

Ne bakıyorsun filan desem, sana mı bakıyorum cevabını alacağımdan adım gibi emindim; Ev'den önceki hayatımda, yolda, izde, okulda, fazlasıyla deneyimlemiştim.

Sonunda çiçekleri boş verip Güney Kapısı'na doğru yürümeye başladım. Ama ummadığım bir şey oldu, heykel de kaidesinden kopup arkamdan geldi!

Böylece basit sayılabilecek bir gözetleme, açıkça takibe dönüşüverdi. Takipçim, ne hızlı ne yavaş, tam benim ritmimde yürüyordu. Durdum, durdu, yürüdüm, yürüdü, durdum, yine durdu. Sonunda, "Ne istiyorsun kardeşim?" diye bağırmak zorunda kaldım. Sesim hedeflediğim ürkütücü etkiyi yaratamayacak kadar tiz çıkmıştı. Takipçim gözlerini kırpıştırıp gülümsemeye çalıştı. Ev'de-

kilerle aynı dili konuşmadığımızın farkındaydım ama bu kadarı da fazlaydı. Çaresizlik içinde hızlandırdım adımlarımı. Ben hızlandıkça o da hızlandı, ben hızlandıkça o da... Derken peşimdekinin bana zarar verebileceği korkusu düştü içime. Etraftaki onca insan bu ihtimali ortadan kaldırmaya yetmiyordu, ev sahipleri müdahale etmedikçe misafirlerin çoğunun kendine bile faydası yoktu. Peşimdekine keyfimi kaçıran davetsiz bir misafir gözüyle bakmaktan vazgeçtim böylece. Korku filmlerini severim, tarih derslerini de. Yani insanın insana verebileceği zararların gayet bilincindeyim. Takipçimin bana yapabileceklerini düşününce buz gibi terledim. Adımlarımı büsbütün hızlandırdım, hızlandırdım, onun da aynısını yaptığını hissettikçe daha beter hızlandırdım. Ev sınırları içinde koşmamız yasak olduğu için koşamıyordum ama bir yandan görüp yardıma gelen var mı diye etrafıma bakınırken, bir yandan da naylon terliklerim elverdiğince, koşar adım yürüyerek kaçmaya başladım. Tam daha fazla beklemenin anlamı olmadığını düşünerek, yardım çağırmak için çığlığı basacaktım ki, ayaklarım birbirine dolanıverdi. Dünya tersyüz oldu bir an için. Kendime geldiğimde avlunun toprak zeminine yüzüstü kapaklanmıştım ve çabucak yanımda bitmesine bakılırsa, kaçmaya çalıştığım manyağa kıskıvrak yakalanmıştım.

Beden eğitiminden hayat bilgisine her derste öğretiliyor, hayat böyle. Hızlanan düşer. Düşen yakalanır. Yakalananlar yakalayanların bol salyalı insafına kalır. Daha zarif resmedenler de oluyor ama on dokuz yıldır takip edebildiğim kadarıyla, dünya, pahalı dolmakalemlerle imzalanmış orman kanunlarıyla yönetiliyor.

Kısacası her şey uygarlık tarihine uygun şekilde gerçekleşti. Medeni bir kurban gibi kaçtım, düştüm ve yakalandım. Avcım yeri öpmemi fırsat bilip yanıma geldi. Bana dokunacağını düşününce kanım çekildi. Ne bahaneyle yapacaktı bunu acaba? Canımı yakmak için mi, yardım eli uzatmak için mi? İkincisini daha sinir bozucu buldum. Düşmekten bile rahatsız edici çünkü, düşürenlerin o yılışık yardım hevesi.

Başımı kaldırdığımda yine bana bakıyordu. Ancak az evvelki hipnotik bakışlarının yerinde yeller esiyordu. Gözlerini kırpıştırıp sordu:

"Korktun mu?"

Öyle korkmuştum ki cevap bile veremedim. Kalkmama yardım etmek için uzattığı eli tutmadım ama itmeye de cesaret edemedim. Ben kendi başıma doğrulmaya çalışırken, o da neredeyse afdileyen bir sesle, "Korkma" diye inledi.

Filmlerdeki sapıkların da çoğu zaman vicdan sızlatan bir tonda konuştuğu geldi aklıma. Korkmaya devam ettim.

Anlatmak istedikleri varmış gibi, "Dinle" dedi yine o sesle. Dinlemedim, nesini dinleyeceğim. Ayağa kalkar kalkmaz, hızla Güney Kapısı'na doğru yürümeye başladım. Ardımdan bu kez kendi değil ama sesi yetişti:

"Bacaklarım bana ait değil gibi!"

Hiç arkama bakmadan doğruca koğuşa girdim. İnsanlar öyle çiçekler gibi kendi başlarına, zararsızca yaşayamıyor. İlle biri düşürecek seni.

Düşmeyi sevmiyorum. Bu Ev'e geldiğimden beri kendimi hep bir yerlerde çok kötü düşmüş ve hâlâ kalkamamış gibi hissediyorum.

Huzurdan yana havamı alınca, avlu havasından da vazgeçtim. Yeşilçam filmlerindeki titrek kadınlar gibi, yatağa yüzüstü yapışmak istedim. Ama koridorda pat diye karşıma çıkan Rikkat Abla, lavanta kokuları saçarak yolumu kesti. Hızla etrafını kolaçan ettikten sonra, elindeki telefonu gösterip, "Gülümse" dedi. Ne olduğunu anlamaya çalışarak yüzüne bakınca da çat diye fotoğrafımı çekti. Burada herkes hızla deliriyor sanırım. Geldiğim yerde de öyleydi.

Öncesi de pek matah sayılmazdı ama yine de geldiğimden beri burada ne aradığımı soruyorum kendime. Öyle ya da böyle bir hayatım vardı benim, herkes gibi bir hayatım. Ama sonra film bir yerde fena koptu. Hatırladığım o hayatla yaşadığım bu Ev arasında

tüten puslu bir zamanın içinde kayboldum. Nasıl oldu da her şey bu hale geldi, ben buraya geldim, bilemiyorum.

Bir şey olmuştu, bir çağı kapayıp yenisini açacak kadar büyük bir şey. Bir tür kıyamet gibi. Ev'e geldiğimde kıyameti hatırlamayan ölüye benziyordum. Başlangıçta anlamak için hep başkalarına soruyordum. Kıyamet, kıyametimiz nasıl koptu? Öncesi, diyordum öbür misafirlere, sen ne yapıyordun, sana ne oldu? Aldığım bölük pörçük ve birbirini tutmayan cevaplar işime yaramıyordu. Yine de ha bire öncesini düşünüyordum. Bazen o kadar çok düşünüyordum ki başım çatlayacak gibi oluyordu. Bilmiyorum, belki de çoktan çatlamıştır, o yüzden buradayımdır.

Ne zaman çıkmak istesem, kendi iyiliğim için misafir edildiğimi söylediler bana. Çok düşündüğüm dönemlerde, bu cevap kafama yatmazdı ve isyan ederdim. Sonrasında bazen Mavi Oda'da misafir edilirdim. Orada her söylenen hemencecik kafasına yatıveriyor insanın. Neyse ki zamanla merak etmediğim odalara girmemeyi öğrendim. Kıyameti hâlâ hatırlamıyorum ama bir tür kıyamet koptuysa bile, bunun kitaplarda yazan cinsten olmadığını biliyorum artık. Daha da önemlisi, nerede olduğumu da biliyorum.

Ev'deki ilk zamanlarımda, Mavi Oda ziyaretlerimden birinden sonra, bacaklarımdaki kayışları çözmeye çalışan Rikkat Abla'ya, kıyametin koptuğunu bildiğimi ama hatırlamayı becerememediğimi söylemiştim. Puslu beynimin dilimdeki sözcükleri dağıtmasına aldırmadan, bana kıyameti anlatmasını istemiş, neye benzediğini, nasıl ve nerede koptuğunu sormuştum. O da önce bir şey arar gibi dikkatle gözlerime bakmış, sonra da aradığını bulamayanların buruk tebessümüyle cevaplamıştı:

"Artık Ev'desin Esin, bizimlesin, güvende. Bir şeyler koptu evet, belki de Nuh Tufanı kadar büyük bir şeyler. Fakat bu gemideki herkesin kıyameti kendi içinde."

Anahtarlar

"Uçmakta, konmadan kıyısız bir
denizde rûh."

Yahya Kemal Beyatlı,
Kendi Gök Kubbemiz, "Uçuş"

Rahmetli annem Rukiye Hanım, gene gelip başköşeye kurulduu. Bir yandan Refet Bey'den yadigâr koltukta gırç gırç sallanırken, öbür yandan da çıt çıt çekirdek çitleyip uzaktan kumanda marifetiyle televizyon kanallarını geziyor. Sağlığında eve çekirdek girmezdi ve televizyondan hazzettiği de söylenemezdi. Fakat bir süredir her gece salonun ortasında zuhur edip mütemadiyen aynı filmi çeviriyor.

İlk ziyaretinde aklımı oynatacak gibi olmuştum. Kuruma yeni gelen misafirlerle uğraştığım için, işten yorgun argın döndüğüm günlerden biriydi. Hatta yolda telefonumun çaldığını, kimseyle konuşacak takatım kalmadığından mendeburu sessize alacakken, ekranda abimin adını görünce açtığımı hatırlıyorum. Uzun konuşmamıştık. Hal hatır sorduktan sonra, onun için mi aradı, yoksa laf arasında mı çıtlatıyor anlayamadığım bir vecihte, yakında Asım'ın geleceğini, Bostancı'daki evi hazırlamak icap ettiğini söylemişti. İşleri ona göre ayarlayayım diye tam olarak ne zaman geleceğini sorduğumda, "Belli olunca haberleşiriz ama galiba bu yakınlarda" gi-

bi bir şeyler gevelemişti. İçeriden dedelerini oyuna çağıran torunlarının cıvıltısı yükselince de evdekilerin selamını iletip apar topar kapamıştı telefonu. Abimin huyudur, her şeyi kendi istediği zaman, kendi istediği kadar yapar. Yine de kısa da olsa konuştuğumuza sevinmiş, telefonu çantama koyarken, kalbimde hoş bir kıpırtı hissetmiştim. Sonra eve vardığımda, azıcık dinleneyim diye uzandığım kanepede, üst katımdan gelen iniltiler eşliğinde içim geçiverince, yükseklerden düşüp de bir türlü yere çakılamadığım kâbuslarla dolu huzursuz bir uykuya dalmıştım. Birkaç saate kalmadan, sallanan koltuğun gırç gırç öten sesiyle kendime gelerek gözkapaklarımı araladığımdaysa, yıllar evvel Hakk'a yürüyen rahmetli annemin, oturduğu koltuktan gözlerini dikmiş bana bakmakta olduğunu teşhis etmiştim.

Euzubillahimineşşeytanirraccim!

Yok, öyle filmlerdeki gibi hemen çığlığı basmamıştım, zira dilim tutulmuştu. Güçbela ağzımı aralayıp dudaklarımı oynatsam da, boğazımdan hırıltıdan başkaca ses sökülmüyordu. Ses tellerim büzüşmüş, hayretle korku terkibi derin bir uçurumdan yuvarlanan sesim tuz buz olmuştu. Başparmağıyla damağımı çeken rahmetli, mutfaktan bir bardak su getirip elcağızlarıyla içirene dek konuşamamıştım. Dilim çözüldükten sonra söyleyebildiklerim de öyle pek ahım şahım şeyler değildi ama ölmüş annesini karşısında görmüş bir diri için çok da fena sayılmazdım.

O ilk karşılaşmamızın üstünden geceler aktı. Bu arada ben de ayılıp bayılmaları, tahtalara vurmaları, dilimi ısırmaları, hatta Felak, Nas okumaları peyderpey bıraktım. İnsan nam garip mahluk, başına gelen her acayipliğe eninde sonunda intibak ediyor. Hayat denen illet, başlı başına bir intibak mahareti en nihayet. Anasının ölümüne alışan, onun gittiği meçhulden bir gece ansızın çıkıp gelmesine mi alışamayacak? İşin doğrusu, ben annemin hortlayışına, ölümünden çabuk uyum sağladım. Kazanın durduk yere yeniden kaynadığına inanmak, öldüğüne inanmaktan kolayıma geldi. Elbet zihnime türlü çeşit soru sökün etti, babamın kızıyım neticede. Aklımı yi-

tirdiğimden, aksine yitirmemek için böyle hülyalı oyunlara başvurduğuma; annemin bir hayalet olduğundan, ömür mesaisinin dirilerin bilemeyeceği makamları da bulunduğuna, sayısız cevap buldum sorularıma. Ne var ki bir zaman sonra tekmili manasını kaybetti. Sonuç öyle kudretliydi ki, sebepler aklımın rüzgârında savrulup gitti. Tek bir hakikat kaldı geriye: Annem dönmüştü, gene benimleydi!

Ortada bir anne varsa, gözünüzün içine şefkatle bakıyorsa, hayat size böyle fevkalade bir lütufta bulunuyorsa, gerisi artık o kadar da mühim olmuyor. İnsan bunun kıymetini çocukken pek bilmiyor da, o anneyi bir kere yitirdikten sonra, hani belki rüyama girer umuduyla kendini zorlayarak uyumaya çalıştığı yıllar boyunca, kafasına dank ede ede anlıyor. Velhasıl, ilk şoku atlattıktan sonra, onu yeniden görebilmenin sevincinden ötesine boş vermeyi yeğledim. Tabii arada, sakın kurumdakilerden üşütük bir hastalığın mikrobunu kapmış olmayayım türünden ipe sapa gelmez fikirlere kapıldığım oluyor ama umursamamaya gayret ediyorum. Bazı şeyleri anlayamayacağını anlamak insana iyi geliyor. Neticede babamın olduğu kadar, annemin de kızıyım.

Hatta dönüşüne öyle alıştım ki, geçenlerde boş bulunup, eve anahtarsız nasıl girebildiğini sordum. Salonun duvarlarında çın çın öten koca bir kahkaha patlatıp, "İlahi, buraya gelene dek aştığım kapılara değil de, şu harcıâlem kapıya mı şaşıyorsun?" demesiyle, ben de kendi halime gülmeye başladım. İnsan bazen neye şaşıracağını şaşırıyor.

Tabii, asıl öbür kapıları merak ediyorum ama geldiği ilk günden beri aramızda dillendirilmemiş bir mukavele var. Bazı şeyleri ne ben soruyorum ne o söylüyor. Buraları gönlüne göre konuşuyor da, öte taraftan zinhar söz etmiyor. Belki bu şartla salıverilmiştir, bilemiyorum. Annemin işlerine akıl sır ermez.

Ben küçükken, evimizdeki kimi gariplikleri izah etmeye çalışırken, bir keresinde, "Bende bir anahtar var. Anneannende de vardı aynısından" demişti.

Acaba önüne çıkan bütün kapıları açıp buraya kadar gelmesi-

ni mümkün kılan, yine o anahtar olabilir mi?

İşin doğrusu, çocukluğumda malum anahtardan pek hoşlanmazdım. Belki ailenin kadınlarına cömertçe dağıtılırken benden esirgenişine gücendiğimden, belki annemle arama yabancıları soktuğuna vehmettiğimden, belki de sefil bir kendimi beğendirme telaşıyla babasının kızı olmayı yeğlediğimden, kim bilir.

Annemde bizim ulaşamayacağımız hususiyetler olduğunu daima sezdim. O zamanlar böyle göremiyordum ama babamın bile ona baktıkça ödünün koptuğunu sonradan sonraya farkettim. İnsan en çok sevdiklerinden korkar, onları yitirmekten.

Annem kocasını sevmez değildi, pekâlâ seviyordu. Bizleri de seviyordu, hem de çok. Ancak her anahtar sahibi gibi kendisini bekleyen kapılar vardı, bitmek bilmeyen sorumlulukları. Babamınsa bu sorumluluklardan zerrece hazzetmemek için tonlarca sebebi... Velhasıl, görmek istemediği hakikatle ne vakit yüzleşse, öfkeye kapılırdı. Yani o vakitler bana öyle gelirdi. Zavallıcığın damarlarında fokurdayan zehrin öfke değil, düpedüz korku olduğunu anlamam için büyümem, yaşlanacak kadar büyümem gerekti. Ne tuhaf, duygularımız elbiselerinden sıyrılıp soyunduğunda, kendilerinden çok düşmanlarına benziyor. Olduğu şeyi olmadığıyla gizlemeye çalışıyor insan. Babamın, korkusunu öfkesiyle örtmeye çabalaması gibi.

Halbuki annem korkulacak kadın değildi. Sevgi doluydu, müşfikti, neşeliydi. Maraz da buradan çıkıyordu çoğu zaman. Onun bu hasletlerini, sırf bizimle değil, talip olan herkesle paylaşma sevdasından.

Şu salonda zuhur ettiği ilk günler, yine böyle bir sevda uğruna dönmüş olabileceğini düşünmüştüm. Yarım bırakılmış bir işi tamamlamak için mesela. Hani filmlerde hayaletler hep o tür sebeplerle ortaya çıkar ya...

Fakat annem öyle kutsal gayelerden dem vurmadı hiç. Acelesi, hatta işi varmış gibi bile değildi. Sanırsın Tahtalıköy'den buraya, saat başı ring seferi yapan halk otobüsleri kalkıyor; bizimki de la-

lettayin bir gezinti için birine atlayıp yola çıkmış, geçerken bana da uğramış. Ahiretten gelmiş biri nasıl davranır bilmem ama annem hiç ahiretten gelmiş gibi davranmıyor. Öyle mahşeri mesajlar vermekle yahut âlemin sırrını kulağıma üflemekle alakası yok. Üstünde acayip bir kılık, bazen suspus oturuyor, bazen havadan sudan bahisler açıp fuzuli çene çalıyor. Renklenmesine, bu kadar çok kanal göstermesine ve bilhassa gösterdiklerine duyduğu hayretle, televizyona bakıp meraklı sorular soruyor yahut kanlanmış gözlerime cıkcıklayarak, uykusuzluğa birebir olduğunu söylediği demirhindi şerbetinin tarifini vermeye koyuluyor. Aklından ne geçtiğini anlamak kabil değil. Dün gece durup dururken, Esin'in fotoğrafını çekip çekemeyeceğimi sordu mesela. Geçenlerde belki alakasını cezbeder diye işyerimi anlatırken, son dönemde gelen misafirlerden bahsetmiş, içlerinden birinin bana kendi gençliğimi hatırlattığını söylemiştim. Unutmamış, nereden icap ettiyse görmek istedi. Esasen, kastettiğim fiziksel benzerlikten ziyade, kızcağızın bakışlarında rastladığım tanıdık bir ahvaldi, sanki kaybolmuş gibi. Tabii bunun şaşılacak yanı yok. Neticede bir akıl hastanesine ekseriya, aklını âlemin nizamına uyduran ip inceldiği yerden kopunca savrulup kaybolanlar gelir. Yeterince dikkatli bakarsam eğer, gözlerinden koordinatlarını okumayı bilirim, yıllar içinde öğrendim. Ve ilk gördüğüm andan itibaren, Esin'in yanlış yerde olduğunu hissettim. Dosyasını biraz kurcalayınca haklı olduğumu da anladım zaten. Nevar ki koordinatları hiç de doğru kestirememişim. Durumunu fark etmemle, nahoş bir mesuliyet çöktü omuzlarıma. Galiba biraz Süreyya'nın da tesiriyle, yapmam gerekeni değil, yapılacak son şeyi yapıverdim. Böylece, Esin'le aramızda, kendisinin dahi bilmediği bir sır vücuda geldi. Bir tür suç ortaklığı. Onca misafir dururken, anneme ondan bahsetmeyi seçmemin asıl sebebi, benzerliğimiz filan değil, tastamam buydu belki. Suç mahalline dönen suçlular gibi, bir biçimde Esin hakkında konuşma isteği.

Gelgelelim bütün bunları Rukiye Hanım'a izah edemeyeceğimden, bugün bir punduna getirip istediği fotoğrafı çektim. Ak-

şam gösterdiğimde, çitlediği ayçekirdeğinin tuzlu kabuğunu kâseye bırakırken, göz ucuyla şöyle bir süzüp,

"Allah aşkına Rikkat, bu kızcağızın neresi senin gençliğine benziyor?" dedi. Muhtemelen haklıydı ama bu kısacık cümlesi, geldiğinden beri hiç lafını etmediğimiz bambaşka bir yaranın kabuğunu sıyırmaya yetti.

Başımı kaldırıp yüzüne baktım. Alnına düşmüş kestane buklelere, alev alev yanan bal rengi gözlerine, onları revnaklı bir mahfaza misali örten upuzun kıvrık kirpiklerine, minik kırmızı ağzına, uzun beyaz boynuna, toprağın altında nasıl böyle tazecik kalabildiğine akıl sır erdiremediğim etinden taşan gençliğe, güzelliğe... Son yıllarda benek benek çillerle dolan kemikli ellerimi uzatıp, biçimli, zarif parmaklarını avuçlarımın içine aldım. Sebebini kestiremediğim bir mahcubiyetle gözlerimi gözlerinden kaçırıp, nicedir içimden geçeni usulca fısıldadım:

"Anne, sen benim gençliğimi nereden bileceksin? Yanımda değildin ki."

Öldüğünde o otuz altısındaydı, ben on altımdaydım. Şimdi ben altmışım, o hâlâ otuz altı.

Eskiden, annemin dillere destan güzelliğinin yanında çirkin ördek yavrusu gibi kaldığımı düşünürdüm hep. Şimdi ondan hem çirkinim hem de yaşlı.

Fotoğraflar

"... fotoğraflar bile şimdi içimde bir
şüphe uyandırıyordu."

Kader Abdolah, *Boş Şişelerin Yolculuğu*

Günler tek yumurta ikizi gibi birbirine benziyor. Sabahlar sabahlara, akşamlar akşamlara, koridorlar koridorlara, voltalar voltalara... Her yeni gün, öncekinin kötü bir kopyasına dönüşmekten utanmadan uzayıp gidiyor.

Ama bugün Ev'de alışkın olduğum mıymıntı akışın dışına taşan bir hareketlilik vardı. Koğuşa sızan sivrisinek, kafasını bol kimyasallı kanımızla tütsüledikten sonra, duvarlara çarpa çarpa uçup gitti; ben, kendimi Kader'in çamurlu ellerine bıraktım ve ablalar, dünya yanmış da durum şimdilik bizden gizleniyormuş havalarında fısıldaşıp harıl harıl dedikodu etti. Düpedüz hemşire oldukları halde kendilerine öyle hitap etmemizi istemiyorlar, abla dersek çok sevinirlermiş. Demezsek de üzülmekle yetinmeyip kalayı basıyorlar. Ara sıra uğrayan çam yarması bir doktor var, sağa sola emirler yağdırmasına ve ev sahiplerinin karşısında hazır ola geçmesine bakılırsa, buraların ağası o. Bir keresinde onun önünde Halime Abla'ya "Halime Hanım" diyecek oldum, adamın rengi anasına sövülmüş gibi attı. "Hanım olur mu hiç! Yabancı mı o, onlar sizin ablalarınız" diyerek buz gibi bir şefkatle gülümsedikten sonra,

ablalara dönüp, "Hitaplar konusunda misafirlerimizi bilgilendiriyoruz değil mi?" diye inceden fırça kaydı. Buradaki ablalık, abilik, yaşla değil, başla ilgili. Elli yaşında hastalar yirmi yaşında hemşirelere abla diyor.

Aslında en az dünkü ikiz kardeşi kadar sakin başlamıştı gün. Sabah her zamanki gibi altı buçukta yuvada dönen anahtar sesi ve beynimi oyan baş ağrısıyla uyandım. Koridora çıkıp Rikkat Abla'nın elinden sabah postasını aldım; iki mavi, bir beyaz, bir sarı. Geçen hafta boyunca iki mavi, iki beyaz, bir sarı, bir pembe vardı, bu değişikliği iyiye işaret sayıp kendimi şanslı hissetmeye çalıştım. Neden avuç avuç hap yutmam gerektiğini sorduğumda, öfke kontrolünde sorun yaşadığımı ve şiddet eğilimi taşıdığımı söylemişti Mennan Bey. Bu acı bonbonları saldırganlığıma önlem olarak veriyorlarmış yani. Bugüne kadar duyduğum en saçma şeylerden biri! Pehlivan mıyım ben, ninja mıyım, kime, niye saldırayım?

İlk zamanlar, canım istemezse haplardan kaytarmanın yolunu bulurum sanıyordum. Sonuçta midemi açıp bakacak halleri yoktu. Bir filmde görmüştüm, Jack Nicholson, akıl hastanesinde kendisine kakalanan hapları dilinin altında saklıyor, etrafındaki avanakları da yuttum diye kandırıyordu. Ama Ev'de işlerin böyle yürümediğini çabucak anladım. Ev sahipleri arada bir kan testi yapıyor, değil ne yiyip ne içtiğimizi, alyuvarlarımızın cinsel hayatını dahi yakından takip ediyor. Annemin, ev işlerinin bir parçası gibi düzenli olarak günlüklerimi okuduğu yıllarda bile, daha gizli bir özel hayatım vardı. Yazmayı bıraktım ve hayatım bana kaldı. Oysa şimdi bıraktım deyip kurtulamıyoruz testlerden. Damarlarımızın dahi mahremiyeti yok burada. Bir tek nasıl oluyorsa Canan'ın gece gezmelerinin mahremiyeti var. Onun dışında kalan her şey, aklımız, kanımız, midemiz, dolayısıyla boşaltım sistemimiz bile kontrol altında. Bu yüzden, Amerikan iyimserliğine yüz vermeden hapları uslu uslu yutup, önce tuvalete, oradan da yemekhaneye yollandım. Kahvaltı her zamanki gibi tatsız, çay bir Ev geleneği olarak hayata küstürecek kadar acıydı. Sandalyenin üstüne maymun gibi at-

layıp yanıma tünedikten sonra, ters çevirdiği kaşığın sırtından yüzüne bakarak kaşlarını düzeltmeye koyulan Canan'a yakındım:

"Sabahın köründe çayı bu hale getirmeyi nasıl başarıyorlar? Sırf gıcıklık olsun diye akşamdan demlemeleri filan lazım."

Âdeti olduğu üzere sevimli bir canavar gibi bütün dişlerini gösterip, "Sabah sabah söylenmeee. Buna da şükür" dedi. Sonra da ağzını, dudaklarının arasından bir yük gemisi geçmesine izin verecek genişlikte açıp uzun uzun esnedi. Uykusunu alamadığı her halinden belliydi.

"Dün gece neredeydin?" diye fısıldadım.

"Koğuştaaa."

"Gece uyandığımda yatağın boştu."

"Sabah uyandığında doluydu ama değil mi?" deyip yine dişlerini gösterdi. Canan mı arayıp tiki buldu, yoksa tik mi gelip Canan'a musallat oldu, bilmiyorum. Dünyanın en sinir bozucu hareketi, yine de garip bir şekilde ona yakışıyor. Öndekilerin birbirinin üstüne binmek pahasına yakınlaşması sayılmazsa, kolayca inci gibi kategorisinde değerlendirilebilecek dişlerini yeterince sergilediğine emin olduktan sonra, bütün soğukkanlılığıyla, "Ev'den kaçmak için nefis bir gün, değil mi?" diye sordu.

"Şşşt!" diye, işaretparmağımı dudağıma götürdüm. Duysalar canımıza okurlar. Havalandırmayı rüyamızda bile göremeyiz. Hem de boş yere! Sonuçta kaçacağımız filan yok. Ben korkağın tekiyim, Canan desen buraya kendini dar atmış zaten. Sadece hayalini kurmayı sevdiğimizden atıp tutuyoruz. Bazen uykuya dalmadan önce yattığımız yerden fısıldaşarak, asla gerçekleştirmeyeceğimiz, gerçekleştirmeyi aklımızdan bile geçirmediğimiz hoptirinaynam planlar yapıyoruz. Hoptirinaynam, Canan'ın lafı. Neşeli demekmiş. Ev'de pek öyle renkli bir hayat yaşayamadığımızdan, biz de ne yapalım, olmayacak şeyler konuşarak kendi kendimize neşelenmeye çalışıyoruz.

"İç bahçeden kaçmak imkânsız, duvarlar yine Ev'e çıkıyor" diyorum mesela ben.

O da sesinde konfetilerle, "Ama ana avlu öyle değil" diye müjde veriyor. Sonra muhtemelen oracıkta uydurduğu bazı kaçış hikâyeleri anlatıyor. Efendim daha geçen ay, erkeklerden biri, ana avludaki duvara tırmanıp kaçmış. Bir başkası iki abiyi rehin alıp, bankada işini bitirmiş yağlı müşteri gibi gerine gerine yürüyerek kapıdan çıkmış.

"Biz yürümeyelim, koşalım lütfen" diye araya giriyorum. Ev'de koşmaya izin verilmemesi, en az Ev'in kendisi kadar canımı sıkıyor. Sıkıntı hayal gücümü kamçılıyor. "Başımıza da kadın çorabı geçiririz."

"Hoppala Keşan Esin Paşam, o banka soygunlarında olur" diye kıkırdıyor Canan. Sonra da hayalime kıyamayıp, kabul ediyor. "Ama biz geçirelim yine de. Ev'den kaçtıktan sonra bakarsın banka da soyarız. Hatta elimiz değmişken posta arabası da."

Bunları bir duysalar, kendi aramızda eğlendiğimize kimseyi inandıramayız valla. Ev'in dört kanadını aydınlatmaya yetecek elektriği bir seferde basarlar vücudumuza.

Canan bunu elbette biliyor, Ev'in inceliklerini bana öğreten bizzat kendisi, benden iyi biliyor. Yine de ev sahiplerinin civarda olmadığı zamanları kollayıp böyle tehlikeli sohbetleri her zamankinden biraz daha yüksek sesle dillendirerek ödümü patlatmak hoşuna gidiyor. Ona eğlence olsun zaten, çocuk gibi her şeyle kafa buluyor. Geçen gece, akşam yemeğinde Şerife'nin cinli perili muhabbetlerine maruz kaldıktan sonra, odaya geçip de ışıklar kapanınca, "Bak, ayaklarım ters" demişti de aklım başımdan gitmişti. Hayır yani, öyle olmadığını bildiğim halde içim buz kesmişti. Canan işte, mizah anlayışı da kendine göre. İngilizler gibi.

Çayın yarattığı geleneksel hayal kırıklığına rağmen kahvaltıdan vazgeçmemiştim. Çatal delici aletten sayılıp bizden esirgendiği için, tabaktaki peyniri kaşığımla almaya çalışırken, biri sağ omzumun üstünden aniden başını uzatınca, boş bulunup yerimden sıçrayıverdim. Müzeyyen'in dikkatle yüzüme bakan gözleriyle karşılaşınca da, havası kaçmış balon gibi derin bir nefes vererek

arkama yaslandım.

"N'aber Müzo, gelen giden var mı bu sabah?" diye takıldı Canan. Müzeyyen içini çekti.

"Bekleyince gelmiyor, ben kendim gideceğim."

Sonra omuzlarını düşürüp ağır ağır uzaklaştı yanımızdan. İlerideki masalarda oturan birkaç misafirin daha yüzüne eğilip baktı. Aradığını bulamayınca da, küskün çocuklar gibi mahzunlaşıp sandalyelerden birine çöktü. Geldiğimden beri sürekli birini arıyor. Bazen böyle tek tek yüzlerimizi tarıyor, bazen de oturup bekliyor. Arada bir de heyheylenip yollara düşmeye kalkıyor. Yol daima Ev'in kapılarında, duvarlarında son buluyor. Havalandırma saatlerini en çok sevenlerden biri o. Ama iç bahçe de, ana avlu da yüksek duvarlarla çevrili, Müzeyyen'in gidebileceği uzak bir yer yok. Yine de özellikle pazar günleri bakabileceği daha fazla yüz bulduğu için memnun oluyor. Ne var ki arama, bakma ve özellikle gitme faaliyetlerinde fazla istekli olduğu hareketli dönemlerinde ana avluya çıkarmıyorlar onu. Zaten istek ile özgürlük arasındaki yanlış korelasyon hepimizin belini büküyor, belki de Ev'in en büyük açmazı bu. Gözlerini Müzeyyen'den ayırmadan, "Nişanlıymış" diyor Canan. "Nişanlısı askere giderken, 'Bekle beni' demiş. Müzeyyen de beklemiş. Günler geçmiş, beklemiş; aylar geçmiş, beklemiş; sekiz ay yirmi yedi gün bekledikten sonra nişanlısının ölüm haberi gelmiş; Müzeyyen yine beklemiş. Fırat'mış oğlanın adı. Fırat'ın yedisi okunmuş, kırkı okunmuş, senei devriyesi olmuş, annesi bile beklemekten yorulup çareyi oğlunun yanındaki mezara girmekte bulmuş ama bizim Müzeyyen beklemeye devam etmiş. Bir gün Müzeyyen'i elinde kör bir jilet, bileklerini jülyen doğramaya çalışırken yakalamışlar, 'Bekleyince gelmiyor, ben kendim gideceğim' diye sayıklıyormuş. Getirip buraya tıkmışlar. Yıllardır çıkıp çıkıp geri geliyormuş" diye anlatıyor.

Birbirimize bakıp gülüşüyoruz. Bir süredir oynadığımız bir başka oyun bu, tabii ki Canan buldu. Arada bir böyle Müzeyyen'in kimi beklediğiyle ilgili hikâyeler uyduruyoruz. İlk zamanlar kendi-

mi biraz kötü hissediyordum, kadıncağızla dalga geçiyormuşuz gibime geliyordu. Öyle değil aslında. İhtimalleri konuştukça, gerçek önemini kaybediyor ve bu, bizim gibi gerçekle bağı zedelenmişlere iyi geliyor.

Ev'deki ilk zamanlarımda, kıyamete benzer büyük bir felaketten artakalan az sayıda insandan biri olduğuma inanıyordum. Deprem, nükleer savaş, Allah'ın gazabı, artık adına ne denirse, büyük bir şey işte... Ben de diğer misafirler gibi kurtarılıp buraya getirilmiştim. Herhalde izlediğim filmlerin etkisiyle, kendimi dışarıdaki yıkımdan kaçanların buluştuğu ıssız bir adada sıkışmış farz ediyor, kurtarıldığım için minnet, sıkıştırıldığım için öfke duyuyordum. Minnet anlarında sorun yoktu ama öfkelendiğimde ev sahiplerini çileden çıkardığım için avuç avuç hapın yanına birtakım enjeksiyonlar da ekleniyor, bazen iş Mavi Oda'ya kadar varıyordu. Zaten bulanık olan beynim, sıktıkça suyu çıkan leş gibi bir süngere dönüyordu.

Basit bir savunma yöntemiydi benimki aslında. Zihnimdeki boşluktan rahatsız olunca, kimse daha güzel bir hikâye anlatmadığı için kendiminkine inanmayı seçmiştim.

Nerede olduğumu anlamam zaman aldı. Aklımı daha çabuk başıma toplayabilirdim belki ama etrafımda onu karıştıracak bir dolu tuhaflık vardı. Üniformalar, abiler, ablalar, saçma sapan kurallar, kafamdaki akıl hastanesi imgesiyle tam olarak örtüşmüyordu. Annemi hiç görmeyişim ve buraya getirilmeme izin vermesine akıl sır erdiremeyişim de kafamı hepten karıştırıyordu. En nihayet apokaliptik dönemimi geride bırakarak, Ev, Ev, Ev diye beynimi yedikleri yerin bir akıl hastanesi olduğunu anladıktan, daha doğrusu bu gerçeğe ikna olduktan sonra, kendi kendime sormuştum:

"Ne yani, şimdi ben deli miyim?"

Şimdiki ruh halime varıncaya dek, Ev'le kurduğum ilişkide pek çok kırılma yaşadım. Çünkü Ev'in kimliği biraz da benim kimliğim artık. Gözümü Ev'de açana, hatta Ev'in bir akıl hastanesi olduğunu anlayana kadar deli olduğumu bilmiyordum mesela. Ha-

yatım boyunca kimse ne söylemiş ne de hissettirmişti bunu bana. Ailem, arkadaşlarım, öğretmenlerim, hiçbiri mi anlamamıştı? Yoksa biliyorlardı da benden mi saklamışlardı? Aklı başında biri gelip kara haberi vermedikçe, bir deli, deli olduğunu kendiliğinden anlar mı? Peki ben, hep mi deliymişim, sonradan mı delirdim ya da sahiden deli miyim? Öyleysem, aklımı ne zaman, nasıl kaçırdım; değilsem burada ne işim var? Bütün bunları uzun uzadıya düşünecek vaktim oluyor burada. Ev'de vakitten bol tek şey sıkıntı, bozdur bozdur harca. Ne zaman yakınsam, Canan istiridye kaçkını dişlerini göstere göstere sırıtıyor.

"Buna da şükür minnoş."

İnsan bir lafı defalarca duyunca, ona inanmaya başlıyor. Canan şükür diye diye beni çok daha kötüsünden yırttığıma, kendimi şanslı saymam gerektiğine bile inandırdı. Belki de buraya gelmesem daha feci bir yerde ya da durumda olacaktım. Gelişimi bir hatırlasam her şey çözülecek. Sahiden deli miyim değil miyim, belki onu da öğreneceğim. Tabii bilmek neye yarayacak, ondan pek emin değilim.

Canan, Ev'e neden getirildiğimi bulabilmek için en sık rastlanan sebepleri sıralayıp test ederken, "Aşk?" diye sormuştu bir keresinde. Yüzümü limon ağacı yemiş gibi ekşitmiştim.

Evet, Sezgin'i hatırlıyordum, bana ettiklerini de. Kalbimi fena kırmıştı, doğru, ama aklımı başımdan almamıştı. Onun biletini kesmiştim hem. Ortak hatıralarımızdan birinde, kafasından aşağı bol yağlı salata boşaltıyordum. Bu yüzden Ev'e getirip tıkmış olamazlardı herhalde beni. Canan salata ikramını duyunca katıla katıla gülmüş, "O delilik değil, akıl sağlığının yerinde olduğunun göstergesi. Ama Mennan Bey şiddet eğiliminden sayıyorsa bilemem" demişti.

"Sivrisineklere bile vuramadığım için yazları kolum bacağım fosur fosur şiş gezerim ben. Sezgin'in salata tabağı sayılmazsa, hayatım boyunca, ilkokulda kokulu silgimi yediği için dövdüğüm Gökhan'dan başka kimseye şiddet göstermedim" diye cevap vermiştim.

"Hiç mi?"

"Eh, büyürken ufak tefek kavgalarım olmuştur."

"Kimin yok ki?"

"Büyüdükten sonra arada bir ümüğünü sıkıvermek istediğim insanlar da."

"Hangimiz sevmedik çılgınlar gibi!"

"Ama biliyor musun, öfke kontrolünde sorun yaşadığım safsatasını duyduğumda sahiden öfkeleniyorum. Hele şiddete yatkın olduğumu söyleyen o Mennan Bey'in ağzını burnunu kırmak istiyorum. Ona gerçekten katılmıyorum."

Sonra Canan'la dünya yansa saçlarımızı tarayacak gibi gülüşmüştük. Ev'e dayanmanın yollarından biri vara yoğa gülmek. Diğeri, her haltı ciddiye almaktan vazgeçmek.

Yine de hiç değilse neden burada olduğumu anlamak istiyorum. Zaman kaygan bir zemin, altımda kımıl kımıl oynuyor. Ev'den önceki hayatımı, annemi, okulumu, arkadaşlarımı, hepsini hatırlıyorum. Ne var ki bir yerden sonra bağlantı kopuyor, sinema perdesinde yanan filmin eriyişini seyreder gibi kalakalıyorum.

Zihnimdeki eksik kısmı doldurabilmek için çabalıyor, dışarıdaki hayatıma dair hatırlayabildiğim son anları düşünüyorum. Hafızamdaki son görüntüde Mağazalar Caddesi'ndeyim. Ama görüntü akmıyor, o caddeden bir türlü çıkamıyorum.

Kendimi bir ileri bir geri sarıp duruyorum. Mağazalar Caddesi'nden sonrasını bulabilmek için Mağazalar Caddesi'nin öncesine dönüyorum. O günün sabahını düşünüyorum. Kahvaltı sofrasını, annemin elindeki omleti masaya bırakışını. Omlet tam sevdiğim gibi, dereotlu, peynirli... Omletin içindeki peyniri bile hatırlıyorum da buraya neden, nasıl geldiğimi hatırlayamıyorum! Annemin nerelerde olduğunu, bunca zamandır neden beni görmeye gelmediğini, aramaya bile lütfetmediğini bilmiyorum. Bu da ister istemez onunla ilgili bir sebepten delirip delirmediğim sorusunu getiriyor akla. En azından Canan'ınkine getirmişti.

Aşktan verim alamayınca, taziyeye gelmiş gibi sırtımı sıvaz-

layarak, "Sakın valideye Allah rahmet eylemiş filan olmasın" deyivermişti. "Hele bir de maazallah senin elinden olduysa, hani haberlerde görüyoruz ya, bir cinnet anında filan."

Şaka yapıyorsa komik değildi. Yapmıyorsa hiç komik değildi. O gün Mağazalar Caddesi'nde annemin de yanımda olduğunu gayet net hatırladığımdan, zihnimde beliren korkunç soru işaretlerini kuyruklarından tutup yere fırlatmış, Canan'a ters ters bakmıştım.

"Ay beyin fırtınası yapıyoruz şurada. Hem öyle değildir korkma. Yoksa kantin paranı idareye kim verecek? Paralar ailelerden geliyor sonuçta."

Canan aklına gelen olur olmaz her ihtimali benimle paylaşmaktan geri durmazken, ser verip sır vermemekte uzman ev sahipleri, hiçbiri, hem de hiçbiri, bu konudaki sorularımı doğru düzgün cevaplamaya yanaşmadı. Hatırlamanın iyileşme süreciyle ilgili olduğunu ve dışarıdan müdahale edemeyeceklerini, merak etmememi, her şeyin yolunda gittiğini söyleyip kenara çekildiler hep. Annemle ilgili bile ağızlarını bıçak açmadı. Ben de öfke nöbetine dönüşen ısrarlı sorgulamaları yavaş yavaş bıraktım zaten. Bağırıp çağırmak burada işe yaramıyor, hatta nöbetlerin sonrasında başıma gelenler, hatırlamaktan çok unutmama sebep oluyordu. Hele o Mavi Oda... Her çıktığımda, girerken olduğundan daha azını hatırlıyordum ve eski halime dönmem zaman alıyordu.

Ev'in kurallarıyla birlikte sakinleşmeyi de öğrendikten sonra, zihnimi kazıya kazıya Mağazalar Caddesi'ne kadar geldim. Eğer kafamın içindeki zaman çizelgesinde yanılmıyorsam, şimdilik hatırlayabildiğim son fotoğrafta kahvaltıyı bitirdik, annemle birlikte spor ayakkabı alışverişindeyiz. Aslında galiba ben başka bir yere gidecektim ama nereye hatırlamıyorum. Önemsemiyorum da, sonuçta gitmemişim. Mağazalar Caddesi'ndeyim. Fakat ondan ötesi uzay boşluğu. Sonra ne oldu da buraya getirildim, bilmiyorum.

Yine de er ya da geç bulup çıkaracağıma inanıyorum. Sonuçta ilk geldiğimde bu kadarını da hatırlamıyordum. Beni buraya ge-

tirenin anlık bir yıkım değil, sinsi sinsi ilerlemiş, uzun soluklu bir hastalık olması da mümkün. Öyleyse bile, buralara gelecek kadar sapıttığım anı bilmek istiyorum. Bir de annemin nerede olduğunu, neden bir kere bile beni görmeye gelmediğini tabii.

***

Bugün hava güneşli ve bu benim için artık eskisinden çok daha önemli. Bazen bulutları bahane edip havalandırmayı kısa tutuyorlar, hatta tamamen iç ettikleri bile oluyor. O zaman dokuz buçuktaki yat saatine kadar bütün günümüz, yüz metrelik koridorda volta atarak, döndüre döndüre hep aynı doğa manzaralarını gösteren televizyona aval aval bakarak ya da koridorun iki ucundaki sigara odalarında körüklenen ciğerlerimizi patlatmaya çalışarak geçiyor. Yağmurun sesi genellikle kapalı pencerelerden içeri girmiyor ama gök gürültüsü bazen duyuluyor. Hatta pencerelerin şimşeğin güçlü ateşiyle aydınlandığı bile oluyor. Bundan çocukluğumdan beri tırsıyorum. İlkokuldaki sıra arkadaşım Memo, şimşekle gök gürültüsü arasındaki zamanı hesaplayarak, yıldırımın ne kadar uzağa düştüğünü bulmayı öğretmişti bana. Öyle zamanlarda içimden saniyeleri sayıyorum; 1 saniyeyse 340 metre, 2 saniyeyse 680 metre, üç saniyeyse 1 kilometre 20 metre uzağa düştüğünü biliyorum. Ne kadar korkacağıma ona göre karar veriyorum. Fakat eskiden hava muhalefeti lafı komik gelirdi, şimdi kısa ömrümde gördüğüm en etkili muhalefet olduğunu anlıyorum. Termik güçler karşısında hepimizin boynu kıldan ince; yağmurun ne zaman yağıp ne zaman duracağı hiç belli olmuyor. Hazırlıksız yakalandıklarında, küresel ısınmayı suçluyor ev sahipleri. Uyuntu küremizde yaşanan iklim değişikliği yüzünden avlu saatleri bile doğru düzgün planlanamıyor. Her sabah uyanır uyanmaz içimden, bugün hava muhalefeti olmasa bari diye geçiriyorum. Bu sabahki dileğim tutmuş olacak ki, kahvaltıdan sonra, üst kattaki 78. Koğuş'la ortak kullandığımız iç avluya, havalandırmaya çıkarıldık.

Avluda boyası pul pul dökülmüş, tek bacağı aşındığı için belli belirsiz hareket eden aksak bir bank var, gelip gidip ona oturuyoruz Canan'la. Yine öyle yaptık. Kıçlarımızı ahşaba yayıp, kıtırdayan bacaklarımızı gere gere öne doğru uzattık. Canan buna "pilatesimiz" diyor. Bense sağlam vücutta kolaya kaçmanın sağlam kafayı nasıl etkileyeceğini düşünmekten kendimi alamıyorum.

Banka yerleşmemizle birlikte, Gurbet hiç vakit kaybetmeden damlayıp, tırnakları dibine kadar kemirilmiş işaretparmağıyla ortaparmağını dudaklarına götürerek sigara sordu. Gurbet konuşmaz, yani konuşmayı bilir de lütfetmez. Ne istediğini hareketlerinden anlamak gerekir. Ama zaten sigaradan başka şey istemediğinden, anlamak zahmet gerektirmez. Canan, daha en başında, "Alıştırma şunu, sonra hep gelir" dediyse de bile isteye alıştırdım. Birinin benden bir şey istemesi, üstelik mutlaka yapacağımı bilerek istemesi, bana koşulsuz şartsız güvenmesi hoşuma gidiyor. Bu yüzden her zamanki gibi, vereceğimi bildiği sigarayı Gurbet'e verdim. O da alacağını bildiği sigarayı alıp gitti. Teşekkür âdeti yoktur. Ardından baktım, belki yetmişine dayanmış ama hâlâ acayip bir havası var. Tüyleri yolunmuş bir kuğuya benziyor. Gençliğinde mahallenin kasabını doğradığını söylemişti Canan. "Sonra da delirmiş kalmış" demişti. Zaten delirdiği için doğramış olabileceğine nedense ihtimal vermemişti. Canan'ın böyle hikâyeleri nereden öğrendiğini hiç bilmiyorum.

Gurbet'i boş verip Canan'a dönerek, konuştukça detaylar berraklaşır umuduyla, malum sabahı anlatmaya başladım.

"Pazardı. Annemin üstünde beyaz angora kazağı ve kot pantolonu vardı. Saçlarını..."

Canan Canan değil, adeta Miss Marple, hemen atıldı.

"Demek ki hafta içi bir gün, demek ki annen işe gidecek."

"Ne alakası var?"

"Buckingham Sarayı'nda ikamet etmiyorsanız, anneler sabah kahvaltı için beyaz angora kazak giymez."

Haklıydı. Annem, işe gitmediği günlerde, dizleri çıkmış eşof-

manla dolanırdı evde.

"Ama hafta içi değildi. Pazardı. Televizyonda 'Pazar Konseri' vardı."

"Tekrarı olamaz mı?"

Canan'ın kuşkulu bakışlarından, programı ilk defa duyduğu anlaşılıyordu.

"O zaten yıllar önceki bir programın tekrarı. Eskiden pazarları verilirmiş, bir süredir yine pazarları veriyorlar Nostalji TV'de."

Annem nostalji hastalığına yakalanmıştı. Eski günleri düşünmeyi, hatta hâlâ o günlerde yaşadığını hayal etmeyi seviyordu. Nereden alıyorsa, mutfağa Mabel sakızdan leblebi tozuna, şemsiye çikolatadan Elvan gazozuna, başka kimsenin evinde görmediğim türden abur cubur dolduruyordu. Televizyonumuzda da çoğu zaman Nostalji TV açık olurdu. Okuldakiler "Black Mirror"dan filan bahsederken, ben ancak "Perihan Abla", "Uçan Kaz", "Dallas" konuşabiliyordum. Bunların bir kısmı retro kontenjanından ilgi görse de, yaşıtlarımın büyük çoğunluğunun hiçbirinden haberi yoktu. Annem yeni olan her şeyden yakınıp eski günlere övgüler düzüyordu. Naftalin kokmaya başlamıştı. Mecazen değil, sahiden öyle kokuyordu. Naftalinleyip sakladığı yıllanmış kıyafetlerini, bazaların altından çıkarıp çıkarıp bitpazarına nur yağdırarak giyiyordu. Çoğu zaman eski filmlerden fırlamış gibi görünüyordu. Saçlarına perma yaptırıyor, kelebek tokalar takıyor, sedefli rujlar sürüyor, omuzlarına yastık ebadında vatkalar yerleştirilmiş ceketleriyle, sokakta orgeneral gibi yürüyordu. Beyaz angora kazak da yeniden kullanıma soktuğu eski kıyafetlerinden biriydi. Çok küçüklüğümden biliyorum o kazağı, daha okula bile gitmediğim zamanlardan. Babamın anneme evlilik yıldönümü hediyesiydi. Yıllar önce bir pazar akşamı, annem, babam, ben ve o kazak, bizim semtteki Dönerci Şevket'te iskender yiyip kola içerek, bilmem kaçıncı evlilik yıldönümlerini kutlamıştık. Dükkânın adını sonradan Şevk-Et'e çevirecek olan Şevket Amca, tabaklarımız boşalınca çay yollamıştı garsonla. Annem garson gittikten sonra bardaktaki lekele-

re bakıp yüzünü buruşturmuştu, babam da annemin bu hareketine bakıp kendi yüzünü. Sonra hepimiz yavaş yavaş çaylarımızı yudumlamıştık. Benimkine su katıp ılıştırdıkları için ağzım yanmamıştı. Ama bardak elimden kayıp da çay masaya dökülünce, annemin yeni kazağının kolu teine bulanmıştı.

O zamanlar, yani eskiden, eskiye meraklı değildi annem. Babamdan sonra böyle oldu. Hatırladığım kadarıyla ben de eskiden eskiye meraklı değildim. Buraya geldikten sonra böyle oldum. Bir şeye merak salmak için onu kaybetmek yetiyor.

Geçmişi düşünmek insanı yoruyor. Aksak bankımızda kıpırdamadan oturduğum halde beni de yordu. Oturduğum halde demek yanlış, çünkü koşabilsem yorulmazdım, aksine dinçleşirdim. Başımın arkasındaki zonklama saklandığı yerden çıkıp geri geldi. Elimi götürüp ovmaya yeltendim ama, oynaya oynaya yara yapmışım, tırnağım kabuğa takılınca canım yandı, vazgeçtim. Bazen kolumu kıpırdatacak halim olmuyor, ilaçların etkisi herhalde.

"Yorgunluk filan tamam da bana hiç deliymişim gibi gelmiyor" dedim Canan'a. Bir yandan hohladığı gözlüğünü üniformasının manşetiyle temizlerken, bir yandan da miyop gözlerini kısarak, koğuş kapısının önündeki yaprakları süpüren Âdem'e doğru bakıyordu. Teatral bir jestle elini kaldırarak etrafta dolanan misafirleri gösterdi.

"Çoğuna öyle gelmediğinden emin olabilirsin."

Sonra da alelacele banktan kalktı ve pergel gibi açtığı adımlarıyla binaya doğru uzaklaştı. Nereye gittiğini değilse de kime gittiğini tahmin ediyordum. Kendimi onun için endişelenmekten alamıyordum.

Aslında Canan, hakkında endişelenmem gereken son kişi. İlk zamanlar neden burada olduğunu anlamak için epey uğraştım. Kimine bakınca en ufak gariplik görünmez, her şey yolunda gibidir fakat sonra bir an gelir, neden Ev'de olduğunu anlayıverirsiniz. Canan'ın kusuruysa, ilk bakışta şıppadanak görünen cinsten ama inceledikçe anlamsızlaşıyor. Ha bire dişlerini göstermesi,

olmadık zamanlarda koltukların tepesine zıplayıp kâh maymun, kâh kuş gibi hareket etmesi, yani bütün o tuhaf tutum, tik ve mimikleri, deliliğinin şüphe götürmez delilleri. Öte yandan, baş başa sohbete koyulduğumuzda da, tanıdığım en akıllı insanlardan biri. Bir çeyize yapılacak en doğru şeyi yaptığını söylemişti bir keresinde. Anlattığı çeyiz hikâyesini hatırlayınca kendi kendime güldüm. Gülünce başımdaki zonklama arttı. Başımdaki zonklama artınca bankta büsbütün kaykıldım. Karşımda yükselen duvarda boy vermiş minik begonvili o zaman fark ettim. Kim bilir nereden, nasıl ve ne diye çıkıp gelmişti? Burada tutunup büyümesi mümkün değildi. Duvarın öbür yanında yukarı tırmanmış sarmaşıklar vardı, onlar kalacak ama begonvil yanlış yerde dünyaya geldiğini anlar anlamaz ölecekti. Muhtemelen bunu şanssızlık sayacak, nasıl bir cehennemden kurtulduğunu hiç bilmeyecekti. Güzel ama aptal begonvil!

Her an yeni bir begonville karşılaşabilirmişim gibi etrafıma bakındım. Gözlerinde ateşler, boşluklar, okuyamadığım yaralar taşıyan kobalt mavisi üniformalı kadınları seyrettim biraz. Kimisi korkunç bir felaketin içine düşmüş, kimisi de korkunç bir felaketten kurtulup huzura ermiş gibiydi. Hoşuma gitse de gitmese de onlardan biriydim! Doğru yerdeysem ayvayı yemiştim, yanlış yerdeysem ayva beni yiyecekti. İçimden, hepimiz begonviliz diye geçirdim.

Açıkçası Ev'den önce deliler ve delilik hakkında pek düşünmemiştim. Deli denince, ilk bakışta göze çarpacak gariplikleri olan, hatta biraz da ürkütücü tipler geliyordu aklıma. Oysa buradakilerin çoğu öyle değil. Bence ben de değilim.

Delilik, tıpkı diğer organlardaki hastalıklar gibi belli bir bölgedeki normalliğin sakatlanmasıysa, bir delinin arızası zihninde mi, yoksa beyninde mi meydana gelir, onu dahi bilmiyorum. Zaten Ev'e gelene kadar psikologla psikiyatrı bile ayıramıyordum. Şimdiyse beni neden buraya koyduklarını düşünüp duruyorum. Beynimde gözle görülür fiziksel bir anormallik mi var? Beyin fonksi-

yonlarım hapı yutmuş durumda mı? Yoksa fobilerim, takıntılarım ya da ortalamanın dışına taşan ruhsal iniş çıkışlarım buraya davetiye çıkarmaya yetiyor mu? Bir delinin deliliğini nesine ya da neresine bakıp anlıyor bu doktorlar? Üzgün olduğu için evinde kendi kendine ağlayan biri normal sayılırken, çok üzgün olduğu için metroda ayaklarını yere vura vura ağlayan biri anormal mi sayılır mesela? Evinde kendi kendine gülen ya da konuşan biri için de aynı kurallar geçerli mi acaba?

Jinekologlar rahme, nefrologlar böbreklere, kardiyologlar kalbe bakıp kendi alanlarıyla ilgili hastalıkları görüp tanırken, buradaki doktorlar tam olarak neyimize bakıyor, ne arıyor, hastalığımızı nasıl teşhis ediyor, gerçekten anlamıyorum. Şimdi kalkıp deli olduğuma kanıt istesem, bunu deliliğimin delili sayabileceklerini bildiğimden, aklımdan geçenleri artık hep içime atıyorum.

Kendi boynuma bağladığım ağır bir taş gibi içime dalmıştım ki, Şerife'nin mırıl mırıl sesiyle ayıldım.

"O ki ara buyurmuş. Bulmanı istese bul buyururdu."

78'den kızıl saçlı bir kadınla konuşarak önümden geçiyordu. Ha bire böyle ayetlerden filan bahsediyor Şerife. O durduk yere kökü derinde laflar edince, ister istemez günün kalanında duyduklarını hayatına uydurmaya, onlardan hareketle bir çıkış yolu bulmaya çalışıyor insan. Şerife sohbeti seven tiplerden, genellikle hasta olduğu da pek anlaşılmıyor. Ama gözlerinde bozuk çakmak gibi bir çakıp bir çakmayan tuhaf bir ışık var, ansızın gürledi mi işin rengi değişiyor. Öfkelenip hırçınlaşıyor, bağırıp çağırıyor. O zaman abiler anında yetişip gömleği sırtına geçiriveriyorlar. Ya da bazen kendini duvarlara vuruyor, yerlere atıyor. Abiler bu sefer onu tutup Yumuşak Oda'ya kapatıyorlar. Yumuşak Oda'nın kapısı, zemini, duvarları süngerimsi bir malzemeyle kaplı, Şerife bir yerlere vura vura patlatamaz orada kafasını. Bazen bir süre ortalıkta gözükmüyor, Dinlenme Tesisleri'ne yollandığını tahmin ediyoruz. Sonra en sakin halinden bile sakin, içi samanla doldurulmuş bir ördek gibi paytak paytak çıkıp geliyor. Şerife benim gibi, burada bulun-

maktan hiç memnun değil. Ama benden farklı olarak, ilk gelişi değil. Yıllardır ara ara yatar çıkarmış. Böylelerine burada Gediklipaşa deniyor.

Çoğu zorla getirilmişse bile, başta Canan olmak üzere kimisi de kendi rızasıyla gelmiş, hatta neredeyse sığınmış bu hapishaneden bozma deliler hastanesine. Deliler hastanesi demiyoruz tabii. Hastane bile demiyoruz. Nerede olduğuma ayıldıktan sonra her hastane dediğimde, Ev diye düzeltmişlerdi. Hatta bir keresinde düzeltmekten bunalan abilerden biri fırçayı kayıvermişti:

"Evin ulan, evin burası senin!"

Bu şekilde anlamam daha kolay oldu. Gerçek bir evde, özellikle babalar, dayılar, abiler filan etraftaysa, olaylar tam da böyle gelişir çünkü. Canım, bir tanem hitapları, otuz iki diş porselen gülücükler, tıpkı porselen yemek takımları gibi sadece misafirlerin yanında çıkarılır.

Annemle birlikte dayımların yazlığında geçirdiğimiz son yazı hatırlıyorum. Babam gittikten sonra arada bir dayımın bize sahip çıkacağı tutardı. Yüce gönüllülük gösterip Dikili'deki kıytırık yazlığına çağırırdı. Giderdik ve orada geçirdiğimiz her anı burnumuzdan getirirdi.

Bir akşam yemekten sonra sitedeki bütün yaşıtlarım gibi evin hemen altındaki sahile inmiştim. Tolga vardı, geldiğim günden beri her fırsatta yanıma sokulup komik şeyler anlatıyordu. Güneşte rengi açılmış perçemleri ha bire gözünün önüne düşüyordu. Çekmiyordu onları hiç ve bu çok hoşuma gidiyordu. Tolga, ilk öpücüğüm, alnıma değen sararmış perçem, tişörtümün altında yol almaya çalışan meraklı el... O uyuz eli durduracağım diye öpüştüğümden de bir şey anlamamıştım. Bir avuç meme uğruna ilk öpücüğümün içine etmişti serseri. Neyse, Tolga tatlıydı, perçemleri güzeldi. Ben artık öpüşmüş bir kızdım. O da biraz büyümek gibi bir şeydi.

Gece her zamankinden biraz geç döndüğümde, dayımı kapıda beni bekler bulmuştum. Ayakta duramayışından her zamankin-

den bir kadeh fazla içtiğini anlamıştım. Dili ağzının içinde, fırtınada kayalıklara çarpmak üzere bir sal gibi yalpalıyordu.

"Otel mi sandın ulan? Ev ulan burası, ev, ev!"

Gerçekten cevap bekleyerek sorduğunu düşünsem, "Hastane sandım dayıcım" derdim. "İçinde gözü yaşlı kadınların bamya ayıkladığı, kapısında alkoliklerin nüfus sayımı yaptığı bir akıl hastanesi." Ne var ki dayım herhangi bir konuda evdekilerin fikrini sormayı, yani sahiden sormayı seven tiplerden değildi. İki sene önce kalp krizi geçirdi ve kıymetli evini sonsuza dek terk etti. Ama gitmeden önce, nereye ev denip nereye denmeyeceğini güzelce öğretti.

Sonuçta buraya da Ev demeyi öğrendim. Görece dürüst bir yer, en azından misafir olduğum benden saklanmıyor. Bir gün çıkıp gideceğimden emin olmasam, kalmaya dayanamazdım. Ya da öncekilere dayandığım gibi buraya da dayanırdım. İnsanın nelere dayanabildiğini bilmek deli ediyor.

Dayandıklarımın dayanabileceklerimin teminatı olduğunu düşünüp üzülürken, Canan seke seke geri gelip, "Hadi gidiyoruz, fırla bakalım" diye cıvıldadı.

"Nereye?"

"Atölyeye."

"Ne atölyesi?"

"Hadiii! Kalk, biraz havamız değişsin minnoş. Kokuştuk kaldık burada!"

Hiçbir şey anlamasam da ikiletmeden kalkıp peşine takıldım. Kolumdan çeke çeke koğuşa soktu beni. Kim bilir kaç kere teptiğim koridorda çok lazımmış gibi bir kere daha yürümeye başladım. Yanımdan, çişini altına kaçırdığı için eliyle üniformasının önünü tutan Füsun, bir dal sigara için Nihan'a yalvaran Hande, gün ışığından ödü koptuğundan havalandırma saatinde bile koğuşta voltalayan Nigâr, kendi kendine yakası açılmadık küfürler edip gülen Asuman ve elinde telefon, ağlayarak konuşmaya çalışan Atiye geçti. Kesin annesine ağlıyordu yine. Annesi arada ablaların odasındaki kablosuz telefondan arar, Atiye çağrılıp eline telefon tutuşturu-

lur, sonra o koridorda yürüyerek konuşmaya, daha doğrusu ağlamaya başlar. Kendisine hiçbir zaman telefon gelmeyen misafirler de dahil olmak üzere herkes, boş yere hattı meşgul ettiği için söylenmeye başlayınca da, doğru düzgün konuşamadan ağlayarak kapatır telefonu. Annesi genellikle kızının ağlayan sesinden başka bir şey duyamamış olur. Yine de arar ama. Benim annem hiç aramıyor. Halbuki buraya girmeden önce bile duyacağı biçimde ağlamamaya çalıştım.

Abla Odası'na gelince durduk. Canan kapıyı tıklatmadan içeri daldı, ben de çekinerek peşinden. İlk gördüğüm günden beri bana ortaokuldaki bedenci Fitnat Hoca'yı hatırlatan Zerrin Abla kaşlarını çatıp, "Hani böyle girmiyorduk ama!" diye çıkıştı.

"Esin de atölyeye katılmak istiyor" diye şakıdı Canan. Ben de talimat almış asker gibi başımı hızla öne eğip kaldırdım. Neden böyle yaptım bilmiyorum, bazen vücut dilim Canan'ınkine benziyor. Hadi onun bu abuk sabuk hareketleri niye yaptığı belli de, acaba bana ne oluyor? Oda arkadaşlığının sonucu bu herhalde, körle yatan şaşı kalkıyor. Beni şöyle bir süzüp, "Mennan Beylere bir danışalım bakalım" dedi Zerrin Abla. Sonra da otoriter bir baş hareketiyle kapıyı gösterdi.

Öğle yemeğinden sonra, 77. ve 78. koğuşlardan toplanmış küçük bir grupla birlikte, Rikkat Abla ve üst koğuştan bir başka ev sahibinin nezaretinde, Kuzey Kanadı'na doğru yürüyorduk. Hava muhalefeti yoktu, Mennan Bey muhalefeti yoktu, halimizden hoşnuttuk. Koğuş binalarından farklı olarak iki katlı değil tek katlı inşa edilmiş, dış cephesi gri badanalı bir yapının önünde durduk. Bize dönüp, "Burası" dedi Rikkat Abla. Sonra da kulağıma eğilerek, "Bakalım sevecek misin?" diye fısıldadı.

Her zamanki gibi buram buram lavanta kolonyası kokuyordu. Ama her zamanki gibi güleç değildi sanki, aklını kurcalayan şeyler var gibiydi. Sadece buraya geldiğim ilk günden beri bana iyi davrandığı için değil, kokusu babaannemi hatırlattığı için de seviyo-

rum onu. Ben çocukken, tombiğimin yatak odasındaki şifoniyerin üstünde hep bir lavanta kolonyası dururdu. Arada ellerine döker, avuçlarını birbirine sürttükten sonra ayalarına yayılan serinliği boynuna sürerdi. Böylece gün boyu boynunu her çevirdiğinde misler gibi kokardı. Hâlâ herkesten çok özlüyorum onu. Kokusunu, sesini, her şeyini.

Rikkat Abla'nın lavanta kokulu önderliğinde kapıdan geçince, hangar gibi kocaman bir odada buldum kendimi. İçeride ilk dikkatimi çeken, demir bir kaide üstüne yerleştirilmiş mermer masa oldu. Odanın tam ortasına konulmuştu ve kocamandı. Bizden önce gelmiş yedi sekiz erkek misafir masanın etrafına toplanmıştı. Misafir olduklarını yeşil iş önlüklerinin altından göz kırpan kobalt mavisi üniformalarından anladım. Geldiğimizi görünce, kimi açıktan, kimi kendince çaktırmadan, bizi şöyle bir süzdü. Havaya hızla pazar insanlarınınkine benzer bir koku süzüldü.

Sokak kıyafetlerinin üstüne yeşil iş önlüğü geçirmiş, hafif şehla bir kadın, bize doğru ilerleyip gerdan kırarak, "Hoş geldiniz" diye şakıdı. "Aranızda daha evvel çamura bulaşmış olan var mı?"

Bizden önce gelen ekipteki misafirlerden biri, "Bulaşmış olan var mı, bulaşmış olan var mı?" diye tekrar etti.

Yolda gelirken üstüme çamur mu bulaşmış diye dönüp sağına soluna bakınanlarımız oldu. Kadın elinde tutup ezdiği minik bir çamur kütlesini gösteriyordu. Bizim koğuştaki kızlardan Maral, eskiden pencerelerin kenarından söktüğü macunlara şekil vermeyi sevdiğini söyledi. Canan da küçükken bahçedeki çamurdan, kurabiye gibi minik insancıklar yaptığından bahsetti. Kadın, "Harika!" diye cıvıldayıp, duvar kenarında üst üste yığılmış yeşil önlükleri işaret etti.

"O zaman siz de iş önlüklerini üstünüze geçirin bakalım hanımlar."

Önlüğe uzanırken içeriye biraz daha göz gezdirdim. Köşede bir lavabo, onun karşısında ayaklı, fırına benzeyen garip bir alet, duvarlara dayalı raflar, raflara dizili kap kacak, kapaklı-kapaksız ka-

vanozlar, kavanozların içinde renk renk fırçalar...

Kadın, sesini gürleştirerek, "Benim adım Kader" diye tanıttı kendini. Canan, "Hah, bir kader mahkûmluğumuz eksikti. Şaşı Kader geldiğine göre, kör talih de yakında aramıza katılır" deyince, gülmemek için yanağımı ısırdım. Şaşı Kader, muhtemelen yavaş düşündüğümüzü sandığından, kendince adının algılanmasına yetecek kadar bekleyip bu defa masanın üstündekini gösterdi.

"Bu da çamur, bizim hamurumuz. Çamur harika bir malzemedir. Çünkü siz ne isterseniz ona dönüşür. Şimdi ilk olarak yapmanız gereken, masadan bir parça çamur alıp onu parmaklarınızın arasında ezmek, yoğurmak yani. Böylece içindeki hava kabarcıklarını çıkaracağız. Önce çamurla tanışalım, sonra ondan daha başka neler yapabileceğimize bakacağız."

İçeriden heyecanlı bir uğultu yükseldi. Çamurla buluşan misafirler kendi kendilerine ya da kendi aralarında konuşmaya başladılar. Önüme konan çamuru gelişigüzel mıncıklarken, çaktırmadan Kader'i inceledim. Otuzlarındaydı, iyi bir eğitim aldığı ve iyi bir insan olmaya çalıştığı her halinden belliydi. Sadece kıyafetinden değil, yine her halinden, Ev'in bir parçası olmadığı, dışarıdan geldiği de açıkça anlaşılıyordu. Bir kere kamu spotu gibi gülümsüyor, otu boku harika buluyor ve iyimserlikten ölüyordu. Sonra, rahat davranmak için elinden gelen çabayı sarf etse de, bizden çekindiğini yeterince gizleyemiyordu. Bu da insanda aniden yaklaşıp böööö diye bağırma isteği uyandırıyordu. Kim olduğunu çıkaramadım ama sanki bana tanıdığım birini hatırlatıyordu.

Öğretmenimiz, yersiz tebessümünü hiç bozmadan bizim de kendimizi tanıtmamızı rica etti. Okul hayatım boyunca nefret ettiğim ilk ders ritüelinin peşimi bir türlü bırakmayışına içerleyip en azından burada anamızın babamızın mesleğini sormuyorlar diye kendi kendime avunmaya çalışırken, isimler ortalıkta uçuşmaya başladı; Sibel, Gülçin, Maral, Asiye, Canan...

Sıra tam bana geldiğinde, geç kalmış küçük bir misafir grubu daha girdi içeri, partinin son cadıları. Bizim ekip kendini tanıtmayı

bitirince, Kader'in yine devasa bir sırıtış eşliğinde verdiği talimatla, onlar da isimlerini söyleyerek birer birer dizildiler koca masanın etrafına. Vehbi, Birant, Oğuz, Murat, Hilmi.

İçeri son giren, en uzun boylularıydı. Çırpı bacaklı ve tekir bakışlı. Kendini Adalı diye tanıttı, Adalı Yakup. Hipnotize olmuş gibi yüzüne bakmaya başladım. Nihayet o da beni fark etti ve göz göze gelmemizle olduğu yere çivilendi. Ben onu zaten görür görmez tanımıştım, gözlerindeki tedirginlikten anladığım kadarıyla o da beni tanıdı. İşte yine karşı karşıyaydık, ben ve pazar sapığı!

Söylenmeyen Şarkı

"Beyhude hatırlıyoruz
Bu hiç olmamış şeyleri..."

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Şiirler*,
"Başka Bir Yıldızda"

Bugün kurumda kızılca kıyamet koptu. Hayrullah Bey'le 78. Koğuş'un doktorlarından Kerem Bey birbirlerine girdiler. Er ya da geç bir vukuat çıkacağı belliydi ama bu kadarını da beklemiyordum doğrusu.

Bizim koğuşun misafir dosyalarını teslim etmek için idari binaya kadar gitmiştim. Yemekhane nöbeti bende olduğundan, öğle yemeğine gecikmeyeyim diye acele ediyordum. Malum, misafirleri yalnız bırakmaya gelmiyor. Daha geçen gün, yemek vakti buhran geçireceği tutan biri, hastabakıcıların elinden kurtulup çorba kazanına dalıverdi. Ortalık şehriye deryasına dönünce koğuş karıştı, misafirlerin kimi vaziyeti fırsat bilip sapıttı, kimi ürküp sağa sola kaçıştı. Hadise Hayrullah Bey'in kulağına gidince, mevzu büsbütün büyüdü, bir sürü mesele çıktı. Ne zaman böyle umulmasa da öngörülebilir taşkınlıklar vuku bulsa, Hayrullah Bey bazı kaideleri gözden geçirme lüzumu duyuyor, bize de iş çıkıyor. Kerem Bey'e kalırsa, başhekim kendi hususi gözden geçirme merakına bahane arıyormuş aslında. Ben orasına karışmam, adam neticede işini yapıyor. Başımıza geleli çok olmadı, lakin bir kötülüğünü gör-

müş değilim. Tabii Kerem Bey'i ayrı severim. Bir kere komşum sayılır. Sonra diğerkâmdır, kalenderdir. Öbür doktorlar çoğu zaman insanın yüzüne bile bakmadan, lütfeder gibi konuşurken, Kerem Bey selamı sabahı katiyen esirgemez, karşısındakinin gözünün içine bakmayı bilir. Ne var ki mübareğin çenesi hiç durmuyor, aklına eseni aklına esene söyleyi söyleyiveriyor. Sonra da işte böyle kıyamet kopuyor. Hayır, sen daha çiçeği burnunda bir doktorsun, etin ne budun ne ki koskoca başhekimle sidik yarıştırmaya kalkıyorsun? Kızdığımdan değil, bana ne, ama başına iş alacak diye, sevdiğimden kıyamıyorum.

Muammer Bey ansızın görevden alınıp yerine Hayrullah Bey getirildiğinden beri, yeni başhekimin kurumda yaptığı her yenilik, bizim Kerem Bey'i pirelendirdi. Hele o çok ehemmiyet verdiği grup terapileri kaldırıldıktan sonra, iyice zıvanadan çıktı. Sağ olsun, çok bilir, her şeye de hemen burun kıvırıverir. Sorulduğu vakit, hatta sorulmasa bile, bütün tenkitlerini sıralayıp koskoca başhekimin bile yüzüne tıkır tıkır söyleyiverir. Gençlik cehaleti var üstünde.

Benim cehalet dediğime, başhekim terbiyesizlik diyor tabii. Kerem Bey'den şuncacık hazzetmiyor. Şaşılacak şey değil, eski başhekimimiz Muammer Bey de etmezdi. Zira bizimki, Muammer Bey zamanında da hiçbir şeyden memnun değildi. Derdi gücü, kafasını duvarlara vura vura kıran misafirleri bile sohbetle tedaviye çalışmak. Allah aşkına, olacak iş mi? 78'den Gonca Hemşire kulaklarıyla duymuş, adamı nasıl çileden çıkardıysa artık, Muammer Bey bile bir keresinde, "Oğlum buralar sana göre değil, açabiliyorsan özel muayenehaneni aç otur. Ne bizi yor ne kendin yorul" demiş.

Muammer Bey pamuk gibi adamdı, onu dahi çileden çıkardığına göre... Kerem Bey iyi hoş ama huysuz işte. Burada işe başladığı ilk günleri biliyorum, ta o zaman bile, ilaçları, tedavileri, usulleri beğenmezdi. Misafirlerle kendi yöntemleriyle ilgilenmesine müsaade edilmediğinden yakınırdı. O zaman isimleri misafir değildi tabii, hâlâ hasta diyorduk. Misafir lafı Hayrullah Bey'le birlikte

geldi. Başlangıçta, tercihe bağlı kullanabileceğimiz bir fikir olarak doğdu, sonra hızla kaideleşti. Artık hastalara hasta dememiz yasak, iyileşmelerine menfi tesiri oluyormuş. Burası da hastane değil, Ev; kendilerini daha sıcak bir atmosferde hissedebilmeleri içinmiş. İlk duyduğumuzda hepimiz, insan misafir olduğu evde kendini ne kadar rahat hissedecek ki, diye düşünmüştük. Ama Hayrullah Bey akıllı adam; meğer tedavi ümitlerini çürütmemek, buradan çıkıp gidebileceklerine dair inançlarını zedelememek için bilhassa misafir sözcüğünü seçmiş. Biz de yolculara hancı kabilinden, ev sahibi olacakmışız. Olduk Allah'a şükür. Kırk yıllık tımarhanenin sahibi de olduk, ninelik yaşımızda abla da. Zavallıcıkların şifasına hizmet edecekse oluruz, gocunacak değilim. Hayrullah Bey, vazifeye gelir gelmez, kendisiyle birlikte yeni sözcükler, acar usuller, başka kurumlarla müşterek yürütülecek asri projeler getirdi. Aklının yanında, hırslı ve çalışkan da bir adam. İcraatlarının çoğu, şahsen benim aklıma yattı. İçerideyken elim mecbur Ev desem de, dışarıda nedense kuruma kurum demeye devam ediyorum ama mesela misafir elbette hastadan daha cana yakın, iyimser bir ifade, ben de severek kullanıyorum. Ha, sevmesem ne olacak, koskoca başhekime kafa tutacak değilim elbet. Fakat Kerem Bey, sözünün mevki karşısında kıymeti varmış gibi itiraz ederek muvaffak olabileceğini sanıyor. Mesela o üniforma hususunda, kendisi gibi birkaç zıpçıktı ve bir de nereden çıkıp geldiği belli olmayan, gözleri velfecir okuyan gazeteciyle birlikte, ortalığı velveleye verdi. Ama ne kadar ayak dirediyse de lafına itibar eden olmadı tabii. Hayrullah Bey, misafirler üstlerinden dökülen pijamalar yüzünden kendilerini hasta gibi hissetmesin diye, üniformaya geçildiğini bildirdi ve birkaç gün içinde bütün kurum yerden göğe kobalt mavisine kesti. Ha, eskiden giydikleri eşofmanların da zararı yoktu ama böyle daha temiz ve muntazam göründükleri bence de doğru. Fakat bana kalırsa evmiş, pijamaymış, eşofmanmış, bunlara çok ehemmiyet vermemek lazım. Mühim olan hastaların akıbeti, kurumun selameti. Hoş Kerem Bey onu da beğenmiyor. Hele bu yeni icraatları hiç... Bugünkü

hadise de anlaşılan M-3 grubu yüzünden çıkmış. Kerem Bey oradaki misafirlerle görüştürülmeyişine isyan etmiş, münakaşa oradan patlak vermiş. En azından idari binaya girdiğimde havada uçuşan böğürtülerden anladığım oydu. Artık hangi merhaleleri geride bıraktılarsa, koridora vardığımda, iş çoktan hakaret safhasına ulaşmıştı. Bunca yıldır ne bu kurumda ne evvelce çalıştığım hastanelerde böyle şey gördüm ben. Bizde kıdem vardır, üste, hocaya saygı, ondan çekinme vardır. Değil böyle bağrış çağrış dalaşmak, kolay kolay itiraz bile edilemez. Ama maşallah Kerem Bey, büsbütün coşmuş, ne sesini ne sözünü sakınıyordu. En nihayet, kendisine sinkaflı bir biçimde kapıyı gösteren başhekime, "Zaten sizin sikindirik hapishanenizde gardiyanlık yapacak değilim. Ama bu iş burada kalmayacak. Pazara çıkaracağım ipliğinizi pazara, onu da bilin!" deyip vurdu kapıyı çıktı. Laflara bak laflara! Tövbe estağfurullah! Önümden bir alev topu gibi yana yana geçti, beni görmedi bile. Görse muhakkak selam verirdi. İki eli kanda olsa verir; deliliğine deli ama öyle de hakikatli bir gençtir.

İşimi bitirip koğuşa döndüğümde, hadise benden önce varmıştı oraya. Zerrin, "Duydun mu, Hayrullah Hoca Kerem Bey'in biletini kesiyormuş" dedi. O işler öyle hemen olmaz tabii, bunun özlük hakkı var, bilmem nesi var ama gene de bizim Kerem Bey'i çetin günlerin beklediği aşikâr. Tabii bizi de. Hayrullah Bey'in şimdi kesin birkaç kaideyi yeni baştan gözden geçireceği tutar.

Yemekten sonra, Kerem Bey'in kabul ettirmek için aylarca göbeğini çatlattığı atölyenin ilki yapıldı. Ben de bir köşede durup, kâh elimdeki romana göz gezdirerek kâh çamur meşgalesinin inceliklerini dinleyerek, misafirlere refakat ettim. Ufak tefek birkaç aksaklık haricinde iyi geçti, Kerem Bey görse sevinirdi. Tabii bir eda bir çalım kurumdan çıkıp gittiği için, fikrinin nihayet hayata geçirilişine maalesef şahitlik edemedi. Bu Kerem Bey'in bazı halleri, bana biraz bizim Asım'ın gençliğini hatırlatıyor. Belki onun da tesiriyle, iş çıkışı yolumu uzatmayı göze alıp, Asım gelmeden evvel bir

bakayım diye, Bostancı'daki eve uğradım. Uzun zamandır ilgilenen olmayınca, perili köşkten hallice bir apartman dairesine dönmüş garibim. Babam rahmetli olduktan sonra evi kiraya vermedik. Yıllarca Refet Bey'den başkası kullanmadığı için, tuhaf bir saygıyla kendi evime getirdikten sonra bile oturmaya yeltenmediğim sallanan koltuk haricindeki tekmil eşyasıyla olduğu gibi duruyor. Vazife aşkıyla dolu eski zaman bekçilerine benzetiyorum onu. Elinde hatıralardan bir düdük, kimi beklediğinden bihaber, öylece bekliyor. Bir vakitler sahibi olan hayaletler bile yüz vermiyor artık zavallıcığa. Annem misal, hortladığı vakit kendi evine değil, benimkine gelmeyi tercih ediyor. Nafile bekleyen, bekledikçe eskiyen, kimsesizlikten aynalarının sırları, duvarlarının boyaları usul usul dökülen sessiz bir garibana dönüştü, çocukluğumun çok misafirli, çok kapılı, çok anahtarlı evi. Nicedir içinde anahtarlar dönmüyor, kapılar açılmıyor. Senede bir Amerika'dan geldikçe çoluk çombalak abimler kalıyor sadece. Bir de şimdi Asım kalacak işte. Asım az gelir, geldiğinde de hep pahalı otellerde kalır. Sonra da, buralarda insan kendini eve dönmüş gibi hissetmiyor diye yakınır. Bu sefer eve dönmüş gibi hissetmek istedi zaar.

Bizim evimize...

O gece aradığında, "Asım" dediydi abim, "Asımlar" değil. Lisa Hanım gelmeyecek herhalde. Geçen sene laf arasında, kadınla bir dargın bir barışık olduklarını çıtlatmıştı abim. Evleri mi ayıracaklarmış ne! Sonra ne oldu bilmiyorum, abim söylemedi, ben de sormadım. Bizim Asım huysuzun tekidir, ilkini nasıl bezdirdiyse buna da öyle illallah ettirmiş olabilir. Hoş, kadın da ballı lokma tatlısı değildi hani. Hepi topu bir kere gördüm ama anladığım kadarıyla pek sinameki bir şeydi. Yıllar evvel abimlerin peşine takılıp geldiklerinde, beraberce Boğaz'a yemeğe gitmiştik de, üşüyor mu, terliyor mu karar veremeyince, balıkçının klimasını bir kapattırıp bir açtırarak, garsonu canından bezdirmişti. Lisanım yetmiyor bahanesiyle Lisa Hanım'la çok muhatap olmamıştım o gece. Asım gibi müşkülpesente münasip eş diye geçirmiştim içimden. Yıllardır

doğru dürüst bir araya gelemediğimiz halde, o gece Asım'la da pek konuşmamıştık. Masanın iki ayrı ucundaydık zaten. Önce büyümüş, sonra yaşlanmıştık ve çocukken ettiğimiz kavgalara mecalimiz kalmamıştı galiba.

Evi Asım'ın gelişinden hemen evvel temizleteyim diyorum fakat tarih hâlâ muamma. Abim arayıp bir şey söylemiyor, ben de sormuyorum. Abimle rabıtamızın esası bu kaide. Söylenmeyeni sorma, sorulmayanı söyleme. Asım'ı desen zaten aramam. Beyefendi rahat etsin diye koşturacak bizzat ben olsam da, o belli ki işini abimle görmeyi tercih ediyor. Çocukluğumuzdan beri böyle bu, ben zaten hep dış kapının dış mandalı.

Eskiden de ikisi birlik olup beni dışarıda bırakırlardı. Hele okulda kendilerinden başka kimsenin okumadığı o uyduruk şiir dergisini çıkarmaya başladıktan sonra öyle bir havalandılar ki, sıkıntı denizinde boğulmamak için okul haricindeki bütün zamanlarımda kitap okuduğum, velhasıl şiir yazamıyorsam da okurlukta ikisinden de ileride durduğum halde, beni de âlemin kalanı gibi ciddiye almaz olmuşlardı. Abimin odasına kapanıp hararetli hararetli konuşurlarken içeri girdiğimde susmalar, ağızları mühürlü gibi birbirlerine kaş gözle laf anlatmalar, en güzel yerlere hep bensiz gitmeler...

En çok da yazlık sinemaya habersiz gitmelerine bozulurdum. Akşamları tek çıkmama müsaade yoktu, ancak abimin refakatinde gezebiliyordum. Fakat bu ikisi, çoğu zaman bana haber bile vermeden yeni gelen filmlere gider, sonra da ballandıra ballandıra anlatırlardı. Hoş, ortalık karışmaya başlayınca, akşam gezmeleri abime de yasaklandı. Babam bir gün yemek masasında, muhtemelen Asım'ın yeni yeni görüşmeye başladığı parkalı arkadaşlarını pek sağlam pabuç bulmadığından, bundan böyle hava kararmadan herkesi evde istediğini beyan ettiğinde, için için memnun olduğumu hatırlıyorum. Memleket karışmış, ne gam; ben bensiz gezenlere diş biliyordum. Çocukluk işte. Ya da bilmem, çocukluk mu sahiden. Büyüyünce insan daha mı az bencil oluyor, yoksa kendini kendinden bile saklamayı mı öğreniyor? Aslında o yıllarda dahi, içim-

den geçenleri kolay kolay kimselere sezdirmezdim. Abimler çağırmazsa mesela, katiyen peşlerine takılmaz, ben de geleyim mi diye sormaya tenezzül etmezdim. Hatta çağırsalar bile, yokuşa sürüp nazlanır, çoğu zaman da gitmezdim. İstenmediğini bilen pek çok zavallı gibi, çareyi incinmiş gururuma sığınmakta arardım. İstenmediğini düşünenler, onları istemeyenleri kendilerinden mahrum bırakmak gibi gülünç bir çaba içine girerler. Benim yaptığım da tastamam buydu.

Bakıyorum mesela, şimdi Esin'in de yaptığı buna benziyor. Âlemin onu istemediğini sanıp, evvela kendisi yüz çevirme telaşına düşüyor. Sersem çocuk!

Hallerinin bazısı gençlik sarsaklığıyla, bazısı yaşlılık yorgunluğuyla işaretli. Bazen öyle bir bakıyor yahut öyle bir şey söylüyor ki, içinden ununu elemiş, eleğini asmış bir ihtiyarcık çıktı sanıyorum. O da benim gibi erken yaşlandırmış ruhunu galiba. Ben annemin gidişiyle kocamıştım, o hangi kayıpla böyle oldu acaba?

Bugün çamur atölyesindeki tavırlarına baktıkça, gidip sarılasım geldi. Canan'dan başka kimseyle muhatap olası yok. Kuzey Kapısı'ndan gelen bir oğlancık vardı, bizimkiyle ahbaplık etmeye çalıştı. Sevimli bir şey de kerata. Esasen, kadın-erkek koğuşları bir araya geldiğinde, daha ihtiyatlı olmamız icap eder ama ben şahsen böyle masum sohbetlere ilişmiyorum. Zaten bana ne hacet, bizim Esin suratını öyle bir astı ki, insan selam vermeye korkar. Ama bir yandan da oğlan hâlâ etrafında geziniyor mu diye yandan yandan bir süzüşü var ki...

Ah gençlik, ah çocukluk... Yaşarken kıymeti bilinmeyen sıradan anların uçuculuğu. Mutluluğu hep gelip omza konacak şatafatlı, ağır bir masal kuşu gibi hayal etme hatası. Yıllarca beklediği şeyin, içinden geçtiği hafif anlarda kanatlanmış, minik, basit sevinçlerden ibaret olduğunu insanın bu kadar geç anlaması, ah.

Şimdi geçmişe dair anımsadığım her anın hamurunda bir çimdik saadet var. En buruk hatıralara bile, sırf ait oldukları zamanın hatırına bahşedilmiş bir haslet bu.

Dalgaların arasına batıp çıkan sıcak bir yaz günü hatırlıyorum mesela. Sırf beni terk etmemiş vefalı bir hatıra olması bile, latif kılıyor onu gözümde. Ne güzel, ne mutlu günmüş diyorum dönüp bakınca. Oysa o gün biri kulağıma eğilip, "Şimdi mutlusun, ileride bugünü mutluluğa emsal hatırlayacaksın" diye fısıldasa, hayatta inanmazdım.

On dördümdeyim. Okullar tatil. Asım yine bizde. Son yazdığı şiiri abime göstermeye gelmiş. Bana kalırsa, abim şiirden anlamıyor ve zaten şiir de bir şeye benzemiyor. Tabii bana soran yok. Çünkü yeryüzündeki her şeyi bir tek o ikisi biliyor. Annemin her zamanki tuhaf misafirleri eve doluşunca, üçümüz de soluğu sahilde almışız. Tepede şıkır şıkır bir güneş, yakmıyor ama değdiği yeri usulca gıdıklıyor. Dallarından ballı yemişler sarkan incir ağacı gibi, kollarımı iki yana açıp rehavetle geriniyorum. Birileri koparıp ikram etsin istiyorum hep, incirlerin bende olduğunu, benim bizzat incir olduğumu henüz bilmiyorum. Dilimde mayhoş bir tat, denize vuran alacalı ışıkların küçük balıklar gibi suda oynaşmasını izliyorum. Bunun mutluluk olduğunu bilmeden izliyorum.

Uzaklardan bir şilep geçiyor. Sudaki pırıltıların kamaştırdığı gözlerimi kısıp hayranlıkla bakıyorum. Nereye gittiğini düşünüyorum, kimlere varacağını. Bense henüz doğduğum yerden ayrılabilmiş değilim. Bir gün bir yerlere gidebileceğimi düşlemek, hem korku veriyor hem de içimi köpük köpük hürriyet coşkusuyla doldu ruyor. Ömrümün başındayım; hayat, önümde uçsuz bucaksız, müphem bir yol gibi uzanıyor. Şilep acelesiz, ağır ağır yol alıyor.

Derken, hiçbir anın içinde sükûnetle durmayı beceremeyen abim, oturduğu yerde pirelenip Dondurmacı Nuh'a gitme fikrini atıyor ortaya. Asım teklifi havada kapıyor, bense canım çekmesine rağmen kararsızmış gibi yapıyorum. Nuh Amca'nın dondurmalarına bayılırım halbuki. Küçükken akşamları ailecek sahile çıktığımızda, bizimkiler abimle benim ısrarlarımıza dayanamayıp, rotayı muhakkak onun minik dükkânına çevirirlerdi. Alnının orta-

sında derin bir yara izi taşıyan, çopur yüzlü Nuh Amca, dondurma toplarını sihirbazlara has bir el maharetiyle seri biçimde külahlara yerleştirirken, biz de bazen ellerinin hızını takip etmeye, bazen de dükkân tabelasında resmedilen Nuh'un gemisinde, ellerinde dondurma külahlarıyla seyahat eden hayvanların hüviyetlerini teşhise çalışırdık. Büyüdükçe ellerine daha az, yara izine daha çok bakmaya başladım Nuh Amca'nın. Onun, tıpkı tabelasındaki hayvancıklar gibi, kendi tufanından kaçıp bizim oralara gelmiş, unutmak istediklerinin derin hatırasını alnının ortasına nakşolmuş biçimde beraberinde getirmiş olabileceğini, adını koyamadığım bir şekilde sezerdim. Ama on dördüme vardığımda, dondurmalarından başka hiçbir şeyini umursamamayı öğrenmiştim.

O gün ben pek gönüllü davranmayınca, "Biz gidiyoruz madem" diyor abim. Hiç değilse azıcık ısrar edeceklerini ummuştum ama etmiyorlar. Tam yanımdan ayrılırlarken, Asım'ın yan gözle şöyle bir baktığını hissediyorum. O abim gibi değildir, bana kıyamaz. Çağırdığı vakit dünden hevesliymişim gibi olmasın diye, başımı başka yana çeviriyorum. Ama çağırmıyor. Hadi sen de gel, burada tek başına ne yapacaksın diyen yok. Şiirdeki dizelerden biri üzerine konuşarak uzaklaşıyorlar. Şiirde kadın adama çiçek veriyormuş, şair ruhundan zerrece nasiplenmemiş abim, bunu saçma buluyor. Kadınların da pekâlâ erkeklere çiçek verebileceğini düşünen Asım'sa, eğlence olsun diye sesini filmlerdeki artistlere benzeterek, "Kendi toprağında durmayan bütün çiçekler cinayet değil mi? Aşk cinayet değil mi?" diyor. Abim, çiçeklerden anlamaz, şiirden de anlamaz bence ama arkadaşına bu söylediklerini unutmadan yazmasını salık veriyor.

Ufak birer noktaya dönüşmelerini izlerken, daha ilk ısırığı alamadığı dondurma topu külahından yuvarlanmış çocuk gibi mahzun kalıyorum geride. Az evvelki âlemi kucaklayan halimden eser yok, kös kös oturuyorum artık.

Bir kadın, gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüş çocuğunu azarlayarak yanımdan geçiyor. Sonra küçük arabasını zar zor

ittiren çelimsiz bir kâğıthelvacı, durup mendiliyle alnında biriken teri siliyor. Arabanın tepesine rengârenk bir rüzgârgülü takmış fakat gül dönmüyor. İlerideki çay bahçesinden İlhan İrem'in o yaz bütün sahili inleten puslu sesi yükseliyor: *Yarınlaaar, yarınlaaar, biziiim demiştiiin.*

Böyle kolayca bırakılmak gücüme gittiğinden, bütün dünyaya dargın gibiyim. Mırıldanarak şarkıya eşlik etmek istiyorum ama tutuyorum kendimi. Sokak ortasında, hem de yalnızken, öyle uçarılıklar yapmak yakışık almaz gibime geliyor. Doktor Refet Bey'in kızı sahilde bir başına şarkılar söylüyor, pek havai, hoppa bir şey demesinler. Hem sonra annemin misafirleri... Kim bilir ne dertleri var. Evden çıkıp da beni bülbüller gibi şakırken görseler... O misafirlerin hep bir yükü oluyor böyle üstümde. Cenaze evinde gülmenin ayıp kaçması gibi bir ağırlık. Her gelenle birlikte, ben de başka bir yerimden utanmayı öğreniyorum. Sevmiyorum bu yüzden onları. Beni utanmaya, annemi kendileriyle paylaşmaya mecbur ettikleri için, külfetleri bitmek bilmediği için sevmiyorum. Şarkıyı mırıldanmaktan vazgeçip susuyorum. Hiç böyle dertler taşımayan İlhan İrem'se, tutturmuş gidiyor: *Yazık olduuu yarınlaraaaa, avunuruuum anılarlaaa, hani nerdeee ümitleriiim, hepsi sanki bir rüyaaa.*

Bugünden bakınca, böyle önemsiz bir tafsilatı bu berraklıkta hatırlayışıma şaşıyorum aslında. Demek bir şarkıyı mırıldanamamak, onca sene bir ukde gibi büyüyebiliyor insanın kalbinde. Okunmamış şiirlere benziyordur belki söylenmemiş şarkılar da. Bir şeylerin eksik kaldığını bilmenin kederi, neyi kaçırdığını bilememenin merakına karışıyordur ömür boyunca. Gerçi o gün mürekkeple sırlanmış bir kâğıt bırakılmamıştı masama henüz. O hadise sonradan oldu, daha sonra.

İlhan İrem bitiyor. Esmeray, Ajda, Ersen ve Dadaşlar bitiyor. Şimdi hatırlayamadığım birkaç şarkıcının daha sesi, sahilde yankılanıp eriyor. En nihayet, bizim Nuh kaçkınları sokağın köşesinde görünüyor. Beni bıraktıkları yerde bulunca, bunu daha evvel kendi aralarında konuşmuş gibi kıkırdıyorlar.

"Sen hâlâ burada mısın Huysuz Hanım?" diye takılıyor Asım.

Bana böyle hitap etmesine sinir oluyorum. Bir kere katiyen huysuz değilim. Aksine, annem dahil evimizin en uyumlu, uslu azası benim. Okulda, sokakta, her yerde öyleyim. Ama abim ve Asım'la baş başa kalınca, dışlandığımı hissedip gücendiğim için biraz huysuzlaşıyor olabilirim.

"Rica ederim şöyle deme bana, kaç kere söyledim. Adım var benim!"

"Bu kadar zamandır ne yapıyorsun burada Huysuz Rikkat Hanım?"

"Hazır o fecaat şiirlerinizden kurtulmuşken kafamı dinliyorum."

"Tek başına sıkılmadın mı?"

"Siz birlikte sıkılmıyor musunuz?"

Elindeki paketi havaya kaldırıp sallıyor o zaman.

"Öyle sıkıldık ki, aklımıza sen geldin."

Kucağıma bıraktığı paketin içinden, üzerinde Nuh'un dondurmalı hayvanlarının resmedildiği minik bir kap ve bir de kaşık çıkıyor. İçimden bir ses dondurmaya yüz vermememi fısıldarken, diğer ses hatırlanmış olmanın sevinciyle bülbül gibi şakıyor.

"Çikolatalı!"

Dondurma bana ulaşana dek yer yer yumuşayıp erimiş. Öylesini de severim. Çocukken, külahta değil de kapta yediğimiz zamanlarda, bazen kaşıkla eze eze bilhassa o kıvama getirir, sonra da büyük bir iştahla çorba gibi içerdim. Erimiş dondurmama, mutluluk olduğunu bilmediğim bir mutlulukla bakıyorum.

Bu küçük hediyede en ufak dahli bulunmadığı her halinden belli olan abim, çorabının içine sakladığı Marlboro paketini güya bana çaktırmadan eliyle düzelterek, misafirlerin evden çıkıp çıkmadığını soruyor. Omuz silkiyorum.

"Nereden bileyim?"

Bir martı, çığlıklar atarak tepemizden geçiyor. Uzaklardan bir vapurun keskin sireni duyuluyor. Biz, kendini çoktan büyümüş sa-

nan üç çocuk, üstümüzden söylenmemiş şarkılar akmamış gibi, yeniden yan yana oturup, yaptığımızın seyretmek olduğunu bilmeden, denize bakmaya koyuluyoruz. Evvelki şıkıdımlığı hafifçe küllendiği için, şimdi tepede nazlı nazlı salınan güneş, birkaç saat içinde uykuya çekilmeye hazırlanıyor. Toplamaya çalıştığı eteklerinden dökülen alev topları, köpürerek birbirinin içinden geçen dalgaları usulca okşuyor. Yeniden bir incir ağacına dönüyorum böylece. Dünya güzel bir yere benziyor.

***

Bostancı'dan sonra, bekleyeni olanlara has tatlı bir telaşla, doğruca eve geldim. Doğruca değil, anneme çekirdek almak için evvela sokağın başındaki mini markete uğradım. Kasadaki kız, beni görünce her zamanki gibi ayrık ön dişlerini görücüye çıkararak kocaman gülümsedi. Dişlerini beğenmezlik etmemesi, dudaklarını aralamaktan çekinmeden gülümsemesi hoşuma gidiyor, aferin. Gençliğimde ön dişleri ayrık olanların talihli bir hayat süreceğine inanılırdı. Muhtemelen yine ayrık dişlilerce, teselli ikramiyesi niyetine uydurulmuş, batıl bir itikat. Ne zaman bu kasiyer kızı görsem, ayrık dişli tanıdıklarım düşer aklıma, hiçbiri talihli değildi. Babamın kuzeni vardı; çocukluğumda hep, "Seni cami avlusunda buldular" diye kendince latife yaparak beni ağlatan; annem, "Önce, ağaçlara su yürüdüğü gece" diye başlayan, o güzel doğum hikâyemi anlatana dek gözümden akan sicim gibi yaşların müsebbibi olan, meymenetsiz Melahat Hala. Kırkına varmadan, kaynının kızının düğününde halay çekerken, kalp sektesi geçirip Hakk'a yürüdü. Bizim sokaktaki Aynur vardı bir de, büyük müteşebbis diye gerine gerine evlendiği sıçan suratlı adam, senesine kalmadan tarihi eser kaçakçılığından hapse girince, o da el kadar bebeği ve bir çanta dolusu borç senediyle baba evine dönmüştü.

Ama bu kızcağızın bahtı güzel olur umarım. Kadirşinas bir genç; marketin içinde, dışında, ne zaman görse gülümser, hal hatır

sorar, sever beni sağ olsun. Yaşlandıkça insanlar beni sevmeye başladı, hissediyorum. Bilhassa gençlerinki, acımayla karışık, mübalağalı bir teveccüh.

Annem hep yaşından en az on yıl genç gösterirdi, bense o öldüğünden beri daima olduğumdan on yaş kart görünüyorum. Bu kızcağız, yetmişlerimi sürdüğümü sanıyor olmalı. Yoksa daha mı fazla? Bazen alışverişten sonra arkamdan melül melül baktığını hissediyorum. Hele elimdeki torbalar ağırsa...

Neyse ki bu sefer pek bir şey almadım. Karıncalara bir limon, kendime yarım kilo Amasya elması, anneme de iki paket çekirdek. Çıt çıt da çıt çıt, makine misali öğütüyor mübarek, hızına yetişmek kabil değil.

Gece her zamanki gibi zuhur edip babamın kıymetli sallanan koltuğuna yerleştiğinde, kâseye koyduğum çekirdekleri sehpaya bırakırken, bizim kurumdan Halime'nin tavsiyesiyle, mutfağa dadanan karıncaları kovalamak için limon kesip sağa sola serpiştirdiğimi anlatıyorum, oralı olmuyor. Belki hemşerilik damarı tutar diye Halime'nin de anne tarafından Aybattılı olduğunu söylüyorum, gene ilgilenmiyor. "Bugün Bostancı'daki eve uğradım" diyorum. Gözünü, hedefi 4.000 kilometreden vurabilen yeni savaş jetlerini ballandıra ballandıra anlatan televizyon muhabirinden ayırmadan, rutubetin duvarları çürütüp çürütmediğini soruyor. Hiç görmediği evimin adresini bulup gelebilen kadının, kendi evinin halini benden öğrenmesi de, onca mevzu içinde tutup duvarları meraketmesi de tuhafıma gidiyor. Ama Rukiye Hanım'ın işlerine akıl sır ermez, kurcalayacak değilim. Bazen ben düşünürken ansızın yüzüme bakıp öyle bir perdeden gülümsüyor ki, aklımdan geçenleri okuduğu şüphesine kapılıyorum. Aslında şüpheye mahal yok, bundan neredeyse emin oluyorum. İşte tam da bu yüzden, neden böyle sorular sorduğunu anlamıyorum ya. Annem cevapları eskiden de bilirdi. Şimdi hepten biliyor olmalı. Fakat bilmesine rağmen, eskiden de severdi soru sormayı. Sadece bize değil, misafirlerine de sorardı. *Midede yanma var mı? Son dönem seni üzen bir şey mi ol-*

du? Duvarlar çürüyor mu? Sanki öğrenmekten ziyade, bildiklerini teyit etmek için yönelttiği sorular bunlar. Bazı şeyleri benden duymak istediğini biliyorum. Yıllar evvel bir keresinde, beni odamda bir başıma gözyaşı dökerken yakalayınca, "Öyle her şeyi içine atmamalı insan. Herkese değilse de birilerine anlatmalı. Anlatırken kendi de anlar çünkü" demişti. Acaba annemin Bostancı'daki evle ilgili anlamamı istediği bir şey mi var? Ya da başka bir mevzuyla ilgili? Bu yüzden mi döndü durup dururken?

Ziyaretiyle ilgili kafam hâlâ karışık. Eninde sonunda geldiği gibi kendiliğinden gideceğini ve bütün bunları hiç olmamış saymam lazım geleceğini düşünüyorum. Aklımda türlü türlü ihtimal geziniyor, en çok çıldırmış olmaktan korkuyorum. Onun haricindeki bütün seçenekleri kabullenmeye hazırım. Esasında onu bile kabullenmeye hazırım. Yeter ki annem yanımda kalsın, bu gündüz düşünden uyanmayayım.

Onu seyretmeyi seviyorum. Bakarken ister istemez kılığına takılıyor ha bire gözüm. Oralardan buralara nasıl gelinir bir fikrim yok. Tennure ya da kefen giyseydi demiyorum ama bu halini yine de garipsiyorum. Annem tuhaf kadın.

Eskiden onun bize yaptığı gibi, kestiğim elma dilimini bıçağa takıp uzatırken, "Duvarların vaziyeti parlak sayılmaz ama idare eder" diye cevap veriyorum. Elma dilimini alıp ağzına attıktan sonra, "Yalnızlık" diye iç çekiyor. "Boş durdukları vakit, evlerin bile içi çürüyor."

Elma ve bıçak elimde, kalakalıyorum. Ne yapmaya uğraşıyor? Şayet bana, aman ha yalnız yaşlanma gibi bir mesaj vermek çabasındaysa, bunun için geç kaldığını göremeyecek kadar ölü mü? Hem de beni ilk bırakıp giden kendisi değilmiş gibi...

Elimdeki elmaya bakıyorum. İçinden küçük bir kurt geçmiş. Benim içimde de küçük kurtlar dolanıyor. Görünüşe bakılırsa, elmanın kurdu gitmiş; benimki yer etmiş, içimi kemiriyor.

"Duvarlara bir şey yapamam ama, Asım gelmeden evi temizleteceğim" demekle yetiniyorum. Neticede içimden geçenleri

içimde tutmaya talimliyim. Ben sevilmeyi böyle öğrendim.

"Tabii tabii, köşe bucak temizlensin güzelce" diye onaylıyor annem. "Asımcığın toza alerjisi vardı, sonra şişip kalmasın oralarda. Şaşkın oğlan, bir gelişinde gece kitaplara bakarken, babanın çalışma odasında uyuyakalmıştı da, sabah ağzı gözü şiş uyanmıştı, hatırlıyor musun? Zemheri sonuydu, kara yatırmıştık hani."

Elbette hatırlıyorum. Annemin, pek sevdiği, evin oğlu sayıp abimden ayırmadığı, yeri gelince akrabalara Rikkat'e ikinci abi gibi diye anlattığı Asım'ı alıp şaşkın bakışlarımıza aldırmadan balkonda biriken karlara yatırışını da, o esnada banyodan çıkan babamın manzarayı görünce küplere binişini de gayet berrak hatırlıyorum. Zavallıcığı beyaz Chevrolet'sine attığı gibi çalıştığı hastaneye götürmüştü, o haliyle bana beyaz atlı prens gibi görünen babam.

"Aklında bulunsun, kış değilse, kar yoksa yani, tavuk pisliği de olur" diye adeta sayıklıyor annem.

"Efendim?"

"Alerjilerde diyorum, tavuk pisliği katılmış soğuk suyla yıkarsan..."

Boynumdan yukarı alevler yükseliyor. Bütün varlığımla hissediyorum ki, insan birini, ona ait her şeyle birlikte özlemiyor.

"Hiç değişmemişsin!" diye fısıldıyorum.

Annem yüzüme bakıyor.

"İnsan ölünce değil, becerebilirse ancak yaşarken değişir" diyor, buruk bir tebessümle. Öldüğü için üzüldüğünü hissediyorum ilk defa. Hayatta olsaydı değişmek ister miydi sahiden? Vazgeçer miydi mesela ona bahşedilmiş o muazzam hediyeden? Bizi bırakıp gitmesine neden olan hadiseleri bertaraf eder miydi? Başka türlü bir hayatımız olabilir miydi?

Bunu anlamak istercesine, ben de uzun uzun onun yüzüne bakıyorum. Gözlerinde ıstırapla yanıp sönen bir ışık görüyorum. Çürük bir elmanın kurduyla karşılaşması gibi, öylece kalakalıyorum.

YÜZLER

"...ve insanı yaratmaya çamurdan başlamıştır."

Secde: 7

Sapık değilmiş, en azından sandığım türden bir sapık. Bundan emin olabilmek için yüzümün yarısını heba etmem gerekti, kendi yüzümün yarısını.

Çamura bayıldığımı söyleyemem. Ama bütün gün grinin en sinir bozucu tonu ve ne kadar temizlenirse temizlensin leş kokulu yüz metrelik bir koridoru boş boş arşınlamaktan, değişiklik olsun diye koltuklara tünediğimde şelale yayınıyla hipnotize olmaktan, havalandırmaya çıkabildiğim nadir saatlere Seyşeller'de balayı muamelesi yapmaktan iyidir. En azından açık havada azıcık yürüyerek misafircilik oynar gibi yeni bir binaya gidiyor, orada neşe palamudu halleriyle biraz sinir bozsa da hiç değilse ev sahibi cakası satmayan Kaderimizle efendi efendi takılıyoruz. Dediklerine göre, haftada iki gün, ikişer saatten yapılacakmış atölye. Bu da haftada dört saat yarı açık teneffüs sayılır. Buradan sanatçı çıkmayacağım kesin ama en azından kafayı yemeden çıkmama yardımı olabilecek bir etkinlik gözüyle bakıyorum çamur işine.

Çocuğun adı Adalı Yakup'muş. İlk duyduğumda, ada bak, diye düşündüm. Tam sapık adı, artık hangi adadansa, herhalde ora-

nın vesikalı manyağı.

İlk atölyede mesafeliydik. Ev sahipleri dibimizdeyken canımı yakamayacağını bildiğimden, avludaki ürkekliğim geçmişti. Ama bu sefer de o benden tırsıyor gibiydi. Herhalde ucunda şimşekler çakan işaretparmağımı üstüne doğrultup, sapık var diye bağırarak, ortalığı birbirine katmamdan endişelendi. Sonrasından, yani Dinlenme Tesisleri'ne, hatta belki Mavi Oda'ya varabilecek yolculuklardan da korkmuş olabilir. Belki ben de aynılarından çekindiğim için çığlığı basmamışımdır, kim bilir. İlk bakışmamızdan sonra bir süre onu görmüyormuş gibi davranmayı seçtim. Sadece bir ara Canan'ın kulağına eğilerek, hafta sonu peşime takılan sapığın içeride olduğunu fısıldadım. O da tarifettiğim yöne bir bakış atıp, "Bu değnekten sapık mapık olmaz. Boş ver minnoşum, sen kendini Kader'in ellerine teslim et" diye kikirdedi.

Adalı Yakup, o gün nasıl davranacağını pek bilemedi. Önce beni tanımamış numarasına yatmayı denedi, sonra vazgeçip göz göze gelebilmek için fırsat kolladı, sonra da ciğerci kedisi gibi etrafımda dolanmaya başladı. Sonunda bir cesaret yanıma sokulup, atölyedekilerin dikkatini çekmemeye çalışarak, mahcup mahcup, "Özür dilerim, gerçekten çok üzgünüm" dedi. İşi büyütüp çıngar çıkarmak niyetinde değildim ama, "Haa, o zaman seni affedeyim değil mi?" diye hırlamadan da edemedim.

"Evet, yani mümkünse."

"Valla çok iyi olurdu ama maalesef kurbanların çoğu daha önce affettikleri sapıklar tarafından indiriliyor. Risk almam doğru olmaz, anlıyor musun?" dedim. Birkaç gün önce terlikleri kıçına vura vura peşimden gelen kendisi değilmiş gibi, masum bir melek edasıyla, kocaman açılmış kestane gözlerini patlata patlata bakıyordu. Kıvırcık kirpiklerinin çevrelediği kestaneleri çabuk çabuk kırpıştırıp, "Ben sapık değilim" diye itiraz etti.

"Yaa, ne hoş. Neden peşime takıldın o zaman?"

"Sen vardın, senin peşine takıldım" diyerek, bu defa da açık yüreklilikle itiraf etti. Bu hızlı kabulleniş karşısında afalladım.

"Ha, başkasını görsen onun peşine takılacaktın yani, öyle mi?"

"Hı hı."

Söyleyecek laf bulamadım. Dürüstlüğüne teşekkür edecek ya da beni mecburiyetten seçmiş diye üzülecek halim yoktu. Fakat nedenini tam olarak kestiremesem de asabım bozulmuştu. O sırada çamuru yeterince mıncıkladığımıza karar veren Kader, harika sandığı can sıkıcı fikrini bizimle paylaştı.

"Bence artık biçimlendirmeye geçebiliriz. Bazı hocalar, sanat eğitimiyle kirlenmemiş kişilerin, kendi yüzlerini yapmalarını önerir. Şimdi burada, çamurdan yapacağımız ilk şey kendi yüzümüz olsa? Ne dersiniz?"

Misafirlerin arasından bir homurtu dalgası yükseldi. Kendi aralarında tek tük ayna lafları edenler oldu ama Kader muhtemelen duymadı ya da duyduysa bile bunu o sırada yanımızda ayna bulunmayışına filan yordu.

"Nasıl yapacağınızı bilmediğinizin farkındayım. Hiç tasalanmayın. Bakın ben kendiminkini yapacağım, siz de izleyerek kendinizinkini yapmayı deneyeceksiniz. Maalesef burada aletlerimizin çoğunu kullanamıyoruz ama ince iş de beklemiyoruz zaten. Hadi ilk dersimizde kendi yüzlerimizi yapalım!"

"Çüş!" dedi Canan, kulağıma eğilip. "Çamur güreşi yapın dese daha kolaydı. Heykeltıraş mıyım ben, nasıl yapayım yüzümü? Sen önce bir çanak çömlek filan öğret de sonra bu artistliklere geç kahpe Kader!"

"Ciddi bir şey beklemiyor. Ağız del, burun tak geç."

"Malzeme de yok diyor, kıçımla mı yapayım?"

"Muhtemelen malzemelerin yarısı kesicidir" dedim. "Şahdamarımızda fıskiye açıp buraları süs havuzuna çevirmeyelim diye..."

"Ama ben yüzümü görmeyeli..."

"Artık hatırladığın kadarıyla. Merak ettiğin yerlerini bana sorarsın. Güncelleme istersen, çenenin sağında sivilce çıkmış" diye şamataya getirmeye çalıştım. İşin doğrusu, Canan'ı bile çileden çıkaran bu fikir, elbette benim de hoşuma gitmemişti. Yapamamak-

tan korkmak değil, kendi yüzümüzü netlikle hatırlayamamak, yani muhtemelen birçoğumuzu aniden saran o garip his keyfimizi kaçırmıştı. Yine de sızlanmak istemiyordum. Canan'dan öğrendiğim gibi yapıp, sesimdeki hoptirinaynamlığı bir ton daha artırdım ve "Sende yetenek görüyorum, ana avluya bir Düşünen Kadın patlatırsın yakında" diye işi makaraya vurdum.

"Ay, dergide okumuştum, erkekler fazla düşünen kadın sevmiyormuş, beni karıştırma öyle şeylere."

"Bu arada o herifi de hiç sevmem zaten."

"Hangi herifi?"

"Düşünen Adam diye bir heykel var ya, onu yapan heykeltıraşı diyorum."

"Yalnız bu atölyede pek entel bir şey oldun sen he."

"Yok be, sanat tarihi dersinde görmüştüm, herif sevgilisini delirtmiş. Kadın da heykeltıraşmış, hatta dâhi diyenler varmış ama bu adam fikirlerimi çalıyor, beni de öldürecek diye diye, üstüne afiyet otuz sene tımarhanede yatmış."

"E o zaman heykelcilik tam bizim işimiz desene" diye kıkırdadı Canan. "Buradan kolumuzda ya bir sevgiliyle ya da bir altın bilezikle çıkacağız demektir."

Kolundaki sevgiliyle kimi kastettiğini biliyordum ama ikisini birlikte düşünmek keyfimi o kadar kaçırıyordu ki, geyiği uzatmayıp Kader'i izlemeye koyuldum.

Yarım saat geçti geçmedi, erkek misafirlerden biri elindeki çamuru masaya fırlatıp elleriyle yüzünü kapayarak, "Yüzüm yok! Ayna yok! Yüzüm yok! Ayna yok! Unuttum ben, unuttum, kendimi unutmuşum" diye bağırmaya, sonra da çocuk gibi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Ablalar çabucak yanına gidip sakinleştirdiler, dışarı çıkardılar adamı. Kader dondu kaldı. Ne olduğunu anlamak ister gibi yüzlerimize baktı. Fakat gözlerimizi kaçırdık. Ne ablalar durumu açıklamak için ağızlarını açtı ne de biz anlatmaya çalıştık. Ablalar neden sustu bilmiyorum ama biz sustuk, çünkü galiba utandık. Akıl, insanın kaybetmekten utandığı bir şey. Kendi yüzü

de öyle. Yüzünün aklından silinmesi, bir yanıyla yeryüzünden sessizce silinmek, halinden utanç duyan bir hayalete dönüşmek gibi. En azından benim içimden geçen böyle bir histi. Öbürleri de benzerini duymuş olmalılar ki, adam dışarı çıkarıldıktan sonra kimse bir şey söylemedi. Aynadan filan bahseden çıkmadı bir daha.

O gün atölyenin kalanında Kader'in direktiflerini takip ederek, elimizdeki çamuru yüzümüze benzetmeye çalıştık ama Canan'ın deyişiyle ancak gerimize benzetebildik. Her şeye rağmen çamuru mıncıklamak eğlenceli, insanı rahatlatan bir yanı var. Bizimle ilgilendiği için kendini dünyanın en iyi insanı sanmadığı zamanlarda Kader de tatlı kadın. Ama bazen kendinden öyle hoşnut oluyor ki insanın içi kıyılıyor. Bir de arada dalıp, dünyanın en kederli şeyine bakar gibi bakıyor bize, sonra silkinip toparlanıyor. Akşam bütün arkadaşlarını tek tek arayıp, halimize ne kadar üzüldüğünü anlatmak bahanesiyle, böyle çalışmalar yapacak kadar iyi bir insan olduğunu duyurma telaşına düşeceğinden eminim. Ziyanı yok, bu kadarı hakkıdır belki. Sonuçta ben dışarıdayken, böyle bir yere gelip birilerine yardım etmeyi aklımdan bile geçirmemiştim. Kader benden 1-0 önde sayılır. Yine de, bizim yapmadıklarımızı yapanları, yaptıkları şeyleri pek de iyi yapamadıkları konusunda eleştirmek çok zevkli, itiraf etmeliyim.

Gün boyu Adalı Yakup ile başka bir şey konuşmadık. Kısa sohbetimizden sonra etrafımda dolanmayı bırakıp çamuruyla uğraşmaya başladı. Tesadüfen seçen, çabucak da vazgeçiyor işte. Hayır, ben tabii ki vazgeçtiğine değil, sapıklık yapmak için beni seçtiğine sinirlendim. Arada yan gözle baktım, elindeki çamur da yüzü gibi pek bir şeye benzemiyordu, haybeye mıncıklayıp duruyordu. Parmakları upuzun, filmlerdeki piyanistlere benziyor. Filmlerdekine, çünkü hiç sahici piyanist eli görmedim daha. Bir gün buradan çıkabilirsem, belki bir piyano resitaline giderim. Çıkamazsam da kendime çamurdan piyano yapıp ding dang dong filan derim. Nasılsa Ev'de böyle şeyler tuhaf karşılanmıyor.

Elimdeki çamur yüzümden başka her şeye benzese de, açıkça-

sı uğraşmak hoşuma gitti. Ama atölyenin süresi, eserimi tamamlamama yetmedi. Bitiş saati yaklaşınca, Kader, henüz son şeklini veremediğimiz için yarım kalan yüzlerimizi, raflardaki ince naylonlara, içeri hiç hava girmeyecek şekilde sıkı sıkı sarmamızı istedi. Böylece sonraki derste kaldığımız yerden devam edebilecektik. Yüzümü sarmaya uğraşırken Adalı Yakup yine dibimde bitti. Başımı işimden kaldırmadım önce, görmemiş gibi yaptım. Ama o ille de söylemek, anlatmak, hatta uğradığı feci haksızlığı ortaya çıkarmak isteyen çocuksu bir ısrarla, "Bana kızıyorsun, anlıyorum ama dinle" dedi. "Düşündüğün gibi değil."

Biraz ilerideki misafirlerden biri, ablalar sakin olması konusunda uyarırken adının Ziya olduğunu öğrendiğim tombili, "Düşündüğün gibi değil, düşündüğün gibi değil" diye yineledi. Çocuğun arada bir sağdan soldan duyduklarını tekrar edip sonra da hızla çömelip kalkma gibi saçma ama zararsız bir huyu var. Ev sahipleri, bu durumunun bize uyum sağlamasına engel olmayacağını düşünmüşler ki, yine de atölye ekibine katmışlar onu. Ziya hareketlenince birkaç kişi dönüp baktı ama artık alıştıkları için kimse uzun boylu ilgilenmedi. Bir tek masanın öbür ucunda kendi yüzünü saran Gülçin, bıyık altından gülerek bizi izlemeye devam etti.

Sözlerinin atölyede eko yapmasından huzursuz olmuş görünen Adalı Yakup, sesini alçaltıp konuşmaya devam etti:

"Paranoyakları bilirsin değil mi?"

"Kusura bakma ama paranoyak değilim. Beni takip ettiğini ikimiz de biliyoruz. İstersen daha beter çamurlaşma, o çamurdan yüz bile yapılmaz sonra" diye hunharca yapıştırdım cevabı. Sonra da içimden, piyasadaki dergilerden birine göndersem, bu fiyonklu lafı kesin yuvarlak içine alıp basarlardı; Falım sakızlarına yollasam hiç kaçırmaz mâni yaparlardı diye geçirdim. Adalı Yakup da etkilenmişti. Gözlerini kırpıştırdı.

"Paranoyaksın demiyorum. Ama dinle. Dinlemezsen anlatamam ki. Dinle."

O dinle dinle dedikçe, hayatı boyunca hep bir şey söylemeye

çalışmış da kimseye dinletememiş gibi bir his gelip çöreklendi içime. Canan da kulak kabartmış, yandan yandan bizi kesiyordu artık.

"Ben" dedi Adalı Yakup, "hani izlendiğini sanan insanlar var ya, onların tam tersiyim. İzlediğimi sanıyorum, anlıyor musun? Hastalık bu." Ses tonu hoştu ama düz, inişsiz çıkışsız, neredeyse mekanik bir tarzda konuşuyordu. Yüzünü sarmaya çalışan Canan'ın gülmemek için dudaklarını kemirdiğini görebiliyordum.

"Nasıl yani izlediğini sanıyorsun? Sen benimle dalga mı geçiyorsun?" dedim.

"Hayır, geçmiyorum, dinle bak."

Öyle dümdüz konuşmasına rağmen, dinle deyişine sızan yakarışın ağırlığı içime işledi. Anlattıkları deli saçması olsa da sözünü kesmeden dinlemeye karar verdim. Bu arada misafirlerin kimi yüzlerini sarıyor, kimi de düşürürlerse, kırılan hakikaten kendi yüzleri olacakmış gibi, sardıklarını temkinli bir şekilde raflara yerleştiriyordu.

"Yolda yürürken, yani hep değil ama bazen, o an önüme çıkan birini izlediğim duygusuna kapılıyorum. İzlemiyorum aslında, niye izleyeyim? Ama bacaklarım takılıyor peşine, ben de izlediğimi sanıyorum. Sanınca, sonra gerçekten izlemeye başlıyorum. Ben izleyince bazen o kaçmaya başlıyor, sonra ben bir kaçma kovalamacanın içinde gibi oluyorum. Gitmem gerek sanıyorum, peşinden gidiyorum. Saçma geliyor, biliyorum ama böyle oluyor. Tersten paranoya gibi düşün."

Yine afallamıştım. İşin doğrusu, karşımdaki beni kötü niyetle takip edecek birine benzemiyordu. Gerçi kim benzer ki? Fakat, "Dinle, dinle" deyişi...

"Peki sonra ne oluyor?" diye sordum merakla. Hiç dolandırmadan dümdüz söyledi:

"Dayak yiyorum."

"Nasıl yani?"

"Mesela izlediğim kişi kadınsa, genellikle yolda birilerini arıyor. Vardığımız yerde beni bekleyen arkadaşlar, abiler, babalar, da-

yılar, mahalleliler, işte birileri oluyor."

"E söylemiyor musun hastayım ben diye?"

"Söylüyorum da... Yani dayağı yerken aklım başıma geliyor, aklım başıma gelince anlatmaya çalışıyorum ama çoğu zaman geç kalmış oluyorum. Onlar artık pek dinleyecek durumda olmuyorlar. Dinlemeyene anlatmak imkânsız."

"Eee ne yapıyorsun peki?"

"Dövmekten yorulmalarını bekliyorum."

Bunu söyledikten sonra gözlerini kırpıştırıp gülümsemeye çalıştı. Hafifçe kırışan burnunun üstünde belli belirsiz yuvalanmış birkaç minik çili ilk o zaman fark ettim. Küçükken benim de çillerim vardı, güneşe çıktığımda büsbütün belirginleşiyorlardı. Önceleri sevmiyor, yüzümü çirkinleştirdiklerini düşünüp üzülüyordum. Ama sonra babaannem bir gün, "İyi ki çillerin var, eğer kaybolursan seni kolayca bulabiliriz" deyince, birden kendimi şanslı saymış, minik turuncu lekelerimle barışmıştım. Ergenlik çağımda kendi kendilerine silinip gittiler. Fakat bana hep çocukluğu ve bir tür masumiyeti çağrıştırdıklarından, pek severim çilleri. Karşımda durmuş, sınav sonucunu bekleyen heyecanlı öğrenci gibi gözlerini kırpıştıran Adalı Yakup, burnundaki lekelerin beni çıkardığı zaman yolculuğundan habersiz, "Affettin mi?" diye sordu.

"Dayak yemesen ya da mesela ben koğuşa kaçamasam ne olacaktı peki? Yakalayınca ne yapıyorsun insanlara?"

"Hiç" diye omuz silkti. "Benim dürtüm yakalamak değil ki, takip etmek. Affettin mi?"

Bu yaşına kadar çillerine sahip çıkmayı başarmış biri ne kadar kötü olabilir ki diye geçirdim içimden. Ama ne söyleyeceğimi bilemeyip hızlı hızlı başımı sallamakla yetindim.

Ev sahipleri misafirleri kapıya çağırıyordu. Elimdeki yüzü üstünkörü sarıp sıraya geçtim. Gülçin arkadan omzumu dürttü.

"Şşt, küçükhanım!"

Dönüp baktığımda, alaycı bir ifadeyle göz kırpıyordu. "Sana mı yazıyor o?"

"Kim?"

"Genç irisi papağanı değil,güzel gözlü çirozu diyorum."

Adalı Yakup'u kastettiğini anlayınca, "Ne alakası var ya" diye terslendim.

"Birşeydemedikcanım" diye omuz silkti.Sonradaıslıkla "Love Story"yi çalarak Rikkat Abla'nın gösterdiği istikamette yürümeye koyuldu. Canan'a baktım. O da boş ver der gibi gözlerini devirdi.

Bu Gülçin biraz sevimsiz bir tip. Açıkça söylemiyor ama diğer misafirleri küçümsediği, kendini hepimizden üstün gördüğü her halinden anlaşılıyor. Belki de haklıdır, dışarıda karşılaşsak deli olduğunu tahmin edemeyeceğim biri, hatta aklı fazla başında duruyor. Bir keresinde Canan neden burada olduğunu sormuş, o da alay eder gibi ağzını büzüp, "Ontolojik mevzular, patolojikler anlamaz" diye gülmüş. Canan onun dertsizlikten zorla dert sahibi olan dangalaklardan biri olduğunu düşünüyor. Hatta sırf çevresine hava atmak için bile gelmiş olabilirmiş. Bazı entel ortamlarda deliliğin borsa değeri reel piyasalardan yüksekmiş. Gülçin'in burada ne aradığını bilmem ama itici bir tip olduğu kesin.

"Çocuğun anlattıklarını duydun değil mi?" diye sordum Canan'a. "Yazık ya, demek bu yüzden, 'Dinle, dinle' deyip duruyormuş zavallım."

"Söyledim ben sana, öyle cinsi sapık tipi yoktu zaten onda" dedi. Bana kalırsa, uyanık geçinmesine rağmen Canan cinsi sapıkları ayırt edebilecek son kişi. Acaba atölyeye öbür koğuşlardan gelen erkeklerin arasında öyleleri var mıdır diye düşündüm ister istemez. İki saat boyunca karşımda ağzını bile açmadan hamur çimdikleyen o şişko adamın, kendi kendine mırıldanan sivri çeneli delikanlının, içeride konuşulanları tekrar ederek çömelip çömelip kalkan şaşkaloz Ziya'nın, masanın köşesinde sürekli fırt fırt burnunu çeken kambur ihtiyarın Ev'e neden geldiğini, yan yana olduğumuz bu iki saat içinde akıllarından neler geçirdiğini bilemeyiz ki. Kimseninkini bilemeyiz. Burada, aynı koğuşta olsak bile ev sahipleri bize birbirimizin hastalığını ilan etmiyor. Hatta daha kendi-

minkini bile doğru dürüst söylemediler bana. Sadece koğuşta sohbet esnasında misafirler eğer paşa gönülleri çekerse birbirine anlatıyor. O anlatılanların da gerçeği ne kadar yansıttığını kestirmek imkânsız. Yine de ev sahiplerinin bu tür faaliyetlere her isteyeni sokmadıklarını tahmin ediyorum. Benim için bile Mennan Beylerden onay almadılar mı? Demek ki bizi yan yana getirirken, kafalarına göre bir düzenleme yapıyorlar. İkebanacılar dahi çiçekleri seçerek yan yana koyarken, tımarhanecilerin delileri gelişigüzel serpiştirecek hali yok ya. Sonuçta hepimiz aynı durumda olmadığımız gibi, aynı kurallara tabi de değiliz. Mesela bazı koğuşlar varmış, nereden biliyorsa Canan söyledi geçen gün, oradakileri hiç dışarı çıkarmıyorlarmış. Pazar günleri bile. Ben pazarları bütün koğuşlar avluya salınıyor, geçici cezalılar dışında herkes bir araya geliyor sanıyordum ama kazın ayağı öyle değilmiş. Meğerse hiç açılmayan koğuşlar da varmış. Bazı evlerde, kusurlu bulunup aile üyelerinden bile gizlenen çocuklar oluyor böyle. Liseden sınıf arkadaşım Mine'nin abisi kadın gibi giyinmeye başladıktan sonra babası, bir daha cenazeme bile gelmesin demiş, evdekilere de onunla görüşmeyi yasak etmişti. Elinden gelse, sırf kendileri değil, dışarıdakiler de görmesin diye tavan arasında filan saklardı çocuğunu belki ama neyse ki o kadarını beceremememişti. Buradaki de aynı hesap herhalde. O gözden de gönülden de uzak koğuşlara, Ev'in gözden çıkarılmış fertleri yerleştiriliyor belli ki. Düşüncesi bile tavan arası hissi veriyor. Canan'ın dediğine göre 101. Koğuş en beteriymiş. Oranın misafirlerini yatakta zincirli tutuyorlarmış hep. Biz yine iyiyiz; abiler bizi kayışladığında, erya da geç çözüleceğimizden eminiz.

***

Sonraki gün muhalefet fena bastırdı, havalandırmaya çıkamadık. Dışarıda feci bir fırtına patlamış; toprağı delecekmiş gibi çivilemesine yağan yağmur, bir anda her yeri sel altında bırakmıştı. Ev'de kısılıp kalınca canım fena sıkıldı. Koğuştaki nahoş koku ba-

zen dayanılmaz hale geliyor. Pisliğinden değil, her gün düzenli olarak temizleniyor. Ama galiba hayaletler gibi aramızda dolanan görünmez izler var burada, deterjanların çıkaramadığı gizli lekeler. Şu yüz metrelik koridorun yürünmekten aşınmış kauçuk zemini, griye çalan pütürlü duvarlara sürünen yorgun eller, kafalarda gizlenen başıbozuk fikirler, açılmamış mektuplara benzeyen kırgın yüzler, hepsi ağır bir kokuya dönüşüp koğuşa siniyor. Mutluluğun resmini soran bir şiir biliyorum, mutsuzluğun resmi de türlü türlüdür mutlaka. Ama kokusunu soran olursa, herhalde bizim koğuştaki gibi, genzi yakan, burun direğini sızlatan, insanda ağlama isteği uyandıran bir esansı olmalı. Delilik bir yanıyla güzel, çünkü burada ağlanacak şeylere rahatlıkla gülebiliyoruz. Hoş ben dışarıdayken de, en çok canım yandığında gülerdim. Üstüme üstüme gelen zorluklarla, gülüp geçerek baş etmeyi denerdim.

Ama her gün bir saatçik bile olsa dışarı çıkamamak, havadaki serinliği içime çekip üstüme sinmiş kokudan arınamamak çok moralimi bozuyor. Moralim bozuldukça aklıma apır sapır fikirler doluşuyor. Akıl hastanesi filozof kesilmek için ideal mekân.

Öğle yemeğinden sonra, haftada bir uğrayan Doktor Sıddık Bey geldi. Yanında da bizim koğuşun doktorları Mennan Bey ile Emre Bey. Mennan Bey eklem yerlerinden büktüğü parmaklarını kireç çözücü gibi sürekli çıtlatıyor, Emre Bey'se çarpık ağzına yapışıp kalmış metalik gülümsemesi yüzünden, yanlış kurulmuş bir robota benziyor. Bu ikisi odalarından pek çıkmaz, bir derdimiz olursa ziyaret etmemizi söylerler ama tabii normalde onları ziyaret eden de çıkmaz. Yani buranın işleyişini az çok çözen kimse, gidip şikâyetini doktorlara bildirmek gibi bir kamikazeliğe kalkışmaz. Onların bizden yana bir şikâyeti olursa da Yumuşak Oda, Mavi Oda ya da çoğu zaman Sıddık Bey'e verecekleri bilgi sonrasında hap değişikliği şeklinde ebemizinkini görürüz. Sıddık Bey'in ziyaretlerinin bir rutini var. O geldiğinde, odalarımıza yollanıyoruz, koridorda kimse kalmıyor. Beyefendi elinde bir dosya, yanında koğuş

doktorları, oda oda gezip her zamanki sorularını soruyor. Bugün nasılsın? Çevrendekilerle aran nasıl? Canını sıkan bir şey var mı?

Uzun süreli misafirlerin yeni gelenlere öğrettiği üç kural var: Bir, Sıddık Bey'in bütün sorularına pozitif cevap verilecek, şikâyet etmek sorunu çözmez, sorunun kendisi olduğunuz inancını doğurur. İki, kesinlikle ne zaman çıkacağım diye sorulmayacak, çıkmak isteyenin çıkmaya hazır olmadığı fikri oluşur. Üç, diyelim ki kendiliğinden yarın taburcu edileceksin dendi, yarın olduğunda hani ben çıkmıyor muyum diye tutturulmaz, soran çıkamaz. Bazen özellikle çıkacaksın deyip misafirin vereceği tepkiye bakar, çıkmıyor muyum diye üsteleyenin yatış süresini uzatır, sessizce bekleyeniyse söylediği zamandan biraz geç de olsa çıkarırmış. İlk geldiğimde kusurlu hareketlerin alayını yapıyordum, sonra öğrendikçe ben de kurallara uymaya başladım.

Onlar gittikten sonra yine koridorda aşağı yukarı dolandık, televizyonun karşısındaki koltuklara eprimiş minderler gibi yayıldık. Dışarıda gök gürledikçe içeride başıma ağrılar girdi. Gürültü oldu mu ellerimle kulaklarımı kapamak, hatta bulunduğum yere kıvrılıp yatmak istiyorum. Ev'in bende böyle acayip bir yan etkisi oldu. Arada bir kavga çıkıyor mesela, misafirler birbiriyle dalaşıyor. Öyle ortalık birbirine girmiyor genelde, iş oraya varmadan abiler müdahale ediyor ama yine de o hırgür beni acayip yoruyor. Ne yapacağımı bilemiyorum. İçimden böyle tespihböceği gibi tostoparlak olup yatmaktan, ha, bir de kulaklarımı tıkamaktan başka şey gelmiyor.

Geceden beri kendi de durgun görünen Canan, yine de beni düşünüp kafamı dağıtmak için, şelale yayınına bakan Müzeyyen'i gösterdi.

"Eee, ne diyorsun bizim Müzo'nun durumuna?"

İçimden oyun oynamak gelmiyordu ama neşeleneyim diye atılmış bu adımı karşılıksız bırakmayı da yakışıksız buldum. O yüzden suyun içinde bekleyen bir ceset gibi renksiz ve hareketsiz görünen Müzeyyen'e bakıp, "Dikili'delermiş. Kocası Muzaffer ve

kızı Neşe'yle birlikte Müzeyyen'in abisinin yazlığına gitmişler" diye başladım. Sonra da fazla uzatmadan kalemi kırdım. Neşe'yi denizde boğdum, aklını kaçıran Müzo'yu da Ev'e yolladım. Canan hikâyemi beğenmemiş gibi baktı. "Seninkilerden iyidir" demedim. Hiçbir hikâye yeterince iyi değildi. Sadece Müzeyyen'inkiler değil, anlatılmış ve anlatılacak hiçbir hikâye.

Dikili'deki o acayip günü düşündüm. Dayım nereden duyduysa sahildeki öpücüğü öğrenmiş. Beni öpüşmüş değil, öpülmüş bir kız olarak görmeyi tercih ettiğinden, küplere binmiş. Yazlık evin ince duvarlarını zangırdatarak, "Katil mi edeceksiniz ulan siz beni? Anasından çektiğimiz yetmedi, bir de kızıyla mı uğraşacağız? Başınızda erkek yok diye orospu mu olacaksınız soykalar?" diye bar bar bağırıyor. Eli havada üstüme yürüyor, dövecek. Annem araya girmeye çalışınca, ilk tokadı o yiyor. Sonraki tokat benim yüzümde patlıyor. Yengem başını eğmiş, bamyaların kafalarını ince ince kesiyor. Başını kaldırırsa uğradığımız haksızlığa tanıklık etmiş olacak. Konuşması gerekir o zaman ve tabii dayağımıza ortaklık etmesi. Yengem bamyalara, annem dayıma, dayım bana bakıyor. Ben pencereye bakıyorum. Yazlığın pencereleri açık, minicik sitede sesimiz kesin duyulmuştur diye düşünüyorum. Kimler benim dayımdan dayak yediğimi biliyor, kimler orospu olduğumu duydu?

Hışımla kapıya koşuyorum. Çekip kapıyı çıkıyorum. Sitenin sokağında birileri var, kim onlar bilmiyorum, çünkü yüzlerine bakamıyorum. Koşuyorum, koşuyorum, koşuyorum.

Hatırlıyorum. Tuhaf bir gündü. Birden dünya çok büyük gelmişti. Başkasının elbisesi gibi üstümden sarkmıştı hayatım. Artık onu giymek istememiştim. Ölmek istemiştim. Hayır, ölmek istediğim doğru değil. Sadece artık olmamak istemiştim. Hani sihirbazların kutularına girip, sonra kapak açıldığında artık orada olmayan kızlar gibi. Ama böyle kılçıksız bir kurtuluş mümkün değildi. Bir kere doğduktan, doğmuş bulunduktan sonra, hayatta olmamanın ille de ölmek anlamına geleceğini, sanırım ilk o zaman fark ettim.

Başa dönmek, hiçe dönmek ancak hayal olabilirdi. Bir ölü, hiç doğmamış biriyle aynı şey değildi.

Dünyanın boynumdan yukarı yükseldiğini hatırlıyorum. Taşan bir deniz gibi.

Bunu neden yaptığımı bilmeden sahile koşmuştum. O zaman bunun kendi kendime oynadığım bir intihar oyunu olduğunu sanmıştım. Kendimi öldürmeyecek olsam bile, kendimi öldürebileceğim bir yerde bulunmak istemiştim.

Oysa şimdi düşününce, sahile boğulmak için değil, boğulma hissimden kurtulmak için koştuğumu anlıyorum. Koşmanın ruhumu nasıl rahatlattığını zaten biliyordum, suyun hafiflettiğini de o zaman öğrenmiştim. Şansım olsa, kuşkusuz şimdi yine sahile koşarım.

O gün ayağımın altında çıtırdayan kum nemli, hava mevsime göre serindi. İmbat, şefkatli bir anne gibi öpmüştü alnımı. İçimdeki sıkışmışlık hissini alıp yerine havada uçuşan tüylere, balonlara, yapraklara özgü bir ferahlık bırakmıştı. Sandaletlerimi çıkarıp yalınayak koşmuştum. Dizlerime kadar suya girmiştim. Köpüren dalgalar ayaklarımı okşamış; ılık su, ruhumu yıkamıştı. Dünya ayaklarımın altındaydı. Uçsuz bucaksız maviliğin denizle buluştuğu ufuk çizgisine bakarken, artık yaşamama isteği silinip gitmişti içimden. Hatta tuhaf bir coşkuyla dolmuştum. Evde dayım bekliyordu biliyordum. Ama dünya dayımdan büyüktü, benden büyüktü, her şeyden daha büyüktü, bunu düşününce rahatlıyordum.

Tabii Canan bu uzak hatırayı bilmiyor, gerek yoktu, anlatmadım. Bizim asıl peşine düşmemiz gereken, daha yakın bir zaman. O son gün. Kahvaltı sofrası. Omlet. Angora kazak. Annem. Benim üstümde sarı *sweatshirt*. Bu detayı yeni mi hatırladım, baştan beri var mıydı emin olamadım. Mağazadayım, spor ayakkabı deniyorum. Annem elinin baş parmağını ayağımın başparmağının üstüne bastırıp, "Ucuna değmiyor değil mi" diye soruyor. Uzaklardan alkış sesleri yükseliyor. İçimde yanlış yerde olduğuma dair tatsız bir

duygu, utangaç bir telaş. Galiba bir yere yetişmem gerekiyor. Ama nereye? Bir rüyayı hatırlamaya benziyor bu. Hatırladıkça, uç uca iliştirilen tren kompartımanları gibi, eskilerin peşine yeni parçalar ekleniyor. Zamanla bazı parçalar bozuluyor, bazıları yer, bazıları şekil değiştiriyor. Bilmiyorum, tren nereye gidiyor. O minik parçaların oluşturacağı bütünün hayali hem merakımı kamçılıyor hem de beni ürkütüyor. Kırmızı bir *sweatshirt* beliriyor aklımda. Sarı mıydı yoksa? Zihnimde gizli fotoğrafları bu şekilde yüzeye çıkarabilirmişim gibi elimle bastıra bastıra şakaklarımı ovuyorum.

"Son sabahtan bahsederken sana üstümde ne olduğumu söyledim mi hiç?" diye soruyorum Canan'a. Kafasını iki yana sallıyor.

"Kırmızı bir *sweatshirt*'ten bahsettim mi?"

"Hatırlamıyorum öyle bir şey dediğini."

"Peki sarı?"

"Yoo. Hayırdır?"

"Hayır bende ne gezer!"

***

Cuma günkü ikinci atölyeye geldiğimde, yüzümün yapabildiğim kısmı, yani yarısı, fena halde kuruyup çatlamış, üstünde çalışmaya devam edemeyeceğim bir hal almıştı. Kader, muhtemelen önce iyi karamadığım, sonra da iyi saramadığım için çamurun hava aldığını söyleyip yeni bir parçaya başlamam için raflardaki bardak kalıplarını gösterdi. Hayatta karma ve sarma işlerinde hep başarısız olmuşumdur zaten. Doğru duyguları doğru miktarda bir araya getirip homojenleştirinceye kadar uygun biçimde karamanı. Diyelim ki kardım, bu sefer de elimdeki o minik hazineyi doğru dürüst saklayamam. Çamurdan yüzüm, gerçek yüzümü açık biçimde yansıtmış, helal olsun. Bana kalsa bu gerçeği kendime saklamayı tercih ederdim. Fakat içimden bir ses, Kader'in yüzümün çatlamasında şiirsel anlamlar bulup, akşam arkadaşlarına bir akıl hastanesinde, hastaların kendi yüzlerinin ancak yarısını yapabildiğini, diğer

yarımın elbet kayıp kaldığını anlatacağını söylüyordu. Bakacak bir aynam olmadığı için yüzümü neredeyse unuttuğumu bilse, kuşkusuz hikâyesini daha da iştahlı anlatabilirdi ama daha ilk günden bu cin fikirle gelmesinden, sonra misafirlerden biri ağlamaya başlayınca boş gözlerle bizi süzmesinden, hiçbir halt bilmediği anlaşılıyor. Ya da belki biliyor da o da kendince deneyler yapıyor.

İçimden geçenleri kendime saklayarak heba olmuş yüzüme bakıp, "Kader utansın" dedim. Kader, sağ olsun, kim bilir kaçıncı kez duyduğu bu cılız espriye gülümseme nezaketini gösterdi.

Misafirlerin çoğu benimle aynı durumdaydı. Canan'ınki hiç bozulmamıştı ama. O da geçen derste dırdır eden kendi değilmiş gibi, büyük bir gayretle çamurdan yüzüne eğilmişti yine.

Adalı Yakup yine atölyedeydi. Bu defa benimle ilgilenmedi. Oysa içimde onunla konuşmak için müthiş bir istek vardı, daha çok dinlemek için diyelim. Taburemi yakınına çektim ve elindeki bardak kalıbını işaret edip gülümsedim.

"Senin yüz de cortladı ha?"

"Kendini taklit etmek en zor şey. Beceremeyeceğim belliydi zaten" diye cevap verdi, gülümsemeye çalışarak. Nedense tebessümü bir engele takılmış gibi yarım kaldı. Ama yine de gülümsediğinde, gülümsemeyi denediğinde yani, dudağının sağ kenarında minik bir gamze oluştuğunu fark ettim. "Al benden de o kadar" diye püfledim. Sonra baktım sohbeti uzatacak bir şey söylemiyor, önümdeki çamura döndüm yeniden. Kendini taklit etmek lafına takıldım biraz. Ne demek istemişti? Arada şarkıcı, türkücü taklidi yapıp arkadaşlarımı güldürmeyi severdim. Birden, kendi taklidimi yapmaya kalksam zorlanacağımı fark ettim. Davranışlarımın neye benzediğini bilmiyordum, yani tahmin ediyordum ama emin olamıyordum. Çünkü kendimi dışarıdan görmüyordum. Videolardan baktığımda ya da ses kaydımı dinlediğimde filan da garipserdim. Dışarıdan görünen ben, içeriden gördüğümden farklı olduğundan, belki de kendi kendimi taklide çalışsam beceremezdim. Adalı Yakup acayip bir laf etmişti, ilgimi daha da çok çekti. Bir süre sessiz-

ce bardak yapmaya uğraştık. Yan gözle onu süzüp, göz göze gelirsek gülümseyeyim de konuşmaya yüreklendireyim diye bekledim. Ama koca kafasını kaldırıp bakmaya yeltenmediği için göz göze filan gelmedik. Sonunda beklemekten sıkılıp memleket muhabbetiyle havalar arasında hızlı bir seçim yaparak bodoslama girdim.

"Hangi adadansın sen?"

"Kütahyalıyım."

Seçimimden pişmanlık duysam da pes edecek değildim.

"Lakabın neden Adalı öyleyse?"

"Lakabım değil o, adım. Ama başka birisinin lakabı."

"Başkasının lakabını niye kullanıyorsun ki?"

"Babamın askerdeki en yakın arkadaşının Adı Yakup'muş. Memleketinden dolayı Adalı Yakup derlermiş. Babam bana onun adını vermiş. Lakabından ayırmadan" diye bir çırpıda anlattı. Sözcüklerin birbirine bezgin bezgin yaslanışından, bu açıklamayı hayatı boyunca defalarca yapmak zorunda kaldığını anlamak kolaydı.

"Amma saçmaymış. Babanın o arkadaşına epey küfretmişsindir herhalde."

"Ben doğmadan ölmüş. Askerde, babamın kollarında."

Çattık yine trajediye diye düşünürken, "Hem Adalı Yakup'un annesini çok severim. O yüzden küfretmek aklıma bile gelmedi" diye ekledi.

"Anasını karıştırmadan edebileceğin küfürler de var" dedim, ayağıma gelen topları gole çevirmeyi severim. Ama maalesef, "Hayır, onu kastetmiyorum. Dudu Nine'yi o kadar severim ki, oğluna küfredemem demek istiyorum. Bu dünyada tanıdığım en iyi kalpli insan. Ama sen biraz kötü niyetlisin galiba!" diyerek topu bana yedirdi.

Hışımla yüzüne baktım, hiç öyle laf çarpmaya çalışır bir hali yoktu. Daha çok aklından geçeni sansürsüz, öyle pat diye söylüyor gibiydi. Haliyle bu, sinirlerimi daha çok bozdu. Zaten Ev'de kimsenin ağzından hakkımda hayırlı bir laf çıkmıyordu. Beynimi cayır cayır yakan doktor, şiddet eğilimli; daha geçen gün bahçede peşime

takılan manyak, kötü niyetli olduğumu söylüyordu. Belki de aslında aklımı kaçırmamıştım da hepsi elbirliğiyle kaçırayım diye uğraşıyordu.

"Ne alakası var ya, bir tane akıllı yok mu acaba burada?" diye tısladım dişlerimin arasından.

Kocaman açılmış gözlerle yüzüme bakıp, "Bizim koğuşta yedi dil bilen eski bir müsteşar kalıyor. Geçenki koğuşumda da anayasa profesörü vardı" dedi.

Bir süre yüzlerimizdeki anlamı tartmaya çalışarak birbirimize baktık. Kısa sürdü, çünkü aklına yeni bir şey gelmiş gibi yine gözlerini aça aça konuşmayı sürdürdü:

"Hoş, geçen sefer kaldığım koğuştaki oda arkadaşım, hamile karısının karnındaki bebeği tekmeleyerek düşürmüş bir şizofrendi."

"Daha önce de mi geldin?"

"Gediklipaşa" diye iç çekti, çilli burnunu kırıştırarak.

"Korkmuyor muydun peki?" diye sordum. "Oda arkadaşından yani?"

Adalı omuz silkti.

"İlaçla deniz yosununa çevirmişlerdi adamı, korkulacak hali kalmamıştı."

"Peki seni neden kendi ayarında birileriyle birlikte tutmadılar" diye sordum ama laf ağzımdan çıkar çıkmaz da pişman oldum. Ayarını nereden bileyim, yeni tanıştığım, üstelik sapık gibi beni takip ederken tanıştığım çocuğun? Belki de ruh hastası bir katille aynı frekansta yayın yapıyor. Birden yanından uzaklaşma isteği yükseldi içimden. Aklımdan geçenleri anlamış gibi, "Buraya getiriliş şeklim yüzünden" dedi. "Kendi rızamla gelseydim şimdiki gibi bir yere koyarlardı. Ama ben milletin peşine takılıp ortadan kaybolunca, bizimkiler başıma bir iş gelmeden bulunayım diye Emniyet'e gidip ihbar etmiş. Polis getirdiğinde nereye koyacakları belli olmuyor bazen."

"Sizinkiler?"

"Annemle babam. N'apsınlar, korkmuşlar biri ağzımı burnu-

mu kırıp bırakırsa diye. Tabii o zaman gıcık olmuştum. Sabah akşam nasıl kaçarım diye düşünüyordum. Neyse ki bir süre sonra kendileri çıkardılar. Burası böyle zaten. Gir çık, gir çık, alıştım artık."

Haline yine üzüldüm. Dayanamayıp sordum:

"Hep oluyor mu?"

"Gir çık mı?"

"Bu takip meselesi?"

Gerçekten ilgilenip ilgilenmediğimi anlamak ister gibi yüzüme bakıp bir süre sessiz kaldıktan sonra, "Atak dönemleri var" diye anlatmaya başladı. "O zamanlar oluyor. Bizimkiler de buraya postalıyor, geçene kadar kalıyorum."

"İyileşiyor mu bari?"

"Atak döneminde burada tutup ilaçlayarak, sağda solda dayak yememi önlüyorlar işte. Burada hiç değilse dayaktan ölmeyeceğim belli."

"Peki geçen gün atak döneminde miydin?"

"Toparlıyorum aslında ama ilaçlarımı değiştirmişlerdi, ondan oldu herhalde. Seni korkuttuğum için gerçekten özür dilerim."

İnceden bir yumru oturdu boğazıma. Acıma mı bu? Hayır, bu çocuğa acımıyorum. Ama acı veren tuhaf bir merhamet duyuyorum ona karşı. Birine içtenlikle merhamet etmenin empatiyle ilgisi olmalı, çünkü böyle yaptığımda, sanki çektiği acıyı sünger gibi emiyorum. Belki ilk gün, "Dinle" dediği halde onu dinlemeyi reddedişimin getirdiği suçluluktandır.

Sesimi elimden geldiğince yumuşatarak, "Bak" dedim, "ben aslında seni dinlerdim. Ama bana zarar vermenden korktum. Yoksa dinlerim yani ben insanları. Seni de dinlerdim."

Yüz kasları önce gevşedi, sonra gerildi.

"Sen yoksa kendini suçlu mu hissediyorsun?"

"Yani, biraz."

"Sakın ha! Suçluluk kompleksi en kötülerinden" deyip başını iki yana salladı. "Şuradaki abiyi görüyor musun?"

İşaret ettiği yere baktım. Masanın diğer ucunda, önündeki ça-

mura eğilmiş çalışan, omuzları çökük, ellilerinde bir adam. Başını eğdiği için yüzü görünmüyor. Yaşı daha çok duruşundan ve tepesi açılmış saçlarından anlaşılıyor. Adalı Yakup, sesinin düğmesini iyice kısarak anlatmaya devam etti:

"Hilmi Abi, bizim koğuştan. Çok iyi adamdır ama galiba tanıdığım en üzgün kişi. Sevdiği kadın bir kazada ölmüş. Yıkılmış tabii Hilmi Abi. Önce, ben yanında olsaydım ölmezdi, kurtarırdım diye düşünmeye başlamış. Sonra, demek ki benim yüzümden öldü'ye, sonra da aklı ona oyunlar oynadıkça, onu ben öldürdüm'e bağlamış. Tanıştığımızda, sevgilisini öldürdüğünü sandığı için felaket durumdaydı. İntihar etmeye çalıştığı için getirmişler zaten buraya da. Suçluluk bataklık gibi pis bir duygu, girersen gömülürsün. İnsan kendine öyle abanmamalı."

"Onun için mi ha bire özür dileyip duruyorsun?" dedim.

Adalı burnundaki çilleri kaşıyıp kendisiyle ilgili kısmın üstünden atladı.

"Kaçmanda bir tuhaflık yok, tabii ki kaçacaktın. Sen niye özür diliyorsun ki, deli misin yahu!"

"Öyle olduğumu iddia ediyorlar."

Birden sinirlerim boşaldı, gülmeye başladım. O da gülecek gibi dudaklarını gevşetti. Ama yine belli belirsiz bir gülümsemede takılıp kaldı, çukur yeterince belirginleşmedi. Ne düşündüğümü anlamış olacak ki, ellerini iki yana açıp, "İlaçların etkisi sanırım, yakında geçer. Aslında gülmeyi severim" dedi.

Tebessümü çalınmış gariban arkadaşıma bakıp iç geçirdim.

"Peki sen neden geldin?" diye sordu birden. Kendisinden uzun uzun bahsettikten sonra benim durumumu sormaya hak kazanmıştı. Konuşmanın, anlatmanın yani, kendi içinde sinsi bir matematiği var.

"Bilmiyorum. Saldırganlık, öfke kontrolü gibi abuk sabuk laflar geçti ama o yüzden mi geldim, yoksa kontrolü gelince burada mı kaybettim, onu bile anlamadım."

"Ortada bir teşhis, bir tanı yok mu?"

"Valla kimse doğru dürüst bir şey söylemiyor. Ben de buraya neden, nasıl geldiğimi hatırlamaya uğraşıyorum."

"Kayboldun desene" diye mırıldandı. Sonra ikimiz de önümüze dönüp bardaklarımızı mıncıklamaya koyulduk.

Canan'ın bir süredir sesi soluğu çıkmıyordu. Önce kendime arkadaş bulmama sevindiği için ilişmediğini düşündüm, sonra elindekine bakınca, sessizliğinin sebebinin yüzü olduğunu gördüm. Yüz iyiden iyiye şekle girmişti. Sahibine benzemiyordu tabii ama yine de bir yanıyla andırıyordu. Galiba gülümseyişi, daha doğrusu yarısınınki. Yüzün öbür yarısı başkaydı, herhalde orayı henüz yapamamıştı. Bütün dikkatini eserine vermiş, sanki kendi yüzünü ilk kez görecekmiş gibi şevkle çalışıyordu. Koğuşta kaşıkların sırtından, önüne tel örülmüş pencere camlarının aksinden bakmaya çalıştıkları sayılmazsa, yüzünü ne zamandır görmemişti. Yine de yüzünü unutmaya başlamış ve daha önce çamurla haşır neşir olmamış biri için gayet iyi iş çıkarıyordu. Gevezelik edip de konsantrasyonuna turp sıkmak istemediğimden hiç laf atmadım.

Canan'ın hikâyesinde aklıma yatmayan bir şeyler var ama yine de dinlediğim ilk geceden beri anlattıklarına inanmayı tercih ettim. İnanmak konforlu bir seçim, kafayı rahatlatmasa da kalbi ferahlatıyor. Hem şüpheye düşsem, hatta işgüzarlık yapıp şüphelerimi ispat etsem ne olacak? Bilmiyorum, belki deli olabilirim ama haklılığı mutluluğa yeğleyecek kadar aptal değilim.

Bir gece saat dokuz buçukta küçük odamızın kapısı her zamanki gibi üstümüze kilitlendiğinde, okul yatakhanesinde sır paylaşan liseli gibi yatağında bağdaş kurup fısır fısır anlattıklarına bakılırsa, başında dediğim dedik bir babanın borazan öttürdüğü, tutucu bir ailede büyümüş Canan. Liseden sonra okutmamışlar. Geçen yıl da amcasının oğluyla evlendirmeye kalkmışlar. Değil evlenip aynı yatağa girmek, yüzünü görmeye bile katlanamadığı uyuntu Orhan'dan kurtulmak için denemediği yol kalmamış. Gidecek yeri olmadığı halde evden bile kaçmış. Bir gecede bulup getirmiş-

ler ve yeniden denerse bu defa kefenle döneceğini açıkça söylemişler.

Zaten kaçacak yeri de olmadığı için, başka çaresi kalmadığına karar verip bir güzel delirmiş o da. Daha doğrusu yengesi kendini sevimsiz oğluna yakıştıramasın diye deli taklidine girişmiş.

"Böyle koltukların üstüne atlamaya filan o zaman mı başladın?" diye sormuştum biraz da çekinerek.

"Evet ama başlangıçta çok ciddiye almadılar" diye hiç sakınmadan cevaplamıştı. "Dayakla mayakla yola getirmeye çalıştılar. Ama ben yola gelir miyim!"

"Peki buraya nasıl geldin?"

Odanın duvarlarına çarpa çarpa kırılan yüksek desibelli bir kahkaha atmıştı Canan.

"Görmeye tahammül edemeyecekleri şeyler yaparak."

"Mesela?"

"Çeyizime sıçtım mesela."

"Anlamadım?"

"Bildiğin büyük aptes işte ya."

Boş gözlerle bakmaya devam ettiğimi görünce de ballandıra ballandıra anlatmıştı:

"Yengemle annem sandığı açıp içindekileri yatağın üstüne serdiler. Komşular, akrabalar filan hepsi bizde, bok var ya çeyizde, millet görmeye gelmiş. Ben de bari seyirlik bir şey olsun diye yatağın üstüne çıktım, bacaklarımı ara dantelleri ortalayacak şekilde açtım, eteğimi sıyırdım, donumu indirip çömeldim ve..."

"Peki peki, tamam" demiştim. "Anladım."

Zihnimde beliren görüntüyü silmek için bir süre uğraştıktan sonra da ilk ve son kez sormuştum:

"Sahiden yaptın mı bunu?"

Canan yatağından kalkmış, ayaklarını sürüyerek benim yatağıma kadar gelmiş, yüz hizama eğilip yakın planda ağır ağır kafasını sallamıştı.

"Hem de çatır çatır. Çeyizine sıçtığımın evini birbirine kattım.

Her genç kız en az bir kez denemeli."

Sonra da hoptirinaynam bir kahkaha daha patlatmıştı. Bu defa ben de ona katılmıştım. Gözlerimizden yaş gelene, karnımıza sancı girene, nefesimiz kesilene kadar gülmüştük. Öyle ki nöbetçi abla gelip her şey yolunda mı diye yoklama ihtiyacı duymuştu.

Tabii gerisini de anlatmıştı sonradan. Bazıları için nasıl Ev'den çıkmak zorsa, onun için de girmenin kolay olmadığını. Öyle hemen geçip oturamamış buraya. Doktorlar, muayeneler, raporlar gerekmiş. Ama Canan akıllı kız, deliliğin emarelerini günlerce araştırmış internetten. Öyle ki sonunda hastalık izni ya da engellilik sigortası peşindeki açıkgözlerin numaralarına alışkın o külyutmaz doktorları bile atlatmayı becermiş. Ev'e girdikten sonra da buradaki misafirliğini sürdürebilmek için, kendine bulup yakıştırdığı hastalıklı tavırları devam ettirmiş.

"Aslında yüzümde tik filan yok, koltuklara filan da atlamıyorum maymun gibi. İyileştiğimi sanıp eve yollamasınlar diye numara işte" demişti. Ama yanımızda kimse yokken de yapıyordu hepsini. Belki daha az ama yapıyordu yine de. Bunu hiç sormadım ona. Alışmak böyle bir şeydi belki ya da insan taklit ettiğine dönüşüyordu belki sonunda. Canan en başından beri deli miydi, deliymiş gibi yapan bir cin fikirli miydi, yoksa deliymiş gibi yapa yapa sonunda sahiden delirmiş miydi, bunu bilemiyorum. Bütün seçenekler acıklı görünüyor bana. Yine de onunla birlikteyken ağız dolusu gülüyoruz hep. Yorgun ama gösterişli roman kahramanları gibi. Canı çok yanan ve acısını kahkahalara saklayan gerçek insanlar gibi. Kahkahayla gözyaşının birbirine nasıl da benzediğini öğrenmek zorunda kalmış bütün zavallılar gibi. Gülüyoruz. İçimizdekini kimse bilsin istemiyoruz. Herkesten saklıyoruz. Bazen kendimizden bile.

Oysa benim hoptirinaynam Cananım, kahkahadan yorulmuş gibi, atölye masasının kenarında pek durgun görünüyor, bütün dikkatini yüzüne vermiş, burnuyla uğraşıyordu. Aslında çarşamba gecesinden beri hissedilir biçimde azaldı neşesi. Kahvaltıda da pek

konuşkan değildi. Kıymetli yüzüne ne kadar dalarsa dalsın, Adalı'yla sohbetime tümüyle kayıtsız kalması pek de normal sayılmazdı. Belki yorgundur diye düşündüm, uykusuz olmalı. Gece uyandığımda yine yatağında yoktu. Bu işi diğer ev sahiplerine çaktırmadan nasıl yürütebildiğine aklım ermiyor. Zehir gibi kız, istese parmağında oynatır hepsini, oynatıyor da. Fakat bana kalırsa, en azından bu konuda kendini de kandırıyor. O hırt herifin kendisine sahiden âşık olduğunu sanıyor.

"Aslında hasta olmadığını biliyor mu?" diye sormuştum bir keresinde.

"Tabii ki hayır" diye cevap vermişti, sırrını benden başkasıyla paylaşmış olabileceğini düşünmeme şaşarak.

"Buna rağmen seninle yatıyorsa, demek ki iğrenç bir fırsatçı."

"Hayır, sadece hasta olsaydım bile beni sevecek kadar delikanlı."

Canan gibi bir kızın bu kadar sersem olabilmesini anlayamıyorum. Güya cin geçiniyor ama resmen kendi çarpılıyor.

Kafamın içindekilerden kaçmak ister gibi elimdeki bardağa baktım. Başyapıt sayılmasa da en azından utanç verici olmamıştı. Ders boyunca kapının önüne çektiği taburede oturup kitap okuyan Rikkat Abla, herhalde kireçlenen bacaklarını açmak için yerinden kalkmıştı. Gördüklerinden hoşnut bir ifadeyle yaklaştı.

"Nasıl gidiyor?"

"Pek beceremiyorum ama yapması zevkli."

"Aaa, gayet güzel beceriyorsun, fevkalade olmuş. Neydi bu?"

"Bardak."

"Evet, ben de onu diyorum, fevkalade bir bardak. Kabiliyetlisin maşallah."

Gülümsediğinde fark ettim, yüzünde bir tuhaflık var gibiydi. Dikkatli baktım, dudakları şişmişti sanki. Bazen yaşlılıktan o kadar çok yakınıyor ki gençleşeceğim diye botoks, dolgu filan mı yaptırıyor acaba diye geçirdim içimden. Hiç öyle bir tip gibi görünmüyordu ama kim göründüğü gibi ki? Deliliğin nadir avantajlarından bi-

rini kullanarak sordum:

"Dudakların mı şişmiş sanki Rikkat Abla?"

"Yaa, sorma" dedi. "Bu aralar çekirdeğe dadandım, fena kabardılar."

"Çekirdek?"

"Hıı, evde misafirim var da. Çok seviyor çekirdek, adeta müptela. O her gece çitledikçe, ben de onunla birlikte çıt çıt çıt."

"Yakışmış ama" diye göz kırptım. "Millet tonla para döküp şişirtiyor, çekirdek ucuz yöntem, mantıklı."

"Aslında bu yaştan sonra tuz bana iyi gelmez" diye yine yaşından yakınacak oldu fakat gülmemek için kendimi tuttuğumu fark edince durdu.

"İlahi çocuk! Maskaranız olduk burada." Başını kızmış gibi yalandan iki yana sallayarak taburesine doğru yürüyüp gitti. Ama gördüm, otururken parmaklarını dudaklarına götürdü. Dudaklarına dokunurken gerçekten iyi görünüp görünmediğini anlamaya çalışır gibiydi.

Bu Rikkat Abla bazen acayip matrak kadın. Geçen gün de koridorda yanıma gelip, ondan beklenebilecek son soruyu sormuştu:

"*Punk's not dead* ne demek?"

Kendimi tutamayıp gülmeme rağmen, hiç istifini bozmadan ciddiyetle devam etmişti:

"Hayır, lisanım parlak değil ama o kadarını anlamaya yetiyor, *punk* ölmedi demek. Ama yani ne manaya geliyor? *Punk* müzikmiş, modası geçmedi demeye mi getiriyor?"

Gülüşümü bastırmaya çalışarak, "Hem öyle hem değil. *Punk* bir tavır. Otoriteyi, öğretilenleri, beklentileri sallamamak, kalıplara dil çıkarmak, algıyı bozmak. Anarşi, uyumsuzluk biraz da. Yani serserilik ölmedi de diyebiliriz" diye üstünkörü bir cevap vermiştim. Ne anladığını bilmem ama, "Tövbe estağfurullah" deyip gitmişti. Yeniden gördüğümde neden öğrenmek istediğini de sordum tabii, meğer sokağının duvarında yazılıymış, o da merak etmiş. Aslında arada bir böyle acayiplikler yapmasına, tuhaf şeylere meraklan-

masına alışkınım. Daha önce de bir keresinde, "Talebelerin tren biletiyle dünyayı gezdiği okul gezileri varmış, sen hiç gittin mi?" diye sormuştu. Interrail'i kastettiğini anlayana kadar canım çıkmıştı.

"Okul gezisi değil o ama gitmeyi düşünüyorsan modası çoktan geçti, zaten dediğin gibi gençler için" demiştim de, alınmış gibi bakmıştı yüzüme. Modaya yetişememesine mi, yoksa kendi yaşının geçmesine mi alındı bilmiyorum.

Yaşını hiç sormadım ama rahat yetmiş vardır. Bu yaşta hâlâ çalışması garip aslında. Onun yaşına geldiğimde ben de böyle mi olacağım? Daha da önemlisi, onun yaşına geldiğimde ben nerede olacağım? Burada değil umarım.

Alametler

"Eskidik."

İlhan Berk, *Bir Yeryüzü Tanığı*,
"Halikarnassos V"

İlahi çocuk! Bu Esin öldürür insanı. Bugün diyor ki, dudaklarımda bir dolgunluk varmış, yoksa estetik mi yaptırmışım! Bu saatten sonra hangi usta doktor silecek ki çizgilerimi, benden çoktan geçti. İşin esası, gençliğimde de kendimi güzel bulmazdım fakat gençliğin bizatihi güzellik olduğunu yaşlanınca anladım.

Ne ben eskisi gibiyim artık ne de hayat eskiden önümde uzanan o uzun, güneşli yol. Yolun gittikçe kısaldığını, göğün usul usul kararmakta olduğunu anlayan herkes gibi, nicedir hep geriye doğru yürümeye, handiyse kaçmaya uğraşıyorum. Her fırsatta maziyi ortaya dökmeler, kırılıp dökülmeler hep bundan. Yaşımdan çok erken çöktüğümün farkındayım ama zaten insanı yaşı değil, hayatı yaşlandırıyor. Bazen yaşadıkları, bazen de yaşayamadıkları. Kuracak hayali kalmayan, otuzunda bile doksanına varabiliyor. Önce ruh pörsüyor, sonra beden de ona uyuyor. Bunu maalesef kendimden biliyorum. Gençken, önümde uzanan o uzun yola bakardım. Bugünse, yolun sonuna yaklaştığımın hoyrat, küstah, nadan alametlerini seyrediyorum.

Bilmiyorum, alametler ilk ne zaman göründü. Başlangıçta

hiçbirini ihtiyarlığa yormadım. Tenimin ışıltısını büsbütün yitirdiğini, etimi saran derinin peyderpey grileştiğini ilk fark ettiğimde, karaciğerimde bir maraz mı var diye doktora gittiğimi hatırlıyorum. Yapılan tetkiklerde karaciğerim sağlam çıkmıştı, öbür organlarım da öyle. Solgunluğun müsebbibinin, karaciğer filan değil, lüzumundan erken gelen ihtiyarlık olduğunu kabul etmek mecburiyetinde kaldım. Delidolu bir hayat sürüp çabucak yıpranmak değildi benimki; aksine, durduğum yerde hızla eskidiğimi anladım. Yüzümdeki çizgiler, har har kızaran gözlerim, düzleşip cılızlaşan saçlarım, ellerime yerleşen o gudubet benekler... Tekmilini sineye çekip alıştım. Dedim ki kendime, tamam Rikkat, nafile karşı koyma, önce paket çürüdü, yakında içi de çürüyecek, sen artık kocadın. Mesele şu ki, doya doya yaşayamadan, vakitsiz yaşlandın.

Yine de ömrümün bu deminde, içimde türlü çeşit ukde taşımama rağmen, yeni bir şeylere başlamak için en ufak heves duymuyorum. Yağmur yağdığında, gün ağardığında, gözü çapaklı bir kedicik gördüğümde yolun kenarında ya da uzaklarda martılar çığlık attığında, içimden ağlama isteği yükseliyor hep. Lakin ağlayamıyorum. Âlemdeki hemen her şey acı veriyor bana. Kötü olanlar, şu bir kerelik ömre yakıştıramadığım; latif olanlar, birlikte geçireceğimiz vakit gittikçe azaldığı için.

Ne zaman birine yaşlılıktan yakınsam, böyle laflar etmek için çok erken deyip cıkcıklıyor. Sanki ben görmüyor muyum, kendimi bilmiyor muyum! Avutulmak istemiyorum ki ben, anlaşılmak istiyorum. Önümdeki zamanı ileri sarıp yaşlılığı haddinden erken çağırdığımı sanıyorlar, ardımda bıraktığım zamanın ağırlaşıp üçe beşe katlandığını anlamıyorlar.

Gençlik denen macera, eninde sonunda sönecek bir ateşten ibaretmiş. Şimdi buzlar içinde, o ateşi özlüyorum. Lakin gailesini de pekâlâ hatırlıyorum. Ne hamlık kolaydı ne de ateşte döne döne pişmek. Gençliğin alameti, her şeyi bildiğine vehmetmek, ziyne tiyse görkemli bir cehaletti. Heyhat, bazı şeyler zamanla idrak ediliyor. Beşer şaşkınlığından sıyrıldığında genellikle de iş işten geç-

miş oluyor. Hayat, sırayla giydiğimiz bir hırkaysa bile, başkasının çıkardığı, üstümüze bol geliyor. Bizden evvelkilerin tecrübelerini şıkır şıkır kuşanamıyoruz, herkes kendi ateşinde yanmak istiyor.

Bizim Kerem Bey yanar mı? Yoksa içindeki alaza rağmen, gençlik macerasını küle dönmeden atlatır mı? Bilemem. Kerem Bey genç, Kerem Bey öfkeli, Kerem Bey cehaletiyle işaretlenmiş ve bu yüzden asap bozucu olduğu kadar da sevimli. Ona kızamıyorum.

Akşam yolda rastlaştık. Aslında çoktan eve girmiş olacaktım da, göreceğim varmış işte. Sabah evden çıkarken, bizim semtteki servise tamire vereyim diye, geçen gün hırlayıp hırlayıp susan *blender*'ı yanıma almıştım. Baktım, dükkân daha açılmamış, hadi dönüşe artık deyip çantama attım. Gündüz kurumda işler yoğundu. Halime'nin ne zamandır hasta yatan abisi vefat etmiş, garibim haberi alınca apar topar Aybattı'ya gitti. Zerrin de izin günündeydi. Öyle olunca serviste dört hemşire kaldık, bütün gün koşturmaktan *blender* aklımdan çıktı gitti. Akşam evin kapısına kadar geldim, tam içeri girecekken hatırladım. Bir daha bir daha çantamda gezdirmeyeyim diye, gerisingeriye o tarafa yürüyüp, yeniden dükkâna gittim. Dükkâncı, elimdekini görünce, daha hasarı teşhis etmeden, "Yapamam" dedi. "Ama daha açıp bakmadın, belki basit bir şeydir" diyecek oldum, "Yok, zorluğundan demiyorum, markasından ötürü elimi sürmem" diye cevap verdi. Meğer benim *blender* Alman malıymış. Biz kurumda misafir peşinde koştururken, hükümet Alman mallarını boykot kararı alıp, bundan böyle satanlara cezai müeyyide uygulanacağını açıklamış.

"Ama" dedim, "ben bunu alalı yıllar oluyor. Hem sen de satmayacaksın ki, tamir edeceksin."

"Olsun hanım abla" diye başından savdı. "Neme lazım, ben elimi sürmeyeyim şimdi. Hele birkaç gün geçsin, ortalık durulsun, bakarsın barışırız Almanlarla, o zaman gene gelirsin, şipşak yaparız."

Bir "ama"ya daha yeltendim, lafı ağzıma tıktı.

"Bak ben elimde kalan onca malın derdindeyim. Gözünü seveyim, bir de sen yorma şimdi."

Blender'ı çantama atıp kös kös dükkândan çıktım. Ne yalan söyleyeyim, bir yandan da çantamda Alman malıyla gezdiğim için başıma iş gelir mi diye azıcık pirelendim. Ama ona kalırsa, yer gök Alman malı, akşamdan sabaha temizlenecek değil ya memleket. Hem benim ahir ömrümde, devletime karşı en ufak bir kusurum mu olmuş? Devletimi milletimi bilirim, dinime bayrağıma hürmetliyim, her nevi kuralı kaideyi gözetirim. Döviz bozdurma seferberliğinde bozdurmayıp kenara ayırdığım beş yüz *euro*'yu ve kurumdaki o ufak evrak mevzuunu saymazsak, şükür, kimseye veremeyecek hesabım yok. Hoş, sorsalar onları bile veririm.

Kafamda kuyrukları birbirine değmeden köşe kapmaca oynayan tilkilerle eve doğru yürürken, Kerem Bey'le burun buruna geldim. Yolun kenarındaki kafeteryanın önüne atılmış masalardan birinde tek başına oturmuş, efkârlı efkârlı sigarasını tüttürüyordu. Hep çok içer zaten şu zıkkımı, canına yazık. Beni görünce hemen gülümseyip selam verdi.

"Ooo Rikkat Hanım, iyi akşamlar."

"Hayırlı akşamlar doktor bey."

"Niye öyle ölmüşüm de mevlit okumaya gelmişsin gibi kederli kederli bakıyorsun?" deyip güldü.

İlahi! Öyle mi bakıyorum sahiden diye işkillenip ağzımı yüzümü toplamaya çalıştım, daha çok güldü.

"Haber yayılmıştır tabii. Sen de bana üzüldün, değil mi? Bilirim, seversin beni."

Allah'ın bildiğini kuldan saklayacak değilim, "Eh, tabii" dedim.

Eliyle karşısındaki boş iskemleyi gösterdi.

"Buyur otur, bir kahve ısmarlayayım komşuma."

Aslında teşekkür edip yoluma gitmem icap ederdi. Kerem Bey hemen aşağı mahallemde oturduğundan komşu sayılırız. Daha evvel dolmuşta rastlaşıp yan yana yolculuk ettiğimiz de oldu, kurumun avlusundaki banklara tüneyip sohbet ettiğimiz de, kendi aramızda roman alıp verdiğimiz de. Hele de kurum dışında, ara-

mıza ast-üst cetveli koyup ona göre hiza alacak değiliz. Ama şimdi böyle, tam da çarşamba günkü hadisenin üstüne, hani ağzından laf almaya çalışır gibi olursa diye biraz çekindim.

"Rahatsız etmeyeyim."

Olur mu canım der gibi iki yana açtı ellerini.

"Ne rahatsızlığı yahu!"

Ben de fazla nazlanmadan, çantamda *blender*, aklımda tilkiler, gösterdiği ahşap iskemleye iliştim. Ne içeceğimi sorduktan sonra, içeri seslenip iki sade kahve söyledi. Sonra da hiç yalandan hoşbeşe yüz vermeden, doğruca mevzuya girdi.

"Ee, ne diyor gıybet kuşları, o katil kılıklı başhekim bozuntusu beni asacak mıymış?"

"Tövbe estağfurullah" dedim. "O nasıl laf öyle?" Mevzuyu değiştirsem, havadan sudan iki çift laf edip gitsem iyiydi, lakin tutamadım kendimi. Doktorluğunu bir yana koyup, iyiliğini istediğim akrabadan bir gençle konuşur gibi ilave ettim: "Ama kurumda böyle ağır münakaşalar yaşanmasa, her şeyden evvel sizin hayrınıza. Böyle konuştuğum için yanlış anlamayın fakat daha gençsiniz, önünüzde uzun yıllar, parlak bir istikbal var."

"Kimse için o kadar da parlak bir istikbal yok Rikkat Hanım" deyip acı acı güldü. Sonra durdu. Kafasının içinde kendisiyle konuşur gibi, kaşlarını çatıp yüzünü buruşturdu. Öne eğilip bana doğru biraz daha yaklaştı ve gözlerini kısarak, "Görmüyor musun gerçekten?" diye sordu.

"Anlamadım, neyi?"

Söyleyeceklerini toparlamaya çalışır gibi biraz bekledikten sonra, bazı heceleri lüzumundan fazla uzatarak, "Rikkat Hanım, senin o hastalar için yıllardır canla başla çalıştığını biliyorum" dedi. "Doktorların, hemşirelerin, hastabakıcıların, hepsinin öyle, eyvallah. Ama bir şeyler yanlış, neredeyse her şey yanlış. Bunu gerçekten görmüyor musunuz?"

Konuştukça ağzından efil efil anason kokusu esti burnuma. Neden kahveye lüzum duyduğunu o zaman idrak ettim.

"O başhekim bozuntusunun yediği haltları görmüyor musun gerçekten?" diye adeta inledi, bu sefer yardım ister gibi.

"Vallahi benim gördüğüm, Hayrullah Bey canla başla çalışıyor."

İşittiğinden hoşlanmayınca çabucak hiddetlendi.

"Peki mesela hiç sormuyor musun kendine, kırk yıllık hemşireyim, neden bana abla deniyor, o hastabakıcılara abi deniyor diye?"

"Eskiden hastabakıcılara onbaşı diyordu misafirler" diye itiraz ettim. "O daha mı iyiydi sanki?"

"Hepsi kötüydü, hep kötüydü. Ama gittikçe daha beter, görmüyor musun?"

"Abi onbaşıdan evla bence. Neticede misafirler kendilerini evlerinde..."

"Bırak Allah aşkına Rikkat Hanım" diye öyle bir gürledi ki, yerimden sıçradım. "Herif kendine baba dedirtmek için kıçını yırttı, bilmiyormuş gibi konuşma." Lafın Hayrullah Bey'in mabadına kadar uzanmasına bakılırsa, hazret küp gibi yüklüydü. Söylediği gibi de değildi ayrıca. Bizler Hayrullah Bey'in teklifiyle abla, abi olduktan sonra, en kıdemli hocalardan Saffet Bey, "Madem burası Ev, madem misafirler kendilerini evde emniyetli bir aile ortamında hissedecek, o zaman eve bir baba lazım" deyip Hayrullah Bey'e de baba denmesini önermişti. Tam bir aile olunsun diye doktorlara da amca, teyze denecekti.

"Yalnız o Hayrullah Bey'in değil, Saffet Bey'in fikriydi" diye itiraz edecek oldum, "Hepiniz saf mısınız yahu?" diye bir çıkıştı ki oturduğuma pişman etti beni. "Tabii ki kendi kendini önermeyecekti, gitti o şerefsiz yardakçısına söyletti. O baba olabilsin diye, biz de amca oluyorduk manyak gibi neredeyse. Neyse ki aklıselim birkaç kişi çıktı da... O saçmalığın hastalar üzerinde yaratabileceği tahribatı bir düşünsene! Ama tabii abiler, ablalar fink atıyor hâlâ ortalıkta. Zaten üç beş güne kalmaz, yine bir ihtiyaç doğar, babalık da geri gelir."

"Ne zararı var?" diyecek oldum, lafı ağzıma tıktı.

"Yıllardır bu hastanede çalışıyorsun, benim kaç katım tecrüben var, sence hiç zararı yok mu gerçekten? Bu Hayrullah itiyle şürekasının ne yapmaya çalıştığını göremiyor musun?"

"Yani Kerem Bey, adamcağız bile isteye kötülük peşinde koşuyor gibi konuşuyorsunuz."

Bir şey söyleyecek gibi ağzını açtı, sonra aniden durdu, küçümsediğini gizlemeden baktı bana. Onu tanıdığımdan beri ilk defa böyle baktı. Bunları neden sana anlatıyorum ki, nasılsa anlamayacaksın der gibi bir nazarla. Sonra herhalde alkolün tesiriyle, kendini büsbütün kaybedip, karşısında hasmı varmış gibi veryansına başladı:

"Kötülük, hem de düpedüz kötülük peşinde! Ama anlatsam sizin gibiler ona da vatanseverlik filan der şimdi. Sağlık Bakanlığı yetmedi, adam Savunma Bakanlığı'yla çalışıyor. Beraberce yedikleri haltlar ortaya çıkacak diye de ödü kopuyor. Hoş, çıksa ne olacak ki! Siz nasılsa gece gündüz ekmeğine yağ bal sürüyorsunuz."

"Ha biz de mi kötü olduk?" demeye, alındığımı ifade etmeye yeltendim ama daha lafımı bitiremeden ağzımın payını aldım.

"Niyetiniz kötü değil ama cehaletinizden, aptallığınızdan sürüyorsunuz. Bunların hepsini siz çıkardınız zaten başımıza!"

Bunca tahkire, tekdire dayanamayıp sonunda, "Aaaa! Olmuyor ama böyle Kerem Bey oğlum!" diye patladım. "Bak oğlum diyorum, çünkü oğlum olacak yaştasın, rica ederim. Biz kimmişiz böyle yahu! Cehalet bizde, aptallık bizde! Ayıp olmuyor mu biraz? Hadi bugün belli ki alkollüsün ama olmadık yerde olmadık insana da yapıyorsun bunu, yapma! Sonra başın çok ağrıyacak, ondan korkuyorum. Gül gibi mesleğin var elinde, aklına her eseni yapıp da olmadık hallere düşürme kendini. Zıpçıktılıkla, çekişmeyle ne geçecek eline, herkes nasılsa öyle oluver işte. Ortada, sakin, mutedil. Hem akıl var mantık var, koskoca başhekim neden kurumun kötülüğünü istesin? Kurumun selameti onun da muvaffakıyeti değil mi neticede? Bu vesveseleri, rica ederim at kafandan. Bu laflarını da içti-

ğinin tesirine veriyorum. Yoksa sen böyle münasebetsizlik yapacak genç değilsin, biliyorum."

Bu sefer komik bir şey söylemişim gibi uzun uzun, hem de kahkahalarla güldü. Oğlan iyice tırlattı herhalde diye endişelenmeye başlayacaktım ki, iskemlesinde sırtını dikleştirip, lafların ağzında dağılmasına mâni olamadan sordu:

"Hadi ben münasebetsizim ama siz de aymaz değil misiniz? Hiç demiyor musun kendine, Ev dedikleri o hapishanede bütün gün ilaçlayıp ilaçlayıp bitki suluyoruz, ilaç lobisinin ekmeğine yağ sürmekten başka işe yaramıyoruz diye. Ayılana gazoz, bayılana limon, ağlayana enjeksiyon, gülene hap, gözetim koğuşlarında yalan makinesi niyetine bol kepçe basılan barbitürat. Görmüyor musun hastaların halini? Mezarsız cesede dönüyorlar be!"

İçimden, hah, nihayet başladı meşhur ilaç mevzuu diye geçirdim. İnna sabirin!

"Ne yani, hepimiz öcü olduk, tedaviyle kötülük mü ediyoruz?"

"Böyle olmaz Rikkat Hanım, tedavi böyle olmaz. Tamam, hastalığın kökeni biyolojikse, tedavisi de ona göre yapılır tabii. Ama herkes de bir tornaya sokulmaz ki. Kendi yüzünü bile göstermediğin insandan, kendisini bulmasını bekleyemezsin" dedi yine bilmiş bilmiş. Zamanında Muammer Bey'in söylediğini geçirdim içimden. Sadece muayenehane açma meselesini de değil. E be oğlum, madem böyle düşünüyorsun, niye bu mesleği seçtin, bunca sene dirsek çürüttün, buralara geldin?

"Aynaları keyfinden kaldırmadı idare, biliyorsun. Tuvaletlerde arka arkaya intihar vakaları olunca..."

"Oraya beni koysan ben de intihar ederim. Hoş, ona da gerek kalmayacak galiba yakında" deyip küfreder gibi bir nazarla sordu: "Sen 101. Koğuş'u hiç gördün mü Rikkat Hanım? Ya da 102'yi?"

Görmüştüm. Hatta bir hafta kadar çalışmışlığım bile vardı. Dayanamayıp başka koğuşa geçmek istemiştim sonra. Oradaki zavallıların haline yürek dayanmaz. İflah olmaz hastaların koğuşu.

Birden Süreyya düştü aklıma, yutkundum.

Kerem Bey, cevap vermemi beklemeden, "O binadaki iki koğuşu da, 101'i de, 102'yi de boşalttılar, haberin var mı?" dedi. Şimdi, laflar ağzında büyüyormuş gibi, neredeyse zorlanarak konuşuyordu.

"Hastaları değil tabii. Onlar duruyor, günbegün artıyorlar hatta. Ama eski personelin tamamını, doktorundan hastabakıcısına, hepsini çektiler, başka koğuşlara dağıttılar. Yeni bir ekip geldi oraya. Hiç düşündün mü içeride ne haltlar karıştırıyorlar?"

"Pilot bölge" dedim. "Yeni usuller deneyecek tecrübeli bir ekip gelmiş. Çoğu ecnebi ülkelerde hususi tahsil görmüş deniyor."

Yine ateş gibi parladı.

"Ne tahsili gözünü seveyim! M-3'leri oraya taşıyorlar."

Onu da biliyordum. Hatta karışıklık yapıldığını görünce, daha doğrusu neyse ki tam yapılamadığını, bir tanesine kendimce müdahale bile etmiştim.

"Hastaların selameti için" dedim. "Yöneticilerimiz öyle münasip görmüşse..."

Tiksinç bir şey işitmiş gibi yüzünü buruşturdu.

"Her söylenene inanmayı kim öğretti size?" diye tısladı küfreder gibi. Artık kalkayım diye düşündüm.

"Kimler var bu M-3'te biliyor musun sen?"

Çocuk azarlar gibi konuşuyordu. Bunaldığımı aşikâr eden derin bir nefes verip, "Kendine, başkalarına zararı olabilecek, sıkı gözetilmesi icap eden ağır vakalar, Kerem Bey" dedim. Evladım filan kâr etmeyince, "bey"i bilhassa vurgulamıştım. Anlayacak vaziyette miydi ki?

"101'in hastaları hep böyleydi. M-3'e şimdi özellikle kimleri topladıklarını soruyorum."

Ne söyleyip de kalksam diye sağıma soluma bakındım.

"Beğenmedikleri kim varsa dolduruyorlar oraya. Yakında iki koğuşa sığmayacaklar, o zaman yeni binalar da tahsis ederler artık" dedi.

Hiddeti karşısında neyime güveniyorsam, "Beğenmedikleri değil" diye itiraz ettim. "Azılı katiller, çocuk tecavüzcüleri, teröristler..."

"Tabii, muhakkak" diye kesti lafımı. Bir şey söyleyecek gibi ağzını açtı ama sonra dilinin ucuna gelenleri gerisingeri gönderip, ayrı dünyaların insanlarıyız ve katiyen aynı dili konuşamayacağız der gibi baktı. Vazgeçmiş, pes etmiş, benden ümidi kesmiş gibi. Eh, işin doğrusu, ben de çoktan sohbetten ümidimi kesmiştim, sarhoşa lafanlatmak zor.

"Artık kalkayım, evde misafirim var" dedim. Misafirimin kim olduğunu söylesem, beni tutup Ev'e mi kapatır, yoksa orayı beğenmeyip kendi kıymetli usullerini mi tatbike girişir acaba? Kahve için teşekkür edip ayaklanırken, yine o bildiğim Kerem Bey gibi baktı bana. Gözlerinde kavrulan, kuvvetli ama dargın bir yalazla,

"Rikkat Hanım..." diye yutkundu. "Ne olur kusuruma bakma, öfkem sana değil. Öfkem kendime. Hiç bütün dünyaya karşı gelmek istediğin ama gücünü yettiremeyeceğini bildiğin oldu mu? Bunun nasıl bir çaresizlik olduğunu tattın mı hiç?"

"Altmış yıldır hemen her gün" demedim ona. Çaresizlik sandığının, dilindeki alkolün kesif tadı olduğunu da söylemedim. Zaten o da cevap beklemek yerine, artık fısıltıya çalan sesiyle yeni bir soru daha sordu:

"Rikkat Hanım, bir doktorun ilk görevi nedir sence?"

Birkaç saniye duraksadıktan sonra, "Hayat kurtarmak, şifa vermek" dedim. Başını iki yana salladı.

"Hayır, doğru cevap bu değil. Eski bir İsveç filminde yaşlı bir doktora soruyorlar bu soruyu. Cevap, özür dilemek."

Elimden geldiğince gülümsemeye çalıştım ve "Eve gidin, güzel bir uyku çekin. Sabaha her şeyin düzelmesine müsaade edin. Ben size alınmam. İçinizin temizliğini, gönlünüzün güzelliğini bilirim" deyip sokağıma doğru seğirttim.

Şaşkın çocuk! Göğsünde, yaptığına daha yaparken pişman olacak kocaman bir kalbi, başında da gençliğin o görkemli ziyneti

var işte. Yaşlanınca insan gençliğe özenmeyi de, gençleri hoş görmeyi de aynı anda öğreniyor, ne garip.

Nihayet apartmana vardığımda, koşturmacası bol güne ihtiyarlık da eklenince, merdivenler önümde uzadıkça uzadı. Ama yıllar var ki asansöre binmiyorum. İnsan kendine tuhaf korkular icat ediyor zaman içinde. Daha doğrusu hayatta korkacak ne çok şey olduğunu peyderpey fark ediyor. Ben de yorgunluğuma rağmen yine asansöre yüz vermeyip dört kattaki yetmiş iki basamağı ağır ağır, nefeslene nefeslene çıktım. Nicedir olduğu gibi, her adımda, artık bana düzayak bir ev lazım diye kendi kendime homurdandım.

Eve vardığımda annem henüz gelmemişti. Bu saatte gelmez, onun hortlak mesaisi daha geç başlıyor, Tövbe estağfurullah! Önceki günden suya bıraktığım nohutları düdüklü tencereye attım, yanına da az yağlı, tuzsuz pilav yaptım. Yağ ve tuz yasak. Annem rahmetli, bütün yemekleri bol yağlı yapardı, çok da sağlıklıydı. Eceli beklese, kim bilir daha kaç otuz yıl yaşardı. Tabii benim genlerimin tek biri bile ona çekmemiş. Çürüğün çarığın önde gideniyim. Belki şu nohuttan bile hık deyip giderim. Kim bilir, belki de anneme eşlik edeceğim diye ucundan başlayıp, sonra iyiden iyiye dadandığım çekirdekten giderim.

Karıncalar mutfağı terk etmemişti. Garipleri öldürmeye elim varmıyor, ancak onlar da istenmediklerini anlamayıp kendi kendilerine gitmeyi beceremiyorlar. Daha evvel, çıkıp gelebileceklerini tahmin ettiğim yerleri, pencere pervazlarını, kapı altlarını sirkeyle silmekten, kokusunu sevmezler diye işittiğim için mutfak tezgâhına açık kahve bırakmaya kadar türlü yöntem denedim, bana mısın demediler. Halime'nin öğütlediği limonlar da işe yaramamış. Böyle giderse, yakında kendileri yetmezmiş gibi eşlerini dostlarını da çağıracak, sağa sola larvalarını bırakıp ordu gibi çoğalacak, sırf öldürmeye kıyamadığım için evin her yanına yayılacaklar. Eviyede dolanan iki gayretkeşi, incitmemeye gayret ederek parmağımın ucuyla alıp, pencereden aşağı bıraktım. Öldürmemiş sayılır mıyım?

Yemeğimi yerken, Kerem Bey'in apır sapır laflarını aklımdan

kovalamaya çalıştım. Pilav da, nohut da mideme çöktü kaldı, vücudum ağırlaştı. Yemekten sonra ya kırk adım at ya da sırtüstü yat demişler. Yukarıda yine Lamia Hanım'ın iniltili hıçkırıkları başlayınca, içimi dağlayan sesi bastırsın diye televizyonu açıp salondaki kanepeye azıcık uzandım. Annem geldiğinden beri yatak odasında uyumuyorum. Hanımefendi salonda oturmayı sevdiği için, ben de zuhur etmesini burada bekliyorum. Sonra gece boyu da, yakınında olayım diye, bir uyur bir uyanık, hep buracıkta yatıyorum. Kendimi düşerken gördüğüm rüyalardan, yere kapaklanmadan uyanmayı alışkanlık haline getirdiğim için, zaten ne zamandır bölük pörçüktü uykularım. Annemin ziyaretleri başladığından beridir, daha da az uyuyorum.

Yattığım yerde annemi beklerken, arada bir kapanmaya meyleden gözlerime mukavemet etmiyorum. Uyusam kapıda kalacak değil ya, o meşhur anahtarıyla zahmetsizce içeri girer nasılsa. O vazgeçemediği anahtarıyla. Onu bizden, hepimizden başka, anlaşılmaz ve ulaşılmaz kılan kıymetli anahtarıyla.

Anahtarıyla böbürlenen biri olmadı hiç annem. Mamafih, onu kullanmaktan da geri durmadı. Belki bunun vazifesi, hatta boynunun borcu olduğunu düşünüyordu, belki de o kudreti hissetmek ve göstermek hoşuna gidiyordu, orasını bilemem. Tek bildiğim, annem ve maharetleri münasebetiyle başımızın muntazaman ağrıdığı ve evimizin sık sık misafirlerle dolup taşarak, şimdi çalıştığım kurumu aratmayacak terelelli bir hal aldığı. Namını duyan adresini bulur, adresi bulan kapımıza koşardı. Bu işleri babam evde yokken yürüten annem, çarşamba ve cuma günlerini hiç tanımadığı insanlara vakfetmişti. Elinden geldiğince kimseyi kapıdan çevirmez, evvela misafirinin derdini tetkik eder, sonra da annesinden öğrendiği usulleri tatbike girişirdi. Elleri sihirli gibiydi, bir dokunuşta ağrıyan yeri buluverirdi. Bazen yapılacakları bir kâğıda yazıp misafirlerinin ellerine tutuşturmakla yetinir, bazen de dert sahibini başka güne yeniden çağırıp şifayı bizzat kendi elleriyle ve-

rirdi. Bu iş, mütemadiyen şuruplar, macunlar ve nice başka terkipler kaynatması lüzumunu doğururdu ki, bu da evimize türlü çeşit mahlukun, adı sanı duyulmamış zevat ve nebatın girmesi manasına gelirdi. Salonumuzda kâh kim bilir kalkıp nerelerden gelmiş lastik ayakkabılı, yamalı esvaplı, gariban amcalar olurdu, kâh beyaz dantelalı eldivenlerinin üstünde çok karatlık yüzükleri yaldır yaldır parlayan varlıklı teyzeler. Bazen kendileri, bazen yakınları, ama en çok çocukları için gelirlerdi. İnsanın en biçare olduğu an, evladının yarasına merhem bulamadığı anmış, bunu daha çok küçükken, Bostancı'daki evin her daim kâfur kokan salonunda öğrendim. Çaresizliğin neye benzediğini, kendimden evvel, ilk başkalarının yüzünde teşhis ettim. Bir keresinde, bakmaya kıyılamayacak porselen tenli gencecik bir kadın, uzun sivri tırnaklarını o güzelim yüzüne geçirip yol yol yarıklar açtıktan sonra, annemin ellerini öpmeye çalışıp, "Hekimler kâr etmedi, eriyor yavrum, Allah rızası için kurtar, son umudum sensin" diye yakarırken; annem, dehşetle açılmış gözlerle eşikte dikildiğimi görünce, bir minik baş hareketiyle beni dışarı postalamıştı. Döndüğümde kadın gitmiş, eşikte bol miktarda tütsü ve tuz yakılmıştı. Annem her ne kadar bizi böyle manzaralardan korumak istese de, tümüyle muvaffak olması imkânsızdı, zira bu acıklı sahneler evimizde sık yaşanırdı.

Evimizin iki ayrı takvimi vardı; babamlı ve babamsız vakitler. İkisinin de kendine has kaideleri mevcuttu ve abimle benden ikisine de hatasız riayet etmemiz umulurdu. Mesela babamsız vakitlerde, salonda misafir varsa, ayak altında dolaşılmayacak; içeriki odalarda bile olsak, gelenlerin işitebileceği şekilde yüksek sesle kahkaha atılmayacak; annem ölümcül hastaların ardından tütsü ve tuz yakarak, kendi usulüyle ortalığı bizim bilmediğimiz fenalıklardan arındırıncaya dek, salona zinhar adım atılmayacak. Babamlı vakitlerde, gündüz evde olanlar anlatılmayacak; akşam yemeğine tam saatinde ve onun arzu ettiği gibi giyimli kuşamlı oturulacak; babamla annem misafirlerle ilgili bir kavgaya tutuşursa, zinhar müdahil olunmayacak. Ha, her vakti kapsayan yasaklarımız da vardı

tabii. Mesela hangi günün hangi saati olursa olsun, öyle başka evin çocukları gibi, buzdolabında gördüğümüz her kavanozu açıp tadına bakamazdık biz. O gün boğmaca şifası bekleyen bir çocuk gelecekse, kavanozda eşek sütü ve hatta annemin nereden bulup buluşturduğuna akıl sır erdiremediğimiz kırlangıç kanı olabilirdi. Tel dolapta kenevir tohumundan zifte, türlü çeşit malzeme dururdu. Misafirlerden, babamdan ve abimle benden kalan vakitlerinin çoğunu, mutfakta macun karıp şurup kaynatarak geçiren annemin müsaadesi olmadan, tatlarına bakmak bir yana, malzeme ve terkiplere elimizi dahi sürmememiz hususunda sıkı sıkı tembihliydik.

Sokaktan koşa koşa gelip mutfağa girdiğim bir günü hatırlıyorum. Altı yedi yaşlarındaydım. Annem ocağın başındaydı. Geldiğimi görünce tezgâhtaki reyhan çiçeğini uzatmamı istemişti. Yamaklıktan hazzetmediğim için kös kös eline tutuşturduğum çiçeğin yapraklarını ufalayıp, önünde kaynayan tencereye atarken, faydalarını saymaya girişmişti. "Bak, bu yürek çarpıntılarına birebir. Sonra gaza, sonra..."

"Bana ne!" demiştim öfkeyle. "Bilmek istemiyorum." Endişeyle yüzüme bakmıştı. "Beştaşta kazandım diye Handanlar, 'Büyücünün kızı' dediler bana. Ben kendim kazanmıştım. Ben kendim kazandım değil mi anne? Yoksa kazanayım diye sen mi büyü yaptın?"

Annemin yüzü karışmış, sanki gülmekle ağlamak arasında kararsız kalmıştı.

"Ama kaç kere anlattım sana. Gel de şu ocağa bak" demişti. "Hastalara şifa çiçekler kaynıyor burada. Şifamız yayılsın ki ocağımız tütsün diye. Büyü müyü yok, sadece çiçekler ve iyi niyetler var tencerede. Bir daha seni kızdırırlarsa Handanlara böyle söyle."

Suratımı asıp başımı başka yana çevirmiş, suya gömülen reyhanlara da, terkibin kalanına da bakmayı reddetmiştim. Hem zaten baksam da öğrenemeyeceğime çoktan hükmetmiştim. O ne derse desin, annemin gücünün elindeki malzemeden ziyade, bizzat elinden geldiğinin farkındaydım. Yoksa nasıl bir dokunuşta şıp diye bulurdu misafirlerinin ağrıyan yerini, nasıl dudaklarından

döktüğü fısıltıları çiçeklere sararak kuruturdu yaralarındaki irini? Gelen misafirler, elinde şifa var diyorlardı onun için, elinde şifa olmak ne demekti? Babamın elinde neşter vardı ve hastanede kesip biçerek veriyordu hastaların şifasını. Peki annemin elinde ne vardı? Kimselere görünmeyen o meşhur anahtarı. O anahtarı elimde tutmadıkça, çiçekleri kerrat tablosu gibi ezberlesem ne olacaktı, kapılar çiçeklerle açılmazdı. Aynı anda hem sahip olamadığım için alındığım hem de ondaki varlığından bile utandığım bir acayip hediyeydi annemin anahtarı. Kafamdaki bütün kilitleri üst üste bindirip ağırlaştırdı.

Gelip giden yabancılarla mesaisi apayrı bir mevzuydu ama onun kızı olmanın kendine has başka tuhaf neticeleri de mevcuttu. Mesela biraz serpilip de göğüslerim tomurcuklanmaya başladığında, yaşıtlarım annelerinden limonla şekeri karıştırıp ağda yapmayı öğrenirken; ben, bacaklarımdaki kılların cımbızla tek tek çekilip, yerlerine eşek sidiği sürülmesini izlemek mecburiyetinde kalmıştım. Annem, elindeki billur şişede tüten ağır kokulu sarı sıvıyı, her bir köke ihtimamla damlatırken, bacağıma ne sürdüğünü sorduğumda, gayet mutat bir sesle, "Eşek sidiği" deyivermişti. Böyle şeyleri nereden, nasıl temin ettiğini düşünmeyi çoktan bıraktığım zamanlardı fakat midemin nasıl kalktığını, bacaklarımdan nasıl tiksindiğimi dün gibi hatırlıyorum. Bunlar onun kızı olmanın zorluklarındandı. Kolaylıklarına gelince, mesela yaşıtlarım o yapışkan terkibi her ay kıvamınca karıp canları yana yana tüylerini yolmaya mecbur kalırken, benim bacaklarımda bir daha tüy kıl çıkmamıştı. Babam bilseydi, vaziyeti genetikle izah ederdi. Ama her şeyden evvel babasız vakit kurallarına ters düşeceğinden, böyle mevzular ona söylenmezdi.

Tabii bu hiçbir şeyin kulağına gitmediği manasına gelmezdi. Hanife Teyze'nin torununun sünnetinde çıkan rezalet mesela. Pilavlar yenirken, kesilen sünnet derisinin kaybolduğu haberi, Hanife Teyzelerin salonuna bomba gibi düşmüştü. Oğlanın çükü, çay tabaklarının kenarında, minderlerin altında filan aranırken, feci

bir talihsizlik eseri annemin cebinden kayıveren peçetenin içinde çıkmıştı. Bu çük parçasının ibretlik akıbeti, mahallede uzun, hem de çok uzun süre konuşulmuş, onca zaman şifacı diyerek anneme saygıda kusur etmeyenlerin bile birbirlerinin kulağına eğilip, büyücü müdür nedir, filanca kara büyü yapıyor dediydi zaten diye fısıldaşmasına neden olmuştu. Annemin küçük hırsızlığıyla ilgili ortalıkta dolanan irikıyım laflar, en nihayet babamın kulağına kadar uçmuştu. Evde çıkan münakaşada, annemin pek tuhaf görünen bu işi, geçenlerde kendisine getirilen cüzamlı bir çocuğa iyilik olsun diye yaptığını öğrenmiştim. Maksadı sünnet etini kurutup, müşkle karıştırarak çocuğa yedirmekmiş. Cüzamı bu şekilde tedavi edebileceğini düşünüyordu. Heyhat, Hanife Teyze, torununun kıymetlisine el koyunca, tedavisi yarım kalmıştı anneciğimin. Onu kıymık kadar tanıyorsam, ne yapıp edip başka bir sünnet derisi bulmuştur muhakkak.

Ne var ki bütün bunlar babam gibi bir adam için yenilir yutulur lokmalar değildi. Anlı şanlı Doktor Refet Bey'in karısının, ilkel kabile büyücüleriyle aşık atması utanç vericiydi, yakışıksızdı. Terkip ve tatbikleri işe yarasa da öyleydi, yaramasa da öyleydi. Babam karısının icraatlarından öylesine rahatsızdı ki, neticeleriyle ilgilenmeyi reddederdi. O gece kapıyı hiddetle çarpıp çıktığını hatırlıyorum. Yarım saat sonra bir şey olmamış gibi tıpış tıpış geri gelişini de tabii. Alışkın olduğumuz kısa süreli öfke nöbetleriydi bunlar. Sahilde iki tur atınca geçecek cinsten. Zira babamın anneme aşkı, daima öfkesinden ağır basardı.

Bana masal gibi gelen bir hikâyeleri var. Annem sağlığında anlatmayı çok severdi. Hiç alçakgönüllü davranmaz, "Gençliğimde Aybattı'nın en güzel kızıydım" diye peşrev çekerdi. Çoğu hikâyenin, bahsi geçen kişiye ilişkin böyle mübalağalı taltiflerle başladığının ben de farkındaydım ama onu ömrünün herhangi bir deminde, hatta öldükten sonra bile, bir kez olsun gören herkes, bu dediğinin doğruluğuna derhal hükmederdi. Ben şahidim, annem her daim bulunduğu yerdeki en ışıltılı kadın olmuştur. Yüzüyle, gözüyle,

kirpiğini eğişiyle, tebessümüyle, giydiğiyle, konuştuğuyla, bütün sadeliği içinde, daima görkemli durmuştur. Fakat gençliğinde, güzelliği dillere destan, gönüllere hicran olduğu halde, kasabada kimsecikler yanına yaklaşamazmış. Sebebi biraz kendilerini ona yakıştıramamalarıysa, çokça anneannem, namı diğer Cinli Mukadder ya da kimilerine göre Deli Mukadder'miş. Ben doğmadan rahmetli olduğu için kendisini hiç görmedim. Ama annemden dinlediğim kadarıyla, o da her haliyle şahsına münhasır bir kadınmış. Düğünde de, cenazede de hep aynı kılığı kuşanırmış. Temizlik yaparken de, pazara giderken de üstünde daima dört peşli entarisi ve alacalı basma şalvarı varmış. Beline gümüş tokalı, sedef paftalı bir kemer takar, başındaki yemeninin önüne de felek tabancası tabir edilen fiyonklu düğümden atarmış. Ökçesi nalçalı manda derisi kunduraları, yürüdükçe bastığı her yeri çın çın çınlatırmış. Kendinden başka kimseye benzemeyen bu kılığıyla, biraz garip, kimilerine göre ürkütücü bir hali varmış. Kasabada hakkında, vaktiyle kocasının ciğerini pişirip yediğinden, kafasını kızdıranları domuz büyüsüyle kafasını kızdıramayacak vaziyete getirdiğine; geceleri yedi huysuz ciniyle koyun koyuna uyuduğundan, sabahları horozlardan evvel uyanıp kuşlarla, ağaçlarla ve güneşle sohbet ettiğine kadar türlü çeşit rivayet dolaşırmış. O acayip laflara itibar eden çok kişi çıkmasa da, sadece Aybattı'nın değil, civardaki tekmil köyün de şifacısı olduğundan, herkesin bir parça korkuyla karışık hürmet gösterdiği biriymiş. Kasabadaki delikanlıların annemin peşine düşmemelerinin anneannemle ilgili sebeplerinden biri buysa, öbürü de eve yedi kere görücü yollayan, yedisinde de ret cevabı alınca, çiğnediği esrarlı macununun da tesiriyle kasabanın meydanında, "O kızı dağa kaldırmayan şerefsizdir" diye bağıran Çulsuz İsmet'in, lafını bitirir bitirmez pat diye yere düşüp, daha doktor teşhis dahi koyamadan titreyerek can vermesiymiş. Bu beter akıbeti kimileri anneannemle cinlerine, kimileri de macunun terkibine yormuş ama malum hadiseden sonra anneme talip olmayı göze alan babayiğit çıkmamış. Ta ki babam yiğide kadar.

Babam, kasabanın hastanesine tayininden iki ay sonra, civar köylerde yaptığı sağlık muayenelerinden birine giderken, dağ yolunda civanperçemi toplayan annemi görmüş ve hemen oracıkta abayı yakmış. Babam da babam hani; Marlon Brando gibi puslu bakışlar, saçlarını Gary Cooper gibi geriye taramalar, dilinde gönül çelen İstanbullu numaralar, annemin kalbini çabucak çalmış. Gerisi çorap söküğü gibi gelmiş zaten. Babam hazırlığını yapıp annemin evine görücü göndermiş. Kasabalılar, doktor civana yazık olacak mı diye endişeyle beklemiş ama korkulan başa gelmemiş. Görücüyü domuz büyüsüyle filan değil, tütün kolonyalı, acı kahveli misafirperverlikle karşılayan anneannem, cevap vermek için yedi gün mühlet istemiş. İhtimal ki yattığı rüyalardan, danıştığı meçhul dostlardan ve ebced hesabıyla teşekküllü bir yıldızname çıkardıktan sonra, kızını bu şehirli delikanlıya vermeye razı gelmiş. Düğün dernek kurulmuş, davullar vurulmuş, sevenler kavuşmuş. İlk birkaç yıl kasabada mutlu mesut yaşamışlar. Ama şehre, müstesna bir semtin mümtaz bir apartman dairesine yerleştikten ve zaman içinde kapımız, annemin annesinden miras meziyetlerini keşfeden misafirlerce aşındırılmaya başladıktan sonra, karısının anahtarı babamın gözüne batar, huzurunu bozar olmuş. Çalıştığı hastanede dedikodu mevzuu edilmek keyfini büsbütün kaçırmış.

Annem, bizim kafamızın karışmasından başka şeyden çekinmez, kulağına gelen laflara güler geçerdi. Fakat babam her duyduğuna içerlerdi. Velhasıl ben kendimi bildim bileli, bu meseleler hanemizde kavga sebebiydi. Ama onca münakaşaya rağmen, ne annem anahtarını bıraktı ne babam kavgayı. Lakin aşkı o kadar büyüktü ki, karısı yüzünden muhitinde eğlence konusu edildiğini bildiği halde, annemi de bırakamadı babam. Ta ki o ölüp de başka âleme göçene kadar. Hatta galiba ondan sonra bile. Çünkü aşk, bütün tutkallardan güçlü, mıknatıslardan kudretliydi ve her şeye rağmen onları bir arada tutmaya yetti.

Bilhassa mevsimi dışında nasıl bulup buluşturabildiğine akıl sır erdiremedik ama babam annem ölene kadar her pazartesi eve

elinde bir demet krizantemle geldi. Nöbetçi değilse hep aynı saatte geldiği, çiçekler de o saatte vazoya girdiği için, akşam altı buçuk krizantemleri derdik biz onlara. Salondaki masanın üstünde daima sırça bir vazo dururdu, krizantemler de hafta boyu o vazonun içinde tabii. Yeni çiçek geldiğinde, eskisinin yapraklarını da kattığı hususi bir terkiple çay demlerdi babama annem, pazartesi geceleri karşılıklı oturup içerlerdi.

Yarasıyla beresiyle, tutkusuyla neşesiyle, bizim evin havasına sinmiş, parçalanması mümkün olmayan, kuvvetli bir elementti aşk. Belki biraz da bu yüzden, bilhassa gençliğimin ilk yıllarında, üstüne çokça kafa yorduğum mevzulardan biriydi. Abimle Asım'ın iki kişilik çetesinden dışlandıkça, teselliyi evimize yakın oturan okul arkadaşım Ferhan'ın sohbetinde arardım. Benden üst sınıftaydı ama yine de iyi anlaşırdık. Ferhan, abime duyduğu derin alakanın da tesiriyle, benimle sıkı fıkı olmaktan pek hoşlanır, her fırsatta eve çaya çağırır, ben de onu davet edeyim diye gözümün içine bakardı. Dünya güzeli, neşeli, mütebessim bir kızdı. Kendinden sürmeli zümrüt yeşili gözleri, hokka gibi burnu, saatlerce tuzlu çekirdek çitlemiş gibi şişkin, etli dudakları vardı. Ecnebi moda mecmualarını takip edip, beğendiği modelleri, İzmir Türk Kadınları Biçki Yurdu'ndan terzilik şahadetnamesi ve fevkalade ehliyet derecesiyle mezun olan annesi Neriman Hanım Teyze'ye diktirdiği için, okulda ve mahallede en şık giyinenimiz oydu. Yeni cicilerini gösterirken caka satmaz ama temiz, çocuksu bir sevinçle, filanca artistin pantolonunun aynısı, filanca şarkıcının eteğinin tıpkısı diye iştahla anlatırdı. Velhasıl insana yükü olmayan, candan, iyi niyetli, herkesin arkadaşlığını isteyeceği türden tatlı bir kızdı Ferhan. Konuştuğumuz her mevzuyu bir yerinden abime bağlayarak, onunla ilgili sorular sorması dışında, gözüme batan bir kusuru yoktu. Abime olan alakasını açıkça dillendirmese de, ne vakit lafı geçse derin derin iç çekip gözlerine hülyalı bir bakış, yüzüne sersem bir tebessüm yerleştiriyordu.

"İnsan" "diyordu, "ömründe ancak bir kez âşık olurmuş. O va-

kit kalbi kanatlanıp semaya havalanır, yıldızların arasına karışırmış. Sevdikçe ve sevildikçe ışıldarmış kalbi. Bizim yıldız kaması sandığımız şey, sevdiğini kaybedenlerin intiharıymış." Bu yıldız meselesini biraz çocukça bulmakla birlikte, insanın ancak bir kere âşık olabildiğine inanıyordum. Evvela tahsilimi bitirip babamın benimle iftihar etmesini sağlayacak bir işin ucundan tutmayı hedefliyordum ama sonrasında ben de altı buçuk krizantemleriyle süslü bir aşk evliliği yapacağımı umuyordum. Tabii öyle olmadı. *King Kong* felaketinden sonra, maalesef Ferhan için de öyle olmadı.

Annemin beklenmedik ziyareti mi, yoksa yıllar sonra Asım'ın geleceğinin haberi mi bilemiyorum ama bir şeyler geçmişi tozlu bir halının camdan silkelenişi gibi havalandırdı, türlü çeşit tafsilatı ortaya saçtı. Bu da haliyle insanın biraz genzini yakıyor. Neden bunları düşünüyorum ki şimdi ben... Ferhan filan nereden çıkıyor? Böyle ipe sapa gelmez hatıraları dirilteceğime, anneme sebebi ziyaretini sorsam, ziyaretinin müspet bilimlerle açıklanamadığını hatırlatsam ve aklıma mukayyet olabilmek için en kısa sürede veda etmesinin münasip olacağını anlatsam, daha doğru olmaz mı? Ama öyle özlemişim ki... Hiçbir şey yapmasa, söylemese bile, şuracıkta oturması, bir yandan delirtiyorsa da, bir yandan da şifa veriyor bana. Çocukluğumu sadece hatırlamıyorum, adeta yeniden yaşıyorum böylece. Annemi o zamanlardaki haliyle karşımda görmek, beni de mazideki halime döndürüyor. Ellerimdeki lekeler, yüzümdeki çizgiler kayboluyor dembedem. Aynaya bakmaya lüzum yok artık, nasılsa aynam annem.

Şüphesiz, onu yaşlanmış, yüzünde çizgilerle, saçlarında aklarla görmek isterdim. Birlikte geçirdiğimiz vaktin şahidi sayılırdı o yaşlılık alametleri. Muhakkak anneme yakışırlardı da. Oysa şimdi kendi çizgilerimin bana yakıştığını hiç sanmıyorum. Zaten hiçbir zaman annemin yarısı kadar bile güzel olmadım. Hayatım boyunca sahip olmak istediğim iki şeyden biri babamın sevgisi, diğeri annemin güzelliğiydi. İkisinde de bahtım gülmedi diyebilirim.

Yoo, trajik bir hayat geçirdiğimi iddia edemem. Belki de her

şey olması gerektiği gibiydi. Annem tarafından verilmiş bir anahtarım yoktu ama babamdan aldığım anahtar bir kelimem mevcuttu: Normal.

Ömrüm boyunca o kelimenin gölgesinde dura dura, sonunda bizatihi gölgeye dönüştüm. Belki de bugün kendimde maraz saydığım her şeyi, yine babamın deyimiyle "aşırılıklardan" kaçıp normalin güvenli gölgesine sığınmama borçluyum. Kaybolduğum yer tam da orasıdır belki. Ama bunları konuşamıyoruz. Çünkü annem, terk-i diyarından sonra üstümden geçen zamanın lafını hiç açmıyor. Oysa geldiğinden beri sorsun istiyorum. İlk geceden beri bunu bekliyorum. Belki beni merak ettiğini görmeye, belki de sadece içimi dökmeye lüzum duyuyorum. Ne var ki, Esin'in fotoğrafından gençliğime bakmak isteyişini saymazsak, annem kendinden sonraki tufanı sormuyor. Ben öldükten sonra neler oldu demiyor, hayatımın nasıl geçtiğini merak etmiyor, evlendin mi, kocan nerede, çocukların yok mu diye kurcalamıyor. Anca duvarların nemden etkilenip etkilenmediğiyle filan ilgileniyor.

Geçen gece, gençliğimi görmediğini söyleyerek, yüzüne karşı açıkça yakındım. Geçip giden zamanı telafi edemeyeceğimizi bilmediğimden değil ama belki, hadi anlat bensiz geçen gençliğini der, onsuz kalmış yerlerime sızmayı dener diye bekledim. Fakat yüzüme bakıp gülümsemekle yetindi. Sağlığında tuhaf kadındı, ölünce tuhaflığı büsbütün katmerlendi. Bir de kalkmış, ölüler değişmez diyor. Ölüler kalkıp çocuklarının evine de gelmez o zaman. Gelip havadan sudan çene çalıp televizyon izlemez. Ölüler rahmetli kocalarının sallanan koltuğunda sallanıp çekirdek çitlemez.

Kanepenin kırlentine dayadığım başımı hafifçe kaldırarak, kim bilir ne ara gelip babamın koltuğuna yerleşmiş anneme bakıyorum. Başkan'ın milli müdafaa için komşu ülkelerin sınırlarına operasyonlar tertip edileceğiyle ilgili beyanatını yayınlayan televizyona dönmüş, hızlı hızlı sallanıyor, gırç gırç gırç.

Onu gördüğüme seviniyorum ama bana hiç ses etmeden orada öyle keyif çatması da asabımı bozuyor. Hayır yani, Millet Kıra-

athanesi mi burası, her gece böyle çekirdek çitleyip televizyon seyretmeye mi geliyor?

Kendimi tutamayıp sesleniyorum:

"Anne! Bana söylemek istediğin bir şey yok mu anne?"

Annem ağır ağır başını çevirip yüzüme bakıyor. Rüzgârda titreyen kan kırmızısı bir gelinciğe benzeyen o güzelim ağzıyla usulca gülümsüyor.

Babalar ve Öbür Adamlar

"Sarsıldık, sallandık, doğru."

Adalet Ağaoğlu, *Bir Düğün Gecesi*

Sabah altı buçukta yuvasında dönen anahtar sesiyle uyandığımda, kafamın içinde zonklayan inatçı ağrıya, dışındaki sinir bozucu kaşıntı eşlik ediyordu. Önce umursamayayım dediysem de beceremedim. Kaşıntı gittikçe artıyor, dayanılmaz bir hal alıyordu. Başlangıçta arkada, belli bir noktada hissettiğim o acayip his, sanki hızla yürüyüp ucunda saç kökü olan her milimetrekareye yayılıyordu. Eskiden de böyle olurdu. İlkokul ikinci sınıfta, belime dek uzanan saçlarım, mahallemizin haşin kuaförü Fidayda tarafından yetim stil alagarson kesildiğinden beridir, bitlenme fobisi var bende. O zamanlar çok gücenmiştim ama şimdi annemi anlıyorum. Okuldaki bit salgını bitmek bilmiyordu. Zavallıcık, kafa derimi gazyağına bulayıp eve Kwell şampuan stoklamaktan ve saçlarımı ince taraklarla tarayıp yüzeye çıkan sirkeleri tırnaklarının arasında çıtlatmaktan helak olunca, sonunda o beceriksiz Fidayda'nın tezgâhına yatırmıştı beni. Gıcık kadın, kafamı yolunmuş tavuğa çevirmişti. Öyle çirkin olmuştum ki sonunda beklendiği üzere bitler bile beni terketmişti.

Bu karanlık geçmişin hortlamasıyla irkilerek, kapı açılmasına

rağmen yatağında kıpırtısız yatmaya devam eden Canan'a, "Sakın bitlenmiş olmayayım ben" dedim. Sonuçta Ev'de başımıza ne geleceğini kim bilebilir.

Canan gözlerini güçbela aralayarak, "Bitlenmemişsindir" diye mırıldandı.

Bunu doktor teşhisi sayıp sakinleşecek halim yoktu. Bir kere huylanmıştım artık. Düşündükçe sadece kafam değil, bütün vücudum hırt hırt kaşınıyordu. Sanki devasa bitler başımın üstünde uygun adım yürüyor; uyuz böcekleriyse derimin altında gezinerek, dışarı akın etmek için gözenekleri zorluyordu. Dayanamadım.

"Allah aşkına bi baksana."

Benimki rica değil, adeta yakarıştı. Cevap beklemeden, yatağının önüne çömelip, Canan'ın göğsüne koydum kafamı. Saçlarımı biraz karıştırdıktan sonra, elini uzun zamandır zonklayan, kaşımaktan sivilce üstüne sivilce patlattığım yere değdirip, uykunun ağırlığından silkinememiş bir sesle, "Burana ne oldu senin?" diye sordu.

Amansız bitlerin istilasına uğrayan tazecik kafa derimin hunharca kemirildiğini hayal ettim birden. Bayılacak gibi oldum.

"Ne olmuş?"

"Dikiş izi var."

"Dikiş mi? Niye ki?" dedim bir parça rahatlayarak. Bit yoksa sorun da yoktu.

"Çocukken filan düşmüşsündür belki."

"Belki."

"Çok eski değil gibi ama ben hiç anlamam. Neyse, bit mit yok işte, panik yapma boş yere."

Sonra da nazikçe başımı göğsünden itti. O yatağından doğrulurken ben de kafamızı dağıtıp güne güzel başlayalım diye, "Eee, bugün artık kaçıyor muyuz Ev'den?" diye sordum. Esneyip yüzünü ovuşturduktan sonra, şaka mı yapıyor, yoksa söylediklerine bütün kalbiyle inanıyor mu ipucu vermeyen donuk bir sesle, "Kaçacak başka ev yok, burada öleceğiz" dedi.

Kaç gündür neşesi yok; sessiz, isteksiz, durgun. Onu böyle görmeye alışkın değilim, tuhaf geliyor. Toprağında yemyeşil açarken, aniden içine kapanan küstümçiçeğine benziyor. Biri dokunduğunda küsüp kendine döner onlar, peki Canan'a kim dokundu? Âdem sığırıyla aralarında bir tatsızlık geçmiş olabilir. Çünkü düşününce, arka arkaya ona gittiği gecelerden sonra böyle karamsarlaşıp soldu. "Neden keyfin yok?" diye sordum ama dişe dokunur bir şey söylemedi. Sanırım Âdem'le ilişkisinden hoşlanmadığımı bildiği için, onunla ilgili dertlerini bana açmıyor. Nasıl hoşlanayım? Kalkmış, sözümona bizi korusun, gerekirse bunu döverek, bağlayarak filan yapsın diye başımıza koydukları adamlardan biriyle, hem de açık ara en sevimsiziyle evcilik oynuyor. O sığır, hele de bizimkinin hasta olduğunu düşünüyorsa, onu gözetiyor olabilir mi hiç? Öyle biri kendi keyfinden başka neyi gözetir? Üstelik aldığı riskler aklının da yerinde olmadığını gösteriyor. Onca kameraya, güvenliğe rağmen, geceleri gelip Canan'ı kilitli odasından çıkarmayı nasıl göze alabiliyor? Dahası nasıl oluyor da diğer ev sahipleri bu işi fark etmiyor, aklım almıyor. Canan'ı sonsuza kadar kaybetmeyeceğimi bilsem, ayakta uyuyan ev sahiplerine ispiyon bile ederdim, çünkü o herife zerre kadar güvenmiyorum. Ama işte kendi iyiliğimiz, sevdiklerimizin iyiliğine baskın çıkıyor. Canan'ın beni artık sevmemesindense zarar görmesini göze alıyorum. Eskiden de böyleydim. Duymak hoşlarına gitmeyecekse, arkadaşlarımın hatalarını yüzlerine söylemezdim. Evet Melisçim, Alper'i sabaha kadar mesaj bombardımanına tutmakla iyi etmişsin, bence de vakti olmadığı için cevap verememiştir, yoksa sana bayıldığından eminim. Tabii Mertçim, bence de Ercü'ye Twitter'dan uluorta atarlanmakla yanlış yapmadın. Ne fark eder ki, ha telefonda söylemişsin, ha oradan yazmışsın. Doğru annecim, babam kıymetini bilemediği için alçağın teki, bütün acıları hep sen çektin, çok haklısın.

Annem hariç, onlar da aynını bana yapardı. Bu işler karşılıklıdır, hep destek, tam destek, kapsamlı şıracılık. Birbirimizin her saçmalığını onaylamayı marifet sayar; hatalarımızın üstünü sessiz-

ce örtmekle kalmayıp, bir de bangır bangır arka çıkardık. Bilmiyorum arkadaşlık hangisi, sevmek hangisi; birbirinin her halini kabullenip kusurlarını görmezden gelmek mi, başka türlüsünü denese daha mutlu olur umuduyla sevilmeme riskini bile göze almak mı? Dışarıdayken bu konuda doğru davranma sorumluluğum olabilirdi. Ama şimdi Ev'deyim, yalnızım, ne Canan'ı üzmeyi ne de arkadaşlığından mahrum kalmayı göze alacak durumdayım. Bu yüzden, onun göz göre göre kendini üzmesine izin veriyorum. Mesele Âdem yılışığıyla ilgiliyse barışırlar ve üzüntüsü de geçer diye umuyorum. Umduğum şeye bak, Âdem'in gece yine gelip kilidi açması ve Canan'ı kim bilir hangi karanlık deliğe götürüp... Neyse, Canan'ın da bundan hoşlandığını varsayarak kendimi rahatlatıyorum.

Rikkat Abla'dan sabah postasını aldıktan sonra kahvaltıya gittik. Canan ağzına neredeyse lokma koymadı. Belki normale döner umuduyla, karşı masada oturan Müzeyyen'i işaret ettim.

"Eee, nedir bizim Müzo'nun hikâyesi?"

Gereğinden iyimser bir teşebbüstü. Yüzünden çıkarıp hohladığı gözlüğü temizleyen Canan, o yana bile bakmadan, "Bilmem" diye mırıldanmakla yetindi. Hiçbir şey umurunda değil gibiydi. Acaba odadayken kafama da mı doğru düzgün bakmadı diye geçirdim içimden, kaşıntı yeniden azdı.

"Kafama iyice baktın di mi? Bir şey yok yani kesin?" diye sordum. Bunaldığını gizlemeden gözlerini devirdi. Kaşıntının bitlerden mi, pislikten mi, yoksa psikolojimdeki deliklerden mi kaynaklandığını düşünürken, dünya yansa saçını nikotinle tarayacak gibi duran Gurbet salına salına gelip karşıma dikildi. İki parmağını dudaklarına çat çat vurmak suretiyle istediği sigarasına kavuştuktan sonra da her zamanki gibi teşekkür zahmetine katlanmadan çekip gitti. Gurbet'in arkasından bakıp cıkcıklayan Canan'ın ben dahil, herkese ifrit olduğunu hissettim.

Havalandırma vakti geldiğinde, ablaların temennileri, abilerin böğürtüleri eşliğinde ana avluya yönlendirildik. Tabii Canan'ı avluya çıkarmak için biraz dil dökmem gerekti. Ona kalsa odaya

sıvışıp yatacak. Sonunda zoraki de olsa yanımda geldi ama sohbete hâlâ gönüllü değildi. Sessizce avluyu adımlamaya başladık. Her zaman bacaklarını pergel gibi açarak haldır huldur yürüyen kızın adımları bile ağırlaşmıştı. Arkada kaldığını fark edince, seyyar tuvaletlerden birinin önünde durdum. Kısacık avlu ziyaretinde kimsenin kullandığı yok bunları, yine de acil durumlar için koymuşlar. Herhalde aniden sıkışan misafirler orta yere pisleyivermesin diye. Deliliğin böyle konforları var. Senden her şey beklendiği için, ne yaparsan yap çok da tuhaf kaçmaz. Kimse karşına dikilip de, beni hayal kırıklığına uğrattın filan diye kafa ütüleyip mızıklanmaz. Ha, cezanı bazen çatır çatır, bazen de cızır cızır keserler, o başka. Ama deliye akıl sorulmaz. Canan beş karış suratıyla yanıma varınca, hoşnutsuzluğunu görmezden gelerek devam ettim yürümeye. Bu defa geride kalmasın diye kendi adımlarımı ona uydurdum. Bir yandan da etrafımı gözlüyordum. Yerdeki çiçek tarhlarının kimi gürbüzleşip coşmuş, kimi kuruyup zayıflamıştı. Pazar insanları, bir pazar geleneği olarak, havadaki cilveli kokuyu ciğerlerine çekmeye koyulmuşlardı.

Birden arkadaşlarım düştü aklıma. Bazen oluyor böyle. Belki de bir zamanlar dışarıda, aralarında olduğumu unutmayayım diye, hepsini tek tek çağırıp zihnime misafir ediyorum. Özlem'i, Pınar'ı, Selin'i, Mert'i, Nesli'yi, Melis'i, hatta Sezgin'i bile. Ortadan kaybolduğumu fark etmişlerdir herhalde. Nerede olduğumu biliyorlar mı? Neden burada olduğumu peki? Biliyorlarsa bir yolunu bulup bana da söyleseler keşke. Ne yapıyorlar acaba? Muhtemelen hayatları eski ritminde devam ediyor. Yokluğumun dünyada tek taşı bile yerinden oynatmayacağını düşünmek bana kendimi bok gibi hissettiriyor. Belki de öyle değildir. Belki de yokluğumda harap olup bitmişlerdir. Okulu bırakmış, sevgililerinden ayrılmış, mutluluktan el çekmiş, konser biletlerini yakmışlardır. Yokluğumda dünya dönmeyi bırakmıştır belki.

İyi ama neden hiçbiri ziyaretime gelmiyor? Burada herkesin ziyaretçisi olmuyor gerçi. Olanların da nadir. Daha çok telefon alı-

nıyor dışarıdan. Ama beni arayan soran da yok. Bazılarımızı kimse aramıyor. Bazılarımıza dışarıdan çıt bile yok. Bir yerde kapalı kalmak kötü ama orada unutulduğunu düşünmek cehenneme benziyor. Cehennemi görmedim hiç, yine de unutulmakla bir ilgisi olduğundan eminim.

Canan'ın morali bozuk olunca benimki de hop diye düşüyor. Güzelim pazar avlusunun tadını kaçırmamak için, kafamı istila eden sevimsiz fikirleri kovalayıp etrafıma odaklamaya çalıştım. İşin doğrusu, avluya vardığımdan beri Adalı'yı arıyordu gözlerim. Nihayet buldum da. Avlunun öbür ucunda, yanında keltoş bir adamla volta atıyordu. Kollarımı kaldırıp kendimi göstermeye uğraştım. Fark etmedi. Bütün dikkatini yanındakine vermiş, konuşmaya dalmıştı.

"Adalı Yakup orada, yanına gidelim mi?" dedim Canan'a.

"Sen git, ben koğuşa dönüp yatacağım zaten" diye mızmızlandı.

"Neden ya? Mis gibi temiz hava."

"Uykum var, Adalı madalı çekemem şimdi."

Acaba başka biriyle arkadaşlık etmemi mi kıskanıyor diye geçirdim içimden.

"Tamam canım, istemiyorsan gitmeyiz. Birlikte takılırız."

"Yok, pilim bitti zaten."

"Daha doğru dürüst yürümedik bile. Hemen yorulunur mu!"

"Ne zaman yorulacağımı sana mı soracağım!"

Bırrr! Bu ani atardan yalnız kalmaya ihtiyaç duyduğunu anlayıp üstelemeyi bıraktım. Zaten cevabımı beklemeden arkasını dönüp gitti Canan da. Hiç âdeti olmayan kaprisler yapsa da alınmayacaktım. Sonuçta herkesin ara ara delirmeye hakkı vardı hayatta, delilerin bile.

Canan'ın arkasından dalgın dalgın bakarken, biri sertçe omzuma vurunca, bu tür durumlarda sıklıkla yaptığım gibi olduğum yerde sıçradım. Dönüp baktım, tanımadığım bir kadın. Misafir statüsünde olduğunu anlamak için kobalt mavisi üniformasını görmeye gerek yok, deliğini arayan misketler gibi gözlerinin içinde

yuvarlanan gözbebekleri her şeyi açıkça anlatıyor. Kadın sağ elini göğüs hizasına kaldırmış, tırnakları kapkara kir dolu parmaklarının uçlarını teker teker işaretparmağına dokundurarak bir tür sayma hareketi yapıyor. Ne sayıyor ya da gerçekten sayıyor mu, belli değil. Ağzının kenarından, bütünüyle yerçekimine teslim olmak yerine, *bungee jumping* ipi gibi inip inip sonra yine yükselen, incecik salyası sarkıyor. Muhtemelen farkında ama önemsemiyor. Buradakilerin bazıları, başka bir anlamlar dünyasının bambaşka kodlarıyla yaşıyor. Böyle olunca kimi için öfkelenince karşısındakinin kolunu ısırmak, kimi için de ağzından salya akıtmak ayıp, saçma ya da utanılacak durumlardan sayılmıyor. Bilmiyorum, belki de farkında değildir veya kaslarına hâkim olamıyordur. İçimden yükselen tiksintiyi bastırmaya çalışarak baktım yüzüne. Sigara istemek için geldiğini düşündüm ama o, "A ve B noktalarından kalkıp asla buluşamayan trenler, çarpışmamışlar demek!" diye minik bir çığlık atıp beni bir kere daha yerimden sıçrattıktan sonra, eliyle kim bilir neyi saya saya gitti. Derin bir nefes verdim. Tanıdık birini görmenin güvenliğine sığınayım diye herhalde, gözlerim yine Adalı'yı aradı. Oradaydı. Arkadaşı gitmişti. Şimdi tek başına atıyordu voltasını. Yeniden el salladım, yine fark etmedi. Başı yerde, etrafına bakmadan yürüyordu. Belki de yine dalıp birilerinin peşine takılıvermekten korkuyordu.

Kendimi göstermeyi beceremeyince, Yorkshire düşesi gibi dikilmekten vazgeçip yanına gittim.

"N'aber Adalı?"

Beni gördüğüne şaşırmış bir hali yoktu. Daha önce de fark ettiğini ama özellikle gelmediğini hissettim. Muhtemelen malum olaydan sonra yine peşime takılmış gibi görünmekten çekinmişti.

"Arkadaşın gitmiş" dedim.

"Seninki de" diye cevap verdi.

"Oda arkadaşın mıydı yoksa? Hamile karısını hani..."

"O geçen sefer kaldığım koğuştaydı. Ama evet, bu da şimdiki oda arkadaşım, eski müsteşar."

"Haa, şu yedi dil bilen."

"Bilmediği şey yok ki. Ama alakalı alakasız öyle çok şey anlatıyor ki ne kadarına inanacağını kestiremiyorsun."

"Ne gibi?"

"Mesela uzaylılar gerçekten varmış."

"Hımm olabilir. On üzerinden sekiz olasılık puanı veriyorum buna. Başka?"

"Amerika onlarla işbirliği yapıyormuş, hatta Nevada'da uzaylılara ait bir üs bulunuyormuş."

"Buna da altı çalışır. Başka?"

"11 Eylül'ü Amerika kendi yapmış."

"On, bunu doğmamış bebeler bile biliyor."

"Paul McCartney 60'larda ölmüş ama Beatles benzerini bulup..."

"Öff, sıfır! Başka?"

"Savunma Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı terörün kökünü kazımak için birlikte çalışıyormuş."

"Sekiz."

"Peki nerede dersin?"

"Nerede diyeyim?"

"Ev'de."

"Hangi? Bizim Ev'de mi?"

"Şu girenin çıkamadığı koğuşlar var ya, teröristlerin bazılarını oraya alıp Mengele gibi acayip testler yapıyorlarmış. Lobotomi falan. Hem sağlık hem savunma, kazan-kazan."

"Tam anlamadım ama gece anlatılan cin hikâyesi tadında. Mekândan çarptığı için dört. Yalnız senin arkadaş da ilginç tipmiş ha Adalı. Bizimkiler hiç bu kadar eğlenceli değil."

"Seninle de arkadaş olmuşuz" dedi gözlerini açа açа.

"Bunu da mı müsteşar söylüyor?"

"Yok, bu komplo teorisi değil, kesin bilgi. Yakup'u atıp sırf Adalı demeye başladın da bana. Başta iki adımla seslenirler ya da sadece Yakup derler. Yakınlaşınca Adalı'ya geçerler. Sebebini bilmi-

yorum ama hep böyle oluyor. Biri bana Adalı deyince, arkadaş olduğumuzu anlıyorum."

"Öyle yaptığımı fark etmemişim" dedim. Sonra niyeyse popülaritesini merak ettim. "Sana Adalı diyen çok kişi var mı?"

"Hayır. Oda arkadaşımın ilginçliğine gelince" diye konuya döndü çabucak, "yeni geldi, ondandır. Yakında yosun tutar o da."

"Sen de mi yeni geldin?"

"Pek sayılmaz."

"Hâlâ ilginçsin ama."

Hoşuna gitsin diye söylemiştim, gitti de. Gülümsemeye çalıştı, olmadı. Yüz kaslarını zorlayarak yeniden denedi. Dudağının sağ kenarındaki çukur belirginleşmeye yüz tuttu ama devamı gelmedi.

"Boş ver" dedim. "Güldün sayarım."

Bunu duyunca sahiden gülümsedi. Minik gamzesi kısa ömürlü ender bir çiçek gibi hızla açılıp kapanıverdi, çilleri burnunun üstünde titreşti. Şefkat, üzüntü, sevinç karışımı garip bir yakınlık duydum ona karşı. Gülmenin çok yakıştığını, ilaçların etkisi geçtiğinde uzun uzun gülüp tadını çıkarmasını söyledim. Mahcup, eğdi başını. Utanmayı bilen insanlar güven veriyor bana. Korkmadan seviyorum onları. Ama birden, yanlış anlaşılmaktan, ona asıldığımı sanmasından korktum. Ne zaman yanlış anlaşılmaktan korksam sarsaklaşır, kolayca yanlış anlaşılabilecek aptallıklar yaparım. Yine öyle oldu.

"Sevgilin var mı?" diye soruverdim, damdan düşer gibi. Hani sevgilisinden konuşursak kanka muhabbetine bağlarız, o zaman ona kur yaptığımı aklından bile geçirmez diye. Tabii sorar sormaz pişman oldum. Panikle, "Kendim için değil" diye açıklamaya girişmiştim, daha beter battım. Adalı çırpınıp büsbütün saçmalamamı önlemek istercesine, "Yok" diye cevap verdi. "Yani vardı da artık yok." Beni kendimden korumaya çalışması hoşuma gitti. İnsanın her lafını açıklamak zorunda kalmaması ne büyük rahatlık. Yanlış anlaşılmaktan korka korka, anlaşmaktan bile vazgeçmiş insanlarız sonuçta. Adalı'yla sohbet belki bu yüzden hoşuma gidiyordur. Her şe-

yi dümdüz anlayıp, dümdüz cevapladığı, lafını da, merhametini de esirgemediği için. Takip etmediği zamanlarda insanı hiç yormuyor.

Ben anlatma-anlaşılma paradoksunu düşünürken, abiler avlunun köşesinde donunu indiren bir pazar insanını Kuzey Kapısı'na doğru sürüklemeye başladı. Arkalarından bakıp, "Parafil herhalde" diye mırıldandı Adalı. Ne demek istediğini anlamadım, akıllanmadığım için hâlâ aynı konudaydım.

"Eee, niye bitti?" diye sordum.

"Ders kitaplarında okuduğu adamla sevgili olduğunu fark etmek hoşuna gitmedi."

"Nasıl yani?"

Omuz silkti.

"Haklıydı kız. Milletin peşine takılıp takılıp giden birini kim ne yapsın!"

Detayları merak etmekten alamadım kendimi.

"Nereden tanışıyordunuz?"

"Okuldan."

"Aaa ne okulu, hiç bahsetmedin?"

Sonra tepkimi yersiz buldum. Sanki yüz yıllık arkadaştık, birbirimizin her şeyini biliyorduk da bir bu eksik kalmıştı.

"Psikoloji okuyordum, bu sene bıraktım" dedi.

"Psikoloji mi?" diye minik bir çığlık attım. "Şaka mı bu?"

"Yoo."

"Ama nasıl olur? Sen burada?"

"Kulak burun boğazcıların bademcikleri şişmiyor mu?"

"O da doğru."

"İnsanlar bilgisizlikten hastalanmıyor ki. Hatta bilmek daha bile çok hasta ediyor. Sonuçta stajyer sendromu diye bir şey var."

"O da neymiş?"

"Öğrenci, üzerinde çalışırken semptomlarını öğrendiği hastalığın kendisinde de olduğu endişesine kapılır. Aaa bende de sıkıntı, kaygı, çabuk sinirlenme var, demek ki bende de nevrasteni var der mesela."

"Sana da öyle olmuş olmasın? Nevrozteni mi ne zamazingoysa işte, onun gibi."

Adalı, nerede o günler demeye getirerek, ellerini iki yana açtı.

"Ben maalesef senin de gördüğün gibi insanların peşine takılıyorum. Ve maalesef raporum var. Keşke kendim uydurmuş olsaydım."

"Okulu niye bıraktın peki?" diye sordum, konuyu değiştirmek isteyip pek de beceremeyerek.

"İşte hastalık yüzünden. Bu son atakta rektörü filan kovalayınca, olaylar büyüdü ve biraz utandım. Bıraktım dediğim, dondurdum yani. Belki sonra yine dönerim."

İnsanın gelecekten emin olamaması ne fena diye düşündüm. Gerçi Ev'den önce de değildik, kim olabilir ki?

"Senin var mı?" diye sordu.

Gelecek planımdan bahsettiğini sandım bir an. Bir gelecek planım var mı diye düşündüm, bulamadım. Hemen cevap alamayınca, "Sürüncemede bir ilişki yani" dedi. "Bir kerede var da yok da denemeyecek cinsten."

Sevgilimden bahsettiğini ancak o zaman anladım.

"Yok. Aslında biri vardı ama şu an zeytinyağıyla güçlenmiş saçlarını başkası okşuyor."

Kestane gözlerini patlata patlata, bir sincap merakıyla bakıyordu. Çilleri hep bir ağızdan, "Gayet iyi biliyorsun ki bizden zarar gelmez, her şeyi rahatlıkla anlatabilirsin" diye sesleniyordu. Canan dışında pek kimsem kalmadığı için mi bilmiyorum ama o an koca gezegende bir tek Adalı'yla konuşabilirmişim gibi hissettim ve içimdekileri kusmaya karar verdim.

Sanat tarihi sınıfının ilk dersinde görüp beğendiğim Sezgin'i anlattım böylece. O günden sonra sanatın da, tarihin de kıymete bindiğini, bütün haftayı ders gününü iple çekerek geçirdiğimi, dokuzda başlayan derse hazırlanabilmek için salı sabahları altıda uyandığımı, Sezgin'i her gördüğümde kalbimin patlayacak gibi gümbürtüyle attığını, ufak bir soruşturma ve sosyal medya

stalk'uyla, en yakın arkadaşlarından takıldığı kafelere, tuttuğu takımdan hafta sonu planlarına, her şeyini öğrendiğimi, yakın çevresine girmek için olmadık dümenler çevirdiğimi, en nihayet tanıştığımızı, duygularımın arsız sarmaşıklar gibi hızla serpilip her yanımı kuşattığını, beni sevsin diye ne yapacağımı şaşırdığımı, zamanla bütün hayatımın Sezgin'in biricik varlığı etrafında fır fır dönmeye başladığını, vizeye bile sırf beyefendiye kopya verebileyim diye harıl harıl çalıştığımı, sanki bu dünyada sadece onun tarafından anlaşılmak ister gibi kalbimi açıp kendisiyle ilgili hislerim hariç her şeyimi, kimselerle paylaşmadığım babamı bile bir tek ona anlattığımı, hepsini... Bu platonik sefilliğin nereye varacağını sormaya ya da halime obsesif kompülsif gibi sinir bozucu tanılar koymaya kalkmadan, saygıyla dinledi Adalı. Herhalde hikâyenin bir yerinde ayağımın taşa takılacağını, başımı fena çarpacağımı daha en başından anladı. Öyle oldu tabii, bütün âşıklar gibi benim de ayağım taşa takıldı. Hem de irice bir taşa. Bir sevgilide aradığım üç temel özelliğe de sahip olmadığı, yani sinemayı sevmediği, patlamış mısır yemediği, Beyoğlu çikolatasının değil tadını, adını bile bilmediği halde ruh ikizim olduğuna, onun da bana abayı yaktığına, derin arkadaşlığımızın filmlerdeki gibi büyülü bir aşka dönüşmesine ramak kaldığına en inandığım dönemde, Sezgin kendine bir sevgili buldu. Ve o sevgili ben değildim.

Bir gün okulun karşısındaki Porto Kafe'de kızın tekiyle dilli dudaklı öpüşürken görüverdim Sezgin'i. Dilim tutuldu, dudağım kasıldı. Halbuki o da beni seviyor ama arkadaşlığımızın zarar görmesinden çekindiğinden henüz söyleyemiyor sanıyordum. Sanmak ne kelime, buna bütün kalbimle inanıyordum. Öyle olmasa o kadar içten gülümser miydi, yaralarımı başını sallayarak sessizce dinler miydi, bir şey istemeden önce muhakkak tatlı iltifatlar eder miydi, ödevlerini bana yaptırıp sınavlarda koşa koşa yanıma yerleşir miydi?

Aptaldım, budalaydım, âşıktım. Başka âşıkların ahmaklığını kilometrelerce öteden görüp duyarken, kendiminkine karşı hem kör hem sağırdım.

Öfke ve hayal kırıklığıyla masalarına yaklaştım. Onlar daha ne olduğunu anlayamadan, kızın önündeki salata tabağını kapıp Sezgin'in başından aşağı bir çırpıda boşalttım. Avokadolar, kırmızı soğanlar, kinoa parçacıkları yapıştı, günler ve geceler boyu omzuma yaslandığını hayal ettiğim o güzel başa.

Kırgınlıklarımı gizlemekten bezmiştim artık. Gizlediğim şeyleri arayıp bulmakla uğraşmıyordu kimse. Onlar fark edene kadar çatlaklar derinleşiyor, kalbim parçalara ayrılıyordu.

O gün ilk defa nezaketi ve medeniyet denen tek dişi kalmış canavarı beslemeyi bir yana bırakıp, tam olarak içimden geçeni yaptım. Avokadolar öfkemi, kırmızı soğanlar hırsımı, kinoa parçacıkları hayal kırıklıklarımı anlattı; konuşarak yapabileceğimden çok daha açık anlattılar bence. Ama bilmiyorum, Sezgin ne anladı.

Sonra her şey hızla olup bitti.

Kız, "Hiii" diye ünledi, Sezgin, "N'oluyo yaaa" diye efelendi ve ben kafeden çıkıp eve kadar koştum.

Kalbim kırılmıştı. Ama yine de sonraki günler, sabahları uyanır uyanmaz parçaların yerini hatırlatan korkunç bir sızıyla, Sezgin'den telefon bekledim. Aramadı. Bu yetmezmiş gibi, ortak aldığımız tek derste, amfinin benden uzak köşelerine oturdu, yüzüme bile bakmadı. Arkadaş grubu içindeki varlığımı yok saydı. Tanımadığı bir yabancıymışım gibi davranmaya başladı bana. Acaba kinoalardan yardım istemekle hata mı ettim diye düşündüğüm, özür dilemeyi planladığım, kafamın içinde uzun konuşmalar tasarladığım zamanlar da oldu. Ama yapmadım. Çünkü hayatımdan aniden çıkışı, bana her şeyden beter koydu; hiç ummuyordum, çok şaşırdım. Birine kalbinizi açıp içinizi döktüğünüzde, giderken sadece kendini götürmüyor, sanki size ait bir sırrı da yanına alıyor. O zaman artık yalnız bile değil, eksik kalıyorsunuz. Sırf gideni değil, dökülüp kırılarak ortalığa saçılmamış eski halinizi de özlüyorsunuz. Acıklı bir seçim bu ama ne zaman birini gerçekten sevseniz, yapmak zorunda kalıyorsunuz. Başkalarına yaklaştıkça kendinizden uzaklaşıyorsunuz. Aşkları, ayrılıkları affediyorsunuz da, sizden bir parça götüre-

ni, hem de aldığı emanetin anlamını, kıymetini bilmeden götüreni bağışlayamıyorsunuz. Böyle böyle, en sonunda Sezgin'in beni ışıktan bile hızlı biçimde hayatından çıkarmasını, verdiği, yani vermediği kıymetin işareti saydım. Salata tabağına öfkelendiğinden mi, arkadaşlığımı dahi önemsemediğinden mi, yoksa aramızdaki kırgınlığın tamir edilemeyeceğini düşündüğünden mi bilmiyorum; neden böyle bir delilik yaptığımı bile sormaya kalkmadı, çabucak sildi attı beni, işte bunu affedemedim. Bildiğim şu ki, Sezgin'den beni aldattığı için değil, beni onsuz bıraktığı ama daha da önemlisi, giderken kıymetli bir şeyimi de yanında götürdüğünü anlamadığı, anladıysa bile dönüp arkasına bakmadığı için vazgeçtim.

Yanlış yazılmış bir satır gibi çabucak silinerek yok sayılmak, kalbimdeki üzüntüyü katılaştırdı. Hiçbir şey sevdiği biri tarafından umursanmamak kadar yakmıyor insanın canını. Bu benim koduma çok yıllar önce yazılmış bir bilgiydi, ama bildiğimi ilk o zaman kavradım.

Galiba annemin gözüme aptalca görünen bazı davranışlarının sebebini de ilk kez sahiden anladım. İnsan tek başına delirmiyor. Bu yolda ona yardım edecek birileri mutlaka çıkıyor.

Babam annemi terk etmekle yetinmemişti, karısına asıl hasarı günün birinde pişmanlıklar içinde dönmeyerek vermişti. Annemin onu yıllarca nasıl beklediğini ben biliyorum. Başlarda, Selda Bağcan'ın, "Şu yalancı dünyada insan her gün ölüyor, çok sevenin başına neler neler geliyor" diyen sesini sonuna kadar açıp ağlayarak bekledi. Sonra Demet Akalın'ın atarlı şarkılarında iç çekip bela okuyarak bekledi. Sonra televizyondaki nostalji kanalını açıp Hikmet Şimşek'in smokinine boş gözlerle bakarak, babam bir gün dizlerinin üstünde sürünerek geldiğinde, onu kapısından nasıl kovacağını hırsla anlatarak bekledi. Ama hep bekledi. Babam gelseydi, biraz nazlanıp sonra onu kapıdan içeri alacağını, belki hayatı boyunca surat asacağını fakat yine de mutlaka alacağını sezerdim. Annem, terk edilmenin, artık sevilmemenin acısının yanına, bunu sezdiğimi bilmenin mahcubiyetini de iliştirip öyle bekledi.

Tabii babam ne geldi ne de en ufak bir pişmanlık belirtisi gösterdi. Annemin kalbinin, gururunun, kendinde tutunduğu ne varsa hepsinin sırayla çatır çutur kırılmasına izin verdi. Anneminki aşktan başka bir şeydi. Ürkütücü, acıklı, hastalıklı bir şey. Ya da tam da böyle olduğu için aşkın ta kendisiydi. Ama ben başka bir aşkın mümkün olduğuna inanmak istiyordum hep. Başka bir sevmenin, başka bir sevilmenin, başka bir hayalin içinde kaybolmadan erimenin. Yüzüne baktığım kişinin gözlerinde havai fişekler patlasın istiyordum ama içimdeki kuşlar yine de ölmesin. Belki bu yüzden, kırık kalpler kulübüne katılınca, gizli umutlara esir düşmeyi reddettim. Geleni kaçırmak için bile olsa, dikildiği bahçede, gece gündüz iç çekerek bekleyen korkuluklara dönüşmek istemedim. Kanını zehirleyen ölü çiçeği söküp rahminden atan gebe kadınlar gibi vazgeçtim Sezgin'den. Üzülmekten de, öfkelenmekten de vazgeçtim. Kendimi sevebilmemin önüne dikenli tel niyetine çekilmiş duyguların alayından vazgeçtim. Sonuçta Sezgin kim, ben babası tarafından terk edilmiş bir kız çocuğuydum, vazgeçişlerin en beteriyle lanetlenmiştim. Kim daha çok incitebilir, hangi erkek daha çok üzebilirdi beni? Tabii nedense annem bunu hiç bilmedi; gururu ve kalbi o kadar incinmişti ki, babamın gidişine bu yanından bakmak aklına gelmedi. Asıl haksızlığa uğrayan, asıl terk edilen, asıl vazgeçilen, asıl sevilmeyen kendisiymiş gibi davrandı hep. Oysa değildi. O, evini bırakan bir kocayı hatırlıyordu, bense elimi bırakan bir babayı. Hep annem ağladı ama asıl terk edilen bendim.

Yine de kendi kalbimi savunurken, annemi de affettim. Sevdikleri tarafından yeterince sevilmemek, insanı sahiden de zor sevilir biri kılıyor bazen. Annem yine iyi dayanmıştı. Düşmemek için birbirimize dayanmıştık. Yine de düşmüştük. Olsun.

"Kısaca aldattı yani" diye pufladım Adalı'ya bakıp.

Aklımdan geçenlerin ne kadarını anlattığımdan emin olamadım bir an. Annemi kendime saklamışımdır herhalde, babamı da öyle.

"Sevgilin değilmiş ki, nasıl aldatmış oluyor, anlamadım" dedi

Adalı, çilli burnunu kırıştırarak. Böyle sıradan bir yorum yapmayı ona yakıştıramayarak cevabı yapıştırdım:

"Sevgili dediğin sevdiğindir, seni seven değil."

"Yani oradan bakınca, bu söylediklerin, boşanmak isteyen karısını öldüren adamlarla aynı yere gidebilir."

Duymayı beklediğim bu değildi. Haliyle sızlandım.

"Ne alakası var ya! Sana derdini anlatanları hep böyle mi dinlersin? Bu mu yani teselli?"

"Durup dururken başından aşağı salata dökmüşsün. Bence asıl, adamın teselliye ihtiyacı var."

"Hiç öyle katil kocalı örnekler verme, seninki düpedüz erkek dayanışması. Hem arkadaşlık, hatalı bulsan da arkadaşına destek çıkmaktır" dedim.

Söylediklerimi kafasında tartar gibi gözlerini kırpıştırdı.

"Sanmıyorum."

"O zaman ona o kadar âşık olmama izin vermeseydi."

"Ha, baştan sordun?"

"Neyi?"

"Sana âşık olacağım, karşılık vermeyeceksen baştan söyle gibisinden yani."

"Aman ya sen de!" diye ofladım. "Mesele o değil. Ona yaklaşmama izin verdi. Kendimi açıp özel şeylerimi anlattığımda dinledi."

"Dinlemese miydi?"

"O ne demek şimdi?"

"Yani anlatmanı talep eden o değilse, sen kendin istedin diye anlattıysan, dinledi diye de kızamazsın. Daha doğrusu dinlemese de kızardın."

"Öf, neye istersem ona kızarım! Anlasana, ne hissettiğimi iplemedi bile. İnsan bazen de biri peşinden gelsin diye çekip gider. Ama o peşimden gelmedi, hatta iyice uzağa gitti. Peşimden gelmeyenleri hiç sevmem ben."

Adalı, ilaçların tazyikli direnişine rağmen dudaklarını aralayacak kadar gülümsemeyi becerdi.

"Adımın anlamını biliyor musun?"

"Ne alakası var şimdi?"

"Söyle sen, biliyor musun?"

"Adalı olan kişi" diye isteksizce cevapladım.

"Onun değil, Yakup'un."

"Peygamber adı."

"Sözlük anlamını diyorum."

"Öfff, kıymetli bir taş."

"O dediğin yakut."

"Ay bilmiyorum o zaman, içim şişti!"

"Takip eden demek."

"Hah!" dedim. "İşte kaderin sillesi."

İlaçlar ve moraller elverdiğince gülüştük.

Çocuğu hasta etmek için ne gerekiyorsa yapmışlar diye geçirdim içimden. Annem hep derdi zaten, bebeklere isim koyarken dikkat etmek gerek diye. İsimlerin insanın ruhunu ele geçirdiği doğru demek. Boşuna düşmüyormuş garibim milletin peşine.

Derken yine kafam kaşınmaya başladı. Tırnaklarımı kafa derime daldırırken, ona mı söylüyorum, kendime mi bilmeden, "Nereden çıkıyor bu aptal kaşıntı?" diye homurdandım. Adalı havalardan filan bahseder gibi dümdüz bir sesle, "Saçların yağ içinde" deyiverdi. Elim saçımda öylece kalakaldım.

"Ne?"

"Saçların yağlanmış, o kaşındırıyordur."

Kısa bir süre mahcubiyetle şaşkınlık arasında gidip geldikten sonra, "Pardon da insan böyle mi söyler?" diye çıkıştım.

"Nasıl?"

"E durup dururken saçların yağ içinde dedin."

"Kaşıntının sebebini sordun, ben de söyledim. Kirlenince benim de kaşınıyor. Önemli bir şey değil ki, yıkayınca geçer."

"Sorulan her soruya böyle mi cevap verirsin sen?"

"Nasıl?"

"Kaba saba."

Adalı gözlerini kırpıştırmakla yetindi. Kaba değil, sadece açıksözlü olduğunu düşündüm. Bir süre konuşmadan yan yana yürüdük. Derken ritmimizi artırıp hızlandığımızı fark edince, koşma isteği yükseldi içimde. Deniz kıyılarında, parklarda, bahçelerde, hatta mavi tartan pistte koştuğum günleri özlemle hatırladım. İçimden yasağa küfrederek, kolunu tuttum Adalı'nın.

"Yavaşlasak ya biraz, böyle bir şey göremiyoruz."

"Ne göreceğiz ki?"

Çiçekleri gösterip sordum:

"Tanışıyor musunuz?"

Kafası karıştığında, utandığında, korktuğunda ve daha pek çok duygusal değişim yaşadığında sık sık yaptığı gibi yine gözlerini kırpıştırdı.

"Bak şunlar çançiçekleri, ilerideki çiğdemler, solda kalanlar çuhaçiçekleri, şu duvarın dibindekiler de gelincik. Çok güzeller değil mi?"

Adalı şaşkınlıkla baktı.

"Nereden biliyorsun hepsinin ismini?"

Küçükken annemle babam çalıştığı için vaktimin çoğunu babaannemin evinde geçirdiğimi anlattım. Evin içinde, pencerelerin önünde, balkonda, bahçede, taraçada, türlü çeşit çiçek yetiştiren; her birini tek tek benimle tanıştırırken, sadece isimlerini değil, şu hayattan ne isteyip ne istemediklerini, neye küsüp neye sevindiklerini de uzun uzun anlatan tombiğimin de etkisiyle, çocukluğumdan beri çiçekleri çok sevdiğimi...

Bu minik maharetimden etkilenen Adalı, biz de boş adam değiliz havalarında sinema merakından söz etmeye girişti. Macera filmlerine bayılıyordu, arşivinde binlerce film bulunuyordu. Fil gibi de hafızası vardı; onun kategorisine giren hangi filmin adını söylesem, çekildiği seneden oyuncularına kadar tek tek sayıyordu.

Ben de Nostalji TV'de izleye izleye bağımlısı olduğum Yeşilçam filmlerinden bahsettim biraz. Bazılarını sahne sahne bildiğimi, diyaloglarına kadar ezberlediğimi anlattım. En çok Müjde Ar'ı

sevdiğimi, hele *Fahriye Abla*'ya ölüp bittiği mi. Hatırladığını göstermek için, "Ha, şarkısı da var değil mi" diye girdi araya hemen: "*İçini gıcıklardı bütün erkeklerin/altın bileziklerle dolu bileklerin.*"

"Evet, şiirden hareketle yazılmış senaryo. Ama millet hep böyle mahallenin civelek ablası diye hatırlıyor filmi. Bence bambaşka bir şey. Fahriye, başına gelen her belaya rağmen, sadece kendini değil, çevresindekileri de kurtardığı bir hayat kuruyor. Hatta sonunda kendisine sığınan uyuz sevgilisine de, 'Seni ortada bırakacak değiliz ya' diye omuz veriyor. Saçını kuleden sarkıtıp kurtarılmayı bekleyen mıymıntı prenseslerden değil yani. Aksine adamı da o kurtarıyor. Ha, bir de film boyunca yalan söylemeyen tek kişi o. Süper kahraman gibi; saf, dürüst ve korkusuz. Bayılıyorum Fahriye'ye, aslanım Müjde!"

Adalı, "Müjde yalan söylemeyince süper kahraman, ben doğru söyleyince kaba saba!" diye sızlandı. Kendimi tutamayıp güldüm, bir yerde haklıydı. Galiba dürüstlük, ancak bize yöneltilmediğinde erdem sayabildiğimiz ürkütücü bir özellikti. Bunu fark edince biraz tiksindim kendimden. Ama ne yapabilirdim ki, çifte standart, türümün kokuşmuş ruhuna binlerce yıl önce sızmıştı. Ben kusurlu genetik mirasımı düşünürken, iki adam bağrış çağrış yanımızdan geçti. Biraz sonra da sözlü iletişimin medeni olanaklarından tümüyle vazgeçip kafa göz birbirlerine daldılar. Ne anlattığımıza bağlı olarak, bazen konuşmak başlı başına ciddi bir şiddet biçimi. Ama konuşmanın işe yaramayacağına karar verip, kâh sessizlik, kâh kinoa, kâh yumruk gibi başka enstrümanlardan destek almak da şiddet eğiliminden sayılıyor olmalı ki, izbandut kılıklı dört abi anında yetişti. Adamları ayırıp barışı sağladıktan sonra, donunu indireni götürdükleri istikamete sürüklediler karga tulumba. Arkalarından bakarken, "Sen beni takip ettiğinde bir Allah'ın kulu görüp de yardıma gelmemişti" dedim. Gülümsemeyi deneyeceğini sanmıştım, oysa Adalı omuzlarını düşürüverdi. Niyetim moralini bozmak değil, aksine tatsız anımızı tabu olmaktan çıkarıp gülüp geçeceğimiz komik bir maceraya çevirmekti. Ne ka-

dar kötü olursa olsun geçmişe hep bunu yapmak istiyor insan. Başına gelenleri güzel, hiç değilse komik bir anı gibi hatırlamak. Sık sık deniyorum ama nadiren becerebiliyorum. Yine de vazgeçmedim.

"Anlatsana biraz, var mı komik kovalama maceraların?"

"Komik olmuyor pek. Genelde ya sapık damgası ya da hem sapık damgası hem dayak yiyorum."

Amma da sersemim diye düşündüm, bu defa da dalga geçer gibi olmuştu. Ama bakışlarında üzüntü ya da kırgınlık yoktu. Had bildirmek değil, sadece gerçeği dümdüz söylemek için öyle cevap vermişti. Yine de niyetimi anlamış olacak ki, sonradan aklına gelmiş gibi, okul rektörünü evine kadar kovaladığı günü anlattı. Adamın kendisini okuldaki siyasi öğrenci derneklerinden birinin üyesi sandığını, durum anlaşılınca açtığı disiplin soruşturmasını geri aldığını... Ben de ona kimsenin peşine takılmadığım halde, sırf sene başında öğrenci derneğinin barış bildirisine imza verdiğim için rektörlükten soruşturma yediğimi, hocalardan öğrencilere tanıdığım pek çok kişi okuldan atılırken, bir haftalık uzaklaştırmayla yırtmayı becerdiğim için başlangıçta sevindiğimi ama kampüste köşe kapmaca oynayan polislerin bir gün eve kadar gelmesi ve bir de tabii annemin her geçen gün daha da büyüyen kuruntuları yüzünden başıma iş açılacak diye paranoyalardan paranoya beğendiğimi, dolayısıyla benimle kıyaslarsa kendini şanslı sayabileceğini...

Saz âşıkları misali, bir o, bir ben, atışıyorduk. Sıra ona geçince, "Bak, bu kesin hoşuna gider" diyerek, peşine takıldığı kızlardan birinin, hayatı boyunca yediği köteklerin en fecisini attığını, öyle ki sonradan kızın tekvando şampiyonluğu bulunduğunu öğrenince hiç şaşırmadığını, nihayet anlattıkları dinlenip de her şeyin ortaya çıkmasıyla birlikte arkadaş olduklarını, hatta hastalığın atak döneminde değilse kızın hiçbir maçını kaçırmadığını anlattı. Açıkçası tavşan kaç tazı tut yoluyla tanışıp arkadaşlık kurduğu başka kızların da olmasına biraz bozuldum. Hatta, acaba bu sinsi bir flört yön-

temi mi diye bile geçirdim aklımdan. Sonuçta kadınlar kendilerini güldürebilen erkekleri filan değil, merhamet edebileceklerini sever. Flört konusundaki şüphemden bahsedince, "Tarihe karıştı sanılan Ferdi Enişte ekolündensin yani" deyip, bu defa da ablasının kocası Ferdi Enişte'nin çapkınlık derslerini anlatmaya girişti. Ferdi Enişte, ablası Yıldız'dan önce çok flörtöz bir tipmiş. Yıldız'dan önce lafının altı aile arasında sık sık çizilse de, aslında böyle bir milattan söz edilemeyeceğini, Ferdi Enişte'nin zamparalık girişimlerini çaktırmadan sürdürme konusundaki meylini herkes bilirmiş. Adalı'nın ergenlik yıllarında, Ferdi Enişte onu ve mahalledeki arkadaşlarını toplayıp gazoz ısmarlar, sonra marketin hemen yanındaki duvara dizilen delikanlılara, hayati olduğunu iddia ettiği birtakım erkeklik bilgileri verirmiş. Bu bilgilerin çoğu kız tavlamaya yönelikmiş. Anlatırken sahaya çıkacak takımı hazırlayan antrenöre benzermiş Ferdi Enişte. Fakat takım, söylenenleri kafaya not etmek yerine, işi dalgaya alıp bıyık altından gülermiş. Pek de makbul sayılamayacak bir adamla aynı ekolden ilan edilince, haliyle taktikleri de merak edip sordum.

Adalı boğazını temizleyip Ferdi Eniştesini taklit etmeye başladı.

"Evlerdeki doğum günü partileri biçilmiş kaftan, çağrıldın mı hemmen damlayacaksın. Doğum günü sahibini tanımıyorum deme, arkadaşının arkadaşı da olur, bu safhada yırtık olacaksın. Tabii eve girdiğin andan itibaren şekil değişir; başlangıçta salonda, herkesle birlikte ama üzgün, anan daha dün ölmüş gibi gamlı duracaksın. Dansa mansa bulaşmadan, bir köşede mahzun, mahcup kırlent gibi oturacaksın. Sonra bu halini gören kızlar birer ikişer acıyıp senle ilgilenmeye gelecek. Aynı anda birden fazla manitaya atlama, avucunu yalarsın. Gözüne birini kestirip ona açılacak, acıklı şeyler anlatacaksın. Ailevi sorunlar, annenin hastalığı, babanın seni sevmemesi, sanata yeteneğin olduğu halde önünün kesilmesi, kendini bu dünyadan hissetmemen, ilk beşin bunlar olsun. Bir müddet sonra kızı katiyen arkandan çağırmadan, bak burası önemli, ça-

ğırmak yok, kalabalıklarda yalnız kalmış şövalye ayaklarında, başka bir odaya geçeceksin. O zaten kalbi parçalanarak seni avutmaya gelecek. Bir müddet dokunmayacaksın. Hemen atlarsan ceylan kaçar. Unutma, sen üzgünsün, anan ölüyor, baban dövüyor, eben ağlıyor, unutma. Ne zaman ki kız yüzüne, saçına filan dokunarak teselliye başladı, artık zamanıdır, evvela uzun bir sarılma, sonra romantik bir öpücük, en nihayet direkt yumulacaksın."

Ferdi Enişte'yi hiç görmediğimden, taklidin ne denli gerçekçi olduğunu bilemiyordum ama yine de muhteşemdi. Adalı'nın ilk tanıştığımız zamanki o mekanik konuşma tarzı biraz değişmişti sanki. Daha canlı, daha güvenli çıkıyordu artık sesi. Dinlerken gülmekten çeneme ağrılar girdi.

"Sene olmuş 2020, evde danslı parti mi kaldı ya!" diye kıkırdadım.

"Evet, biz de aynen böyle diyorduk Ferdi Enişte'ye."

"Eee, o ne diyordu?"

'"Zaman mekân mühim değil, dersin özünü kavrayın, günümüze uyarlayın. Bunlar yıllara meydan okuyan taktikler, kaybetmezsiniz' diyordu."

"Niye ekol tarihe karıştı o zaman?"

"Ablam kız doğurdu."

"Eee?"

"Bizim yeğenden sonra Ferdi Enişte'nin olaya bakışı değişti, ekolü terketti. 'Gençler, kızları üzmeyin, izzetinefisleriyle oynamayın, neticede onlar da ana baba kuzusu' filan demeye başladı."

Bu Adalı'ya gittikçe daha çok kanım ısınıyordu. Komik olmaya çalışmıyordu ama tam da bu yüzden komikti. Sonra palavra sıkmakla işi yoktu, insanın canını sıkacak kadar dürüst konuşuyordu. En önemlisi de sevdiklerinin, hatta sevmediklerinin bile kolay kolay peşini bırakmıyordu.

"Biliyor musun" dedim gülmekten gevşeyen ağzımı toplamaya çalışarak, "geçen hafta buradan geçerken, dünyanın en sevimli mahluklarının şu yerdeki çiçekler olduğunu düşünüyordum."

Kestane gözlerini patlata patlata "Şimdi başka türlü mü düşünüyorsun?" diye sordu.

İster istemez dudaklarım yayıldı yeniden.

"Yoo" dedim. "Şimdi de aynını düşünüyorum."

Kötü Yazı

"... herkesi birer göçmene dönüştüren
zamandır."

Douwe Draaisma, *Sıla Hasreti Fabrikası*

Akşam eve gelirken, neredeyse nalları dikiyordum. Trafikten bunalınca, dolmuştan erken indim. Yürürken felaket bir sokağa girmişim. Meğer tuzak kurar gibi her yanı kazmışlar. Tabela da olmayınca, dalgınlıkla neredeyse çukurlardan birinin içine iki seksen uzanıyordum. Gençten bir oğlan son anda tuttu da öyle kurtuldum.

"Aman teyze, daha geçen hafta biri rahmetli oldu burada, ortada kuyu var yandan geç" dedi. Damağımı çektim.

"Madem öyle, şuracığa bir tabela koyamamışlar mı!"

"Koyamadık daha, koyucaz ama inşallah, hazırlanıyor" demez mi! Evvela yardım etti diye sevmiştim fakat köstebeklerden olduğunu anlayınca hiddetlendim.

"E çocuğum, siz tabelayı hazırlayana kadar patır patır ölelim mi biz?"

"Allah korusun. Ama ölüm Allah'ın emri. Gelip bulacağı varsa tabelalısında da bulur" diye pişkin pişkin sırıttı. Ne yapayım, ümüğüne çökecek halim yok ya, ben de la havle çekip söylene söylene yoluma gittim.

Bizim sokağa varınca, mini markete uğrayıp üç paket tuzlu ayçekirdeği aldım. Kasadaki kızın tatlı gülümsemesi, içimde ılık bir yel estiriyor hep. Fakat esinti kısa sürdü. Zira çıkışta, marketin yanındaki tatil acentesinde çalışan gudubet oğlanla burun buruna geldim. Krizden sonra artık eskisi gibi şakır şakır bilet satamıyor olmalı ki, camekânını iskonto müjdeleriyle doldurduğu dükkânın önüne çıkmış, sigarasını tüttürüyordu. Beni görünce yine bir bildiği varmış gibi manidar manidar gülümsedi. Üç sene evvel, böyle bir geçişimde, camekâna ilanlarını yapıştırdığı gemi seyahatlerini sormuştum ben buna. Meraktan sormuştum, öylesine. Meğer yaman esnafmış; ağzımdan girip burnumdan çıkmış, yok peşin fiyatına taksit, yok fırsat paketi, yok komşu indirimi derken, kaşla göz arasında hemen oracıkta bana bir bilet satıvermişti. Eve gidince, elimdeki bilete bakakalmış, yaptığım alışverişe inanamamıştım. Üstelik, bu vesileyle ömrü hayatımda ilk defa başvurduğum yeşil pasaportumu bile alıp onca hazırlık yaptığım halde, gidiş vakti geldiğinde yatak döşek hastalandığım için, o seyahate çıkamamıştım. Fakat hepsinden acayibi, sonradan karşılaşıp da, oğlan tatilimin nasıl geçtiğini sorduğunda, nedense gitmediğimi söyleyememiş, uzaklarda fevkalade vakit geçirmiş gibi davranmıştım. O zamandan beri, bir gün ansızın kolumdan tutup çekiverecek, gezip gördüğüm yerleri sual edecek gibi gelir, bu oğlandan çekinirim. O da hep yalanımı biliyormuş da yüzlemiyormuş gibi müstehzi bakar bana. Sanki yine bakışlarında öyle bir mana vardı. Yarım yamalak selam verip kabahatli çocuk gibi çabuk çabuk geçtim önünden.

Apartmana vardığımda, kapıda bir nakliye kamyonu, kamyonun arkasında da kasaya eşya yükleyen hamallar vardı. Her an apartmanın tırabzanlarını da söküp götürmeye kalkacaklarmış gibi şüpheci bir nazarla, kenarda onları izleyen apartman görevlimiz Cemşit'e, "Hayırdır? Taşınan mı var?" diye sordum. Annemden aldığım bir huy bu. Bazen böyle, berrak cevapları soru lisanına çevirip, karşımdakinden teyit bekliyorum.

"Hıı, dört numaradaki hocalar" dedi Cemşit. "Beş aydır beş

kuruş kira vermemişler. Fahri Bey de koymuş sonunda kapının önüne. Eee, mal sahibini ketenpereye getirmeye kalkarsan, sepet havasını çalarlar kulağına böyle. Kamyon ucuza gelecek diye şu saati beklediler, akşam akşam dikildim kaldım burada. Nursuz şeyler, giderayak bile dert çıkardılar."

Karıkoca öğretmen bir çift oturuyordu dört numarada. Geçen sene ikisi de bir ay arayla işsiz kalmıştı. Apartman toplantısında aksayan aidatlardan bahsederken konusu açıldığında, üç numaradaki Pervin Hanım, "Sendikalı oldukları içinmiş" deyip iç çekmiş, beş numaradaki Hüsrev Bey de, "E tabii, devlet bozguncuya, teröriste maaş bağlayacak değil ya. Allah vere de onlar yüzünden apartmanın adı çıkmasa" diye söylenmişti. Bir Lamia Hanım, "Yazıktır, günahını almayın kimsenin" diye onları müdafaa etmişti. Oğlunun nasıl öldüğünü düşününce, tavrına şaşırmıştık doğrusu fakat mesele de böylece kapanıp gitmişti.

Hususi bir rabıtamız olmamakla birlikte, dışarıdan gördüğüm kadarıyla zararsız, güler yüzlü insanlardı. Bir sabah merdivenlerden inerken, evden çıkan kadının kendisini uğurlayan kocasını dudağından şehvetle öptüğüne şahit olmuştum. Beni görünce toparlanmışlardı, zaten ben de utanıp başımı çevirmiştim hemen ama birbirlerini tutkuyla sevişleri için için hoşuma gitmişti. Dört beş yaşlarında sarı kafa bir kızları vardı, sahanlıkta karşılaştığımızda nazlı nazlı gülümserdi hep.

Yine yüzünde çiçekli bir tebessüm, elinde lepiska saçlı bebeğiyle koşarak apartmandan çıktı bücürük. Arkasından, yorgun yüzleriyle anne ve babası göründü. Karşılaşmayalı yaşlanmışlardı sanki. Kadının saçının önündeki aklar hep var mıydı, emin olamadım. Ya adamın yüzünde bunca çizgi?

"Taşınıyormuşsunuz. Hayırlı olsun" dedim sabık komşularıma. Pek de hayırlanacak halleri olmadığının ayırdındaydım ama ne yapayım...

Yüzlerinde ısmarlama birer gülümseme, bezginlikle başlarını salladılar. İlgileniyormuş gibi görünmek için, "Yolculuk ne tarafa?"

diye sordum. Sormaz olaydım.

Aynı anda açtılar ağızlarını. Kızarmış gözlerinin şişliğini ancak o zaman fark ettiğim kadın, "Anneme" derken, sakalları nicedir jilet görmemiş adam da, "Yurtdışına" diye cevap verdi. Sonra belirgin bir öfkeyle dönüp birbirlerine baktılar.

"İzmir'e, annemlerin yanına taşınıyoruz" dedi kadın.

"Geçici olarak" diye düzeltti kocası. "Sonra dışarı gideceğiz. Ekin orada okuyacak."

Sönmemiş bir kavganın fitilini yeniden ateşlediğimi, daha doğrusu istemeden korları karıştırıverdiğimi anladım.

"Hayırlısı neyse o olsun"la konuyu kapamaya çalıştım ama ne mümkün.

"Ben de onu diyorum" diye umulmadık biçimde atıldı kadın. "Mustafa sanıyor ki, dışarısı güllük gülistanlık. Giden arkadaşlarımızın keyfi yerinde. Bütün dünya kucağını açmış bizi bekliyor sanıyor. Hayırdan şerden o kadar anlıyor. Di mi Mustafa?"

"Ayten!"

"Şimdi bizim Mustafa şunu da anlamıyor. Dünyayı deliler sarmış. Amerika'yı ibibik tipli bir manyak yönetiyor, Avrupa desen kendine hayrı yok. Riyakâr bunlar, riyakâr. Binaların üstüne, hoş geldin mülteci diye koca koca pankartlar asarlar ama o binalarda tek bir mülteci bulamazsın. Neden? Çünkü istemiyorlar. Savaştan kaçıp geleni bile almıyorlar, işsizleri mi toplayacaklar. Ama işte bizim Mustafa'da istenmediğini anlayamama sorunu var. Sanıyor ki, cehennemi bir buraya kurmuşlar. İpsala'dan sonrası hep cennet, huriler de kollarını açmış onu bekliyor."

"Ayten, bi sakinleş ama artık ya! Burada mı konuşacağız şimdi bunları?" diye sesini yükseltti kocası.

"Sen nerede açarsan orada konuşacağız! Eşyamızı kamyona yüklemişiz, hâlâ anneme gidiyoruz diyemiyorsun. İlla o meseleyi sokuşturup delirteceksin beni."

Delirmeyi bilmem ama kadın sahiden de pek kendinde değildi. Zaten aslında bana anlatmadığını anladıktan sonra, öpüştükle-

ri o günkü gibi mahrem bir ana denk gelmenin utancıyla eğilip çocukla ilgilenmeye başlamıştım. Atışmalarını duymuyormuş gibi, bebeğinin saçlarını düzelten cimcimeyi sevdim biraz. Yazık, diye geçirdim içimden, besbelli evsiz kalmışlar. Böyle düşününce bir tuhaf oldum. Aklıma Bostancı'da boş bekleyen ev geldi. Bu garibanlar başlarını sokacak yer bulamazken, o evin orada öylece beklemesi... Hayat işte diye avuttum hemen kendimi, bunların yine gidecek yeri var. Ortalıkta çok daha müşkül durumda yığınla garip gureba, fakir fukara dolanırken, hangi birine yetsin benim gücüm dedim. Hiç tanımadığım insanlara anahtar ikram edecek halim yoktu ya. Dışarıdan bakınca iyi insanlara benziyorlardı ama içlerini bilemezdim ki; hem koskoca devlet o cezayı boşuna mı vermişti? Yardım edeceğim diye, bela mı alsaydım başıma? Hayır, başıma iş gelmese bile, o kuruntuyu çekmeye değer miydi?

Onlar Cemşit'in meraklı bakışları altında tartışmaya devam ederken, yalap şalap vedalaşıp apartmana girdim. Sonra uzun süre aklımda dönüp durdular. En çok da ufaklık. Yıllar sonra bugünü hatırlayacak mı acaba diye düşündüm. Hatırlayacaksa nasıl hatırlayacak? İnsanın çocukluğu tek bir ana işaretlenir bazen, yavrucağın o tek anı bugünden mi kopacak?

Kafamdaki sesler sussun diye, açtım romanımı okumaya başladım. Roman, veba illetinin koca bir şehri ele geçirişini anlatıyordu. Millet patır patır ölüyor, mevta sayısı arttıkça ölüm de normalleşiyordu. Pek içimi açacak ferah feza bir mevzu sayılmazdı yani. Yine de televizyondan, gazeteden iyiydi; hiç değilse okuduklarıma roman deyip geçebiliyordum. Hoş, bazen de pek geçemiyordum. Misal, "Kardeşlerim, felaketin içindesiniz" gibi dehşet verici bir cümle gördüğüm vakit, bir vecihte üstüme alınmadan edemiyordum. Zaman mekân farkına rağmen, kafamdaki gayretkeş sesler, romandaki hayatla benim bildiğim hayat arasında bir rabıta buluveriyordu. O kadarına mâni olamıyordum.

Neyse ki nihayet gece oldu, annem gelip koltuğuna kuruldu ve dışımdaki gürültüler artınca, kafamın içindekiler kısa bir müd-

det için olsa bile sustu.

Annemin cep telefonumdaki oyunları keşfetmesi, salondaki gece gürültülerine bir de turfanda kavun karpuz sesi ilave etti. Geçen cuma abim, Asım'ın bir sonraki cumartesi geleceğini haber vermek için, sırf kendi saatini gözeterek gecenin bir vakti arayınca, annem de telefona karşı merak duyup, azıcık bakmak istedi. Daha önce fotoğraf göstermek için eline verdiğimde hiç umursamamıştı oysa. Ne zaman neyle ilgileneceği belli olmuyor ki. O gece cihazı kurcalaya kurcalaya, varlığından bile haberdar olmadığım tuhaf oyunlar keşfetti ve içlerinden birine, kılıç marifetiyle şlaks şloks karpuz, kavun ve türlü narenciye kesme eğlencesine adeta tiryaki kesildi. Geçmişindeki ot nebat meşgalesini andırdığından mı bilmem ama artık her ziyaretinde, sol eliyle sıkıca kavradığı telefonun ekranına sağ elinin işaretparmağını vura vura, yüzünden akan bir gayret ve hazla bu oyunu oynuyor. Bir yanda sallandığı koltuğun gıcırtısı, bir yanda iki oyun arasında değiştirdiği kanalların patırtısı, bir yanda acar bir samuray kılıcı tarafından doğranan meyvelerin sulu şapırtısı, artık bizim kurum benim salonun yanında lordlar kamarası gibi kalıyor.

Onu böyle oyunuyla cezbolmuş çocuk gibi görmek, hoşuma gittiği kadar asabımı da bozuyor. Neticede insan kaç yaşına gelirse gelsin, annesinin yanında hep çocuk kalmak istiyor. Annem hortlamış, yaşım altmışa dayanmış, bana ne; bütün bunlar, onun yanındayken çocuk olma ihtiyacımı değiştirmiyor.

Halime'nin aylar evvel yemekhanede söyledikleri geliyor aklıma. O feci hastalığa yakalanıp kendi kızını dahi hatırlamayacak kadar bunadığından beridir, zavallı anneciğine çocuk gibi bakıyor. Yediriyor, içiriyor, altını temizliyor. Bir keresinde, "Bedenini yanımıza emaneten bırakıp kendi başka yere gitmiş gibi. Annemi çok özlüyorum, en çok da onun çocuğu olmayı özlüyorum" demişti.

Galiba benim annem de bir nevi çocuk şimdi. Üstelik sahneye çıktığı bu ikinci perdede, kendisiyle ilgili hatıratımı sonsuza dek değiştirmesi an meselesi. Halime'nin annesi bir anne olarak nasıl

artık hayatta değilse, benimki de ölü bir annenin aziz hatırası olmaktan vazgeçti. Geçenlerde, dolabımdan istediği elbiseyi alıp giyebileceğini söyledim, cevap bile vermedi. Arada Bostancı'daki eve uğrayıp babamın sakladığı kıyafetlerinden mi getirsem diye geçiriyorum içimden, mesela vişneçürüğü anvelop elbiseyi. Ama canı öyle giyinmek istese giyinirdi, üstündekileri de yokluktan almamış ki. Böyle münasip görmüş demek ki. İşin garibi her şekilde çok güzel, bu giydikleri bile yakışmış. Ama yine de düşünmeden edemiyorum, bu haliyle zihnime yerleşirse, acaba çocukluk hatıralarımı tarumar eder mi?

Hoş, her anını pamuklara sarıp saklamak isteyeceğim bir çocukluk geçirmedim. Zaten şu saatten sonra, çocukluğumun nasıl geçtiği değil, ondan geriye kalanların içinde neleri saklamayı seçtiğim önemli. Hayatta hiçbir şeyin hatırlandığı gibi olmadığını öğrenecek kadar yaşadım. Bazen bir şeylerin nasıl hatırlandığının nasıl yaşandığından daha mühim olduğunu öğrenecek kadar da. Hakikat yaşandığı an kadar, hatıra ömür boyunca.

Eskiden bu denli düşünmez, hatta çoğu zaman beni terk eden bir çocukluk yokmuş gibi davranırdım. Hatıraları albüme, albümü de çekmeceye koyup kaldırdım. Çocukken özenirdim ama gençliğimden beri pek sevmem fotoğraf çektirmeyi. Ayrı albümüm bile yok. Hasbelkader çekilmiş fotoğraflarım da aile albümünün içinde, çekmecede istirahat ediyor. Albüm, annemle babamın düğün fotoğrafıyla açılıyor; annem bir peri kızı, babamsa prens. Bir müddet sadece ikisinin fotoğrafları ardı ardına sıralanıyor. Piknik yaparken, sahilde yürürken... Sonra bütün haşmetiyle abim sahneye giriyor. Babamın daha biz doğmadan önce, bir konferans için gittiği Almanya'dan getirdiği meşhur Leica ile doğumdan hemen sonra hastanede, başına kırmızı bir kurdele bağlanmış lohusa annemin sinesinde çekilen ilk fotoğrafı. Sonra sırayla diş hediği, sünneti... Diş hediği ile sünnet arasında sessizce ben ilişiyorum fotoğrafların bir ucuna. Abimin gölgesinde tabii gene. Mesela benim öyle hastanede doğum fotoğrafım filan yok. Evde, yüzüme nereden çık-

tı bu çirkin şey der gibi, sevinçten çok şaşkınlıkla bakan annemin kucağında ilk fotoğrafım. Belli ki fotoğrafı babam çekmemiş; babamla abim de yanımızda, abim elbette babamın kucağında oturuyor ve makine bile odaklanırken onu netlemiş gibi. Küçükken hastane fotoğrafım olmadığı için kıskançlık yaptığımı hatırlıyorum. Annem, aslında bir fotoğrafımın çekildiğini ama abimin oyun oynarken onu ve birkaç güzel fotoğrafımızı daha yırtıp yeniden yapıştırılamayacak hale getirdiğini söylemişti. Abim işte! Albümdeki fotoğraflar, yani abimin elinden kurtulanlar, böyle böyle devam ediyor. Ben de onun ailedeki ışıltılı tahtının yanında, gösterişsiz, sessiz, büyüyorum fotoğraflarda. Bizim ilkokul mezuniyetlerimiz, annemle babamın evlilik yıldönümleri, doğum günleri. Albümdeki fotoğraflar on altı yaşıma bastığım sene bitiyor. Annem öldükten sonra fotoğraf çektirdiysek bile aile albümüne yerleştirmedik. Artık albüme yakışacak kadar tam bir aile değildik.

Yo hayır, gene de kötü bir çocukluk geçirmedim. Ailem beni sevdi, gözetti, bütün vazifelerini yerine getirdi, nankörlük etmeyeyim. Fakat ben galiba hayattan kâm almasını bilen bir çocuk değildim. Hata yapmaktan haddinden fazla çekindiğim için hep biraz tedirgin ve cesaretsizdim.

Annemin bizi götürdüğü parkları düşünüyorum da, abim ve diğer çocuklar, parka girer girmez salıncaklara, kaydırağa, tahterevalliye filan koştururken, çok canım çekmesine, annem de epeyce üstelemesine rağmen, bir türlü salıncağa binemezdim. Beceremeyeceğimi, bir de niyeyse herkesin beni izleyeceğini sanıp çekinirdim. Salıncakta sallanırken düşüvermekten korkardım. Düşmekten daha fecisi, başkalarının önünde düşmekti, düşüşümün görülmesi.

Ama işin garibi, her seferinde, bütün vakti bir köşede pinekleyerek geçirdikten sonra, tam eve dönüş saati geldiğinde, koşup salıncakların birine oturuverirdim. Tedirgin, ürkek, bana bakan var mı, becerebilecek miyim diye endişelenerek, düşmekten, hep düşmekten çekinerek. Fakat bir yandan da bütün varlığıma yayılan

coşkuyla titreyerek. Sallanmanın keyfini keşfetmemle eve dönüş yoluna koyulmamız bir olurdu hep.

"Bir dahakine böyle kös kös oturma, sen de oyna" derdi annem giderken. Ama bir dahakine gene aynını yapardım. Düşmekten o kadar korkardım ki sallanmaya cesaret etmekte hep geç kalırdım. Havalarda uçmanın neşesini geç bulur, erken kaybederdim. Ve her seferinde parka neyi kaybettiğimi bilerek veda ederdim. Kötü bir çocukluk geçirmedim ben, gelgelelim mesut olmayı da beceremedim. Hamurumda bir şey eksik ya da fazlaydı, beni şetaretle havalara uçmaktan mahrum bıraktı.

Bazıları eksik, bazıları korkak, bazıları kayıp doğar. Sonradan kaybolanlardan farklı olarak, kendini nerede arayacağını bilemez onlar. Bazı eksikler, birileri koymadan yerleşir ruhunuza. Sizinle birlikte gelirler dünyaya. Bir yerlerde bir hata olduğunu bilirsiniz ve tam yerini bulamadığınız için, gittikçe köklenişini ömrünüz boyunca çaresizce hissedersiniz. Başlangıçta sadece bir parçanız olan hata, usul usul tüm varlığınızı ele geçirir. Böylece zamanla, hüviyetini açık etmeme gayesiyle çırpınan, koca bir hataya dönüşürsünüz. İyi saklanması gereken acıklı bir kabahate...

Oysa el yazımı bir türlü düzeltemeyişimi saymazsak, okul hayatım boyunca gayretli bir talebeydim. Yazım da zaten öğretmenim Müfide Hanım, güzel kızların yazısı da güzel olur dediği için çirkin kalmış; en azından annem senelerce hep buna inandı. Ne derse desin bana kendimi bir türlü beğendiremeyen, güzelliğime ikna edemeyen annem, öğretmenimin lafını işittikten sonra yazımı da bile isteye bozduğuma vehmetti. Çok eski zaman, ben pek hatırlamıyorum. Tek bildiğim, yazımın bizim doktorlarınkinden beter olduğu, hâlâ da öyledir. Fakat yazı bahsini saymazsak derslerimde fevkaladeydim. Ne var ki başarıyı mükâfattan saymıyordum. Mükâfat, muvaffakıyetimin başkalarının gözündeki tezahürü olabilirdi ancak. Başkaları beni sevmeden, ben de kendimi sevemiyordum ve o başkaları onaylamazsa, sanki aslında yoktum. Daima tasdik ve takdir peşindeydim. Bana kıymet zerk edece-

ğine inandığım aferinlerin arkasından koşup duruyordum. Öğretmenlerimden, annemden, babamdan, en çok babamdan aferin almak istiyordum. Hakkını teslim etmem lazım, babam üstüne düşen ne varsa yapardı, aferinler, hediyeler... Ama benimle gururlandığını hissetmezdim hiç. İyi bir not getirdiğimde yahut muazzam bir karne, havalara uçmazdı. Herhalde muvaffakıyetime alışkın olmasının neticesiydi bu. Mesela abim için durum farklıydı. Haytanın tekiydi abim. Fakat üniversite için Amerika'daki o okuldan kabul alınca, evde bayram havası estirmiş, babama sevincinden bir büyük Kulüp Rakı bitirtmişti. Muhtemelen abimden herhangi bir galibiyet beklemediği için.

Bir de tersini deneyeyim diyerek, imtihanlarda bile isteye yanlış yapıp zayıf getirdiğim bir dönem de olmuştu. Ama buna mukabele olarak, annemin, zihnimi açsın diye eskisinden biraz daha fazla kızılcık şerbeti kaynatıp içirmekle yetindiğini, iyi notla havalara uçmayan babamınsa, kötü notla da karalar bağlayıp üstüme titremediğini görünce vazgeçmiştim. Böyle böyle, elimdeki yegâne silaha, ailenin mesele çıkarmayan kızı rolüne sarılmakta karar kıldım. Çok çalışkan ya da tembel olmam gerekmediğini, benden hep ortada durmam beklendiğini müşahede ettim zamanla. Annem kibirlileri, babam düşkünleri sevmezdi. Uçmamak ve düşmemekte istikrar sağlamak, gözden düşmememe yeterdi. Daha doğrusu zaten gözde olmadığım için, göze çarpmadıkça mütevazı yerim değişmezdi. Böylece varla yok arasında, kimsenin huzurunu bozmayacak kadar uzakta ama endişe de uyandırmayacak kadar yakında, tam anlamıyla ortada durmayı öğrendim. Ömrüm boyunca orada durdum, bir mahpus gibi sıkışıp kaldım orada.

Babam, abimin de kendi gibi doktor olmasını arzu ediyordu. Ama oğlu tıbbiyeye yüz vermeyip iktisat okuyunca, iki sene sonra imtihana girecek kızından hiç öyle baba mesleğini seçmesini filan beklemedi. Onun için, terzi olup overlok da yapsam, astronot olup Ay'a da gitsem, hepsine yüzçevirip çoluk çocuğa karışmayı da seçsem birdi ya da bana öyle gelirdi. Kızıyla ilgili pek bir hayali yoktu

sanki; adını fezaya çıkarmamı beklemiyordu, yerlere düşürüp kirletmesem kâfiydi. Oysa ben, ailenin tüm kadınlarına bahşedilmiş anahtarı anasının rahminde unutup, tığ teber doğmuş Rikkat, annem gibi olamadığım için babam gibi olmak istiyordum. Gene de abimin beceremediği bir işin üstesinden gelirsem gizli öfkelere sebebiyet verebileceğimden korkarak, kendimce orta yolu bulup hemşire oldum. Annem kadar olmasa da şifacı, babam kadar olmasa da onun onaylayacağı gibi fenni ve kimseyi kızdırmayacak kadar ortada, tek başına bir insan gölgesi.

Tek başına ağaçların da gölgesi var ve pek çok kişi onlara sığınıyor. Ama galiba tek başına insanlar, kimsenin sığınmayı aklından geçirmeyeceği denli güçsüz yahut tekinsiz görünüyor. Yalnız olunmuyor, yalnız kalınıyor. Ben de tümüyle yalnız kalmamak için, belki gölgeme sığınan çıkar diye herhalde, kendimi kuruma adadım sonunda. Oradan başka da hayatım yok. Misal, bir aydır kendi evimde tek bir pazar geçirmedim, şuncacık rahatsız değilim. Müşterek avlu icraatı başladığından beridir, izinlerimizin tertibi değişti. Haftada toplam iki gün tatilimiz var, onları da artık pazar haricindeki günlerden seçiyoruz. Ayda sadece bir pazar izinli olabiliyoruz. Personelin çoğu bu nizamdan yakınıyor, kendilerine göre haklılar tabii. Benim içinse mesele değil. Nasılsa evde pazarı birlikte geçirelim diye bekleyen kocam, çocuklarım yahut hafta sonu olsa da büyükannemizi ziyarete gitsek diye heveslenen torunlarım yok. Annem desen, zaten mesaim bittikten çok sonra zuhur ediyor. Hülasa, ha pazar kullanmışım iznimi, ha perşembe, benim için fark etmiyor. Diğerleri gibi günümü, sıramı saymıyorum hiç, önümüzdeki pazar izin yapacağımı dahi bugün listeye bakınca hasbelkader gördüm. Evde, yani kendi evimde bir pazar günü nasıl geçirilir, onu bile bilmiyorum ya da unuttum. Bütün gün hafızamda ne varsa hallaç pamuğu gibi atıp annemin zuhur edişini beklerim herhalde. Yerli yersiz pişmanlıklar, keşkeler, tühler bulup çıkarırım kendime. Bu aralar en sık yaptığım şey bu.

Zaman geçiyor. İnsan gençlikte her kabahatin üstünü pek gü-

zel örtüyor. Nefis bahaneler uyduruyor, harikulade mazeretler. Yapraklardan gövdesinin kalın, kırçıllı kabuğunu göremeyen bir ağaca benziyor. Sonra yaşlanınca, yapraklar bir bir dökülüyor. Ve güzelce gizlediği o karanlık kabukla karşılaşıyor, karşılaşmak ne kelime, baş başa kalıyor insan.

Geçmişin kimi anları, ara ara göz kırpıp kim olduğumu fısıldıyor. Gençlikte kolayca unutulanlar, şimdi ansızın aklıma düşüveriyor. Bir keresinde diyorum, şöyle demiştim, bir keresinde şöyle yapmıştım. Hatırlıyorum hepsini. Hepsini hatırlıyorum.

Bir keresinde Ferhan, ben ve bizim oğlanlar, hep birlikte sinemaya gitmiştik. Sömestr yeni bitmişti. Benim lise tahsilim sürecekti, Ferhan'sa mezun olmuştu. Artık daha az görüşebileceğimizden yakınıp buluşma planları yapıyordu. Sinema fikri de tabii ki ondan çıkmıştı. Sinemaya gitmek istiyormuş da babası akşamları tek salmıyormuş ama ben gelirsem, abim de başımızda olursa o zaman izin alabilirmiş filan feşmekân. Ben de abime söylemiştim. Abim, Ferhan gibi endamlı bir kızla sinemaya gidecek genç bir erkekten beklenecek sevinci göstermedi fakat itiraz da etmedi. Böylece bir müddet hangi filme gidileceği tartışıldı. Benim şairane abim, oyunu kovboy filmlerinden ya da birtakım korkulu filmlerden yana kullanıyordu. Ferhan, elbette romantik filmlerden yanaydı ve Türkân Şoray'la Kadir İnanır'ın oynadığı *Devlerin Aşkı*'nı pek merak ediyordu. Sonunda abimin dediği oldu ve neticede Clint Eastwood ile devasa bir goril arasında seçim yapmak mecburiyetinde kaldık. Biz kızlar Clint Eastwood'u seçtiysek de, abim gorilden yana olunca, yazlık sinemaya *King Kong*'u seyretmeye gittik.

Hangi gün, hangi filme gideceğimizi tayin etmeye çalışırken, Ferhan bir punduna getirip laf arasında abimin en sevdiği rengi sormuştu bana. Cevabı bilmiyordum. Bilmiyorum demenin, beni abime giden yolda bir köprü gibi gördüğü aşikâr olan arkadaşımın gözündeki kıymetimi azaltacağından korkarak, fazla düşünmeden yeşil deyivermiştim. Sinemaya gideceğimiz gecenin gündüzünde, Asım yine bizdeydi. Zaten öyle çok geliyordu ki, hanemizin bir fer-

di gibiydi. Yemekten sonra, üçümüz birlikte gidip evinden almıştık Ferhan'ı. Onu, annesine diktirdiği yeşil organze kumaştan, çan etekli nefis bir elbiseyle görünce, abimin sevdiği renk konusunda uydurduğum yalan yüzünden kendimi biraz kötü hissettiysem de, elbisenin, gözlerinin yeşilini iyice parlattığını, sayemde kendisine çok yakışan bir renk seçimi yaptığını düşünerek, içimde kabaran suçluluğu çabucak süpürdüm. Ferhan o gece her zamanki gibi, hatta her zamankinden bile güzel görünüyordu. Göz kalemini zamanın modasına uygun biçimde yanlara kuyruk yaparak sürmüş, kıvırcık saçlarını tepesinde toplayıp birkaç haşarı buklenin hınzırca dışarı fırlamasına izin vermişti. Bir içim suydu, afetti, şahaneydi.

Sinemaya varınca birer Frigo alıp yerlerimize yerleşmiştik. Arkadaşımın heyecanını yüzünden okuyabiliyordum. Filmin başlamasını beklerken, birkaç kere sohbet açmaya çalışmış ama aklı bir karış havada abimin alakasını çekmekte muvaffak olamamıştı. Fakat Asım'ı birkaç kere kızı ilgiyle süzerken yakalamıştım. Hatta otururken Ferhan'ın elbisesinin etekleri yanındaki sandalyeye takılınca, eliyle düzeltip yardım bile etmişti. Bunda şaşılacak şey yoktu. Muşmula abimi saymazsak, sinemadaki hemen her delikanlı, Ferhan'a şöyle bir bakıyordu zaten. Ama Asım'ın herhangi bir erkek gibi davranmasını beklemediğimden olacak, bu tavrı sinirime dokunmuştu. Ferhan'a karşı daha evvel hissetmediğim bir haset duymuştum ilk defa. Belki ben de, cemiyet içine girdiğimde, karşılaştığım herkesin dönüp bakmak isteyeceği bir güzellik taşımak istemiştim. Ferhan gibi, annem gibi...

Bana kalırsa film epey sıkıcıydı. Fakat Ferhan gorilin aşkına epey gözyaşı dökmüş; gözpınarlarını, üstüne adının baş harfi işlenmiş, kenarları dantelalı mendiliyle usul usul kurulamıştı. Her hareketi gözüme batmaya başlamıştı artık. Yaptığı her şeyi büyüleyici buluyor, aynı nispette de hepsinden rahatsız oluyordum. Mesela gözlerini, izlediği filmlerdeki çıtkırıldım asilzadelere öykünür gibi, bir eda bir çalım silmesini ucuz buluyordum ama öte yandan bu hareket ona öyle yakışıyordu ki, beni asıl rahatsız eden, tavırla-

rındaki ucuzluk mu, yoksa o tavırların onda bende duracağı gibi ucuz durmayışı mı, bilemiyordum. Ne vardı yani, benim kullandığım türden poplin mendillerden birine hafifçe burnunu sümkürerek silse ağzını yüzünü! Böyle yaparak bir peri kızına mı benzeyeceğini sanıyordu? Evet, benziyordu. Bense değil peri kızına, anneme bile benzemiyordum. Dünyalar güzeli bir anneye sahip olup da ona zırnık kadar benzememeyi beceren genç kızlardan başka kimsenin anlayabileceği bir öfke değildi içimdeki. Bir insan annesine niye benzemezdi? Niye?

O gün kayda değer başka bir şey olmadı. Filmi seyredip Ferhan'ı istasyon sokağındaki evine bıraktıktan sonra, biz de doğruca eve geldik. Aslında Ferhan'ın filmden sonra sahilde yürümek istediğini biliyordum, önceden üslubunca çıtlatmıştı bana ama unutmuş gibi davranmakta beis görmedim. O da bu arzusunu oğlanların önünde yeniden dillendirmeye yeltenmedi. Eve girerken biraz üzgün, daha doğrusu hayal kırıklığına uğramış bir hali olduğunu hatırlıyorum. Herhalde onca zaman hazırlandığı, hayalini kurduğu büyük buluşma, düşlediği gibi geçmediği; değil birlikte sahil gezintisi yapmak, abimle doğru dürüst sohbet bile edemediği için biraz buruktu. Ama kapılarının önüne vardığımızda, kırıklığını teşhis etmemiş gibi neşeli bir edayla yanaklarından öpüp, "Sonra görüşürüz cicim" diyerek vedalaşmıştım. Çok güzel kokuyordu. Yasemin özlü bir esans sürmüştü, yanağımda çok hoş bir rayiha bıraktığını hatırlıyorum. Fakat bu yersiz tafsilatın kafamın içinde ne aradığını hiç bilmiyorum. Hale bak, gecenin kör yarısı, yıllardır görmediğim ve artık görmeyeceğim birini düşünüyorum. Ne yersiz bir uğraş.

Daha da derinlere dalmamak için, zihnimdekileri kovalamaya çalışırken, sallanan koltuğun gırç gırç'ı ve kavun karpuzun şlaks şloks'u aynı anda duruyor. Bu gece geldiğinden beri tek kelime etmeyen annemin bir şey söylemeye hazırlandığını anlıyorum. Başımı kaldırınca üstüme dikilmiş gözleriyle karşılaşıyorum. Kötü bir yazıyı sökmeye çabalar gibi dikkatle alnıma bakıyor. Sonra birden-

bire, "Senin bir arkadaşın vardı, Ferhan, kimle evlenmişti o?" diye soruveriyor.

Tövbe estağfurullah! Bu kadarı da fazla. Hortladığı yetmezmiş gibi, bir de resmen zihnimin içini okuyup üç kuruşluk aklıma ekmek doğruyor. Kâfi gelmiyor, bütün bunlar tesadüfen oluyormuş tavrı takınarak kendince benimle eğleniyor.

"Bilmem" diye homurdanıyorum.

"E düğününe gitmiştik ama, çaylak fırtınası zamanıydı, yanlış mı hatırlıyorum?"

"Gitmiştik, doğru."

Bu defa sesim fısıldar gibi çıkıyor.

İçimde hortlayan nedameti, derin bir nefesle dışarı atmaya çalışıyorum. Ne garip, insan unuttum sandığı şeyleri bile aslında hiç unutmuyor. Minicikleri, kocamanları, hiçbirini. Geçmiş daima orada, hiç geçmediği yerde, zihnin karanlık dehlizinde, adı çağrılır çağrılmaz ortaya çıkabilsin diye, teyakkuzda bekliyor. Peki annem ne biliyor, ne kadarını biliyor? Alttan alta bana, hiç öyle mahzun durma, ne mal olduğunun farkındayım demeye mi getiriyor?

Bakıyorum, çoktan oyununa dönmüş, koltuğunda yine gırç gırç sallanıyor. Televizyonda yılan gözlü bir adam, idam cezası getirilirse şakkadanak çözülecek meseleleri arka arkaya sıralıyor. Ne çok suç varmış, ne çok suçlu.

"Ben gittiğimden beri dünya çok fena bir yer oldu diyor musun anne?" diye soruyorum, kendi kötülüğümü daha büyük bir garabetin altına süpürmeye çalışarak. Başını telefondan kaldırmadan, şen şakrak cevaplıyor:

"Yok ayol, benim zamanımda da böyleydi. Dünya iyi bir yer olsa ben ölür müydüm!"

Kalamayanlar

"Delilik her zaman bir uygarlığa ve
onun verdiği rahatsızlıklara bağlıdır."

Michel Foucault, *Deliliğin Tarihi*

Canan'a ne oldu hiç bilmiyorum. O güleç, hoptirinaynam, dışadönük kız gitti, yerine yataktan çıkmayan, ağzını bıçak açmayan, üstüne varınca da hırçınlaşan mızmızın teki geldi. İnatçı bir midye gibi sıkı sıkı kapadı kendini. Ne haşlamak ne tatlı tatlı dil dökmek işe yarıyor; inadım inat, açılmıyor da açılmıyor.

Geçen pazar avluda kaydığı fırçadan sonra biraz yumuşamıştı aslında. Kalbimi kırdığını düşünüp pişmanlık duymuş olmalı ki koğuşa döndüğümde yine eskisi gibi sevecen karşıladı beni. Havalandırmayı sordu, Adalı'yla sohbetimi didikledi, zavallıcığı sapık sandığım zamanları anımsatıp dalgasını geçti, hatta iki arada bir derede, sabah geçiştirdiği Müzeyyen hikâyesini bile uyduruverdi.

Hikâyeye göre, Müzeyyen'e hiçbir şey olmamış. Doğuştan böyleymiş o. Daha doğar doğmaz ailesi bir aksilik olduğunu anlamış. Yüzünde bir yer eksik gibi bakıyormuş bebek. Ama ağzı burnu yerinde göründüğünden, boşluğun kaynağı bulunamamış. Müzeyyen geç yürümüş, geç konuşmuş, geç okumuş, geç yazmış. Hatta hem geç hem güç olduğundan, son ikisini yarım yamalak yapmış. Ama öyle korkunç olaylar filan gelmemiş başına. Sandığımız

gibi sonradan üzülmemiş o, zaten hep üzgünmüş. Bir bakıma şanslı sayılırmış Müzeyyen, çünkü hep üzgün olanlar, üzüntülerinin farkına varamazlarmış. Asıl şanssızlar, neyi kaybettiklerini bilmenin lanetiyle cezalandırılanlarmış.

Açıkçası hikâye bana biraz baştan savma geldi ama yine de sızlanmadım. Son günlerde dokunana batan kaktüslere dönen arkadaşımın, dikenlerini döküp oyuna girişecek kadar toparlanmasına memnun olmakla yetindim. İçimden, o gizli derdi neyse halloldu herhalde diye geçirdim. Yanılmışım. Yanılmak zaten en büyük hobim.

Gece her ne olduysa işler değişti. Daha doğrusu sabah. Bizimki yine yüzü bir karış uyandı. Konuşsa belki bir faydam dokunur ama ağzını bıçak açmıyor. Haliyle, çenesinde sakal niyetine bir yumak bakteriyle ortalıkta dolaşan o uyuz Âdem'den şüpheleniyorum ben de. Belli ki araları limoni. Kaç gecedir ne ara uyansam Canan hep yatağında oluyor. Muhtemelen Âdem'e gıcık kaptığımı bildiğinden, derdini benimle paylaşmaya da yanaşmıyor. Halbuki aşk acısı dinlemekte, bağımlılık yaratacak kadar iyiyimdir. Dışarıdayken çok arkadaşımın en zor günlerini, sabahlardan akşamlara, bir damla sızlanmadan çile niyetine çekmişimdir.

Melis mesela, geçen sene Alper diye bir çocuğa abayı yakmıştı. Sevimsiz, faydasız bir tipti bu Alper. Gerçi düşünüyorum da, galiba ben arkadaşlarımın sevgililerinden genelde pek hoşlanmıyorum. Sırf Canan'ın Âdeminden değil yani, neredeyse hiçbirinden. O yarım akıllıların hiçbirini layık görmüyorum arkadaşlarıma. Ya da belki hepsini kendime rakip görüyor, pabucumu dama attıracakları için kıskanıyorumdur. Olsun, yine de aşk acısı dinlemekte kimse elime su dökemez. Kötü gün dostuyumdur ben, kıymetim en çok öyle zamanlarda anlaşılır. Ne yalan söyleyeyim, bazen, özellikle aramız kötüyken, arkadaşlarım sevgililerinden ayrılsın diye dua ettiğim olur. Ayrılsınlar ki vefakâr, cefakâr dostluğumu kanıtlama, hayatlarındaki en vazgeçilmez insan olduğumu hatırlatma şansı bulayım.

En büyük marifetim sıkılmamak, daha doğrusu sıkıldığımı çaktırmamak. Çünkü biliyorum, aşk acısı mağdurları, aynı önemsiz detayları değirmen çarkı gibi döndüre döndüre defalarca anlatmaya bayıldıkları için, zamanla çevrelerindeki herkesi bezdirirler. Sonra da arkadaşlarının kendilerini yeterince dinlemediğini, dertlerini paylaşmadığını hissedip gücenirler. Bir de şöyle olmuştu, o da şunu demişti, sence ne demek istemişti şeklinde uzayıp giden muhabbetimle, sabah akşam aynı lafları sakız gibi çiğneyerek beyin ütülüyorum, acaba karşımdaki zavallıyı bunaltıyor muyum diye düşünmeyi pek akıl etmezler. Dünya güneşi bırakıp acılarının etrafında dönmeye başlamıştır çünkü. Gözleri kararır, başka şey göremezler. Bu yüzden arkadaşları zamanla uzun nasihatler vermek yerine, geçiştiren, sıradan cümleler kurmaya, hele ki takma kafana filan demeye başlayınca, deliye dönerler. Etrafımda böyle böyle çatırdayıp dağılan çok arkadaşlık gördüğümden, bu kusurlu hareketleri asla yapmam ben. Sıkıntımı içime atar, aynı cümleyi bin kere dinleyip, aynı yorumu yüz bin kere yapma pahasına, sonuna kadar dayanırım. Melis'e mesela tam yedi ay on sekiz gün dayandım. Kısa dönem askerlik yapsam daha çabuk biterdi. Benimki vatan değil, arkadaşlık borcuydu, sonuna kadar ödedim. Bütün bu zaman zarfında arkadaşıma ne sıkıldığımı belli ettim ne de herhangi bir konuda yanlış yapmış olabileceğini hissettirdim. Bıraktım aşkını da, hatasını da, acısını da dilediği gibi yaşasın. Ben, dedim içimden, bu çileyi, bitene kadar, söylenmeden, onu arkadaşlığımdan yana şüpheye düşürmeden çekeceğim. Böylece Melis'in saçmalamasına, kendini aptal yerine koymasına, hayatını karartmasına izin verdim. Nasılsa vermesem de aynısını yapacaktı.

Melis, çocuk kendisiyle hiç ilgilenmediği halde, o budala Alper'e aylarca padişah fermanı gibi uzun uzun mesajlar attı. En başında, yapmasan mı demeye yeltendim ama duymak istediğinin bu olmadığını anlar anlamaz, hemen çark edip, onunla birlikte mesaj içeriği üretmeye giriştim. Alper sonunda bir gün, daha doğrusu bir gece sarhoşken, Melis'i arayıp eve film seyretmeye çağırdığın-

da, bunun çok da iyi bir başlangıç sayılamayacağı imasında bile bulunmadan, büyük bir hevesle hazırlanan arkadaşımın ne giyeceğini seçmesine telekonferans yoluyla yardım ettim. Ertesi sabah saat sekiz civarında Alper'in acil bir işi çıkıp da alelacele evden kışkışlanan Melis soluğu benim yanımda alınca, ciğerimi söndürecek kadar uzun uzun detaylandırarak anlattıklarını sabırla dinledikten sonra, büyük bir umutla sorduğu, "Sence beni seviyor mu?" sorusuna, on puanlık uzman yanıtımı yapıştırdım: "Kesin!"

Hayır, Alper Melis'i sevmiyordu. Muhtemelen sabah yüzünü bile görmek istemediği için, asgari nezaket kurallarını dahi hiçe sayarak alelacele evden postalamıştı. Ama Melis bu basit gerçeği anlamak istese zaten anlardı. Onun benden talebi doğruyu söylemem değil, kendisine söylemeyi seçtiği yalanı onaylamamdı. Yani hayır desem de bir şey değişmeyeceğini biliyordum. Vazgeçilmez bir arkadaş olduğum gerçeğine gölge düşürmeye değmezdi.

Sonra Alper'in Melis'i aramadığı, telefonlarına çıkmadığı uzun haftalar başladı. Bu dönemde Alper'in aslında kendisini sevdiğine ama bizim aklımızın ermediği bazı sebeplerden dolayı uzak durmayı denediğine inanan arkadaşımın ipe sapa gelmez tezini sonuna kadar destekledim. Haftalar sonra o mal değneği Alper yine bir gece dut gibi sarhoş halde aradığında, telekonferans yöntemiyle kıyafet seçerken, "Bir dahakine gündüz mü görüşseniz" demem le birlikte, Melis'in gözlerinin nasıl kısıldığını görünce, derhal çark edip neşesine ortak olmayı seçtim. Akabinde yine cevap alınamamasına rağmen yazılan uzun mesajlara metin yazarı kontenjanından destek attım. Bir süre sonra, Alper'in kendisine değer vermediğini düşünmeye başlayan arkadaşımı, tıpkı sevdiğine inandığı günlerde olduğu gibi canla başla onayladım. Aramayayım değil mi sorusunu, arama diye yanıtladım. Bundan sonra ölse de aramayacağını söylediğinde, onu aslansın kaplansın diye gazladım. İki güne kalmadan Melis Alper'e yeniden fermanlar yazmaya başladığında da, aldığı kararı yüzüne vurmak şöyle dursun, derhal yeni duruma uyum sağlayıp beynimin suyunu sıkarak mesaj içerikleri için

kafa patlatmaya başladım. Bu böyle tam yedi ay on sekiz gün sürdü. Yedi ay on sekiz günün sonunda, Melis, Metin diye bir çocukla tanışıp sevgili oldu. Bir daha uzun süre yüzünü göremedim. Sesini de ancak kendim ararsam duyabildim. Gücenmedim diyemem ama küsmedim. Ben böyleyim. Aşk acısı dinlemekte, arkadaşımı küstürmeyeyim, terk edilip vazgeçilmeyeyim diye her türlü kahrı çekmekte, sonra da el elde baş başta kalıvermekte üstüme yoktur. Anlatsa, konu Âdem bile olsa elbette canım Cananımı da dinlerim. Ama ağzını bıçak açmıyor. Aman ne bileyim, belki de aşk meşk değildir zaten derdi. Paylaşmadığı için anlayamıyorum ki...

Tek bildiğim, bunca zaman ortalıkta ışın kılıcı gibi gezinen Canan'ın bütün ışığının söndüğü. Havalandırma saatlerine bile isteksiz çıkıyor. Çarşamba günkü atölyeye de ayaklarını sürüye sürüye geldi. Başladığı yüzü bir türlü bitiremediği için iki saat boyunca elindeki çamuru mıncıklayıp durdu. Ne sohbet etti ne etrafıyla ilgilendi. Cuma günüyse başım ağrıyor deyip atölyeyi de ekti.

O gün Adalı beni biriyle tanıştırdı. Geçen hafta bahsettiği Hilmi Abi'yle. Hani şu sevgilisini öldürdüğünü sanıp suçluluk duyguları içinde kıvranan adam. Sanki Ev'de değil de Cumhuriyet Balosu'nda karşılaşmışız gibi ciddiyetle birbirimize takdim edildiğimizde, Hilmi Abi dostça gülümsedi. Dudaklarından sarkan tebessüme rağmen, dibi görünmeyen kuyulara benziyordu gözleri. Buradaki insanların yüzlerindeki kara deliklere alışkınım. Düşmemek için uzun bakmadım. Elindeki bardakla ilgilenmeye çalıştım daha çok. Hilmi Abi çamurdan anlıyor gibiydi. Eserine iltifat edince, "İlk defa deniyorum aslında. Ama bakarsın çıkınca çanak çömlek işine girerim" deyip göz kırptı. Ben de sevimli jestine karşılık gülümsedim. Ama sonra, dayımın, "Hayrola kız mı doğdu"; babaanneminse, "Melek geçti" dediği türden kısa bir sessizlik oldu. Dışarıdayken biriyle tanıştığımda, aramıza dolan bütün sessizliklerden sorumlu hissederdim kendimi. Karşımdakini oyalamak, onun sıkılma ihtimalini savuşturmak benim görevimmiş gibi. Aynı rahatsız edici his yine çıkıp geldi. Neşeli görünmeye çalışarak, "Şafak

yakın mı?" diye sordum çabucak.

Hilmi Abi omuz silkti. Dışarıda ya da içeride olmak pek umurunda değildi sanki.

"Çıkmak istemiyor musun?"

"İçeriden çıkarıp dışarı sokacaklar sonuçta."

Ne fark eder ki demeye getiriyordu ama ben hiç de onun gibi düşünmüyordum. Ne olursa olsun içeriyle dışarıyı bir tutmam mümkün değildi. Dışarıda sessizliğe ve gürültüye rağmen, denizler vardı, vapurlar vardı, anneler, arkadaşlar, yürünecek, hatta koşulacak yollar vardı. Söylemek istediği şeyi, belki daha fazlasını bile anlıyordum, aptal değildim. Tamam, dışarısı tımarhaneye dönmüştü. Dışarıdayken bile sık sık söylüyorduk zaten bunu. Bunu söyletecek dünya kadar abukluk yaşanmıştı. Benim küçük hayatım bile tepetaklaktı. Zor zahmet girdiğim okulun yarısı boşalmıştı. Sırf bir kâğıda imza attılar diye, öğrencilerle hocaların kimi postalanmış, kimi tutuklanmıştı. Olcay Hoca kayıptı. Bir şemsiye, eldiven teki, bir silgi gibi kayıp. Üstünden tır geçmişti ama yine de okul hâlâ vardı. Dışarıdayken Twitter'da ha bire dört patisi koparılmış köpeklerin, öldürülüp buzdolabına saklanmış çocukların fotoğrafına bakar, karakter kısıtlamamız elverdiği ölçüde küfredip rahatladıktan sonra, Instagram'a geçen yazdan kalma bol gülüşlü tatil fotoğrafımızı koyardık. Hem keçileri kaçırdığımızın hem de daha güzel günlere inanmaya çalıştığımızın ispatıydı bu. Yani ihtimal hâlâ vardı. Tabii o ihtimale tutunmak için insana vidanjör operatörü serinliği lazımdı. Dışarısının foseptik çukuruna benzediğinin ben de farkındaydım. Yine de dışarısı dışarısıydı işte. Hâlâ bir dışarısı vardı. Yüz metrelik koridorlarda yürümek ya da avluda pinekleme kyerine, rüzgârı sırtımıza alıp uzun uzun koşabileceğimiz bir dışarısı. O özlememiş görünse de ben özlemiştim, yolun sonunu düşünmeden, rüzgârda yeleleri dalgalanan atlar gibi koşmayı.

Ama uzun uzun tartışmaya gücüm yoktu, Hilmi Abi'ye katılmadığımı kendime sakladım. Zaten ne zaman çıkacağından çok, iyileşip iyileşmediğini merak etmiştim. Bir de tabii, içimden bir

ses, sevgilisini sahiden öldürmüş olabilir mi diye tıslıyordu sinsi sinsi. Kafamdaki sesler birbirine girince, damdan düşer gibi, "Yani artık biliyorsun değil mi sevgilini öldürmediğini?" deyiverdim. Hilmi Abi, sadece açıksözlü sohbet tarzımı değil, hastalığıyla ilgili detayları da Adalı'dan aldığımı sezmiş olacak ki, bana değil, dönüp uzun uzun ona baktı. Zavallı Adalı da, vızıldayıp daireler çizerek tepemizde dolanan sineği izliyormuş ayaklarına yatıp havalara...

Neyse ki o arada insanın yüreğini ağzına getiren manyakça bir neşeyle yanımıza gelen Kader'in, "Nasıl gidiyor arkadaşlar?" diye şakımasıyla, masadaki tuhaf hava dağılıp yerini başka bir tuhaf havaya bıraktı. İyi gittiğine dair bir şeyler geveleyerek, hayatın anlamını bardak yapmakta bulmuş gibi davranmaya çalıştık. Kader, eserlerimizi samimiyetini sorgulatacak iyimser iltifatlara boğup uzaklaştıktan sonra, Hilmi Abi, göz niyetine taşıdığı kuyuları benimkilere dikti. Pek de düşünmeden sorduğum soruya, beni düşünmek zorunda bırakacak bir cevap almak üzere olduğumu anladım.

"Birini ille de bizzat nefesini keserek öldürmez insan. Birbirimizi öldürmenin onlarca yolu var" dedi. Boş boş baktığımı görünce de, "Sen de anlamadın galiba" diye ekleyip alaycı bir ifadeyle gülümsedi. "Bazen konuştuğuyla, bazen sustuğuyla öldürür. Bazen gidişiyle, bazen yanında kalmayışıyla."

Gidişiyle öldürenlerden haberdardım aslında. Ama sustum, birşey söylemedim. Hilmi Abi devam etti anlatmaya:

"O öldüğünde yanında bile değilsindir. Derler ki, saçmalama, sen yapmış olamazsın. Ama belki de tam orada olmayışın öldürmüştür. Orada olsan değiştirebileceğin bir şeydir ölüm. Bazıları öldükten sonra da uyanmaya devam ederler sabahları. O zaman kimse anlamaz onların öldüğünü, kimse cinayeti üstlenmek zorunda kalmaz. Ama benim sevdiğim, şu dünyada canımdan çok, her şeyden çok sevdiğim, uyanmadı. Yarın uyanmak yok gibi öldü yani. Anlamamak için deli olmak lazımdı. Böyle söylediğimde herkes niye anlamazdan geliyor biliyor musun? Çünkü şu hayatta her insan, yüzleşmek istemese de cebinde en az bir cinayet taşıyor. Ya

da böyle bir ihtimali işte. Zaten ikisi aynı şey. Bazıları unutmayı seçiyor, bazılarını da benim gibi buraya gönderiyorlar. Anlatabiliyor muyum?"

Ziya masanın ucunda, "Anlatabiliyor muyum, anlatabiliyor muyum" diye çömelip kalkmaya başladı. Ben de anlatabildiğini göstermek için başımı öne arkaya salladım ama maalesef Hilmi Abi iyileşmiş mi iyileşmemiş mi tam anlayamadım. Sevgilisini düşünmekten de alamadım kendimi. Adalı bana kaza demişti ama acaba kadın intihar mı etmişti? Daha fazla patavatsızlığın âlemi yoktu, artık o kadarını soramadım. Yine de bu Hilmi Abi'nin kendinden başkasına zararı olmayan, iyi bir adam olduğuna karar verdim. Âşık bir adam. Ama onunki Sezgin'in masadaki kıza olan aşkı gibi değil, Metin'in Melis'e ya da babamın bir zamanlar anneme duyduğu aşk gibi değil. Filmlerdeki gibi, sonsuz, coşkulu, içli bir aşk. Hani böyle, âşığa uzun uzun mektuplar yazdıran, şarkılardan fal tutturan, deniz kıyılarında koşturan türden masalsı bir şey. Annem filmlerdeki aşkların gerçeğe benzemediğini söylerdi hep. Belki de gerçek olan filmlerdekilerdir. Belki gerçek benzemiyordur kendine asıl. Gerçek belki, başkalarına hoş görünmeye çalışırken, neye benzediğini unutmuş insanlar gibidir. Gerçeği bilemezdim ama Hilmi Abi'ye baktım ve içimden Allah acil şifa versin diye geçirdim.

Ne var ki, üzülerek söylüyorum, Allah'ın hiç mi hiç acelesi yok. En azından şifayı öyle çabucak vermiyor. Şu Canan biran önce toparlansın diye öyle çok dua ettim ki, verse ilkin ona verirdi. Anlıyorum aslında, aşk acısı kolay geçmiyor, kana karışan zehir gibi akıtılması lazım. Ama anlatmayınca nasıl akacak o zehir? Canan dilini bağlamış, Nuh da demiyor peygamber de demiyor. İnadım inat kıçım iki kanat, imkânı yok anlatmıyor.

Dün akşam yemeğinde, kauçuk karoları paspaslayan Âdem'le her bir nohut tanesini elli kere çiğneyip yine de yutamayan Canan arasında düelloya benzer kısa bir bakışmaya tanık oldum. Sanki Âdem gözleriyle birşey sordu, Canan da yine gözleriyle cevap ver-

meyip sustu. Bunun üzerine Âdem, seninle mi uğraşıcam der gibi, hırsla geriye attı başını. Bizimkinin bu halleri o uyuz Âdem'i bile deliediyor demek ki. Ah Canan ah!

Cumartesi iç bahçedeki havalandırmaya da çıkmadı benimle. Aksak bankta yalnız başıma pineklerken, Selma ağzında yanmayan sigarasıyla gelip önümde durdu.

"İyi günler, nasıl yardımcı olabilirsiniz?"

Sigarasını yaktıktan sonra çakmağı hemen geri cebime tıktım. Ev'de kaybetmekten en çok korkulan şeylerden biri çakmak. Öyle her istediğinde bulamıyorsun çünkü. Sigara gibi onu da abilerin kantin listesine yazdırıp kavuşmak için beklemen gerekiyor. Nasıl beceriyorlarsa, ev sahipleri kimlerde çakmak olduğunu biliyor, kaybettim diyeni pek hoş karşılamıyor. Kutsal emanet mübarek, akşam odaların kapısı kapanırken toplayıp, sabah geri dağıtıyorlar. Herhalde Ev'i yakmamızdan filan korkuyorlar. Yine de tiryakilerin isyanından çekindiklerinden olacak, buradaki tek eğlencemiz sayılan sigarayı yasaklamıyorlar. Misafirler de yapamadıkları şeyleri düşünüp öfkelenmektense, sigara içebildikleri için kendilerini şanslı sayıyorlar.

Selma memnuniyetle, derin nefesler çeke çeke sigarasını tüttürürken, terliğimin ucunda öbeklendikleri yerden bacağıma tırmanmaya çalışan karıncaları fark ettim. İşaretparmağımı bacağıma yapıştırarak yollarını kesip parmağımın üstüne çıkmalarına izin verdim. Sonra da elimi ağzıma yaklaştırıp hepsini havaya üfledim.

"Kime öpücük gönderiyorsun?" diye kıkırdadı Selma.

"Bacağıma tırmanan karıncaları geldikleri yere geri gönderiyorum" diye cevap verdim. Bacağıma şöyle bir göz attıktan sonra, ağzındaki bütün dumanı yüzüme boca edip, "İyi de, karınca marınca yok ki" diyerek arkasını döndü gitti. Deli işte. Sadece karıncalardan değil, kendi varlığından bile emin olamayacak kadar deli. Ya da belki karıncalar delidir ya da asıl ben öyleyimdir. Fark eder mi? Sonuçta normal ve anormal yan yana geldiğinde yaşanan uyumsuz-

luk, neyin normal, kimin haklı olduğunu anlamsızlaştıracak kadar kederli.

Selma gittikten sonra, bir süre daha sessizce oturmaya devam ettim. Avlunun kenarında durmuş, gelen geçene en derin sövgülerini sunan Asuman'ın sevgi dolu küfürlerini dinledim. Bir ara doğruca yüzüme bakarak, "Ne sıçtınız elime, ne süreyim yüzüme?" diye sorunca, tatlı temennilerinin biricik nesnesi olmamak için başımı hemen başka yana çevirdim. Bana duyduğu kısa süreli ilgiyi çabucak kaybeden Asuman da, avlunun tamamını kapsayan bir küfür potpurisiyle gösterisine devam etti. Derken misafirleri gözleyen Rikkat Abla dibime kadar sokulup, "Hayırdır, bugün pek cansız oturuyorsun" diye takıldı.

Onunla birlikte gelen mis gibi lavanta kokusunu ciğerlerime çekerek, "Canan'sız" diye düzelttim. "Başı ağrıyormuş da, gelmedi. O olmayınca sıkılıyorum."

Bunu söylememle birlikte, avuntu vermek ister gibi yüzümü okşayan ince bir rüzgâr esti. Rikkat Abla, azıcık öteye kaymamı işaret edip, siyatiklerinden yakınarak yanıma yerleşti.

"Yeni arkadaşlar da edindin neyse ki" deyip gülümsedi. Kimden bahsettiğini anlamadığımı görünce de, "Hani atölyeden filan" diye ekledi.

"Hilmi Abi'yi mi diyorsun?"

"Fasulye sırığı oğlanı diyorum. Pek efendi bir şey."

Keyfim büsbütün kaçtı.

"Hayırdır, niye öyle düşürdün yüzünü şimdi?"

"E dalga geçiyorsun Rikkat Abla."

"Aaa! Niye dalga geçeyim çocuğum!"

"Gülçin de geçiyor zaten."

"Bakma sen o haspanın zevzekliğine. Ne güzel işte, iki lafın belini kırmaya ahbap bulmuşsun kendine, daha ne."

Geveze günündeydi. Muhtemelen siyatik ve dostluk temalı uzunca bir söyleve girişecekti ama Şerife bahçenin köşesinde, "Aklını kaybeden deli, aklından vazgeçen velidir demiş" diye avaz avaz

bağırmaya, sonra da kafasının içinde canını yakan bir şey varmış gibi alnını tırmalamaya başlayınca, siyatiklerinden sızlanmaya bile fırsat bulamadan apar topar doğrulup ona doğru seğirtti.

Ondan önce koşup yetişen abilerin Şerife'yi derdest edişini izlerken düşündüm; atölyede Adalı'yla muhabbet etmemiz dikkat çekiyordu demek. Bunca acayipliğin içinde, niyeyse o çarpıyordu milletin gözüne. Hoş tek konuşan biz değildik. Çanak çömlek merakı utangaçlığı yenmiş, taş devri sakinlerini birbiriyle sohbet edebilecek uygarlık düzeyine çekmişti. Zamanla içerideki pazar insanları havası da erimişti böylece. Koku bile değişmiş, daha doğrusu seyrelmişti.

***

Ama pazar günü avlunun kokusu yine her zamanki gibiydi. Muhabbet olmayınca taş devri de geri gelmişti. Benim bu işten anladığım bir şey var: Kadınlar ve erkekler, birbirlerine müze duvarlarında sergilenen tablolar gibi iç geçirerek uzaktan baktıklarında, kadın ve erkekten ibaret sayılmaya mahkûm kalıyorlar. Ancak konuşup anlaşmaya çalıştıklarında, o bakış derinleşip ilk algılananın arkasında gizli katmanlara ulaşabiliyor. Demek ki birinde anlam bulmak için önce ona yaklaşmak gerekiyor. Yoksa insan yersiz önyargılara, yontulmamış ezberlere, çok bilmiş klişelere kurban gidiveriyor.

Avlu kalabalığının ortasında tek başıma dikilip, hepsi dünyada olsa da pek azı hayatta görünen kobalt mavisi üniformalı kadınlara ve erkeklere baktım bir süre. Cumartesi iki adımlık iç bahçeye çıkmaya bile üşenen Canan, pazar günü ana avluya gelmeye tabii ki erinmişti. Aslında fikrini değiştirmek için çaba sarf ettim ama üstelemeye de çekindim. Israr onda sinir yapıyor; neşesi kaçınca da, gülü gidiyor, dikeni kalıyor. Ne yapayım, ben de aramız bozulmasın diye canım Cananımı koğuşta bırakıp azıcık hava almaya çıktım. Avluda bir süre etrafımdakileri süzdükten sonra, ellerimi

gözlerime siper edip Adalı'yı aramaya başladım. Buldum da. Yanında yine geçen haftaki keltoş vardı. Ellerini emmi gibi arkalarında birleştirmiş, harıl harıl bir şeyler konuşarak Doğu Kanadı'na doğru yürüyorlardı. Daha doğrusu adam anlatıyor, bizimki dinliyordu. Başı geçen haftaki gibi önünde değildi ama, arada bir çevresine bakınıyordu. Yine de, yerimde dikilmeye devam edersem beni görmesinin yüzyıllar sürebileceğinden korkup önlerine çıkacak şekilde tersten bir yarım daire çizerek Doğu Kanadı'na doğru yürümeye başladım. Karşı karşıya gelmemize birkaç metre kala bir zahmet varlığımı fark etti. Sonra da çabuk çabuk bir şeyler söylediği arkadaşını geride bırakıp yanıma geldi.

"Arkadaşını sattın galiba?"

"Seni bahane ettim, iyi oldu. Bütün gün komplo teorisi dinliyorum zaten, bari avluda nefes alayım biraz."

"Bugün ne anlatıyor?" dedim.

"M-3 gibisinden komplo teorileri."

"Ne gibisinden ne gibisinden?"

Adalı'nın cevap vermesine kalmadan, topallayarak yürüyen kavruk yüzlü adamın biri, "Çürüdüm, çürüdüm, dökülüyorum. Öldüm ben, öldüm" diye bağırmaya başladı. Sonra yüksek sesle kelime-i şahadet getirip yere yığıldı. Bir an sahiden ölüyor sanıp ne yapacağımı şaşırdım. Ama abiler adamı düştüğü yerden kaldırınca, onların koluna girerek de olsa ağır aksak yürümeye koyuldu. Giderken hâlâ sayıklıyordu:

"Bağırsaklarım çürüdü. Öldüm ben, öldüm. Neden cenazeme gelmiyorsunuz?"

Ev'de türlü çeşit insan görmüştüm. Kıyametten kurtulduğunu sananını bile. Fakat cenazesine katılmadığımız için sitem edeniyle ilk kez karşılaşıyordum.

"Nesi var acaba?" diye sordum Adalı'ya.

"Bilmem" deyip omuz silkti.

"Nasıl bilmem, o kadar okuluna gitmedin mi? Şizofren filan mı oluyor şimdi bu?"

Adalı nahoş bir şey duymuş gibi yüzünü ekşitip konuyu kapamaya çalıştı.

"Bademcik değil ki bir bakmayla anlayalım. Çok eksenli değerlendirme yapmak gerek."

"Geçen haftaki cıbıldak adama kendi kendine teşhisi koyuyordun ama."

"Anca benim gibi az bilenler öyle yapar zaten, sen bana bakma. Tanı koyabilmek için tek semptom yetmez. Her hastalığın tanısındaki semptomlardan en az dört, beş, işte nasıl belirlendiyse artık, o kadarının olması gerekir. Tanısal özelliklere bakılır, eşlik eden bozukluklara bakılır, ayırıcı tanıya bakılır, bakılır da bakılır."

"Amma ağırdan sattın kendini ha. Şizofren mi değil mi, sen onu söyle."

"E diyorum ya bilemem diye. Hem doktor muyum ben!"

"Okulda öğretmiyorlar mı öyle şeyleri? Sana bir hasta verseler teşhis koyamaz mısın?"

"Klinik psikoloji filan aldım tabii ama klinik psikiyatri mastırı yapmadan selam bile verdirmezler adama."

"Öff, oyalanıyoruz şurada ya. O kadar ciddiye alma, bir tahminde bulunuver işte."

Gürültüyle nefes alıp biraz düşündü Adalı. Uzun parmaklı ellerini kenetleyip çözdü. Sonra da kelimeler ağzından kerpetenle çekiliyor gibi güçbela cevap verdi:

"Şizofren de olabilir, başka bir sürü şey de. Öldüğünü, çürüdüğünü sandığına göre Cotard sanrısı gibi bir şey herhalde."

Pek anlamadım ama yine de etkilendim. Zaten biz insanlar genellikle anladığımız şeylerden değil, anlamadıklarımızdan etkileniyoruz. Anladıklarımıza ilgimizi kaybediyoruz, sıkılıyoruz onlardan, hatta ilk fırsatta onları küçümsüyoruz. Adalı'nın yerinde olmak isterdim. Hastalıkları tanıyabilseydim, Ev'deki hayatım bambaşka geçerdi. Tabii o zaman herkese bakışım değişirdi. Başta kendime. Canan'a da öyle.

Canan'ı düşündükçe, pili bittiği için artık ilerlemeyen saatler

geliyordu aklıma. Zamanı göstermeyen bir saat ne işe yarar? Belki sadece zamanın varlığını hatırlatmaya. Herkesin biraz yorulmaya hakkı vardır deyip kendimi teselli ediyordum. Ama için için biliyordum; Canan'ın durgunluğundan çok, eskisi gibi üstüme titremeyişine bozuluyordum. Beni artık sevmemesinden korkuyordum. Bencilliğimin farkında olsam da önüne geçemiyordum. Neden böyle biri olduğumu sorup duruyordum kendime. Yeni değil aslında, uzun zamandır. Gözümü karartıp bu defa Adalı'ya sordum.

"Baksana, sen bilirsin, sence aşağılık kompleksim mi var benim?"

Gözlerini patlata patlata derin bir nefes daha aldı.

"O nereden çıktı şimdi?"

"Birilerinin beni sevmekten vazgeçmesinden ödüm kopuyor. Yani bazen acaba ben kendimi başkalarının sevgisine layık görmüyorum da, bu yüzden sevgilerini çabucak kaybedeceğimden mi korkuyorum diyorum."

Bunu böyle durup dururken, bir kerede söylemeyi nasıl becerdim, şimdi bile şaşıyorum. Herhalde Ev'in duvarlarına baka baka iyice deliriyorum. Aslında Ev'le ilgisi yok, Adalı'yla var daha çok.

"Daha okuluna bile gitmeden stajyer sendromu oldu sende" deyip burnunun üstündeki çilleri dalgalandırdı Adalı. "Aşağılık kompleksi öyle bir şey değil."

"Nasıl bir şey peki?"

"Öyle değil işte. Hem bence sen bu hastalık meselesini fazla kurcalama. Ha bire tanı peşinde koşma yani. Bu semptomların çoğu birbirine benzer. Zaten psikiyatri de öyle bütün kalbinle güvenebileceğin bir bilim sayılmaz."

"O ne demek şimdi?"

"Genç bir bilim yani. Hastalıkların şimdiki tanıları, tedavileri, öyle uzun yıllara dayanmıyor. Biyolojik kökenlerin bulunması yeni sayılır. Eskiden saçma sapan tedaviler varmış."

"Saçma sapan derken?"

"Mesela buraya 50'lerde filan yatsaydık belki de çoğumuza frontal lobotomi yapacaklardı."

"Ne yapacaklardı?"

"Yani kalıcı hasar bırakacak biçimde kesip biçeceklerdi beynimizi."

"Nasıl yani?"

"Kafatasımızın ön kısmında iki delik açıp, ince ince..."

Duyduklarıma inanmakta zorlanarak sordum:

"Yasal mı bu? Kafatasımızı delmeleri?"

"O zamanlar öyleymiş. Bunu bulan akıllıya Nobel bile vermişler. Hatta o kadar beğenmişler ki hastanede yapmak pahalıya patlıyor deyip evde yapılabilecek cinsini geliştirmişler."

"Nasıl ya?"

Gerçekten nasıl yapıldığını sormuşum gibi, bizim düz Adalı, ciddi ciddi açıklamaya girişti:

"Bak şimdi, böyle tel gibi ince bir cerrahi aleti, gözkapağının altından göz çukurunun üst kısmına doğru sokuyorlar."

İşaretparmağı ile başparmağını birleştirip, güya aralarında tuttuğu görünmez bir teli hava boşluğunda yukarı doğru ittirdi.

"Sonra hoop, çukurun arkasındaki kemik tabakasından içeri. Çekiçle üstüne iki tak tak, tel direkt beyinde. Teli orada döndüre döndüre işi bitiriyorlar."

"İşi bitiriyorlar derken?"

"Hastalar artık bağırıp çağırmıyor, sakin sakin, öyle boş boş bakıyor. Bu da o zamanlar büyük bir psikiyatrik başarı kabul ediliyor. Bin yıl öncesinden bahsetmiyorum ha, 1970'lere kadar yapılıyor bu. Ama işte psikiyatride rüzgâr hızlı değişiyor. Artık beyin görüntüleme filan yapabildikleri için, son dönemde doğru yolu bulduklarından çok eminler. Ama dedim ya, öncekiler de Nobel alacak kadar emindi."

Kanım donmuştu. Mezbahada gibi hissettim kendimi.

"Bana bak, beynimizi meynimizi oymazlar artık değil mi?"

"Oymazlar herhalde."

"Hadi beni kim niye getirdi bilmiyorum ama sen! Kalkıp kendi ayaklarınla gelmişsin bir de. Madem böyle düşünüyorsun, ne işin var burada?"

Adalı ellerini iki yana açtı.

"Çaresizlik. İnanmadıkları şeylerden bile medet umar çaresizler."

"Yani aslında burada iyileşeceğine inanmıyor musun?"

"Öyle demedim. İlaçlar takip dürtümü baskılıyor. Dışarıda dayak yemeden, kontrol altında geçiriyorum burada atak dönemlerimi. Toparlanınca çıkıyorum. Buna iyileşme diyebiliriz. Ama sonra tekrar ediyor. Ben yine birilerini kovalıyorum, yine buraya geliyorum. Psikoterapi de denedik ama çocukluğumdan bahsetmek takip dürtümü azaltmadı yani. Zaten hepi topu birkaç sene önce çıktı bu hastalık. Günün birinde geldiği gibi yine kendi kendine gidecek mi ya da bu tedavilerle iyileşip bitecek mi, göreceğiz."

Keşke bademcik olsaydı diye geçirdim içimden. Kulak burun boğazcıya giden iyileşeceğinden emin olur çünkü. Bademciklerin alınması gerekse bile iyileşeceğinden. Herhalde üzüldüğümü anladı. Avutulması gereken benmişim gibi, "Ama hastalık meselesinden o kadar da korkma" diye teselli vermeye çalıştı. "Düşün bak, her dört Amerikalıdan biri bir tür akıl hastalığından mustaripmiş. Amerikalı bir yazar var, 'En iyi üç arkadaşınızı düşünün. Eğer onların akıl sağlığı yerindeyse, o zaman hasta olan sizsiniz' diyor. Eh biz de Amerikalılardan az deli değiliz."

Nesli'yi, Pınar'ı ve Melis'i geçirdim aklımdan çabucak. Nesli karanlıkta uyuyamıyordu, Pınar günde elli kere ellerini yıkıyordu ve Melis okumak istemeyenlere ferman gibi mesajlar yazıyordu. Bu kaçıklık semptomları ortalıkta kol gezerken piyangonun bana vurması haksızlıktı.

"Niyetin buysa, herkesin delirdiğine inanmak bana kendimi daha iyi hissettirmedi" diyerek gülümsemeye çalıştım.

"Hayır" dedi, "hastalık dedikleri şeyi çok da büyütmemeni söylüyorum sadece. Sokağa çık, günlük hayatta karşılaştığın he-

men herkeste nevrozlar, psikozlar havada uçuşuyor. Önemli olan hayatını sürdürüp sürdüremediğin."

"Kimin deli denecek kadar hasta olduğunu nasıl anlayacağız o zaman? Kim buraya gelecek, kim dışarıda kalacak? Ağzından salya akanlar ve akmayanlar olarak mı ikiye ayrılacağız? İnsanları neye göre ayıracağız?"

Adalı cevap orada yazıyormuş gibi bulutlara bakıp biraz düşündükten sonra cevap verdi:

"Mesela Allah'a inananlar ve kendini Allah sananlar olarak ayırabiliriz kısaca. Ya da ne bileyim işte, aşk için yaşayanlar ve aşk için ölenler olarak filan. Yani aslında normal diye bir şey yok, asıl mesele dışarıda akan hayatın ne kadar içinde kalabildiğin. İlle ikiye ayıracaksan, kalabilenler ve kalamayanlar diyebilirsin."

"Sen kalamadığın için mi kalkıp buraya geldin?"

"Zaman zaman zorlandığım için diyelim."

"Ben gayet güzel kalıyordum valla. Hiç de yadırgamıyordum yerimi."

"Birazdan bizi içeri alırlar" dedi Adalı cevap vermek yerine.

"Niye? Avluda da mı kalamayanlardanmışız?"

"Baksana hava patladı patlayacak."

Haklıydı. Termik güçler yine işe koyulmuştu. Ağır yorganlar gibi üst üste kapanan bulutlar, tepemize akın ediyordu. Hızlarına bakılırsa, çok yakında karanlık çökecekti Ev'in üstüne. Sonra yağmur bahçedeki çiçeklerle birlikte hepimizi bir güzel sulayacaktı. Havanın ne ara döndüğünü anlayamadım. Herhalde ev sahipleri de anlayamamıştı ki, henüz apar topar koğuşlarımıza postalanmamıştık. İçeri girmemiz söylenmeden önce, son bir gayret, biz de bulutlara özenip adımlarımızı azıcık hızlandırdık. Ama gökyüzü, ne bizim yürümeye doymamızı ne de iklim değişikliği yüzünden avlu saatlerini ayarlayamamaktan yakınan ev sahiplerinin misafirleri içeri çağırmasını bekledi. Daha yüz metre yürümemiştik ki birdenbire gök yarıldı, fırtına patladı, Ev gündüz vakti karanlığın içinde kaldı.

Sonra acayip, çok acayip bir şey oldu. Avlu, milyonlarca voltluk elektrik akımına tutulmuş gibi, güçlü, mavi bir ışıkla aydınlanıp parladı. Gökyüzünün az sonra gümbürdeyeceğini anlayıp, çocukluk alışkanlığıyla, düşecek yıldırımın mesafesini hesaplamak için saniye tutmaya başladım. Bir, iki... Ama devamını getiremeden orada takılıp kaldım. Çünkü başımın arkasına yine o feci ağrı saplandı ve ışıktan hızlı artarak, beşe, ona, yüze katlandı. Gökte davullar çalmaya başladıktan sonra bile ağrı dinmedi, an kendini sonsuza eşitledi. Yunan tanrılarının kılıçları zikzaklar çizerek gökyüzünü binlerce parçaya bölmeye, kesilen parçalar çığlık çığlığa yere düşmeye başladı. Çığlıklar, kan çiçekleri gibi kıvrıla kıvrıla açılıyordu avluda. Patlayacakmış gibi uğuldayan kulaklarımı ellerimle sıkı sıkı kapadım. Uğultu, kulaklarımdan gözlerime, oradan beynime yayıldı, bütün vücudum zonklamaya başladı. Bedenim Mavi Oda'yı hatırlatan korkunç bir sancıyla gerilince, bu anı daha önce de yaşadığıma dair dehşet verici bir hisle, dayanamayıp yere attım kendimi. Kılıçların kestiği gökte açılan deliklerden şarıl şarıl inen yağmur, içindekileri dışarı çıkarmak ister gibi alnımı hırsla döverken, beynimde bir zar yırtıldı, sesini duydum. Sonra bir sis perdesinin ağır ağır aralanışını gördüm, perdenin arasından baktım ve hatırladım!

Kısa bir süre sonra, koğuşlarımıza dönmemizi söyleyen düdükler ötmeye, abiler bize doğru gelmeye başladığında, Adalı'nın korkuyla açılmış gözlerine baktım ve zihnimde canlanan bölük pörçük fotoğrafları, bir sıraya bile koymaya çalışmadan, alelacele anlattım. Dinlerken dudaklarını ısırdı ve sonra gözlerini iyice açtı.

"Sen" dedi dehşetle, "Şu M-3'lerden olmayasın sakın?"

DÜĞÜM

"Bir kördüğüm ki içim,
Çözdükçe dolaşıyor."

Şevket Rado, "Kördüğüm"

Üst kattan yine sesler geliyor. Lamia Hanım keder mesaisine başladı. Oğlu dünyadan göçtüğünden beri toparlanamadı. Aslında ilk zamanlar böyle değildi, dışarıdan anlaşılacak şekilde dağılmamıştı. O günlerde Lamia Hanım'ın kendini tutamadığında arkasını dönüp iki damla gözyaşını sessizce ve neredeyse gizlice sildiğini hatırlıyorum. Oğlu askeriyede pilottu, şehit oldu. Babası, yani Lamia Hanım'ın kocası emekli Albay Celal Bey, tabutun önünde dimdik durup asker selamı vermiş, bir damla gözyaşı dökmemişti. Taziyeye gittiğimde de, "Bir canımız vardı, onu da vatana feda ettik, helali hoş olsun" demişti. Ama dışarıya göstermediği azap, içini yiyip bitirmiş olacak ki, evladının senesi dolmadan adamcağız da dünya misafirliğini nihayetlendirip gitti. Kaldı bizim Lamia Hanım tek başına. Rahmetli Mahzure'yle ben gibi. İşte sonra da bu nöbetler baş gösterdi. Ara ara bazen inlemeye, bazen ulumaya benzer ağlama sesleri gelmeye başladı yukarı kattan. İlkin, yalnızlığa dayanamadı zaar diye geçirdim içimden. Ama ne yalan söyleyeyim, evladının ardından gözünün yaşını sessizce silen kadının, kocasının ölümüne böyle yana yakıla ağlaması da

biraz tuhafıma gitti. Ne büyük aşkmış demek diye düşündüm önce, evlat sevgisinin bile önüne geçmiş. Fakat öyle olmadığını anlamam uzun sürmedi. İniltileri arasında sık sık adını sayıkladığını duyunca, oğlunun yasını yeni tutmaya başladığını anladım. Tabii yas vakitlice tutulmayıp geciktirilince, şekli de değişiyor. Bizim Lamia Hanım'a da öyle oldu haliyle. Bazen bir başlıyor, saatler boyu susmuyor. Gözünde yaş, gırtlağında ses tükenene kadar hüngür hüngür ağlıyor. Kaç kere kapısına kadar gidip geri döndüm. Ne diyeyim, ölenle ölünmez mi diyeyim, boş ver geçer mi diyeyim. Kurumda olsa ne yapacağımı pekâlâ bilirim ama apartman komşum canından can kopuyormuş gibi ağlarken aynısı olmuyor. Mesleğimi bildiğinden, yanlış anlayacak diye de korkuyorum. Bir kere sahanlıkta karşılaştığımızda, ne yaptım ettim, göbeğimi çatlatarak lafı döndürüp dolaştırıp müsekkinlere getirdim. Ama ötesini söyleyemedim. Ne diyeceğim, delirmişsiniz, bize bir uğrayın da ilaç yazalım mı diyeceğim? Hem kadının delirdiği de yok. Acısı var sadece. Hoş, galiba delilerin çoğunun acısı var sadece. Kimi baş edebiliyor, kimi edemiyor. Acı da ne yüzsüz şey; duyguların tekmilinden ağır çekiyor, değdiği yere çöreklendiği yetmez gibi bir de etrafa yayılıyor. Şimdi de işte üst katımda harlanıp, duvarlardan, sıvalardan süzülüp bana kadar iniyor.

Bir aydır ilk defa bir pazar gününü kendi evimde geçiriyorum. Tahmin ettiğim gibi oldu, kimsenin aramadığı bayram sabahlarına benzer kırık bir hisle, öyle boş boş dolandım durdum evde. Elimdeki romanı bitirdim, ortalığı süpürdüm sildim, karıncalarla uğraştım biraz. Sonra da oturup Lamia Hanım'ın sesini dinledim. Kurumdaki pazarlar bile daha manalı. Misafirlerin ana avluya çıkışını izlemek, onlarla, bazen onlar yerine sevinmek, insana kendi de kıymetli bir gün yaşıyor gibi hissettiriyor.

Annem ilk geldiği dönemde, pek de merak ediyor gibi görünmediği halde, sırf belki hayatımla ilgilenmesinin yolu açılır diye kurumdan bahsettiğimde, işimin beni sandığımdan çok daha fazla yoruyor olabileceğini söylemiş, emeklilik yaşımı geçmeme rağ-

men neden hâlâ çalıştığımı merak etmişti. "Seviyorum, ondan" demiştim. Yalan!

İnsan bu yaşta niye her gün evden çıkıp, siyatiklerini azdıra azdıra işe gider? Yalnızlıktan. Yoksa niye seveyim! Kolay mı her gün onca zavallının yüzüne bakıp gözlerindeki ferin sönüşünü izlemek? Bir yandan, içlerinden birine bile şifa veriyorsam her çileye değer diye düşünüyorum ama bir yandan da Kerem Bey'in geçen gün söylediklerinde toptan haksız olmadığını biliyorum.

Maalesef her misafiri büsbütün şifalandırmaya gücümüz yetmiyor. Kimi kürkçü dükkânı misali, bir daha, bir daha geliyor. Çoğu iyileşmek değil, dışarıda kalmamak için bize sığınıyor. Dışarıdaki dünya onlar için değil çünkü. Dışarıdaki dünya dışarıdakiler için de değil. Çalışır bir kalp taşıyan kimse için münasip yer değil.

Bazen öyle misafirler geliyor ki, yüzlerine bakmaya yürek dayanmıyor. Daha da fecisi, yürek dediğin, durmamak için koşmaya, koştuğu yola alışmaya mecbur. İşte o zaman dayanmayı öğreniyor. Alışmayı öğreniyor yürek. Esin'in kıyamet dediği keşmekeşi dünya sanmayı, hayat sanmayı öğreniyor. İnsan nam mahluk, alışmaya öyle teşne ki, cehennemin ortasında gerim gerim geriniyor da, yandığını anlamıyor. Bazen cehennem utanıyor ateşinin zulmünden ama insan gene de bir kötülük gördüğünü dahi fark etmiyor. Alışmak yangını, bütün cehennemleri bir bir yutuyor. Her nevi maraz tabiileşiyor böylece. Bütün bunları elbet biliyorum.

Garip ama misafirlerin bazısını iyi edememekten, bazısını da ille de iyi etmekten mustarip oluyorum. Zira zaman içinde anladım, kimi de dünyadan kaçıp bizim hastalık dediğimiz şeye saklanıyor. Hani sanki dışarıda oksijen bitmiş de, ancak orada nefes alıp verebiliyor. İyileştirip saklandığı yerden çıkardığımızda, maruz kaldığı yeni hakikate dayanamıyor. Böylelerini de gördüm. Aklının noksanından değil, kalbinin fazlasından incinen âlicenapları da, hastalığa değil, cezbolduğuna karışıp yiten meczupları da gördüm. Türlü türlü insan gördüm ben kurumda. Neyin tabii, neyin gayritabii olduğunu önce öğrenip sonra unutacak kadar çok şey gördüm.

Ne zaman ne yapmam gerektiğini hem çok iyi bilip hem de hiç bilemeyecek kadar çok.

Bir keresinde bir kadın getirmişlerdi, Süreyya. Ağzını bıçak açmıyordu. Herkesten uzak duruyor, yemeğini bile yemekhanenin köşesinde, yüzünü döndüğü duvar dibinde, ayakta yiyordu. Başka türlü davranması için zorlamadım onu. Ama kalbini kazanacak ufak tefek oyunlar yaptım. O öyle arkasını dönmüş yemek yerken, duvarın önüne minik bir tabure bırakmak gibi mesela. Biri yakınındayken yemediğini fark ettiğim için, bırakıp hemen yanından ayrılırdım. O da ben gidince oturur, hiç değilse daha rahat yerdi yemeğini. Gel zaman git zaman bana ısındı, konuşarak değilse de uzaktan kaş gözle selamlaşmaya başladı. Derken bir gün iç avluda sudoku çözerken yanıma gelip, el kol işaretiyle kalem kâğıt istedi. Elimdeki kalemle sudoku dergisini verdim. Sayfaları hızla çevirip, gözüne boş bir yer kestirdikten sonra, çocuk gibi eğri büğrü harflerle, "Karanfil yok mu?" yazdı. Ertesi gün evin sokağındaki çiçekçiden bir karanfil alıp getirdim buna, gözlerini devirip başını iki yana salladı. Sonraki gün aktardan kuru karanfil alıp bıraktım avucuna. Gözleri bu defa minnetle parladı. Karanfili elimden kaptığı gibi sırtını dönüp ağzına attı. Birkaç dakika sonra ağır ağır yüzünü dönüp ilk kez konuştu benimle:

"Diş macunu geçirmiyor."

Meğer ağzının koktuğunu, hatta iç organlarının kokuştuğunu düşünüyor, ortalığı pis kokutmamak için, hülasa sırf nezaketinden, başkalarının yanında ağzını açmaya çekiniyormuş. Karanfil ilaçlardan evvel iş görüp, Süreyya yavaş yavaş konuşmaya başlayınca, muzip mizacı da çıktı ortaya. Avluda bazen yanıma oturur, kısa kısa bir şeyler anlatırdı. Tuhaf şeyleri dert edinirdi kendine. Mesela Bilecik'e takmıştı kafayı. Şehrin, aynı anda hem Ege hem Marmara hem Karadeniz hem de İç Anadolu'da sayılmasını saçma bulur, haritayı çizerken bölgeleri tanzim edenlere, gıyaplarında söylenirdi. "Aynı anda hepsinde yse, aslında hiçbirinde değildir. Şehirler de insanlara benzer, oradan biliyorum" derdi. Böyle şeyler

konuştuğunda, ciddi olup olmadığını anlayamazdım çoğu zaman; hastalığından ötürü değil, enteresan bir mizah anlayışı vardı. Bir keresinde *Roman-tik Tren* diye bir roman okuyordum. Göz ucuyla kapağına bakıp, "Güzel mi?" diye sormuştu.

"Eh işte, fena değil" demiştim. Bıyık altından gülüp, "Yazarın çıraklık dönemi eseri. Pek parlak sayılmaz ama dediğin gibi çok da fena değildir" diye cevap vermişti. "Sen de mi okudun?" diye sorunca da, "Hayır, yazdım" deyip gülümsemişti. Kapaktaki onun adı değildi tabii, yazar olsa bilirdik zaten. Hoş, kurumdakilerin çoğunun kitapla, yazarla işi yoktur; hatta Zerrin, elimde roman gördükçe, "Ne o, profesör mü olacaksın?" diye takılır. Yine de misafirlerden biri yazar olsa, hiç değilse dosyasından bilinir, lafı edilirdi. Velhasıl Süreyya'nın gerçeği söylemediği aşikârdı ama yalan söylediğini de düşünmedim hiç. Sadece şahsına münhasır bir mizah anlayışı vardı. Bana karşı son derece kibardı fakat doktorlarla münasebet kurması gerektiğinde, onlarla keyiflerini kaçıracak şekilde eğlenmekten hoşlanırdı. Bir gün, muayene sırasında Mennan Bey'e, hem de Sıddık Bey'in önünde, "Şu parmak çıtlatma tikiniz için meslektaşlarınıza görünmeyi düşünmediniz mi hiç?" demişti de, adam alı al moru mor, parmakları avucunun içinde kalakalmıştı.

Vakti gelince taburcu edildi Süreyya. Ama maalesef senesi dolmadan yeniden geldi. Kuruma getirildiğinde ağır bir nöbet geçiriyormuş. Ben onu ancak koğuşta gördüm. Enjeksiyonun tesiriyle uyuyordu. Görüşmeyeli ne olmuş anlamak için açıp dosyasına baktım. Dosyanın koğuş hanesinde 101 yazıyordu. Şaşırdım tabii. Süreyya, en azından benim bildiğim Süreyya, katiyen 101'lik değildi. Bize gönderildiği halde, koğuş kaydı dosyaya yanlış geçirildi diye düşünüp kurumdan çıkmadan evvel durumu Mennan Bey'e bildirdim. O gece abimler senelik ziyaretleri için İstanbul'a geleceğinden, sonraki hafta boyu izinliydim. Ertesi hafta misafirlerimi yolculayıp kuruma döndüğümde, Süreyya yerinde değildi. Daha Mennan Bey'e haber verdiğim gün, dosyasında öyle yazıyor diye 101'e gönderildiğini öğrendim. Yeniden tetkik etmek için uyan-

masını bile beklememiş Mennan Bey. İçime bir kurt düştü. Ne yalan söyleyeyim, bana biraz üşenmiş, uğraşmak yerine dosyada ne yazıyorsa o diyerek, başından savmayı tercih etmiş gibi göründü. O zamanlar ortada daha M-3 icraatları filan olmadığından, o binadaki koğuşlara girebiliyorduk. Vaziyet içime sinmeyince, kalkıp 101'e gittim. Süreyya, oranın kaidesi gereği, ayağından zincirlendiği yatakta baygın gözlerle yatıyordu. Koğuş hemşirelerinden, ona da diğerleri gibi ağır sedatifler verildiğini öğrendim. Kimse dosyadaki numaranın mı, yoksa getirildiği koğuşun mu yanlış olduğunu araştırmakla uğraşmamıştı. Süreyyacığa, devlet dairesinde masaya yığılan evraklardan biri gibi muamele etmiş, mührü basıp başlarından savmışlardı. Oysa benim itelememle biraz soruşturulunca, kayıtta hata yapıldığı; Süreyya olması gereken koğuşa, yani bize gönderilirken, o sırada ilgilendiği bir başka misafir yüzünden kafası karışan memurun, dosyasındaki koğuş numarasını yanlış yazdığı ortaya çıktı. Böylece Süreyya bizim tarafa geri taşındı. Ama 101'de geçirdiği o haftadan sonra, bir daha eskisi gibi olmadı. Hiç konuşmadı, yemeyi içmeyi de tamamen bıraktı. Zorla beslemeye çalışmamız da kâr etmedi. O kadar zayıfladı ki bedeni bir çocuğunkine benzedi. En nihayet marasmus gelişip böbrek yetmezliği baş gösterince, dışarıya, Cerrahpaşa'nın yoğun bakım servisine gönderildi. Sonra ona ne oldu, hiç bilmiyorum. Tek bildiğim, bir daha bize dönmediği. Ama yapılan hatadan hep mesul hissettim kendimi, Süreyya bende sızı olarak kaldı. O hadiseden yıllar sonra Esin'le kurduğum suç ortaklığının kalbinde bile, Süreyya'dan kalan sızı yatıyor olmalı.

Evet, kendimce ihtimam göstermeme rağmen, kurumda bile öyle her şeyi layıkıyla yapamadım. Yeri geldi, doğruyu yanlıştan ayıramadım. Misafirlerin hepsine şifa dağıtmak isterdim, dokunduğum herkese ferahlık. Lakin malum, ben annem gibi bir anahtarla onurlandırılmadım. Hediyesini benimle paylaşamadan gitti. Beni kendi kızı yapmadan gitti. Hepsi bir yana, gitti. Şimdi, açılmayan bütün kapıların ardında, annemin sureti gizli sanki.

Anneme niye kızıyorum bilmiyorum, neyi yanlış yaptığından emin değilim. Galiba öfke zırhı gerisinde beni asıl üzen, kapısını çalan herkese cömertçe şifa dağıtırken, kendi kızının içinde büyüyen boşluğu teşhis ve tedavi etmemesi; bunu yapmadan, üstelik bir gün yapabileceği umutlarını da alıp vakitsizce çekip gitmesiydi. Evet, asıl mesele bu tabii.

Annem kimsenin kendisinden beklemediği kadar erken ölünce, hayatımız, aşkla yapıştırılıp ölümle dağılan kâğıttan bir kulenin enkazı altında kaldı. Uzunca bir süre, en ufak yardımda bulunamayacağım dertliler, illetliler, bebeği olmayan gelinler, sütü gelmeyen anneler aşındırdı kapımızı. Annem hiçbir şeyi, hiçbir yere yazmamıştı. Şüphesiz nasıl hazırladığını hatırladığım bazı terkipler vardı ama anahtarım yoktu benim, uzatılan hiçbir kilidi açamayacağımı biliyordum, denemedim. Evimizin tadı, tuzu, bereketi, dönmemecesine kaçmıştı. Karısına körkütük âşık olan babam, yeniden evlenmedi. Annemi hiç unutmadı ve kendisi de göçene dek, her pazartesi günü, grantuvalet giyinip elinde krizantemlerle annemin mezarını ziyaret etmekten vazgeçmedi. En sevdiği nefes dünyadan ayrılınca, kalbini kalanlar arasında baştan tanzim etmekle filan da uğraşmadı. Artık evi çekip çeviren, üstüne titreyen, hele abim tahsil için gittiği Amerika'ya büsbütün yerleştikten sonra elinde tek kalan olsam da, beni hep her zamanki gibi sevdi: Ortalama.

Hiçbir şeyimi eksik bırakmadığı için ona kızacak gerçek bir sebebim yok. Ben sadece birazcık daha fazlasını temenni ettiğimden hayal kırıklığına uğradım. Oysa tıpkı hayatım gibi kalbimi de vakitlice ortalamaya alıştırsaydım, mutsuz olmayacaktım. Babamın bana gayriihtiyari bellettiği en temel hayat bilgisi, hayal kırıklığı istemiyorsam, hayal kurmayı bırakmam gerektiği oldu.

Bıraktım.

Hiçbir yere, hiç kimseye heyecanla koşmadım. Koşmadım ama düşmedim de böylece. Ayakta kaldım. Ayakta, bir başıma.

Ucundan tutup benim kılamadığım bir hayat geldi, neredey-

se geçiyor. Bir pazar gününde bile, çekmecede tozlanmış soluk hatıraları karıştırmaktan daha şetaretli bir işim yok. Hoş, geçmiş o kadar da acı vermiyor bana. Geçmişi acıklı kılan, bir daha dönmemek üzere gittiğini bilmek. Terk eden bir sevgilinin verdiği acıya benziyor bu. Ne kadar sevildiğinden bağımsız, her terk eden geride acı bırakır, çünkü hatıra bırakır. Geri gelmeyecek bir zamanın soluk lekesini.

Fakat kalbimi esas kıran, ne geçmiş hasreti ne gelecek haşyeti. Beni asıl üzen, şimdi. Şimdinin o ele avuca sığmaz, çapkın, uçucu hercailiği. İçinden geçtiği anı, elini uzatsa dokunacağını sandığı en yakınındaki zaman parçasını katiyen tutamıyor insan; işte bundan daha hüzünlü bir şey yok. Soluğumu içine bıraktığım her an, onu idrakimle birlikte eskiyip hızla maziye gömülüyor. Şimdinin imkânsızlığı, beni asıl bu üzüyor.

Ömrüm, ustaca söylenmiş bir yalan gibi, sahibini bile kendine inandıramadan, hızla akıp bitiyor. Ondan geriye ne kaldı bilmiyorum. Benden geriye kalansa, kaçmış fırsatların pişmanlığı, her biri çoktan limandan kalkmış gemiler. Peşine düşecek kimse de kalmadı, varacakları yerlere çoktan vardı gidenler.

Yine de kendime hep, her şey olması gerektiği gibi diyorum. Etrafıma bakıp, çok daha kötüsü de olabilirdi diye şükretmeye çalışıyorum. Öyle ya da böyle, elimdeki hayatı becerebildiğimce yaşadım. Tamam, bir yanım hep kayıp kaldı ama hiç değilse erkenden kabullendim. Mesela Müzeyyen gibi bir ömür gelmeyecek olanı beklemeye, bulunamayacak olanı aramaya da çalışabilirdim. Zavallıcık, küçükken annesiyle gittiği bir pazaryerinde kaybolmuş. Bir hafta sonra, komşu şehrin tren garında perişan halde ortaya çıktığında, annesine gitmeye çalışıyormuş. Ancak, polis hüviyetini belirleyip ailesine teslim ettiğinde, annesini hatırlayamamış. Eve götürüldükten sonra da, hâlâ gelmesini beklediği yahut bizzat bulmaya yeltendiği başka bir anne varmış hep kafasında. Kâh evde oturup bekliyor, kâh kaçıp tren garına gidiyormuş. Annesini bazen yolcuların arasında arıyor, bazen de uzaklarda bulacağına inana-

rak, bir punduna getirip trenlerden birine atlayıveriyormuş. Böyle kaçtığı dönemlerde başına yeni işler gelmesin diye defalarca hastaneye yatırılmış. Görünen o ki, pek bir işe yaramamış. Annesi çoktan ölmüş. O hâlâ kendinde kayıp bir anneyi bekliyor.

Bize getirildiğinde, çocuk gibi giyinmişti. Elinde içi ıvır zıvır dolu bir market poşeti, kafasında güllü bir şapka, ayaklarında atkılı pabuçlar vardı. Poşeti aldık, elbiselerini çıkardık, geriye sadece bekleyişi kaldı.

Çocukken kaybolduğu o bir haftada başına gelen fenalıkları öğrendiğimden beridir, ben de onu minik bir kız çocuğu gibi görüyorum hep. Bazen durduk yere öyle bir korkulu bakışı var ki, içimi dağlıyor. Ben şimdiyi bulmasam ne olur, Müzeyyen yıllar evvel kaybolduğu o bir haftada kayıp. Başkasının acısından şifa dermek ayıp ama onun gözlerine bakınca, ben aslında hiç sahiden kaybolmadım diyorum. Tabii, kendi kendime bunu telkin ederken bile, nerede olduğumdan emin değilim. Bilmiyorum mesela, madem kayıp değilim, niye yıllardır, tıpkı bu pazar gibi, bir hiçten öbürüne akmakla geçiyor günlerim? Ağır bir ölü toprağının altında, şiirsiz, şarkısız, kimseyi indirip çıkarmaya takatı kalmamış basamaklar gibi, alabildiğine sessiz, gıcırtısız. Ben bunu her şeyin olması gerektiği gibi olması sanıyorum belki de. Ben bunu yağmur saçağı, ben bunu sigorta, ben bunu güvence, ben bunu galiba hayat sanıyorum. Sahi, ben bunu hayat mı sanıyorum?

Pazar, ne uzun gün. Ne o bitiyor ne kafamın içinde boğum boğum şişen soruların sönmesine müsaade ediyor. Zihnimdeki kabarcıkları ağzımın içinde ezmek ister gibi, anneme aldığım çekirdek paketlerinden birini açıp çitlemeye başlıyorum. Çıt çıt çıt çıt. Dıştaki sert kabuğu dişlerimle ezip dilimle açarak, içinden çıkan minik hazinenin tadına varmaya çalışıyorum. Bunu çekirdekle yapabiliyorum da, niyeyse hayatla yapamıyorum.

Annem gelmeden evvel çekirdekle pek aram yoktu. İşin doğrusu, eskiden onun da yoktu. Şimdi öyle iştahla yiyor ki, bazen aca-

ba dünyaya çekirdek noksanını gidermeye mi geldi diye düşünüyorum. Geçen gece dayanamayıp, "Anne, sen çekirdek sevmezdin" diyecek oldum.

"Ben değil, baban sevmezdi" diye cevap verdi. Meğer babam hazzetmediği için çekirdek girmezmiş evimize. Kurbağa bacağından kırlangıç kanına, adamın nevrini döndürecek yığınla garabeti mutfağa sokmakta beis görmeyen anneciğim, nedense çekirdek bahsinde pek uysal davranmış. Nedense değil, nedenini anlıyorum aslında. Diğerleri başkaları, çekirdek kendi içindi. Annem başkalarının hakkını hep kendininkinden çok gözetti. Demek çekirdeğe bile ancak öldükten sonra doyabildi. Bazı şeyleri yarın ölecekmiş gibi yaparken, bazılarını da ölüm yokmuşçasına ertelemek, ailemizin kadınlarının temel hususiyetlerinden biri.

Sıkıntıdan çekirdekleri üçer beşer ağzıma ata ata, birinci paketin dibini bulduğumda, annem nihayet çıkıp geliyor. Sohbete pek niyetli görünmüyor ama evde olması bile bana yetiyor. Koltuğuna yerleşip televizyonu açtıktan sonra, sağa sola bakınıp telefonumu soruyor. Rukiye Hanım, televizyondan sonra telefon müptelası da oldu. Ben de ona müptelayım, velhasıl hiç uzatmadan çıkarıp veriyorum oyuncağını. O güzelim parmaklarını hevesle ekranda kaydıra kaydıra, kavun karpuz kesmeye koyuluyor. Gayretkeş çocuklar gibi hafifçe ağzından sarkıttığı dilini, dişlerinin arasına kıstırıyor. Eskiden bir an boş duramaz, her daim kendine iş uydururdu. Şimdi bütün gece oturup oyun oynamayı tercih ediyor. Belki biraz konuşuruz ümidiyle, "Günün nasıl geçti anne?" diyorum. Daha ağzımdan çıkar çıkmaz, sorumu manasız buluyorum, mezarından çıkıp gelenin günü nasıl geçecek! Zaten annem de hiç oralı olmuyor. Duymazdan mı geliyor, yoksa sahiden duymuyor mu anlamak gayesiyle, bilmem, belki de sadece konuşma ihtiyacı içinde olduğumdan, dudaklarımın arasından mırıldanıyorum:

"Benimki hiç iyi geçmedi. Bütün gün evin içinde topaç gibi dönüp maziyi düşündüm. Boğazım düğüm düğüm, çözemediğim şeyler var sanki."

Annem gözünü telefondan ayırmadan sakin sakin cevap veriyor:

"Hayat koca bir düğüm, uğraşma, çözemezsin."

Yutkunuyorum. Ne demek istediğini sorabilirim fakat işe yaramayacağını evvelki tecrübelerimden biliyorum. Düğünden bahsettiği geceden beri bir punduna getirip Ferhan'dan söz açmaya çalışıyorum. Öyle apansız aklımın zindanına girerken, bir bildiği mi vardı, anlamak istiyorum. Lakin annem hiç oralı olmuyor. Sanki konuya hiç ehemmiyet vermiyor. Yeni huyu bu, kuyuya olmadık bir taş atıp hızla kenara çekiliyor. Sonra Rikkat şapşalı, taşın peşinde debelensin dursun. Hadi annem ölü, bir nevi deli gibi yani, ne yapsa hakkıdır. Ama hem aklı başında hem de diri sıfatıyla, bana ne oluyor?

Geçen haftadan beri boyuna Ferhan'ı düşünüyorum. Düğününü de, kiminle evlendiğini de elbet hatırlıyorum. Fransız dantelinden dikilmiş kat kat gelinliği içinde bir kuğu gibi süzülerek, kendisinden en az on yaş büyük müstakbel kocasıyla yaptığı ilk dansı izlerken, kalbimde koca bir ağırlık duymuş, uzun uzun yutkunmuştum. Pırıltılı güzelliğine rağmen nasıl da bedbin görünüyordu. Gözlerinde biriken bulutları gizlemek için çaba sarf ettiği her halinden anlaşılıyordu, en azından ben anlıyordum. Beynimin içinde bozuk plak gibi dönüp duran sesi duymamaya çalışıyordum: "Benim yüzümden, benim yüzümden."

King Kong macerasından birkaç gün sonra, dondurmalı muhallebi yemek için buluştuğumuz Paris Pastanesi'ne, yine annesinin diktiği camgöbeği şifon bir elbise içinde uçuşarak gelmişti Ferhan. Yanaklarının hafifçe pembeleşmesine mâni olamadan, geçen akşam abimin kendisi hakkında bir şey deyip demediğini sormuştu. İşin doğrusu, abim bir şey söylememişti. Kuşkusuz, isteseydim ağzını arayabilirdim. Ne var ki güzeller güzeli arkadaşım hafiften siniri me dokunmaya başladığından, böyle zahmetlere girmeye lüzum görmemiştim. Fakat pastanede kendimden ummadığım bir

şey yaptım. Abimle aramızda bu mevzuda tek kelime geçmemesine rağmen, oracıkta bir hikâye uydurmaya başladım. Güya abimin sevdiği başka bir kız varmış, niyeti ciddiymiş, yakında nişanlanacakmış. Ferhan'ın alakasının da farkındaymış ve maalesef hislerine karşılık vermesi mümkün olmadığı gibi, o gece sinemadan sonra, beni böyle kızlarla samimiyetten kaçınmam hususunda kati şekilde uyarmış. Abim son derece modern görünümlü bir genç olsa da, pek çok Türk erkeği gibi, aile yaşantısında gayet mutaassıpmış ve genç bir kızın, biri arkadaşının abisi de olsa, iki yabancı erkekle gece vakti dışarı çıkmasını hiç hoş karşılamamış. Hele ki Ferhan'ın adeta herkes kendisini seyretsin diye artist gibi giyimleri, hafifliğe kaçan uçarı halleri, abimin meşrebine hepten fazlaymış.

Bütün bunları bir çırpıda anlatıp, "Peşinden koşup kendini daha da rezil etmemen için bilmen icap eder diye düşündüm"ü de yapıştırıverdim. Planladığım bir fenalık değildi bu. Oracıkta aniden içimden taşan bir haset dalgasıydı sanırım. Ne hedeflediğimi bile bilmiyorum. Ferhan'ın abimin peşini bırakıp bırakmaması umurumda değildi, zaten bir şey yaptığı da yoktu kızın. Ama canını acıtmak istemiştim bir biçimde. Gayem neydi? Birlikte olduğumuz anlarda daha az dikkat çekecek şekilde giyinmesini mi istemiştim sadece? Gölge benim evim değilmiş gibi, gölgede kalmamak belki de... Bilmiyorum. Tek bildiğim, sözlerim bittiğinde Ferhan'ın yüzünün küle döndüğüydü. Gözpınarları dolmuştu ve bir müddet hiçbir şey söyleyemeden muhallebinin eriyen dondurmasını izledikten sonra, en nihayet, sesinin titremesine mâni olmaya çalışarak, "Anladım, iyi yaptın" deyip annesinin beklediği bahanesiyle apar topar eve gitti.

O yaz, düğününe kadar Ferhan'ı bir daha hiç görmedim. Birkaç kere aradıysam da, ya hasta olduğunu söyledi ya annesine yardım etmesi gerektiğini; buluşmadı benimle. Düşmanca konuşmuyordu ama defalarca örülüp söküldüğü için incelmiş iplik gibiydi sesi, koptu kopacak. Bu halinin anlattıklarımla ilgili olabileceğini seziyordum elbet. Fakat yalanımı itirafa yeltenmedim. Alt ta-

rafı minik bir kalp kırığı diyordum içimden, ne olabilir ki? Yakında unutacak. Gidip başka birine âşık olacak. Hem zaten çok güzel bir kız, kimi isterse kendine âşık edebilir. Benim budala abimi de edebilirdi pekâlâ. Muhtemelen bizimki o kadar gösterişli bir kızın kendisiyle alakadar olabileceğini düşünememiştir. Belki Ferhan'ın ilgisini çıtlatsam, o da nazarını değiştirebilirdi. Ama tabii artık çok geç.

İnsan bir konudaki kabahatini teşhis etmeyegörsün, kalbindeki ağırlığı azaltacak her nevi bahaneyi çabucak buluyor, kendini daha iyi hissetmesi için ne lazımsa hemencecik tespit ve tatbik ediyor. Ben de öyle yaptım. Kendimi, Ferhan'ın üç vakte kadar başka birine âşık olacağına, gidip onunla evleneceğine, abimi de, ona söylediklerimi de sonsuza dek unutacağına behemehal inandırdım.

Öngörülerimden birinde haklı çıktım. O yaz sonu Ferhan apar topar evlendi. Öyle hızlı evlendi ki, konu komşu, saklanacak bir kabahati mi var diye dedikodu edecek vakti bile bulamadı.

Evleneceğinden ancak düğün davetiyesi eve ulaşınca haberdar oldum. Şaşkınlıkla Ferhan'ı arayıp, neler olup bittiğini sordum. Dünyanın en sıradan havadisini verir gibi, "İstiyorlardı zaten, mezuniyetten sonra babam da münasip bulunca kabul ettim" deyiverdi. Daha tafsilatlı konuşmaya çalıştıysam da annesinin gelinlik provası için beklediğini söyleyip alelacele kapattı telefonu.

Sonradan, düğün salonunda aynı masada oturduğumuz Mihriban'dan öğrendim ki, Ferhan, nicedir kendisini isteyen ve defalarca geri çevirdiği, aile dostları Kâmran Bey'in büyük oğlu Nedim'in izdivaç teklifini, bir gün ansızın kabul etmiş. Damat bile şaşmış bu işe. Bizimki, bir an evvel düğün yapılsın deyip nişan dahi istemeyince, iki aile de konu komşu başka şey düşünür diye işi ağırdan almaya çalışmış. Ama Ferhan işi, ya şimdi evlenirim ya da bir daha istemeye gelmesinlere getirince, nikâh muameleleri hızla başlamış. Ferhan, düğüne kadar, doğru dürüst buluşmamış bile damatla. "Evlenince görüşürüz nasılsa" diyormuş.

Şimdi düşününce, ne aptallık diyorum. İnsan bütün hayatı-

nı etkileyecek bir kararı böyle mi verir, pireye kızıp yorgan mı yakar? Fakat o zamanlar öyleydi, aslında en iyi ben biliyorum. Aşklar, uzun, ağrılı ve gizliydi. Melodramlar gerçekti. Kederli ve mahcup çocuklardık biz. Kalbimiz pire değildi. O zamanlar öyleydi.

Ben vaziyeti anladığımda, Ferhan "Komparsita" eşliğinde düğün dansındaydı. Ha, her şeyi evvelce bilsem, kapısını çalıp ben sana yalan söyledim, hem zaten senin bu yaptığın saçmalık der miydim, çok da emin değilim. Yalanımı kabullenmek beni o kadar fena bir insan yapıyordu ki, bununla yüzleşmektense arkadaşımın istemediği bir evliliğe razı gelmesini tercih edebilirdim. Ferhan gelin olunca Bostancı'dan taşındı. Ben de zirzop abimi bekleyeceğine, belki de kendisi için çok daha hayırlı bir kısmet bulduğuna kendimi ikna ettim. İkna etmiş gibi yaptım diyelim. Yoksa insan için için daima biliyor, ne yaptığını da, kim olduğunu da.

Bu yüzden onun dans pistindeki hali, kalbimi kıran bir film karesi gibi yıllar boyu ara ara zihnimde yanıp söndü. Hep başka kılıflarla kovaladım aklımdan. Sonradan kendim de evlenince en güzel kılıfı buldum. Evlilik dediğin öyle olacaktı zaten, başka nasıl olacaktı? Herkes annemle babam kadar talihli değildi ya. Hakiki şiirler gizli kalırdı. Sahipleri bile okumazdı onları.

Uyanış

"Uykusundan uyanan kuşlar, bu inanılmaz sözleri bir kez de kendileri fısıldayıp başlarını kanatlarının altına sokarak bekledi."

Dino Buzzati, *Yaşlı Ormanın Gizemi*

Çok kötü bir şey oldu! Çokkötüçokkötüçokkötü. Ya bir kerede söylenir ya da imkânı yok söylenemez bir şey, çok kötü: Canan öldü.

***

Günlerdir bitik haldeyim. Ellerimi koyacak yer bulamıyorum. Ellerim fazlalık gibi sarkıp duruyor iki yanımdan. Benim değiller sanki. Kesip atmak geçiyor içimden, öyle rahatsızım onlardan.

Şimdiye kadar kaçırmadıysam, artık kesin aklımı kaçıracağım. Hep aynısı oluyor; tam çaresizliğin neye benzediğini anladım sanıyorum, sonra hayat öyle bir numara çekiyor ki, daha kötüsünün, daha kötüsünün, hep daha kötüsünün mümkün olduğunu görüyorum. Canan'ın buna da şükür deyişlerini şimdi daha iyi anlıyorum. Ama artık şükredemiyorum, şükredilecek şey değil bu; Allahım, sesimi duyamayacak kadar uzaklaşmadıysan, isyanımı affet! Canan, iki gram temiz hava peşinde koşacağım diye, seninle koğuşta kalmadığım için sen de affet!

Ah Canan! Canan!

***

Geçen pazar abileri ayağım kaydığı için düştüğüme güçbela ikna ettikten sonra, avluda zihnime üşüşüveren fotoğrafları yerlerinde tutmaya çalışarak girmiştim koğuşa. Bir an önce bütün detaylarıyla anlatayım ki, unutacaksam bile geride şahidim kalsın diye hemen Canan'ı aradı gözlerim. En son orada bıraktığım için bizim odaya baktım önce, yatağı boştu. Koridoru başından sonuna yürüdüm, sigara odalarına girdim, yoktu. Tuvaletten içeri başımı uzatıp kabinlere doğru seslendim, cevap gelmedi.

Çaresiz, koğuşa en hâkim yere, televizyonun karşısındaki koltuklardan birine yerleştim. Hemen karşımda oturan ve burnundan damlayan kana aldırmadan yanındaki boş koltuğa hünkârbeğendinin nasıl pişirileceğini anlatan, daha önce hiç görmediğim yoluksaçlı kadına bakmamaya çalışarak Canan'ı bekledim. Herhalde yine o sırtlan sırıtışlı Âdem'le buluşmanın bir yolunu buldu diye düşünüp bir gözüm ekrandaki kuzularda, öbür gözüm koridorda, Canan girdiği delikten çıkıp gelene dek, zihnimdeki fotoğrafları anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde sıralamaya giriştim. Ama Canan gelmedi.

Gelmedi Canan.

Onun yerine, tuvaletlerin olduğu taraftan Gurbet'in çığlığı geldi. Daha önce sesini duymadığım için çığlığın ona ait olduğunu bilmiyordum henüz, sonradan öğrenecektim. Çığlık, alışkın olduklarımdan farklıydı. Dünyanın sonunu haber veren korkunç bir sirene benziyordu. Yine de başlangıçta Ev için sıradan sayılabilecek ihtimaller geldi aklıma. İki misafir birbirine girmiş ya da abilerin eline geçen biri, can havliyle çığlığı basmış olabilirdi. Fakat sonrasında abiler, ablalar, doktorlar, hatta misafirler, yasağı delerek o yana koşmaya; bir süre sonra çığlıklar çeşitlenerek artıp ağlamalara karışmaya; ancak olağanüstü durumlarda koğuşa takviye mahiye-

tinde dışarıdan gelen yeni abiler koridora doluşup misafirler tuvaletlerin olduğu bölümden yaka paça uzaklaştırılarak odalarına tıkılmaya başlayınca, yanıldığımı anladım. Daha neler olup bittiğini kavrayamadan, koğuştaki tüm misafirler gibi ben de odama kapatıldım, kapı üstüme kilitlendi. Bir süre kulağımı kapıya dayayıp dinledim, dışarıdan hâlâ sesler geliyordu. Kapatıldıkları duvarların ardında cılızlaşan çığlıklar, küfürler, sayıklamalar, ağlamalar, iç çekişler sürüyordu. Kulağıma Canan'ın adı çalındı. İçeri sokulduğumda orada olmadığını gördüğüm halde, yersiz bir umutla dönüp yatağına baktım. Hâlâ boştu. Birinin başına fena bir iş geldiğini çoktan sezmiştim ama ilk kez o birinin Canan olabileceği geldi aklıma. Ben de bağırmaya, adını çağırmaya, bir süre sonra korkunç ihtimallerin dehşetiyle çığlıklar atmaya başladım. Gelip kapıyı açan, saçmaladığımı söyleyen, avuntu veren olmadı. Kabuksuz bir salyangoz gibi büzülüp kaldım duvarın dibinde.

Saatler sonra yemek için kapım açıldığında, koridora çıkıp gördüğüm ilk misafire, sanırım Sıdıka'ydı, ne olup bittiğini sordum. Kadının yüzünü değil ama Canan'ın ölümünü haber vermek için ağır ağır kıpırdanan dudaklarını hatırlıyorum. Buruş buruş ve kupkuruydular. Bir tabut gibi aralanarak, "Gurbet bulmuş, kanlar içinde" demişti dudaklar. "Tuvaletteki kabinlerden birinde."

Yere yığılmakla dünyayı yere yıkmak arasında gidip gelmiş, ne yapacağımı bilemeyip bu defa Abla Odası'nda almıştım soluğu. Dilek Abla vardı içeride, "Doğru mu, doğru mu?" diye inleyerek yapışmıştım yakasına. Dilek Abla, canını yakmamdan korkmuş olacak ki, tiksinç bir şeymişim gibi itmişti beni. Ama Canan'ın ölmediğini duyana kadar yakasını bırakmaya niyetim yoktu. Ona zarar vermeye değil, ihtiyacım olan teselliyi duyabilmek için sarılmaya çalışıyordum sadece. Siz sarılmak istersiniz, onlar boğacaksınız sanır; onlar boğmaya gelir, siz sarılacaklar sanırsınız, her zamanki şeyler işte. Yine öyle oldu, anlaşamadık. Sonra bir zil sesi duydum, sanırım Dilek Abla, masanın üstündeki minik butona bastı. Çok geçmeden içeri giren zebella gibi abiler üstüme çullandı. Ge-

lişigüzel birkaç darbe indi sırtımla bacaklarıma. Sonra yaka paça Dinlenme Tesisleri'ne taşındım. Belki duyar da gelir diye Canan'ı çağırmayı sürdürdüm ama duymadı, gelmedi. Abiler, yatırdıkları yatakta kayışlarla iyice sıktılar bacaklarımı, kollarımı. Ellerim ilk o zaman çekti işte dikkatimi. Vücuduma sonradan eklenmiş, cansız, çirkin birer et parçası gibi, hiçbir işe yaramadan sarkıyorlardı bileklerimden. Damarlarım buz gibi ilaçla yıkanırken, hâlâ Canan, Canan diye sayıklıyordum. Canan değil, uykum geldi. Uyudum.

***

Bu hissi daha önce de yaşadım, iyi biliyorum. Bilinç uçtuğu rüya diyarından dönüp yavaş yavaş yerine gelir, birbirine dolanmış alt ve üst kirpikler artık vedalaşmaya karar verir, gözler hafifçe aralanır, mekândaki güçlü ışık retinaya değince, beyin sivri tırnakların sürtündüğü karatahta gibi inleyerek kamaşır, uykuya dalmadan hemen önce akıldan en son geçen neyse, birdenbire bütün dehşetiyle hatırlanır ve kalbe içeride dönen tornavidanın sancısı saplanır.

Canan bir daha ölür.

Bu feci uyanış anının irili ufaklı başka versiyonlarını daha önce yaşamıştım. Babam bizi bıraktığında, dayım yeni hamiliğimize atandığında, annem acıdan aklını kaçırdığında, Sezgin beni aldattığında, kıyamet koptuğunda, gözlerimi Ev'de açtığımda, Ev'in neresi olduğunu anladığımda, ertesi sabah gözlerimi yine Ev'de açtığımda, ertesi sabah gözlerimi yine Ev'de açtığımda, sabahları gözlerimi hep aynı Ev'de açtığımda... Her defasında aynı acıyı sanki ilk kez idrak ediyormuş gibi yeniden yaşamıştım. Uyuyarak kaçmaya çalıştığım gerçeğin, uyanır uyanmaz bütün ağırlığıyla yakama yapıştığı o korkunç anı iyi biliyorum.

Kendime gelip Dinlenme Tesisleri'nden salıverildikten sonra, vücudumu saran sersemliğe ve gözkapaklarımı zorlayan uyku isteğine rağmen, titrek adımlarla koridora çıktım. Misafirlerin fısıl-

daşmalarına bakılırsa, Gurbet kabin kapısını ittirip açtığında, Canan içeride kanlar içinde yatıyormuş. Anlaşılan kimse daha fazlasını bilmiyordu ama her kafadan bir ses çıkıyordu. Sözde Canan kendi canına kıymış. Bu budalalar, onun gibi yaşama sevinciyle dolu birinin öyle bir aptallık yapabileceğine inanıyordu. Gördüklerini anlatması için Gurbet'i sıkıştırdım. Ağzını bıçak açmıyor, üstelik konuşmak ister de beceremez gibi değil, söyleyecek şeyi yokmuş gibi kayıtsız duruyordu. Ev sahipleriyle konuşmaya çalıştım. Ser verip sır vermemekte hünerli olduklarından, hiçbir şey anlatmadan başlarından savıp gerisingeri gönderdiler beni. Dilek Abla zaten yüzüme zombiymişim gibi bakıyordu. Derken sigara odasının kapısında duran Âdem ilişti gözüme. Âdem! Tabii ya, Âdem!

Zihnimin içinde parlak floresanlar yanmış gibi, birdenbire aydınlandım. Yaralı bir hayvanın acı dolu öfkesi köpürdü içimde, çığlık çığlığa adını bağırarak üstüne atlayıp var gücümle yumruklamaya başladım. Bir süre sonra kollarıma ve bacaklarıma yapışmış zebani kılıklı abiler, beni bu defa Mavi Oda'ya taşırken, "O öldürdü, o yaptı" diye sayıklıyordum. Yatağa kayışlanırken de öyle. Kimsenin beni dinlediği, kimsenin anlamayı denediği yoktu. Bedenim oradaydı ama ben yoktum sanki. Parmaklarını çıtlatarak üzerime eğilen Mennan Bey'in işaretiyle çenem zorla aralanıp, çok iyi tanıdığım o tahta parçası ağzıma sıkıştırılırken, bir kurtarıcı gelmeyeceğini bile bile, gözlerimde yaşlarla etrafa bakındım. Oda mavi değildi, hiçbir zaman olmamıştı. Tüm vücudum çarmıha gerilmiş gibi kasılır, gözlerimde şimşekler çakarken, odaya neden mavi dediğimizi hatırladım.

Sonrası yine uzun bir uyku.

Ama tabii yine uyandım, çünkü topraklanmamış bütün uykular biter. Yine hatırladım, çünkü acı veren her şey hatırlanmayı seçer.

Ve yine aynı dehşetli sancı yükseldi kalbimden.

Belki de hiç uyumamalı insan. Her uyanışımda böyle acıyla hatırlıyorum. Her uyanışımda cennetten yeniden kovuluyorum.

Yeniden terk ediliyor, aldatılıyor, akıl hastanelerine düşüyor, her uyanışımda Canan'ı yeniden öldürüyorum.

Canımı tek yakan, Canan'ın artık yaşamayışı değil. O gün avluya benimle birlikte çıkması için onu zorlamadığıma, çıkmıyorsa da yanında kalmadığıma yanıyorum en çok. Hilmi Abi'nin söyledikleri geliyor hep aklıma. İnsan birini ille de bizzat nefesini keserek öldürmez. Canan'ı ben öldürmedim ama belki kurtarabilirdim. Havalandırma da havalandırma diye tutturmayıp yanında kalsam, iki gram temiz havaya tenezzül etmeyip yanında kalsam... Canan şimdi hayatta olacaktı belki de.

Bunu düşündükçe soluğum kesiliyor.

Pazartesi Rikkat Abla geldi. Tehdit eder gibi değil ama kara haber verir gibi, yeniden sağa sola saldırırsam koğuşumun değiştirilip, hayal bile edemeyeceğim kadar kötü bir yere gönderilebileceğimi söyledi. Hiç olmazsa onun dinleyip anlamasını umarak, Canan'ı bir tek Âdem'in öldürmüş olabileceğini söylemeye çalıştım. İzin verse gece ziyaretlerinden aralarındaki küskünlüğe her şeyi açık açık anlatacaktım ama söz daha oralara gelmeden susturdu beni. İşaretparmağını tam da ablalığına yakışır şekilde ağzına götürüp sus işareti yaparak, çivi gibi sert bir sesle, "Unut bu lafları" dedi. "Önce bir sakin ol. Birine, özellikle de ev sahiplerinden birine yeniden saldırırsan, seni artık ben bile kurtaramam." Sonra da bir yere yetişmesi gerekiyormuş gibi alelacele çekip gitti. Beni önemsediğini, iyiliğimi istediğini biliyorum; hayır, burada bilmek yok artık, sadece hissediyorum. Ama işin ucu kendilerinden birine dokununca, belli ki o da bana inanmamayı tercih etti. Aile filan değil, düpedüz çete bunlar. Begonvil katilleri!

Canan olsa herhalde o da, "Böyle bir yere varamazsın" filan derdi. Burada sakin olanın kazandığını, hiç değilse daha az kaybettiğini bana zaten o öğretmişti. O olmayınca kendimi koruyamıyorum. Zaten onu da koruyamadım. Keşke günler boyu şakasını yaptığımız kaçış planını ciddiye alsaydık. Keşke el ele verip kaçsaydık

bu perili Ev'den. Keşke zamanı geri alabilsem. Keşke Canan çıkıp gelse. Keşke. Keşke ne acıklı kelimeymiş, şimdi anlıyorum.

Sürekli aynı şeyleri düşünüp duruyorum. Mavi Oda'dan sonra beynim pelte gibi, gözkapaklarım kendiliğinden kapanıyor, ama sırf o uyanış anını yeniden yaşamamak için gözlerimi açık tutmaya uğraşıyorum. İlaçlarım değişti; sabahları aldığım iki mavi, bir beyaz, bir sarının yanına, sabah akşam birer mor eklendi. İçi boşalmış un çuvalına döndüm.

Sıkışıp altıma yapacak gibi olmadıkça tuvalete gitmiyorum. Canan'ın en sondaki kabinde bulunduğunu söylüyor misafirler; hele oraya adımımı bile atmıyorum. Arada bir çıkıp dolanacakları tutar da koridorda Mennan yahut Emre Bey'le karşılaşırsam, yüzüme o çamurdan çatlak maskelerden birini takarak her şey yolundaymış gibi davranmaya çalışıyorum. Etrafta Âdem'i gördükçe elim ayağım titriyor, midem bulanıyor; yüzüne bakarsam kendime hâkim olamayıp yine bağırıp çağırmaya, ağzını burnunu tırmıklamaya kalkışacağımdan korkarak, bakışlarımı kaçırıyorum. Bir katile katil diyememek çok korkunç. Bir katille aynı evde yaşamak çok çok korkunç. Seni korumakla yükümlü kişi canını yaktığında, onun insafından başka gidecek yerin olmaması çok çok çok korkunç. Çaresizlik, boğaza dolanan iki karanlık ele benziyor, bunları düşündükçe nefesim kesiliyor.

Çoğu zaman odada yatağımın üstünde bağdaş kurarak, Canan'ın boş yatağını seyrediyorum. Havalandırmaya çıktığımda da, birlikte tünemeyi sevdiğimiz aksak banka oturuyorum. Bacaklarımı uzatıp pilatesimizi yaparken, avluda aklıma düşen fotoğraflara odaklanmaya çabalıyorum. Bazen Canan'ın yanımda olduğunu, doğru sıralamayı yapıp fotoğraflardan anlamlı bir hikâye çıkarabilmem için bana sorular sorduğunu hayal ediyorum. Kendi kendime sorular sorup cevaplar veriyorum.

"Hatırladın öyle mi minnoş? Sahiden de günlerden pazar mıymış yani?"

"Hı hı, pazardı."

Avludaki tetiklemeyle hatırladıklarımı kafamda sıraya sokmaya uğraşıyorum. Fotoğraflar gittikçe netleşiyor, başı sonu olan garip bir hikâyeye dönüşüyor. Canan merakla, "E hadi anlatsana" diyor. Anlayabildiğim kadarını anlatıyorum.

Pazardı. Angora kazağıyla Nostalji TV'den fırlamış gibi görünen annem, boşalan omlet tabağını masadan kaldırmıştı. Sarı *sweatshirt*'ümü üstüme geçirirken Neslilerle buluşacağım için acele ediyordum. Sinemaya gideceğimizi sanan annem de, kendi pazar gününü alışverişe gömmek için hazırdı. Televizyonu kapadı, Hikmet Şimşek ekrandan silindi. Birlikte evden çıktık, tramvaya bindik. O Mağazalar Caddesi'nde inecekti, ben ondan bir durak önce. Ama öyle yapmadık. Tramvaya ellerinde eylem dövizleriyle birkaç kişi binince, annemin ağzımı arayacağı tuttu. Laf arasında aklına gelmiş gibi, sinsi sinsi hangi filme gideceğimizi sordu. Birdenbire isim uyduramayıp, "Aşk filmi" diye geçiştirdim. "Akşam korku demiştin ama" diye tısladı. Akşam da sormuş, yine isim uyduramamışım demek ki. Yalan takibinde hiçbir zaman iyi olamadım, hele annem açığımı aramaya karar vermişse daima yakalandım. Aslında bizimkiler fikir değiştirmiş filan diye palavra sıkabilirdim ama o külyutmaz gözlerini benimkilere dikince çabucak pes ettim. Bilmiyorum, belki de imza meselesinden sonra her işime burnunu sokup bana iyice çocuk gibi davranmaya başladığı için kazan kaldırıp gerçeği söylemek istemişimdir.

"Eyleme gideceğiz anne. Oldu mu şimdi?"

Bu itiraf uzun bir tartışmanın pimini çekti. Annem başıma iş gelmesinden çekiniyordu. Yıllardır ağzında çevirdiği sakızı patlatarak yine her zamanki gibi, "Sana güvenim sonsuz ama çevreye güvenmiyorum"lardan girip, "Şimdi orada iki bağıracaksın diye ya başın belaya girerse"lerden çıkıyordu.

"Niye belaya girsin anne? Bir eyleme gittim diye?"

"E bir imza attın diye neredeyse okuldan atıyorlardı kızım. Allah muhafaza hapse bile atabilirlerdi. Görüş günlerinde helak mı

edeceksin sen beni?"

"Ne alakası var anne ya? Ne görüşü şimdi? Boşuna vesveseleniyorsun."

"Keşke Olcay Hoca'nın annesi de vesveselenseydi. Sen kendin demedin mi bir imzacık yüzünden kadının başına gelmeyen kalmadı diye. İlkinde ağzını burnunu dağıtıp saldılardı yine neyse. Ama sonrakinde kırklara karıştı kadın. Ölü mü diri mi onu bile soracak makam yok. Anneciği ne haldedir kim bilir."

"Ama o..."

"Bak bizim daireden Figen'in oğlu kaç aydır içeride. Daha duruşması bile görülmemiş, boşuna yatıyormuş garibim. Yaptığı da Twitter'a yazı yazmak he. İnternette kırk karakter yazdırmayan, eylemde niye kırk saat bağırtsın kızım?"

"Yüz kırk karakterdi anne o. Sonra daha bile uzattılar."

"Başlatma karakterinden Esin, beni deli etme! Siciline miciline geçer sonra kızım, ömür billah memur filan olamazsın. Hadi kendi canına acımıyorsun, benimkine de mi acımıyorsun? Ben seni ağzın burnun kırılsın, kırklara karışasın diye mi büyüttüm onca zorluk içinde? Gözaltına alıverseler, başına neler gelir hiç düşündün mü?"

Annemin beni korkutmaya çalışması canımı sıkıyordu. Çünkü her defasında başarıyordu. Marifeti bununla bitmiyor, korktuğum için kendimden utanmama da sebep oluyordu. Neslilere, korkuyorum, gelemem diyecek halim yoktu. Bunu kendime diyecek cesaretim bile yoktu. Zaten ödüm koptuğu için her şeyden uzak durmaya çalışıyordum. Twitter'ı özlü söz, Instagram'ı *selfie*'lerle geçiştiriyor, arada karşıma çıkan imza metinlerinden kaçıp, küçük eylemleri görmezden geliyor, ay beraber giderizci arkadaşlarımdan köşe bucak saklanıyordum. Ama bu seferki kitlesel bir eylemdi, herkes gelecekti. Artık bu kadarından da korkmamam gerekirdi. Tramvayın durağıma varmasını fırsat bilip,

"Anne, her şeyi bu kadar abartma" diyerek inmeye davrandım. Annem önce kolumu tuttu, sonra beni durduramayacağını anla-

yınca kendi de benimle beraber iniverdi. Önde dövizli tipler, arkada annemle ben, yürümeye başladık. Daha doğrusu, ben, eyleme birlikte gitmek için bizimkilerle buluşacağımız kafeye doğru yürüyordum; su altında bile konuşma yeteneği olan annem de, kaçmaya uğraştığım fikirler satan bir işportacı ısrarıyla bır bır öterek peşimden geliyordu. Dövizli tiplerin bıyık altından gülerek bizi dinlediğini fark edince iyice yerin dibine geçtim.

"Anne, git artık lütfen!"

Hiç gider mi! Başıma neler gelebileceğinden başlayıp, benim için endişelenmekten sağlığının nasıl bozulduğuna kadar bütün ebeveyn argümanlarını ardı ardına cömertçe sıraladı. Anneler böyle, birine can verdikten sonra o cana bekçi, hatta neredeyse sahip kesiliyorlar. Bu huyuna sinir olmakla birlikte, görmezden gelemeyeceğim bir tehdit savurmasını bekliyordum için için. Sonunda akıl edip, "Kendini düşünmüyorsan beni düşün. Seni beklerken endişeden hık diye gideceğim bir gün. Bak yine kalbimin atışı değişti yeminle, taşikardim tutuyor. Şuralarda düşüp bayılacağım, o olacak. Beni bu halde bırakır da gidersen vallahi de billahi de hakkımı helal etmem, yemin verdim bak" dedi.

Durup bezginlikle yüzüne baktım. Az önce ölümlerden dönen kendisi değilmiş gibi sırnaşarak, "Hadi gel bak, birlikte yapalım şu alışverişi. Sana da spor ayakkabı alırız hem, eskidi deyip duruyordun" diye gevrek gevrek gülümsedi. Az önce öfkeyle kasılan yüzü, şimdi masum bir melek gibiydi.

Böylece yüzümü asıp peşine takıldım. İşin doğrusu, annemin hakkını helal etmemesinden korktuğumdan değil, işe yarar bir mazeret bulmanın verdiği rahatlamayla vazgeçtim eyleme gitmekten. Öyle değilmiş gibi davransam da asıl ben korkudan ölecektim. Bunu kendim dahil kimseye söyleyemiyorum. Canan'ın hayaline de söylemiyorum. Orayı atlayıp sonraki fotoğrafların hikâyesini anlatıyorum. Susarsam Canan'sız kalacağım korkusuyla, uzun uzun anlatıyorum.

Bir noktada Canan şaşkınlıkla başını sallıyor.

"Eee sonra ne oldu?"

"Başımdan yaralandım galiba. Bak, buradan bir yerden."

"Hatırlıyor musun, orada dikiş izi görmüştüm."

"Evet, sen ölmeden önce."

Sonra durup yutkunuyorum. Canan'ın ölümünü usulca yutuyorum yeniden. Boğazımdan aşağı inmeye çalışan mezar taşına rağmen, yine o yanımdaymış gibi, onun yerine akıl yürütmeye çalışıyorum.

"Ama yaralandıysan hastanede olman gerekmez mi?"

"Öyleyim zaten."

"O da doğru. Yani o zaman... Başına aldığın darbe yüzünden mi buradasın?"

"Başka ne olabilir ki?"

Sonra iki şey oluyor; artık hatırladıklarımın başıma geldiğine inanmakta ve Canan yanımdaymış gibi davranmakta zorlanıyorum. Sohbeti uzatabilirim aslında fakat kendimden korkuyorum. Aklıma mukayyet olmalıyım. Burada benden başka kimsenin, başta aklım olmak üzere hiçbir şeyime mukayyet olmayacağını maalesef anladım. Akvaryuma düşmüş yaşlı bir fil kadar yalnızım. Hatırlamak, beni sıkıştığım çukurdan çıkarmaya yetmiyor. Belki geçmişten geleceğe çürük çarık umut köprüleri kurmaya çalışmak yerine, bir balık gibi kendi zihnimde boğulmalıyım. Balıkları akvaryumlara, kuşları kafeslere, insanları evlere koyuyorlar bu dünyada. Bir tek benim başıma gelmediğini bilmek, kendimi yalnız hissetmeme engel olmuyor. Ayağa kalkıp, duvarları delerek, önüme çıkan her şeyi ezerek, sonumu düşünmeden koşmak istiyorum. Oysa Ev'de koşmamız kaos yaratabilirmiş. Canan'lar ölmüyorsa, misafirler koşamıyor burada. Sadece gerektiğinde ev sahipleri koşabiliyor. Oysa ben de koşmak isterdim. Hatta galiba her şeyden çok bunu isterdim.

Çocukken filmlerde kırlarda koşan atlar gördüğümde, nefesimi tutup seyrederdim. Parlak yeleleri rüzgârda dalgalanırken, benim de içimden bir şey havalanıp uçuyormuş gibi hissederdim.

Kaslarının şişip inişine bakarken büyülenirdim. En sevdiğim oyun koşmaktı. Annemi en çok kızdıran oyunum da. Koşarken bazen iki ayak birden havada oluyor. Bunu zıplamaya, dahası kanatlanıp uçmaya benzetir, koşmanın sevinmekle bir bağlantısı olduğuna inanırdım. Biraz daha büyüyüp ayakların yerden kesilmesi tabirini ilk duyduğumda ve mutlulukla ilişkilendirildiğini anladığımda, hiç mi hiç şaşırmadım. Ama ben sadece sevindiğimde değil, bunaldığımda, sinirlendiğimde ya da üzüldüğümde de koşardım. Bir adım daha atamayacak hale gelip yere çöktüğümde, her defasında içimde büyük bir rahatlama duyardım.

Orta birde, bedenci Fitnat Hoca, koşma konusunda sadece meraklı değil, marifetli de olduğumu keşfedince, okulun atletizm takımına girdim. Düzenli antrenmanlara başlayınca, dünyadaki hiçbir şeyin bana kendimi koşarken olduğu kadar iyi hissettirmediğini fark ettim. Kendimi yeni yeni tanıdığım zamanlardı, küçüktüm daha. Regl olmaya başladığım seneydi. İlçede düzenlenen okullararası atletizm yarışına bizim okul da katılıyordu. Ben de ilk defa üç bin metre pist yarışında koşacaktım. Yarışma günü, başlangıç çizgisinde beklerken, birden içimden bir şey aktığını hissettim. Ayda bir olacağını söylemişti annem, o yüzden hazırlıklı değildim. Başlangıç çanını beklerken ne yapmam gerektiğini sordum kendime hızla. Yarıştan vazgeçecek değildim. Hem kanıyorsa bile hemencecik dışarı çıkmaz diye düşünüp istifimi bozmamaya karar verdim. Çan sesiyle birlikte koşmaya başladım ama külotumdaki ıslaklığı da düşünmeden edemedim. Kafamı toparlayamadığım için doğru dürüst koşamadım ve dereceye de giremedim. Fakat başıma gelen en kötü şey bu olmadı. Tartan pistin kenarına çıktığımda, etraftakilerin gülüşerek bana baktığını fark ettim. Oğlanlardan biri, "Kıçında gül açmış" diye bağırınca, sarı şortuma kan bulaştığını anlayıp yerin dibine geçtim. Şimdi olsa o kadar utanmam herhalde, hatta dalgacı dangalaklara sıkı bir cevap da veririm. Ama o zaman kuş kadar bir şeydim daha, çok etkilendim. Üstüne bir de soyunma odasında Fitnat Hoca, "İnsan kendini bilmez mi! Kendi-

ni de, okulu da rezil rüsva ettin. İstemez, bir daha koşuya moşuya katılma sen. Yıkıl, gözüm görmesin" diye azarlayınca, utancımdan bir hafta okula gidemedim. Sonrasında Fitnat Hoca beni her gördüğü yerde gözbebeklerini devirmeye başlayınca, takımı da bıraktım zaten. Ama bana kendimi en iyi hissettiren şey hâlâ koşmak. Ve o da, bana kendimi iyi hissettiren pek çok diğer şey gibi Ev'de tamamen yasak. Buradan çıkmayı hayal ettiğimde, zihnimin içindeki kırlarda, yelelerini dalgalandıran o güzel atlar gibi doludizgin koşuyorum hep. Bacaklarımı uzun uzun kuvvetle açıyorum, rüzgârın saçlarımı dağıtmasına, tere, güneşe ve kana aldırmıyorum. Derin bir nefes alıp hiç durmayacak, hiç düşmeyecek, hiç yorulmayacakmış gibi uzun uzun koşuyorum. Hayal işte. Bütün hayaller gibi güzel ve acıklı biraz.

Oysa artık ne koşacak bir yerim ne de konuşacak kimsem var. Bir aksilik olmasa da atölyeye götürseler bari diye düşünüyorum. Çünkü Adalı'yla konuşabilirim. Hiç değilse dinlenmemenin neye benzediğini bilir Adalı, bir tek o kulak verir bana şimdi. Fotoğrafları da birlikte yorumlarız belki. Zaten artık ondan başka kimseyle konuşmak istemiyorum. O gerzek Gurbet'e de sigara filan vermiyorum. Gördüklerini anlatsa ölürdü sanki. Belki Âdem'in yaptıklarını ispat etmeme yarayacak bir şeyler söylerdi. Ne hali varsa görsün şimdi! Bir sigara vermememle kendini terk edilmiş sayacaksa, terk edilmeyi o da yaşasın, umurumda bile değil. Zaten bugüne dek defalarca yaşamıştır. Hem de Ev'deki herkes gibi en esaslısını yaşamıştır. Allah'ın terk etmediği birinin burada işi ne ki?

İsa bile boşuna, "Baba, beni neden terk ettin?" diye sormamış. Allah bizi, hepimizi, çoktan terk etti.

Rüya

"Uyuma, başka türlü bir uyanık kalmadır."

Alfred Adler, *Nevroz Sorunları*

Bir güncük izne çıktım, gene neler olmuş! Yetmez gibi, izinden döndüm, gene neler oldu! Kurumun muçivisi çıkıyor, dünyanın mı bilmiyorum. Hangi birine şaşırayım, hangi birine üzüleyim, yetişemiyorum.

Ah Canancık... İlk kez başımıza gelmiyor ama her defasında içi parçalanıyor işte insanın. Böyle de olsun zaten, parçalanalım. Feri sönmüş gözlere alışsak da, bari ruhu erkenden uçmuş bedenlere alışmayalım.

Sabah Dilek olanları anlatınca, kendi kendime kabahatin ne kadarı bizde diye sorup, cevabı orada bulacakmış gibi uzun uzun ellerime baktım. Bu hazin hadisede şüphesiz ihmalimiz var. Her şeyi düşündük de gözlükleri akıl edemedik.

Böyle durumlarda personel ikiye ayrılır. Aman üstümüze kalmasın diye yangından mal kaçırır gibi dosya kapamaya çalışanlarla çuvaldızı kendine batırıp vahlananlar. Bizim grup ilkinin yanında cılız kalıyor. Tabii öbürleri de fena insan demiyorum, kimse kendine emanet canın kötülüğünü istemez neticede. Hepimiz elimizden geleni yapmaya gayret ediyoruz. Böyle feci vakalar yaşanma-

sın diye temkinli davranıyoruz. Tuvalette ayna, yemekhanede çatal bile bulundurmuyoruz. Ama kadere metal kaşıkla mukavemet edilmiyor, olacak olan gene oluyor.

Zavallı yavrucak, ömrünün baharında, gözlüğünü kırıp, o minicik cam parçasıyla, şahdamarında bir delik... O delikten uçmuş gitmiş ruhu garibin. Can da ne hafif şey, her an uçacak gibi sallanıyor demek bir küçük sırçanın ucunda.

Hayrullah Bey'in ilk fırsatta bizzat koğuşa teftişe geleceğini bildiren idare sekreteri, dün koğuş personelinden rapor istemiş. Feci hadise vuku bulduğu esnada izinde olmama rağmen, bugün ben de hazırlayıp verdim. Canan'la ilgili son gözlemlerimi bildirdim. Kızcağız epeydir manik dönemdeydi; kabına sığmıyor, yerinde duramıyordu. Ama son hafta hızlı biçimde çöküntüye girdiğini fark etmiştik. Sıddık Bey ilaçlarını ona göre düzenletmişti.

Rahmetli hastalığını kabul etmeyenlerdendi. Hayal mahsulü hikâyeler uydurur, onlara inanmayı seçerdi. Yavrularının kendine ettiği fenalığı öğrenince, perişan olmuş ailesi. Dilek anlattı, cenazeyi almaya geldiklerinde, annesi konuşacak vaziyette değilmiş. Babası da içini çeke çeke ağlarken, "En çok bundan korkuyorduk" demiş. Esasen kızcağızın durumu iyiye gidiyor gibiydi. Daha on gün önce hayat doluydu, yaşamaktan memnundu. Atölye için bile koşa koşa gelip yazdırmıştı ismini. Ama işte bu psikozlarda böyle, bazen bir günden öbürüne bambaşka ruh hali, bambaşka biri. Ruhunun rüzgârı yine tersine dönünce, suyuna dayanamayan balık gibi vurdu kendini kıyılara garibim. Allah taksiratını affetsin. Bizi de affetsin.

Garibim Esin, oda arkadaşının hep manik dönemine denk geldiği için olup biteni kavrayamıyor. Bir de tutturmuş Âdem yaptı diye. Misafirlerde olur böyle, içeride kurdukları ahbaplıklara karşı personeli hasım görme temayülü taşırlar. Birinin başına bir iş geldi mi hemen bizden bilirler. Ben yokken ortalığı birbirine katmış Esin. Tecrit filan kâr etmemiş, elektroşok vermiş Mennan Bey, anca öyle sakinleşmiş. Bunu duyunca büsbütün üzüldüm. Ne gü-

zel kendine gelmişti, bir daha oraya girmez diyordum. Hatta kendi kendime bu kızı ne vakit evine yollayacaklar, burada kalmasına gerek kaldı mı demeye bile başlamıştım. Keşke dün izin kullanmasaydım. Belki teskin etmeyi başarırdım, durduk yere EKT'ye kadar varmazdı iş. Zaten bizim Mennan Bey de biraz sık mı başvuruyor bu EKT'ye ne? Hemşireliğe ilk başladığımda, EKT'nin de personele performans puanı yazıldığını görünce, acaba doktorlar kime ne tatbik edileceğine karar verirken, ay sonunu da hesaplıyor mudur diye düşünmekten alamamıştım kendimi. Fakat doktor değilim, onlardan iyi bilecek halim yok. Kendilerine emanet insancıkların şifası için gece gündüz didinen masumların günahına girmeyeyim.

Gittim konuştum öğlen Esin'le, kendine mukayyet olması hususunda, dilim döndüğünce ikaz ettim. Şaşkın, başına gelebileceklerden haberi bile yok. Burada hiç göze batmaması, dosyasını derinine kurcalatmaması lazım. Yoksa maazallah kendini de yakar, beni de.

Bir ara, bak kızım, böyleyken böyle diye vaziyeti açık açık anlatayım, neden ihtiyatlı olması icap ettiğini güzelce kafasına sokayım diye düşündüm ama sonra vazgeçtim. Arkadaşının intiharından sonra buhrana girdi. Şimdi korkunca, öfkelenince ne yapacağı belli olmaz. Bar bar bağırıp ortalığı hepten karıştırmayacağını nereden bileyim! Belki durumun vahametini anlamayacak bile. 101. Koğuş'u hiç görmedi ki garibim. Zaten benim de derdim o, inşallah hiç görmesin. Sonu Süreyya'ya benzemesin.

Hayatta bazı şeylere tesadüf deyip geçemiyor insan, Esin'le Süreyya arasındaki benzerlikler gibi. Süreyya kuruma nasıl abimlerin geleceği gün getirildiyse, Esin de annemle aynı gün çıkıp geldi. Öğlen Esin geldi, akşam abimin Asım'ın seyahatini haber veren telefonu ve nihayet gece de annem. Yegâne benzerlik bu olsa gene iyi. Esin'in de, Süreyya'nın da dosyalarında aynı acayiplik vardı ve ikisinde de o acayiplik, koskoca kurumda başkasının değil, çeke çeke ben fakirin dikkatini çekti. Şimdi tüm bunları işaret saymayayım da ne yapayım?

Süreyya'nın dosyasındaki tuhaflığı geldiği gün fark etmiştim, Esin'inkini gelişinden birkaç gün sonra. Dosyanın birbirine yapışmış iki sayfasını açmaya çalışırken, koğuş kısmında 101 yazdığını görünce, Süreyya'yı hatırlayıp kalakalmıştım. Esincik, ilk geldiği günlerde sık sık nöbet geçiriyordu, pek iyi durumda sayılmazdı ama tıpkı Süreyya gibi, 101'lik bir hali olmadığı da aşikârdı. Belli ki yine kayıt esnasında hata yapılmıştı.

Esasen Ev'de kayıt hatalarına sık rastlanır, sık rastlanmayan 101'in adıdır. Mesela kızcağız, bize gelmesine karar verilmişken, yanlışlıkla üst koğuşa gönderilse, çok da bir şey değişmez. Ama 101 bambaşka bir yer, sakinleri de, tedavileri de öbür koğuşlardaki misafirlere iyi gelmez. Hem bizzat çalıştığım o bir haftadan hem de Süreyya'dan biliyorum. Elbette doktor değilim, bir misafirin hangi koğuşta yatacağını tayin edemeyebilirim fakat 101'lik olup olmadığını kolayca anlarım. Benim anladığımı, Mennan Beyler behemehal anlardı. Esin'in durumunu onlara bildirsem, dosyayı inceleyip, misafiri muayene ettikten sonra, muhtemelen onlar da kayıtta hata yapıldığına hüküm verirlerdi. İdare haberdar edildikten sonra, duruma bakılır, kız yine bizimle kalmaya devam ederdi. Yani ben normalinin böyle olması icap ettiğini düşünüyordum. Ama geçen sefer böyle olmamıştı. Üşenmişler miydi, gözden mi kaçmıştı, orasını bilemiyorum fakat Süreyya'yı muayene bile etmeden, dosyada ne yazıyorsa o deyip, çarçabuk sepetleyiverdiklerini maalesef hatırlıyordum. Halbuki basit bir tahkikat yapılsaydı... Sonrasında yaşananları düşündükçe hâlâ kalbimde bir sızı duyuyordum. Esin'in dosyasındaki melun numaraya bakarken de duymuştum o sızıyı. İçimden, şimdi bu bizim Mennan Bey, ortalığı birbirine katmıyorlarsa, misafirlere öyle her saat bakmaz, kendine göre nizamı var. Velev ki gidip hatayı bildirdim; iş çıkardım diye kızıp başından savmaya kalksa, o lütfedip bakana, yeni rapor hazırlanana kadar kızı alıp 101'e götürseler, yazık değil mi garibime dedim. Ne yalan söyleyeyim, çok da uzun düşünmedim. Bir şey dürttü beni, işte muhtemelen o sızı. İşi uzatmadan, hiç başkalarına duyurmadan,

dosyadaki hatayı kendi ellerimle düzeltiverdim. Eskiden abimin karnesini değiştirirken kullandığı basit yöntemle, koğuş numarasını değiştirip 77'ye çevirdim. Dosya şimdi böyle ama bilgisayar sisteminde ne yazıyor bilmiyorum. Hâlâ Esin'i soran ya da koğuş sayımında acayiplik bulan olmadığına göre, uzun uzadıya bakılmadıkça, her şey yolunda gibi. Ama işte bilmiyorum, bilemiyorum.

Bütün sabah koşturduktan sonra, öğlene doğru azıcık rahatladım. Şiş ayaklarımı pabuçlarından azat edip, birkaç dakika dinleneyim diye bizim odadaki ikili koltuğa uzandım. O ara Halime gelip yakındı.

"Yok yok, öyle de böyle de, bu Şerife insanı günaha sokar. Canan'ın arkasından uyduruktan dualar okuyup millete de âmin dedirtiyor. Yazık, masumlar da ne bilsin, âmin âmin diye kafa sallıyor."

Şerife, işkembe-i kübradan salladığı ayet ve hadislerle meşhurdu. Öyle güzel uyduruyordu ki, uzunca bir süre biz bile inanmıştık. Hatta o konuştukça Halime, aptessiz dinliyoruz, acaba günaha giriyor muyuz diye telaşa kapılırdı. Sonra bir gün, Şerife'nin söylediği bir laftan çok etkilenerek işi gücü bırakıp araştıran Zerrin, işittiği sözlerin ne Kuranıkerim'de ne de peygamber efendimizin hadisleri içinde yer aldığını tespit edince, vaziyete ayılmıştık. Bu aptes meselesini, televizyonlarda program yapan hocalara sormayı planlayan Halime, epey rahatlamıştı. Ne diyeyim, güzel uyduruyor Allah için. Fakat uyduruyor işte.

"Herhalde ona günah yazılmaz. Âmin dedirttiği öbür garipleре de. Ama tabii bilemem" dedim Halime'ye. Dudağını ısırıp başını ikiyana salladı. Sonra yeni hatırlamış gibi, "Aaa, hengâmede söylemeyi unuttum" diye konuyu değiştirdi. "Bizim büyük teyzenin sana selamı var."

Meğer cuma günü abisinin cenazesine gittiğinde, artık yerinden kalkamadığı için mezarlığa gelemeyen annesinin teyzesini de kendi evinde ziyaret etmiş. Takdiri ilahi işte, yeğeni kendi kızını bile tanıyamayacak kadar maziyi unutmuş olsa da, ihtiyarlık-

tan bacakları tutmayan teyzenin hafızası zehir gibiymiş. Ölüm acısını dağıtmak için havadan sudan konuşmaya çalışırlarken, Halime, "Bizim işyerinde de bir Aybattılı var" deyince, büyük teyze meraklanıp kimmiş kimlerdenmiş diye ilgilenmiş. Vaktiyle kendi aramızda memleket muhabbeti yaptığımızda, galiba marifetleriyle biraz da övünerek, anneannemden bahsetmiştim. Halime unutmayıp adını ve maharetini söyleyince, büyük teyze hemen tanımış.

"Toprağı bol olsun. Allah ondan da, soyundan da razı olsun. Vaktiyle annemin belinde fıtık vardı. Gittiydik de şippadanak geçiriverdiydi" demiş.

Selamını anneme ileteceğimi söyleyemedim tabii, "Sağ olsun" demekle yetindim.

O da yarım yamalak gülümsedi. Kadıncağızın tebessümü bile acı acı akıyor ağzından. Neticede canının parçası gitti. Ben şimdi doğru dürüst göremesem de, Allah gecinden versin, bir gün abimi...

Düşünmek bile gücüme gidiyor. İnsan kendi ölümünü dahi bir vecihte kabulleniyor da, sevdiklerine konduramıyor. Heyhat, âlemin, kerameti de, kıyameti de kendinden menkul bir ahengi var işte. Halime'nin abisinin öldüğü günün gecesi, Zerrin'in kardeşi nur topu gibi bir kız doğurmuş mesela. Birinin içi kuruyup büzülmüş, öbürünün içi içine sığmıyor. Hayat dediğimiz bir çeşit met-cezir galiba. Kâh gel-git, kâh başla-bit. Bu esas üzerine dönüyor dünya. Nasıl da buruk bitiyor bir şeyler, öbürleri başlarken her defasında coşkuyla.

Zihnime üşüşenler artık yüzümü ne hale koyduysa, "Hayırdır, bir şey mi oldu?" diye sordu Halime. Aklımdan geçenleri nasıl diyeyim?

"Biliyor musun, karıncalar gitmedi" diye geveledim. "Limon kâr etmedi."

Halime, gün içinde aldığımız en kötü haber buymuş gibi baktı yüzüme. Küçük telaşlarda kaybolup büyük dertleri unutmak istedikikimiz de.

"Ben hiç denemedim ama bir yol daha duymuştum" dedi. "Te-

beşirle bir sınır çizersen, karıncalar o tarafa geçmezmiş."

"Normal okul tebeşiriyle?"

"Normal okul."

Sonra biraz sustuk. Muhtemelen kafamızdaki karıncaları düşündük. Çizilen bir hududun arkasında duran bütün mahlukları. Ya da istenmediğini anlayınca, o hududun ötesine geçmektense, üstüne tırmanıp aşağı atlayanları... Gidenleri, kalanları, âlemin ahengini kurarken kalbimizinkini bozanları.

Derken Dilek odaya girip, Hayrullah Bey'in koğuşa teşrif ettiğini haber verdi. Hemen koridora çıktık. Suratından keyfinin pek yerinde olmadığı rahatlıkla anlaşılan başhekim, yanında ezilip büzülen Mennan ve Emre beylere bir şeyler anlatıyordu. Koğuş personelinin büyük kısmı hızla toparlanınca, bize dönüp, "Arkadaşlar, bunu ayrıca tafsilatlı şekilde duyuracağız ama şimdiden söyleyeyim, dünkü hadisenin diğer misafirlere emsal teşkil etmemesi ve tekrarlanmaması için bazı tedbirler almamız gerekiyor. Şimdilik ikinci bir emre kadar gözlükleri kaldıralım" dedi. İtiraz etmek niyetinde değildim ama, "Efendim, gözleri ileri derece olanlar var, göremezler" deyiverdim.

Hayrullah Bey, beni şöyle bir baştan aşağı süzüp, "Güvenliklerinden daha mı mühim, bir müddet azıcık puslu görüversinler. Bizim vazifemiz ne, onlara göz kulak olmak değil mi zaten!" diye cevap verdi.

Mennan Bey, kendisini zora sokmuşum gibi bana ters bir bakış fırlattıktan sonra, başhekime dönüp, "Elbette efendim, bugün hemen toplarız" diye söze karıştı. Daha da konuşacaktı ama beklenmedik bir şey oldu, yanında kılıksız bir yabancıyla birlikte, davetsiz bir misafir girdi koridora. Misafir dediysem, öylesi değil. Hatta esasen ev sahibi. Zira gelen bizim Kerem Bey'den başkası değildi. Ama misafirperverlikle karşılanacak gibi letafetle değil, değdiği yeri yakmaya hazırlanan bir ateş parçası gibi, alev alev parlayarak arzı endam etti.

"Şükür kavuşturana! Odanızda durduğunuz yok, her yerde si-

zi arıyoruz Hayrullah Bey!" diye seslenerek, bize doğru yaklaşmaya başladı. Yanındaki sakallı adamı göstererek, "Bakın size kimi getirdim. Üniforma günlerinden hatırlarsınız Ersin'i, gazeteci arkadaşım. Birkaç sorusu var, biraz da fotoğraf çekecek. Sizi ayrı çeksin tabii ama birlikte de bir fotoğrafımızı çeksin bence. Malum, yakında çok ünlü olacaksınız, o zaman sizi bulmak daha zor olur" diye konuşa konuşa ilerleyip, en nihayet Hayrullah Bey'in tam karşısına dikildi.

"Yine mi sen! Yine ne zırvalıyorsun be adam! Çık dışarı" diye bağırdı Hayrullah Bey. Birkaç saniye içinde boynundan yukarı doğru hızla kızarmıştı.

"Ersin geçen ayki eylemde gözaltına alınan yirmi yedi kişi olduğunu tespit etmiş, ama niyeyse dördüyle ilgili hiçbir bilgiye ulaşamamış. Neyse ki sonunda birinin adını öğrenmeyi başarmış. Banu Güner. Ama onu da evine yollamadıkları gibi, emniyet ya da cezaevi kayıtlarında da izi yokmuş. Anladınız ya, 90'lardaki gibi hokus pokus durumu. İnanmazsınız, Banu Güner'in annesi Ersin'e kendisine bir kâğıt imzalatıldığını anlatmış. Güya kızı buraya yollanmış. Ama sonra kıza ne olduysa bir daha haber alamamış. Bizim Ersin meraklı çocuk, şu 101. Koğuş'a bir bakalım diye tutturdu. Hani olmaz ya, belki oradadır diye herhalde."

"Kim soktu bunları içeri?" diye öfkeyle bağırdı Hayrullah Bey yumruklarını sıka sıka.

Kerem Bey kartıyla girmişti şüphesiz. Yanındakini de ziyaretçi sıfatıyla sokmuş olmalıydı. Baktıkça gözüm bir yerden ısırdı adamı. Daha önce de görmüştüm o gözleri. Evet, üniformalarla ilgili haber yapmaya geldiği zamandı. Gözleri velfecir okuyan sakallı gazeteci, "Hayrullah Bey, bu M-3 uygulamanızla ilgili biraz bilgi verebilir misiniz? Savunma Bakanlığı ile birlikte yürüttüğünüz bir program olduğu söyleniyor. İkinci Dünya Savaşı yıllarını hatırlatan kanunsuz testlerden bahsediliyor. Bu kapsamdaki hastaların bazılarının tedavi sırasında hayatını kaybettiği iddiaları var, ne diyeceksiniz?" deyip çantasından çıkardığı makineyle Hayrul-

lah Bey'in fotoğrafını çekmeye çalışırken; Mennan Bey'in işaretiyle, Âdem ile Osman kurt gibi atıldılar üstüne. Çabucak derdest ettiler adamı. Çırpınması kâr etmedi, çıkışa doğru sürüklemeye başladılar. Her şey o kadar hızlı olup bitti ki adamın derdi sahiden soru sormak mıydı, yoksa Hayrullah Bey'i kızdırmak mı, onu bile anlamadım. İç avlu açık olduğundan neyse ki etrafta pek misafir yoktu ama tantanayı duyup başını uzatan birkaç kişi de Hayrullah Bey'in bir işaretiyle personel tarafından kışkışlandı.

Bir ara göz göze geldiğimizde, bana gülümseyip göz kırpan Kerem Bey, arkadaşı yaka paça dışarı çıkarılırken, yeniden Hayrullah Bey'e dönüp sesini sakınmadan bar bar bağırdı:

"Size zahmet olmasın diye ben bir yolunu bulup sistemden baktım. A aaa! Bir de ne göreyim? Banu Güner'in adı hasta kayıtlarında. Yanında M-3 yazıyor. Dünya ne küçük değil mi, tesadüfe bak sen ya!"

Hayrullah Bey'in boyun damarları patlayacak gibi şişmişti.

"Bunu da, bunu da!" diye öfkeyle kükredi. Bu sefer Kuddusi ile Abdül koşup geldi. Fakat onca zaman üst koğuşun doktoru olarak tanıdıkları Kerem Bey'e dokunmakta biraz tereddüt ettiler. Hayrullah Bey emrini daha yüksek perdeden tekrar edince, çekine çekine de olsa, koluna girip kapıdan çıkarmak için çekiştirdiler. Kerem Bey ikisini de üstünden silkelemeye çalışınca, bu sefer daha kuvvetli bir biçimde yapışıp ite kaka çıkışa doğru sürüklemeye başladılar. Kerem Bey, "Daha yeni başlıyoruz. Bekle Hayrullah haribosu, yine geleceğim!" diye bağırıyordu hâlâ. "Ama bu sefer yanımda daha fazla insanla geleceğim. Elimde daha fazla isimle geleceğim. İpliğini pazara çıkaracağım senin. Burada çevirdiğiniz bütün dümenleri ortaya dökeceğim." Kapıdan çıkarıldığı halde hâlâ sesi geliyordu.

"Saç sakal tıraşına dikkat et bu ara, yakında çok ünlü olacaksın, çarşaf çarşaf fotoğrafların çıkacak gazetelerde!"

Arkasından öylece bakakaldık. Hayrullah Bey hırsla duvarı teklemedikten sonra, Mennan Beylerin odasına girdi. Onu da-

ha önce hiç böyle görmemiştim. Birkaç dakika sonra oradan da çıkıp hiçbir şey söylemeden koğuşu terk etti. Hepimiz derin bir nefes verdik.

Günün kalanı kör topal geçti. Güçbela da olsa misafirlerin gözlükleri toplandı, Kerem Bey'in gümbürtülü ziyaretinin dedikodusu yapıldı. Sonra Mennan Bey, hepimizi bir köşeye çekip mevzuyu uzatmamamızı, bu saçma lafları ciddiye alıp uluorta konuşmamamızı istedi. Dediğine göre Kerem Bey'in başhekime şahsi garezi vardı ve bu uğurda Ev'e olmadık iftiralar atmaktan çekinmeyecek kadar karaktersiz bir yapıdaydı. Kerem Bey'in karaktersiz olmadığını pekâlâ biliyordum ama kendine de, başkalarına da zarar vermekten çekinmeyecek kadar ateşli bir genç olduğunu da. Acaba içkili miydi yine? Zerrin, "Kesin içkiliydi" diyordu. Hatta belki içkiden fazlasını da kullanıyor olabilirmiş. Bunca ilacın içinde başı dönen genç doktorlar arasında, düşkünlük gösteren zaaf sahipleri çıkabilirmiş. Kerem Bey de belli ki zayıf bir gençmiş. Yoksa aklı başında insan hiç o hallere düşer miymiş...

Gün boyu, Abdüllerin kolunda kapıya götürülüşü aklımdan çıkmadı. Hem üzüldüm hem de yok ünlü olacaksın, yok sakalını kes gibi abuk sabuk laflarını hatırladıkça densizliğine, işini, istikbalini şuncacık düşünmeyişine kızdım. Peki ya anlattıklarında doğruluk payı varsa diye geçirdim içimden. Sonra da anlattıkları doğru olsa, bu kadar ciddi bir meseleyi böyle ergen çocuk gibi mi konuşurdu dedim. Velhasılıkelam, bir öyle dedim, bir böyle dedim, neye inanacağımı bilemedim.

Akşam yorgun argın dolmuş durağına giderken, meydanda toplanan ufak bir kalabalık çekti dikkatimi. Nümayiş varsa muhakkak hadise çıkar düşüncesiyle yolumu değiştirecektim ki, gözüme ortada dolanan devasa bir tuzluk çarpınca, merakıma yenildim. Biraz yaklaşıp baktım, böbrek vakfının tertip ettiği bir kampanyaymış. Vakıf yetkilisi olduğu anlaşılan, saçlarını buzağı yalamış gibi geriye yapıştırmış bol bıyıklı, geniş göbekli bir zat, meydanda ku-

rulmuş sahnede tuzun sıhhatimizi nasıl tehdit ettiğini anlatıyor, bu zalim düşmanla mücadelenin lüzumundan bahsediyordu. Bir müddet sonra, dev tuzluk da sahneye davet edildi. Paytak adımlarla ilerleyen talihsiz tuzluk sahneye çıkınca, bıyıklı adam ellerine boks eldiveni geçirip, zavallıcığı yumruklamaya başladı. Çok geçmeden etraftakilerin alkışları eşliğinde tuzluk iki büklüm olup yere yuvarlandı. O yine çevredekilerin yardımıyla yerden kaldırılırken, ben de az evvel gördüklerimi neye yoracağımı bilemeden meydandan ayrıldım. Hafif bir rüzgâr esti, pardösümün önünü kapadım. Durağa yürüyüp dolmuş kuyruğuna girdim. Az önümde bekleyen yolculardan biri, arkadaşına elindeki gazeteyi göstererek, burnundaki etin yiyip bitirdiği nahoş bir sesle, az evvel okuduğu haberi anlatıyordu:

"Bak şimdi, herifçioğlu intihar etmek için raylara uzanıyor. Makinist nasıl becerdiyse fark edip durduruyor treni, sonra inip adamın yanma koşuyor. İntiharcı da, sana mı düştü ulan beni kurtarmak diye, makinistin kafasını taşla ezip kaçıyor. Makinist ölüyor, öbürü aranıyor."

"Haydaa, millet iyice kafayı yedi" deyip kaldırıma tükürdü arkadaşı. "Makinistin işgüzarlığı yüzünden boş yere katil olmuş adam. Yazık, kim bilir ölmeye nasıl da hazırlamıştı kendini. Düşünsene, sen nihayet cesaret edip kararını veriyorsun, mektubunu yazıyorsun, son duanı ediyorsun, sonra dallamanın teki gelip, izin vermem, ölmeyeceksin diyor."

"Hem devletin trenini ne hakla öyle kafasına göre kaldırıp durduruyor ki? Oyuncak mı bu, benzin yakıyor. Senin benim vergimle alınıyor o benzin" diye araya girdi, arkalarındaki takım elbiseli adam. Omzundaki kuş pisliğine takıldı gözüm. Ya şansı yaver gitsin diye yanında gezdiriyordu ya da başına gelenden haberi yoktu. Gürgen bastonlu, doksanına merdiven dayamış bir pinpon, dokunsan İstanbul'un çok değiştiğinden yakınacak bir sesle, "Trenler kömürle çalışmıyor mu yahu?" diye sordu. Dudaklarını büze büze konuşan genç bir kız, bastonlu zatın önünden sıraya

kaynarken, "Hızlı tren miymiş? Onlar elektrikle çalışıyor çünkü" diye katıldı koroya. Sonra hepsi birden gelen dolmuşa bindiler. Sorularının cevaplarını işitemedim. Bindikleri dolmuş asfaltı çiğneye çiğneye uzaklaşırken, birlikte seyahat etmediğimiz için kendimi talihli hissettim. Bir müddet daha bekledikten sonra, en nihayet ben de sonraki dolmuşun arka dörtlüsüne geçtim. Azıcık sükûnet istiyordum, lakin mümkün değildi. Dolmuşun yorgun motoru sarsılarak öksürdükçe, altımdaki koltuk sıtmaya tutulmuş gibi titriyor; yanımdaki delikanlı, kulağına dayadığı cep telefonuna bağıra bağıra, çorapsız giydiği mokasenlerini döşemeye vura vura, sevgilisiyle kavga ediyordu. Vay efendim kız ona Facebook'unun şifresini nasıl vermezmiş, acaba gizli gizli oralarda ne haltlar çevirecekmiş, kendisini godoş sanıyorsa büyük hata edermiş, tepesinin tasını attırmadan bütün şifrelerini paşa paşa uçlanmasının vakti gelmiş. Duymamak için başka şeyler düşünmeye çalıştıysam da pek beceremedim. Kız ikna oldu galiba, bir ara oğlanın sesini yumuşatıp, helalim, aşkitom gibi garip laflar geveledi̇ğini işittim.

Sesler, üstlerine inen sinekliğe rağmen sağ kalabilmiş dayanıklı sinekler gibi, beynimin içinde acı acı vızıldarken, geçen sene Kerem Bey'in verdiği ince romanı hatırladım. Avluda okurken kendi kendine kıkırdadığını görünce, kitabı merak edip sormuştum. O da biraz anlatmış; ertesi günde, "Ben bitirdim, okumak istersen al" diyerek getirip verme nezaketini göstermişti. Doğduğu şehrin ilk akıl hastanesini açan bir doktorun serüvenlerini anlatıyordu roman. Delilik emaresi gördüğü herkesi hastaneye yatırıyor, böyle böyle şehrin yarısından çoğu hastaneye girince de, hastalığı yanlış tanımladığına kanaat getirerek, içeridekileri dışarı çıkarıp, dışarıdakileri içeri alıyordu. Hatta vaziyeti anlamaya çalışırken, bir ara kendi bile giriyordu hastaneye. Meydandakiler, dolmuştakiler, kuyruktakiler, içindekiler ve dışındakiler, bana biraz onu hatırlattı. Kerem Bey'i, Mennan Bey'i, misafiri, dolmuş bekleyeni, vallahi bunların cümlesi deli. Küçük Ev'de çalışıp büyük Ev'de yaşıyorum belli ki.

Hoş, ben de pek aklı başında değilim ki, dolmuştan indikten sonra, onca yorgunluğun, üzüntünün, şaşkınlığın, kafa karışıklığının üstüne, kendimi koşa koşa eve atacağıma, gidip ayaküstü alışveriş yaptım. Hiç niyetim yoktu aslında fakat eve giderken, köşedeki butiğin vitrininde hâki yeşil bir döpiyes gördüm. Blazer ceket ile altında evaze etek. En son ne zaman kendime kıyafet almışımdır, hatırlamıyorum. Giyinmek için sebebim olmuyor. Gene de önünden geçerken gözüm takıldı. Baktım fiyatı da makul, girip denedim. Sonra da, muhtemelen yirmilerinde olmasına rağmen, saçlarını beyaza boyatıp haminneye dönmüş tezgâhtar kızın, nasıl da genç gösterdi yollu laflarına kanıp alıverdim. Yakında, dedim içimden, ben bunu giyerim.

Eve girer girmez döpiyesi hemen astım gardıroba. O yeşil, niyeyse yıllar önce gördüğüm başka bir yeşili hatırlatmıştı bana. Ferhan'ın yeşilini değil, o çimendi; benim hatırladığım Asım'ınki.

"Her şeyimi de biliyorsun maşallah" demişti Asım, bir yandan sırıtıp, bir yandan da çenesini kaşıyarak. Suçüstü yakalanmış gibi kızarmıştım.

Babam, "Üstüne başına doğru düzgün bir şeyler al" diyerek, bobstil kılıklarından illallah ettiği abimin eline yüz elli lira tutuşturunca, birlikte çarşıya çıkmıştık. Annem misafirlerini bırakamadığından, babamın doğru düzgünden anladığına mazhar kişi namına beni almıştı yanına abim. O doğru düzgünü kendini rezil etmeyecek bir dengede tutsun diye de Asım'ı. Bu alışverişte onlar ittifak kuvvetleri oluyordu, ben tek başıma ihtilaf kuvvetçiği. Gün boyu neye elimi atsam, hakarete uğramış gibi yüzünü buruşturmuştu abim. Tam da bu sebeple yanında getirdiği halde, zevksiz ve sıkıcı olduğumu söyleyip durmuştu. Oysa sıkıcılığı bilmem ama zevksiz değildim. Sadece başkasının zevkine göre giyinmeye yatkın biriydim. En nihayet, girdiğimiz kim bilir kaçıncı mağazada, elbirliğiyle seçip hemfikir olduğumuz gömlekle pantolonu denemek üzere kabine yollanmıştı abim. Onu beklerken, Asım da ken-

disi için askıdaki gömlekleri karıştırıyordu. En sonda duran yeşillinin gözünden kaçtığını düşünerek, başımla işaret etmiştim.

"Senin sevdiğin renkte olanı da var orada, bak."

İşte o zaman söylemişti:

"Her şeyimi de biliyorsun maşallah."

Yanaklarımın sahiden hissettiğim kadar kızarıp kızarmadığını düşünüp bir de bunun için endişelenerek, "Başka renk giydiğin yok ki" demiş, sonra istediğim tesiri verememekten korkup telaşla eklemiştim: "Yakışsa bari. Yeşil sana hiç gitmiyor."

Yeşil Asım'a yakışıyordu. Ağaçlara, çimenlere ve dibinde hiç tanışmayacağım mahlukatın gezindiği derin denizlere yakıştığı kadar yakışıyordu hem de.

Karnımda tuhaf bir burulma hissettim. Bir de yeşil renk için huzurdur derler, ömrüm boyunca huzurumu kaçırdı benim. İçimden, iki lokma atıştırsam mideme iyi gelir diye geçirdiysem de, canım hiçbir şey çekmeyince, sehpadaki çekirdek kâselerini doldurup kanepeye uzandım. Annem gelene kadar azıcık kestireyim dedim. Bir süredir hep şekerleme kıvamında uykularım zaten. Salonda uyumalar annemin ziyaretiyle başladı ama uykuların kaçışı çok daha önce.

78. Koğuş'ta çalışan bir hemşire vardı, Mahzure. Güleç, hoşsohbet, rintmeşrep bir hanımdı. O da benim gibi yalnızdı. Yıllar evvel kocasıyla kızını, kendisinin sağ kurtulduğu bir kazada kaybettiği söylenirdi fakat karşılıklı sohbetlerimizde o bahse hiç girilmezdi. Ben doğurmamıştım, onun doğurduğuysa erken sönmüş bir yıldız gibi ellerinden kaymıştı. Bazen hangimiz daha talihsiziz diye düşünürdüm. Hangisi daha fena; hiç tadılmamış bir sevinç mi, tattıktan sonra mahrum bırakıldığımız mı yoksa? Bazen muhakkak onunkinin daha fena olduğuna kanaat getirirdim. Bazen de, yaşamak deminde hiç değilse bir kere tadılması gereken mukaddes hislerden mahrum kalmanın, daha büyük talihsizlik sayılabileceğine hükmederdim. O kadıncağızla aramızda bir yakınlık, daha

doğrusu bir tür ortaklık teşhis etmiştim: Yalnız öleceğimiz hakikati. Muğlak bir zamanda, elbet çok sonra fakat mutlaka.

Derken bir gün kurumda kara bir yel esti, Mahzure Hemşire'nin vefat haberi. Ölüm beklenmeyen bir misafirmiş gibi, şaşırdık hepimiz. Bilinen bir hastalığı yoktu, hatta turp gibi olduğu bile söylenebilirdi. Ecelin vakti sorulmaz elbet fakat onun için erkendi. En azından yaşıtım olduğu için bana öyle gelmişti. Dediler ki, akşam evine gitmiş, uykuya yatmış, sabaha da kalkamamış. Bir süre ses çıkmayınca, komşuları kapıyı kırıp girmiş eve, yatağında bulmuşlar Mahzure'yi. Herkese öyle huzurlu ölüm nasip olsun dedi kurumdaki gençler. Dualarını edip, sevdiklerine sarılıp, geceleri mışıl mışıl uyumaya devam ettiler. Bense o haberden sonra eskisi gibi uyuyamaz oldum. Galiba bir yanım, uykumun uzamasından, sabahlara, akşamlara, senelere ve sonsuzluğa yayılmasından çekindi. Ne zaman gözlerimi yumup derin bir uykuya dalacak gibi olsam, bir daha uyanamama endişesi baş gösterdi. Uykulardan korktukça, annemin anlattığı başka bir hikâyeyi de hatırlıyordum.

Vaktiyle Aybattı'da kör bir genç kız yaşarmış. Doğuştan değilmiş körlüğü, ateşli bir hastalık neticesinde sonradan görmez olmuş ve ömrü boyunca da öyle kalmış. Kör olduktan sonra, âlemi sadece rüyalarında görebildiği için, gece gündüz demeden uzun uzun uyumaya başlamış. Annesi uyandırmaya çalıştığında, "Beni rüyamdan kaldırma" diye yalvarırmış kız. "Rüyalarım" dermiş, "rengârenk anne. Dünyaysa bir mumun dibi kadar karanlık. Müsaade et, renklerimde kalayım." Sonunda bir gün annesi, elbet uykusundan sıkılacak diyerek, kendi rızasıyla uyanana kadar kızına ilişmemeye yemin vermiş. Böylece kız uzun, huzurlu bir uykuya dalmış. Yüzündeki pembe tebessümden ve gözkapaklarının altında hareket eden gözbebeklerinden, tatlı bir rüyada olduğu aşikârmış. Gün geçmiş, gece geçmiş, sonra ertesi gün geçmiş; kızcağız ne hacetini gidermek ne boğazından iki lokma geçirmek için yatağından kalkmaya yeltenmiş. Annesi de ilişmemiş, beklemiş. Günler geçmiş, daha gün-

ler... Kızın gözkapaklarının altındaki hareket azalmış, azalmış ve en nihayet bitmiş. Yüzündeki tebessümse, rengi solmakla birlikte bakiymiş. Mezarını, üstüne renkli çiçekler yağdırsın diye, bir orman gülünün altına kazmışlar. Ama annesi o günden sonra karadan başka renk giymemiş. Anneannem taziyeye gittiğinde, yastaki kadına, "Evladın bizi karabasanda bıraktı ve artık uyanmak zorunda kalmayacağı güzel bir rüyaya yattı" demiş. "Onun uykusu, bizim uyanıklığımızdan berraktır. Ardından üzülme, sadece dua oku."

Bu hikâyeyi ve kör kızın kabrinde çiçeklenen ağacı düşünürken, en nihayet ben de günün yorgunluğuyla ağırlaşan gözkapaklarımı serbest bıraktım ve ruhumu sisli vadilere uçurup uykuya daldım.

Nice sonra, sallanan koltuğun tanıdık gırç gırç'ıyla gözümü açtığımda, annem televizyondaki haber kanallarından birini seyrediyordu. Başkan ekrandan salona doğru parmağını sallayarak bağırıyordu: "Bir makarna, bir pizzayla adam olunmaaaz! Biz o çizmeyi ezeriiiz. Biz o çizmeyi giyer gezeriiiz."

Gözlerimi ovuşturdum.

"Günaydın" dedi annem. "Maşallah, ölü gibi uyuyordun."

Ne cevap vereceğimi bilemedim. Anlaşılan ölü biri için, ölü gibi demek korkunç değil, en azından maşallaha mâni değil. Demek ki gittiği, çok da fena bir yer sayılmaz. Kaç kere dilimin ucuna geldi ama sözsüz mukavelemiz sebebiyle hâlâ öbür tarafı soramadım. Bu sefer şansımı denemeye karar verip uyku sersemliğime sığındım.

"Oralar nasıl anne?" deyiverdim birdenbire. "Kolay alıştın mı?"

Evvela cesaretime şaşmış gibi süzdü beni, sonra cevap verdi:

"Şu uykudan uyandığın an gibi."

Sonra da ekrana çevirdi başını. İnşaattan düşüp ölen işçinin ailesi, patrona dava açınca, patron da ticari itibarımı zedeliyorlar diye aileyi mahkemeye vermiş, bu defa onun haberi. Sehpadaki çekirdeklerden bir avuç alıp ağzına attı annem. Çekirdekleri kabuklarıyla çatır çutur yerken, yüzüme bakmadan devam etti:

"Buraya alışan, her yere alışır."

Ve başka soru sormama mâni olmak istercesine, eve gelir gelmez sehpaya bıraktığım telefonu alıp oynamaya başladı. Salonun ortasında yine şlaks şloks sesleri... Üstüne bir de yukarıda Lamia Hanım gene ağlamaya başlayınca, salondaki garip hava hepten terelellendi.

Ah anne... Ah sana soramadığım sorular... Bildiğim, bilmediğim cevaplar ve her şeyi ille de senin mübarek ağzından duymak lüzumu...

Asıl sorular hiçbir zaman sorulamıyor. İnsan bir şeyi gönlünden geçtiği haliyle söyleyemeyince, ki genelde söyleyemiyor, etrafından dolanıp duruyor işte. Galiba söyleyeceği ya da söyleyemeyeceği o şeye, karşısındakinden ziyade kendini hazırlamaya çalışıyor. Gerçi becerip de sorsam ne olacak, annem tali sorulara bile doğru dürüst cevap vermiyor. Giyinmiş süslenmiş, oturmuş karşımda oyun oynuyor. Birden, "Oralarda kıyafet yönetmeliği var mı?" diye sordum. Gözünü telefonundan ayırmadan cevap verdi:

"Nasıl kıyafet yönetmeliği?"

"Yani ne giyiliyor? Böyle üstündekiler gibi mi?"

"Kızım, evkaf memuriyeti mi bu, ne yönetmeliği" diye kahkaha attı annem.

"Bu üstündekiler pek senin tarzın gibi değil de ondan sordum" dedim.

"E gelmişken bir de böylesini deneyeyim dedim, maksat içimizde ukde kalmasın. Yakışmamış mı?"

"Yakışmış. Sen ne giysen yakışır zaten. Eskiden de öyleydi, şimdi de öyle. Keşke sana benzeseydim. Hiç benzemiyorum. Azıcık bile."

Sonra yine bir sessizlik oldu. Yılmadım gene de.

"Biliyor musun" dedim, "kurumdan bir arkadaşımın büyük teyzesi, anneannemi hatırlıyor."

"Kimmiş ki?"

Bunu söylerken karpuzlardan birini elinden kaçırmış olmalı,

"Tüh!" deyip yüzünü buruşturdu. Suçlu hissettim biraz kendimi.

"Adını bilmiyorum ama annesinin fıtığını düzeltmiş anneannem."

"Aybattı'daki fıtıklıların yarısını o düzeltmiştir" deyip güldü. Hoop, bir karpuz daha kaçtı keskin kılıcının gazabından. Dudaklarından bir "Tüh!" daha söküldü. Asıl soruyu soracak dermanım yoktu ama etrafında dolanmaya devam ettim:

"Benim elimden gelmiyor öyle şeyler."

Cevap vermedi.

"Diyorum ki yani, anneannemden sana geçen marifetin, senden bana geçmemesi tuhaf değil mi?"

Annem başını telefondan kaldırmadı ama artık karpuzlarla dövüşmeyi de bırakmıştı. Yekpare meyvelerin üçer beşer ekrandan aşağı aktığını görebiliyordum.

"Sence diyorum anne, sence de tuhaf değil mi?"

"Yoo" deyip omuz silkti. "Hem sen de pek meraklı değildin sanki. Hâlâ da değilsin. Üstkomşun geceleri hicran hıçkırık ağlıyor, bir papatya yahut kantaron çayı demleyip ikram edeyim demiyorsun."

"Misafirperverliği demiyorum ben, anahtarı diyorum. Meraklı olsam geçecek miydi yani?"

Telefondan mekanik, çekilmez bir müzik yükseldi. Annem oyunu kaybetmişti. Kavunlar, karpuzlar havada perendeler atarak galibiyetlerini kutlamaya girişti.

"Bilmem" deyip oflayarak telefonu kucağına bıraktı annem. Sonra da hayatın sırrını verecek gibi yüzüme bakıp, "Başka çekirdek yok mu?" diye sordu.

"Sehpada var ya anne" diye kekeledim. Biraz öfke, biraz hayal kırıklığı...

"Onlar bitince diyorum, devamı var mı bunların?"

Beğenmediği meselelerin üstünde durmamak, hatta öyle bir mevzu yokmuş gibi davranmak annemin huyudur. Diğeriyse babamın huyuydu, şimdi ona da geçmiş. Evde ille her şeyin devamı

olacak. Pirinç, yağ, şeker biterse, bir daha alınamaz sanırdı rahmetli. Ben evlendikten sonra, bir başına yaşarken bile, hepsini yiyebilecekmiş gibi, tıka basa doldururdu kileri. Anneme, gittiği yerde babamı görüp görmediğini sormama hacet yok. Yaşarken dahi kapmadığı huylarını, ölümünden sonra emanet alışından belli. İnsanın iki cihanda yüzünü arayacağı bir hayat arkadaşına sahip olması ne büyük hediye. Ben, benimkine bu cihanda bile katlanamadım. Daha doğrusu, o bana katlanamadı. İyi de yaptı.

Ben de evlendim elbet. Kız kurusu demesinler diye. Yirmi sekizime geldiğimde, o zamanlar görev yaptığım hastanede çalışan doktorlardan biriyle. Nazmi.

Tek müşterek noktamız, evde kalmış olmamızdı. Bu benzerlik, baba evinden çıkıp dünya evine girmek için kâfi göründü bana. Mesut olmak için kâfi değildi tabii. Hoş, hayal kurmayı çoktan bıraktığım için, saadet derdinde de değildim. Tek temennim, üstüme düşen vazifeleri layıkıyla yerine getirmekti. Evlilik, annelik, herkes ne yapıyorsa onlar işte... Ama çocuğum olmadı, olmasının imkânsızlığı da kısa zamanda anlaşıldı. İşin doğrusu, o zamanlar içimde anne olmak için kavurucu bir istek taşımıyordum. Olamayacağımı öğrenmek, bende o manada bir yıkıma yol açmadı. Sadece eksiklik hissim biraz daha büyüdü. Anne olamamak, baba sevgisi okulunda bir dersten daha ikmale kalmaktan başka pek bir şey hissettirmedi bana. Fakat Nazmi'ye hissettirmiş olmalı ki, evde geçirdiği vakit peyderpey azaldı. Önce nöbetler arttı, sonra hafta sonu kongreleri başladı. Dönüşlerde daima çok yorulduğu için söylenip surat asan zavallı kocam, gittikçe daha sık şehir dışı seyahatlerine çıkmak zorunda kaldı. En nihayet ikimiz için de hayırlı bir karar vererek, hastalarından biriyle kaçtı. Biz boşandıktan sonra evlendiklerini ve ikizleri olduğunu işittim, Allah uzun ömürler versin. En başından beri bu işten kârlı çıkmayan yegâne kişinin birlikte kaçtığı hanım olduğunu düşünüyorum.

Yo, hayır, herkesinkinden daha kötü bir evlilik hayatım olmadı. Bir hayatı sası, boş, beyhude yapan, herkesinkinden daha feci ol-

ması mı? Televizyona, gazetelere bakıyorum; minik parçalara bölünmemiş cesetleri ölüden saymıyorlar artık. Sıradan hayatlarımız, lafı edilmeyecek kadar ehemmiyetsiz görünüyor. Oysa sıradan ve gene de büyük hayatlarımız. Çünkü en azından bizim için, en azından bu âlemde, en azından bildiğimiz kadarıyla tek. Yo, hayır, kahrolmadım ben. Yaşamaktan lezzet almadım sadece. Ve bu bana keder verdi. Yetmez mi?

Hayır, yalnızlıktan da ölmedim. Bir ailem vardı, annem, babam, abim. Okulum vardı, arkadaşlarım. Derken evlendim, bir kocam da oldu. İşim oldu, iş arkadaşlarım da. Herkes nasıl yaşıyorsa işte, üç aşağı beş yukarı ben de öyle yaptım. Senede bir toplandığımız bir okul grubumuz, nadiren de olsa sohbet için buluştuğum iş arkadaşlarım, apartman toplantılarında çene çaldığım komşularım var. Yaşıtlarımın çoğu torunlarından bahsediyor, ben abimin torunlarından. Ne fark eder, öyle ya da böyle, ortada bahsedecek torunlar da mevcut işte. Uçak düşerse korkusundan görmeye gidemedim ama arada bir minik kazaklar örüp gönderiyorum gene de. Herhalde anneleri giydirmez, örgü mü kaldı diyorum içimden. Fakat sonra kazaklı fotoğraflarını, videolarını yolluyorlar ufaklıkların. Varsın fotoğraflardan sonra kazaklar hemencecik çıkarılsın, ziyanı yok. Herkes elinden geleni yapıyor işte. Hepimiz yapıyoruz elimizden geleni. Ama annem? Bakıyorum, gözü telefonda. Arada sırada mola verdiğinde de televizyona bakıyor. Annem bir benim yüzüme bakmıyor!

Peki neden geldin o zaman anne demek istiyorum. Bir şey söylemeyeceksen neden? Şu salonda zuhur etmen psikiyatri bilimiyle ilgiliyse, bana duymak istemediğim ya da tam da duymak istediğim şeyler söylemelisin. Yok imandan bir köprüden geçip geldinse, o zaman ikaz filan etmelisin beni anne, eksik bıraktığım yahut fazla yaptığım bir şeyleri işaret etmelisin. En nihayet, sözle ya da tözle, bir biçimde konuşmalısın anne. Bana bir şeyler söylemelisin. Demek istiyorum ama annem bir sözün kulaktan girmesine yetecek göz temasını kurmuyor benle. Oysa geçen gece Ferhan'la

ilgili soruyu sorduğundan beridir, aklımdan geçenleri okuduğundan adım gibi eminim. Kulaklarım yanmaya başlıyor. Utanmışım ya da haksızlığa uğramışım gibi. Acısını daima içine gömmeye mecbur, dilsiz, sessiz, bu yüzden eziyet edilmesi günah bir hayvan gibi. Ve o hayvan gibi inliyorum belli belirsiz.

"Anne!"

Yine dikmiş gözünü televizyona bakıyor. Sallanan koltuğu gırç gırç gırç.

"Hiç mi merak etmiyorsun sensiz ne yaptığımı?" Sesimde on altı yaşım, yirmi altı yaşım, kırkım, ellim, altmışım. Sesimde tonlarca gözyaşı.

Gırç gırç gırç.

"Bir şey sormayacak mısın? Hiçbir şey? Sensiz ne yaptığımı?"

Gırç gırç gırç.

"Anne, bir şey söyle, bir şey sor, bir şey de bana!"

Koltuk duruyor, gıcırtı kesiliyor, ahşap, cıvatalar, hepsi birer birer susuyor. Annem başını benden yana çevirip bir gözyaşı damlası gibi ışıltıyla gülümsüyor. Gelincik ağzı zarafetle aralanıyor. Sözcükler çiy damlaları şimdi, bir bir aşağı yuvarlanıyor.

"Soru sende Rikkat, zehirli bir yılan gibi kıvrılmış yatıyor. Sorulmayan sorunun cevabı olmaz ki. Ama ille de bir şey de diyorsan, zaten diyorum ya kızım, hep diyorum. Şilepler bile gitti. Yavaş yavaş ama hep gitti. Peki sen niye gitmedin Rikkat? Yalnız bekleyen duvarlar bile çürüyor diyorum. Bir gelmeyeni bekleyen her şey içeriden çürür. Beklemek ağır ağır çürütür. Bunca zaman sen de mi gizlice bekledin, ha Rikkat? Ha kızım?"

M-3

"Desene, kehanetlerin pek iç açıcı değil."

Hugo Pratt, Corto Maltese - *Semerkant'taki Altın Yaldızlı Ev*

Koğuşun yapışkan kokusu içime işledi. Her soluk alıp verişimde midemi bulandırıyor. Günlerdir kendimi ağzımdan burnumdan irin akıtıyormuş gibi hissediyorum. Olan bitenden sonra atölyeye gitmeme izin vermeyeceklerinden çekiniyordum. Neyse ki korktuğum başıma gelmedi. Öğlen ablalar atölyecilerin toplanması için çağrı yapınca, her zamanki ekiple birlikte sıraya girdim. Sen cezalısın, kenara geç derler mi endişesiyle, gözlerimi naylon terliklerime dikip suçlu suçlu bekledim. Bu terliklerde moralimi bozan çok şey var. Dışarı çıkacakmış gibi öndeki açıklığa yığılan ama sonra yığıldıkları yerde iki büklüm olup çim kurtları gibi toplanan çoraplı ayak parmaklarımda da. Ev hali, yani Ev'dekilerin kimselere, aynalara bile gösterilmeyen en çirkin, en sefil, en çaresiz hali. Rahatlığı değil, asla özgürce koşamayacağımı, kapatıldığım yerden uzaklaşamayacağımı hatırlatıyor bana bu terlikler. Belki de kalan ömrüm boyunca hep böyle ayaklarımı sürüye sürüye, o da ancak kısa mesafeleri yürüyeceğimi. Canan biraz da benim temiz hava merakım yüzünden ölmemiş gibi, yine bir minik atölye yolculuğu uğruna, gözlerimi yere eğip el pençe divan bekleyişimi.

İnsanı hayattan da, kendinden de soğutur bu terlikler.

Oysa eskiden böyle değildi. Terlik sesinin kalbimi genişlettiği zamanlar da vardı. Sıcak yaz gecelerinde, babaannemin evinde, patiska örtülü serin divana uzanıp bahçede ötüşen geveze cırcırböceklerini dinlerken, bazen içeriden şappidi şıppıdı terlik sesleri gelirdi. Sesler bana doğru yaklaştıkça sevinirdim. Tombiğimin birazdan elinde bir tabak karpuz ya da bir sürahi buz gibi limonatayla kapıda belireceğini bilirdim. Terlikler bambaşka hisler taşırdı o zamanlar bana. Şimdi dünyanın kalanıyla birlikte, onların sesindeki anlam bile değişti.

Terliklerime bakıp kendimden büsbütün soğuyarak bekledim ve varlığımı tiksindirici buluşumun ödülü olarak da kimse beni sıradan çıkarmaya yeltenmedi. Kendi kendine sıraya girip girip çıkan, yoklama alınıyormuş gibi, girdiğinde, "Burada" diye fısıldayıp; çıktığında kıkırdayarak, "Artık yoook" diye bağıran Asuman'ı sıradan attılar ama. Zaten en başından beri atölye ekibinde yer almadığı için pek bozulmuş görünmedi. Artık alıştığımız küfürlerinden birini savurarak, "Ha sana, ha bana, götüm kaldı kel Hasan'a" diye diye televizyon izlemeye gitti. Bense o uyuz sıradaki kıymetli yerimi kaybetmemenin memnuniyetiyle, gözetmen ablaların önderliğinde atölye yoluna düştüm.

Yola düştüm derken, terliklerime baka baka yürüdüğümden, neredeyse sahiden düşüyordum. Sendeleyince içim hop etti ama Rikkat Abla son anda kolumdan tutup yere kapaklanmamı engelledi. Yüzüm renk değiştirmiş olacak ki, "Niye bu kadar korktun yahu?" dedi.

"Düşüyorum sandım."

Rikkat Abla, aklına kötü bir şey gelmiş gibi alnını kırıştırdı.

"Biliyor musun, ben de çok korkarım. Hatta çocukken düşersem diye salıncağa bile binemezdim. Öbürküler şen şatır sallanırken melül melül bakardım."

Aramızda hiç sorun yokmuş, Canan hâlâ yaşıyormuş gibi davranması hoşuma gitmiyordu. Cevap vermedim.

"Ama" diye mırıldandı, "sen daha gençsin, değişirsin, benim gibi korkaklığa alışma. Korku dediğin alışkanlıktır. İnsanın kendi kanıyla beslenen bir alışkanlık."

Büyük bir hayat dersi vermiş, benden de alkış beklermiş gibi bakıyordu artık yüzüme. Yersiz hayat koçluğuna tezahürat yapmak içimden gelmedi. Konuşmak bu değil ki. Besbelli, insanın gerçekten konuşabileceği kimsesinin olmamasının neye benzediğini hiç bilmiyor bu kadın. Yoksa o gün beni dinlerdi. Dinlerdi o gün beni.

"Üzüntünü anlıyorum" diye sürdürdü sözlerini. "Ama bana neden kızgınsın? İyiliğini istiyorum sadece."

Aslında cevap vermeyebilir, pekâlâ başımdan savabilirdim onu. Ama yalnızlık, irili ufaklı bütün ihtimalleri sefil birer ümit ışığına çeviriyor. Karanlıktaysa, insan duvarda titreyen biçimsiz gölgelerden bile medet umuyor.

"Çünkü beni dinlemedin" diye kustum içimdekini. Soluğumdaki o pis koku yine midemi bulandırdı. "Zaten burada kimse dinlemeyi bilmiyor. Babaannem gibi lavanta kokuyorsun diye başkasın sanmıştım ama sen de öbürleri gibisin."

İftiraya uğramış gibi şaşırdı. Bakışlarından anladım, sızlandığımı sandı. Oysa bir kırgınlığı açık etmek, her şeye rağmen barışma arzusundan başka nedir ki?

Gerçekten anlamadığını görünce, pazartesi günkü ziyaretini hatırlattım.

"Ama ben senin iyiliğin için..." diye yineleyecek oldu. Anlamadan anlatmasına izin vermedim.

"Ama beni dinlemedin. Âdem..."

O da benim kendisine yaptığım gibi lafımı kesip, "Bak işte bu Âdem laflarından vazgeç. Zaten işler karışık, başına bela alacaksın" diye diklendi. "Canan'ı Âdem öldürmedi. Hastaydı Canan, intihar etti. İdare baktırdı, kamera kayıtlarında bile var. Tuvalete yalnız giriyor, sonra, Allah rahmet eylesin, cenazesi çıkarılıyor. Hem sen nereden belledin bu adamı Allah aşkına?"

"Tamam, diyelim ki cinayet konusunda yanılıyorum. Ama o

pislik herif Canan'ı öldürmediyse bile, ona başka şeyler yaptığını biliyorum."

"Nasıl başka şeyler?"

Nedense diğer misafirlerin duymasından çekinerek sesimi alçalttım:

"Geceleri gelip götürüyordu Canan'ı."

Rikkat Abla'nın gözleri fal taşı gibi açıldı. Bu defa o sendeledi, toprağa düz basamayıp.

"Ne demek götürüyordu?"

"Ne oldu? Konuşmak istediğimde, anlatacak bir şeyim olabileceği aklına gelmemiş miydi?"

Boğazına kılçık takılmış gibi yutkundu. Hazır üstünlüğü elime geçirmişken,

"Şimdi lütfedip dinleyecek misin?" diye yüklendim yeniden. Duyacaklarından korktuğunu gizlemeden, başını salladı. O kısacık atölye yolunda, anlattıklarımı dinlerken, hırsını ondan almak istermiş gibi, işaretparmağını dişledi durdu. Eteğimdeki taşları güzelce döktükten sonra, "İstemiyorsan inanma tabii, keyfin bilir" dedim. "Sonuçta ben deliyim, Âdem akıllı di mi?" Anlattıklarımın doğruluğunu kafasında tarttığından emindim. Neyse ki sana öyle gelmiş olmasın filan diyerek canımı sıkmaya kalkışmadı.

Zaten artık atölyenin kapısına varmıştık. Rikkat Abla vurgun yemiş bir suratla, ekibi içeri sokmak için yanımdan uzaklaşırken, Gülçin'in sırıtarak bana baktığını fark ettim. Bizi mi dinlemişti, dinlediyse duyduklarında eğlenecek ne vardı? Ellerimi soru işareti niyetine iki yana açıp derdin ne demeye getiren bir hareket yaptım. Beriki ağzı kulaklarında, "Duymadın mı, bu hafta çıkıyorum" diye şakıdı. "Sıddık Bey bu haftaki kontrolü cuma yaparsa, belki bu son atölyem olur."

Neşesini saklayamayan çocuklar gibiydi. Bizimle filan değil, sadece kendiyle ilgiliydi. Kıskançlıkla mı, öfkeyle mi bilmem, "Nereden çıkardın ki bunu?" diye homurdandım.

"Doktor Sıddık Bey geçen hafta kontrolde söyledi. İyisin sen

artık, haftaya yolcu edelim dedi. Buranın tadı da iyice kaçtı zaten, artık zamanı gelmişti."

Ondan kurtulacağıma sevinmiş, onun bizden kurtulacağına ise apaçık üzülmüştüm. Canan'ın tabutla çıktığı Ev'den güle oynaya ayrılmak o meymenetsize mi kalmıştı? Dişlerimin arasından, "Gözün aydın" diye tıslayıp atölyeye daldım.

Adalı içerideydi. Görür görmez heyecanla gözlerini kırpıştırmasına bakılırsa, beni bekliyor gibiydi. Önlüğümü takıp masanın başına geçtim çabucak. Geçen hafta kurumaya bıraktığım bardak kaskatı olmuştu. Kader artık büsbütün manasız gelen o şen sesiyle, "Çalışmalarınızı sizin için pişirdim. Bugün hep birlikte sırlama yapacağız" diye cıvıldıyordu. Benim de niyetim buydu zaten, hep birlikte değilse de Adalı'yla azıcık sırlama yapmak. Kulağına eğilip, "Canan'ı öldürdüler" diye fısıldadım. Birkaç saniye civciv gibi baktı yüzüme. Sonra gözleri kocaman açıldı.

"Canan? Senin Canan?"

"Evet."

Duyduklarından saklanmak istercesine yüzünü elleriyle kapadı. Ama sonra üzülecek zamanı yokmuş gibi ellerini çabucak indirip, "Kim yaptı peki?" diye sordu. Bütün dikkatimi elimdeki bardağa vermiş gibi görünmeye gayret ederek fısıldadım:

"Abilerden birinden şüpheleniyorum. Ama kimseye anlatamıyorum, dinlemiyorlar bile."

Canan'ın ölümüyle ilgili detayları soracağını sanmıştım fakat o hızla etrafını kolaçan ettikten sonra, hiç ummadığım bir laf attı ortaya:

"Seni de öldürebilirler."

"Beni mi? Katili bildiğim için mi?"

"Hayır. Katil oldukları için."

Bir an Adalı'nın bile beni adamakıllı dinlemediğini, anlamakla ilgilenmediğini hissedip umutsuzluğa kapıldım.

"Canan öldü diyorum sana!" diye çıkıştım. Fakat o, saçma sapan sayıklamasını sürdürdü:

"Ama sen hâlâ hayattasın. Öyle de kalman lazım."

Bu arada Kader masaya dizdiği kutulardaki sırların nasıl kullanılacağını anlatıyordu.

"Ne saçmalıyorsun sen ya! Benim derdim bana yetiyor. Arkadaşım öldü diyorum sana!"

"Gerçekten çok üzüldüm. Gerçekten. Seni teselli etmek de isterdim ama şimdi daha acil bir meselemiz var gibi görünüyor. Geçen hafta avluda bana söylediklerin... Eylem, bomba, bir şeylerden bahsetmiştin" dedi sesinin düğmesini büsbütün kısarak. "Söylesene, buraya neden geldiğini tam olarak çözebildin mi?"

"Buraya neden geldiğimi anlayamıyorum. Ama evet, son hatırladığım, bir eylemde başımdan yaralandım. İyi de Canan'la ne alakası var bunun?"

Yeniden etrafı taradı ve çok önemli bir sır açıklayacakmış gibi boğazını temizleyip, "Ben galiba anladım. Avludan sonra şu M-3 meselesini biraz daha araştırdım. Gerçekten öyleysen, sen de tehlikede olabilirsin" diye fısıldadı.

"Nasılsam?"

"M-3'sen işte."

"M-3 ne Allah aşkına?"

Artık iyiden iyiye sinirlerim bozulmuştu. Adalı dalga boyunu değiştirmişti. Takip edildiğini değil de ettiğini sanmak bir tür paranoya çeşidiyse, acaba ölüm haberi, beyninde cızırdayan kabloları hepten yakmış olabilir miydi? Ne şanssız kızım diye geçirdim içimden. Ölüm acısı, kafamın karışıklığı, yaşadığım onca dert yetmezmiş gibi, tek arkadaşlık umudum da paranoyanın bulanık sularına kurban gitmişti.

Büsbütün antikalaşan Adalı, bizi dinleyen var mı diye ha bire gözlerini kırpıştırarak sağa sola bakıyor, havadan sudan konuşuyormuşuz izlenimi yaratmak için gülümsemeye çalışıyor, onu da beceremediği için tam bir ruh hastasına benziyordu.

"Sen hele önce bir anlat hatırladıklarını. Hepsini" diye talimat verdi.

O gün avludan ayrılırken de böyle M-3 diye bir şey gevelemişti ama o zaman üstünde durmamıştım. Şimdi de onu ciddiye almakta zorlanıyordum. Şu garip haline bakılırsa, belki de Ev'e getirilmesine sebep olan tek kusuru milleti takip etmek değildi. Neye inanacağımı şaşırmıştım. Hilmi Abi masanın diğer ucundan her şey yolunda mı ifadesiyle bize doğru bakıyordu. Yalandan gülümsedim.

"Şimdi sırlama işlemine geçebiliriz" dedi Kader. Parmaklarının devinimini kopyalamaya çalışarak, masadan aldığım uzun fırçayı önümdeki kutuya daldırırken, Adalı hâlâ hatırladıklarımı anlatmam için başımın etini yiyordu. Kendime, iyi de zaten anlatmak için gelmedin mi, diye sordum. Madem dinlemeye gönüllü, anlat da rahatla hiç değilse, diye telkinde bulundum. Böylece bir yandan elimdeki bardağı boyamaya çalışırken, bir yandan da Canan'ın yardımıyla zihnimde sıraya dizdiklerimi anlatmaya koyuldum:

"Pazardı. Annemle alışverişteydik. Spor ayakkabı baktığım mağaza, eylem alanının çok yakınındaydı. Sesler bize kadar geliyordu hatta. Benim ayakkabıyı aldık. Çıkışta yandaki mağazanın vitrininde bir elbise beğendi annem. O, elbiseyi denemek için kabine girince, ben de beş dakika sıvışıp eyleme bakayım dedim kendi kendime."

Kalmayacaktım, sadece görmek istemiştim. Alışverişte değil, orada olmam gerektiğini biliyordum. Hiç değilse bir an için doğru yerde olmak istedim. Çok derinlerimde, arkadaşlarımdan biri beni oralarda dolanırken görsün istemiş de olabilirim. Belki bir *selfie* çekip Instagram'a koymayı bile. Bu derece aşağılık bir insan mıyım, şimdi düşününce emin olamıyorum ama bu ihtimalin ne kadar güçlü olduğunu biliyorum. Tabii bunu Adalı'ya söylemedim.

Annem az sonra kabinde işini bitirip bana bakınacak, diğer kabinlere doğru seslenecek, kapının önünde ya da yandaki dükkânlardan birinde olabileceğimi düşünüp biraz bekleyecek, beklemekten sıkılınca çıkıp arayacak, aklı başına gelince de telefona sarılıp binlerce defa çaldıracaktı. Bütün bunlar olup bitmeden bir ko-

şu eyleme gidip dönebilirim diye düşündüm. Annemi kabinde bırakıp o tarafa koştum.

Vardığımda alan kalabalıktı. Gençler, yaşlılar, hatta anne babalarının omzuna tünemiş çocuklar, işçiler, memurlar, savaşa hayırlar, kimsenin askeri olmuycazlar...

Arkadaşlarıma bakındım ama o kalabalıkta tabii ki kimseyi bulamadım. Hem beni görsünler istedim hem de karşılaşıp neden kalamayacağımı açıklamak zorunda kalmaktan çekindim. Bir aşağı bir yukarı vızır vızır hareket eden fotoğrafçıların arasına kaynayıp meydandaki platforma tırmandım. Yukarıdan çok daha iyi görünüyordu kalabalık. Gelişigüzel birkaç kare çektikten sonra telefonum titremeye başladı. Annem arıyordu. Bu da benim için dönüş vakti anlamına geliyordu. Telefonu cebime tıktım. Aşağı inmek için eğildim. Ne olduysa o zaman oldu. Büyük bir alev topuyla aydınlandı gökyüzü ve kulakları sağır eden müthiş bir gümbürtü koptu. Öyle korkunçtu ki, ışık ve ses arasındaki saniyeleri bile sayamadım. Düştüm ya da kendimi yere attım.

Ama buradan sonrası bir türlü tümüyle netleşmiyor, emin olabileceğim bir sıraya girmiyordu. Üstüme külrengi kuşlar yağdığını hatırlıyorum. Sonra yerde yatan bir adamın bacaklarını. Bir tanesi olması gereken yerde değildi. Tozun dumana karıştığını hatırlıyorum. Gözlerimin, genzimin cayır cayır yandığını, nefes alamadığımı. Uğuldayan kulaklarımı ellerimle tıkayışımı, başımın arkasındaki sıcak ıslaklığı. Yüzü kan içinde kalmış uzun saçlı kadını, secde eder gibi yere kapanmış iriyarı adamı, önüme yuvarlanan ayakkabı tekini, etraftaki kan lekelerini... Üstümdeki *sweatshirt*'ü hatırlıyorum bir de, rengi artık kırmızıydı. Annemi de hatırlıyorum. Oraya mı gelmişti, hastanede miydi, emin değilim. Ama üstüme eğilmiş ağlıyordu, yanaklarıma düşen gözyaşlarını hatırlıyorum. Sonrası doktorlar, uzayıp giden hastane koridoru, yattığım yerde gözüme çam yaprağı gibi batan güçlü ışık, damarlarımda dolanan şiddetli soğuk...

Anlatmayı bitirdiğimde, "Bu kadar mı?" diye sordu Adalı.

"Hatırlayabildiklerim bu kadar. Arada bölük pörçük hastane görüntüleri, doktorlar, polisler, hırt tipli adamlar filan var. Galiba yaralandım ve bir süre hastanede kaldım. Kendime geldiğimde Ev'deydim. Sık sık nöbet geçirdiğimden, Mavi Oda'ya taşınıp duruyordum. Her çıktığımda iyice sersemlediğim için nerede olduğumu anlamam bile zaman alıyordu.

"Normal" dedi Adalı. "Elektrik şokunun hafıza üzerinde öyle bir etkisi var. Yakın geçmiş bir süreliğine uçabiliyor. Sen zaten hatırlamakta zorlandığın için, bir de o eklenince..."

"Buraya neden getirildiğimi hâlâ anlamıyorum" dedim. "Eylemde bomba patladı ve gördüklerim beni delirtti mi yani?"

"Ben de onu söylemeye çalışıyorum" diye fısıldadı gözlerini kırpıştırarak. "M-3 olabilirsin."

"Sen de tutturdun bir M-3 de M-3. Ne bu M-3 Allah aşkına?" diye veryansın ettim. Sesim Nostalji TV'deki "Kaynanalar"ın Tijen'i gibi çıkmıştı. Misafirlerden bir kısmı dönüp merakla bakınca, Adalı, önü açık terliğinin olmayan burnuyla kavalkemiğime hafif bir tekme attı.

"Ne yapıyorsun be!"

"Sessiz ol!" diye fısıldadı.

Bir süre hiç konuşmadan elindeki bardağı sırladı Adalı. Sonra herkesin önündeki işle ilgilendiğinden emin olunca, ağzından düşürmediği M-3 hakkında ipe sapa gelmez şeyler anlatmaya başladı.

Dediğine göre hükümet, muhalifler için cezaevinden başka çözümler geliştiriyordu. Bunlardan biri, kılıfına uydurabildiklerini rehabilite etmek bahanesiyle bizimki gibi hastanelerin özel bölümlerine göndermekti. Bu tür misafirlere normalde kolay kolay denek bulunamayacak bazı testler uygulanıyordu. Ölüm ya da kalıcı hasarlarla sonuçlanabilecek riskli testler. Bu yolla hem muhalifler kontrol altına alınıyor hem de sağlık ve savunmadaki ilerlemeye katkı sağlanıyordu.

"Senin gidik akıllı oda arkadaşının saçmalıkları değil mi bunlar?" diye sözünü kestim.

"Evet, Balabey anlattı."

"Herifin adı bile 'Kurtlar Vadisi' gibi."

"Adı aslında Saffet de, soyadı Balabey. Ciddi biri olduğu için onu kullanmayı seviyor."

"Neyse ne işte, o Saffet kaçığına niye inanalım?"

"Çünkü eski müsteşar. Hem de Savunma Bakanlığı'nda."

"Geçen gün saydığın abidik gubidik komplo teorilerini anlatan da o değil miydi?"

"Evet."

"Ve sen yine de ona inanıyorsun öyle mi?"

"Hatırlarsan büyük kısmına sen de yüksek puan vermiştin."

Bir yandan yan gözle bizi süzen Kader'e sevimli görünme gayretiyle, aklım alınmış gibi gülümseyerek bardağımı sırlarken, bir yandan da, "Hadi diyelim ki anlattıkları doğru" diye mırıldandım. "Bunların benle ne ilgisi var peki?"

"Diyorum ya, sen de M-3 olabilirsin."

"Neden yahu?"

"Okulda hakkında dava açıldığını söylemiştin. Yani devlet nezdinde muhalifsin. Anlaşılan bir eylemde yaralanmışsın da."

"Eee?"

"Doktorların saldırganlıktan bahsettiğini kendin söylememiş miydin?"

"Eee?"

"İşte seni terörist diye buraya..."

"Yuh daha neler! Yahu ben bombacı değilim ki, yaralananım. Mağdurum ben, mağdur!"

"Ama eylemdeydin sonuçta."

"Aynı şey mi?"

"Farkeder mi?"

Bir an düşündüm, evet, fark etmeyebilirdi. Orada olmam başlı başına suç sayılabilirdi. Annemin beynime çivi gibi çaktığı örnekler geldi aklıma. Okuldaki Olcay Hoca'yı hatırladım, sonra Figen Abla'nın oğlunu. Son dönemsudan sebeplerle pek çok kişi terörist,

vatan haini filan ilan edilmişti. Vatanseverlikten vatan hainliğine geçmek sandığım kadar zor olmayabilirdi.

"İyi de" dedim, çıkar yol arar gibi, "onca insan arasından niye benle uğraşsınlar? Koskoca meydandaki herkesi tutup buraya getirmediler ya."

"Ama sen yaralandın. Kısa süreli bir hafıza kaybı da yaşadın. Üstüne suç yıkmak için ideal adaysın."

"Saçma!"

"Projeleri için denek lazım."

"Çok saçma!"

"Anladığım kadarıyla arkanı kollayacak pek kimsen de yok. Bir annen var herhalde."

Gözlerimin dolmasını engellemek için bir süre tavana baktım. Bir annem vardı, evet. Artık ortalarda olmayan bir annem. Ortalarda olduğu zamanlarda bile pek ortalarda sayılamayacak bir annem.

"Biraz düşünürsen o kadar da saçma olmadığını anlayacaksın. Balabey diyor ki, deneklerin aileleriyle pazarlık ediliyormuş. Çocuğunuz ya hapiste çürür ya da burada tedavi görüp topluma kazandırılır gibisinden. Denek yapılacağını söylemeden tabii. Çoğu hapishanedense rehabilite olup çıksın, sicili de temiz kalsın diye burayı seçiyormuş."

Temiz sicil! Annemle yan yana koyunca cuk oturdu bu laf kafamda. Olcay Hoca geldi yine aklıma. Bir götürülüp bir daha getirilmeyen Olcay Hoca. Kimse Ev'den filan bahsetmemişti ama. Polisler götürmüştü onu. Sonra da reddetmişlerdi elimizde öyle bir gözaltı kaydı yok diye. Yine de son bir gayret, "Öf, Balabey nereden biliyormuş ya? Böyle şeyler ancak o izlediğin filmlerde ve tarih derslerinde olur. O nereden üfürüyor?" diye çıkıştım inanmayı reddederek. "Bir bakanlıkta çalıştı diye..."

Adalı bombayı patlattı: "Projeyi hazırlayanlardan biri olduğunu söylüyor."

"Eee sonra da işin her kademesinde bulunmak için kobaylığa

terfi edip buraya mı gelmiş?"

"Hayır, paranoya teşhisiyle gelmiş."

"Yani bütün bunlar onun paranoyası olabilir."

"Evet. Ama olmayabilir de."

"Peki kendine hiç sormadın mı, ne biçim Savunma Bakanlığı müsteşarı bu diye? Gelmiş devlet sırlarını iki gündür tanıdığı birine bir bir anlatıyor!"

"E sonuçta biraz deli. Zaten ha bire bir şeyler anlatıyor. Daha neler anlattığını bilsen... Bir telekinezi hikâyeleri var, şapkan uçar. Ama oralara çok takılmadım, geçen pazardan sonra senle ilgili olabileceğini düşündüğüm için bu M-3 meselesini didikledim daha çok."

"Bak" dedim, "kendi ağzınla söylüyorsun işte, abuk sabuk konuşan bir adam. Ayrıca anlattıkları doğru olsaydı, anlatmasını engellerlerdi."

"Anlattığını bilmiyorlar ki. Aynı odadayız, niyeyse bana güvendi. Yoksa başkasına anlattığını duymadım hiç. Zaten paranoya var adamda, dinlendiğini filan düşünüyor."

Kafam karışmıştı. Kafam zaten karışıktı. Paranoyak Balabey'in anlattıklarını ciddiye alıp korkmalı mıydım? Peki Adalı, o Balabey'den daha mı aklı başındaydı? Neye inanıp kime güveneceğim konusunda en ufak fikrim kalmamıştı. Kader'in talimatlarına kulak vermeye çalıştım. Eserlerimiz kuruduğunda onları bir kere daha fırınlayacağını anlatıyordu. Fırınlasın bakalım. Fikirlerin bile biraz pişmeye ihtiyacı var sonuçta. Ama ben bu kafayla kesin pişemeden yanarım.

Köşedeki damacanadan plastik bardağa su doldururken, rafta bana bakan çamurdan bir yüz gördüm. Kalbim hop etti. Canan'ın yüzü! Bir süre olduğum yere mıhlandım. Gözlerime dolan yaşları gerisingeri yolladıktan sonra, nefesimi tutarak, incitmekten sakınır gibi parmaklarımın ucuyla dokunup yüzü elime aldım. O kadar ürkek tutuyordum ki, bu sefer de düşürüp kırmaktan korkmaya başladım. Birinin üstüne titremek, canını yakmaya ne kadar benzi-

yor diye düşünerek, ölü Cananımın kurumuş yüzüne baktım. Tuhaftı. Hem Canan'a benziyormuş gibi hem hiç alakası yokmuş gibi. Yarısı mutlu, öbür yarısı mutluluğa tövbeli. Bir yanı gülerken, bir yanı ağlayan tiyatro masklarını andırıyordu.

Çok geçmeden Adalı arkamda bitti.

"Neye bakıyorsun?"

"Canan'ın yüzüne."

"O da mı M-3'tü acaba?" diye mırıldandı kendi kendine. Kafasını bu işle bozduğu açıktı. Atölyenin kalanı boyunca beni tehlikede olduğuma ikna etmeye çalıştı. Oysa ona inanmak işimi kolaylaştırmayacaktı. Bir ara düşünceli düşünceli, "Tek anlayamadığım, M-3'sen neden Balabey'in anlattığı o özel koğuşlardan birinde olmadığın" dedi.

"Belki de sandığın gibi değilimdir çünkü" diye yanıtladım ama aynı anda da pazartesi günü odama gelen Rikkat Abla'nın, beni kendisinin bile kurtaramayacağı çok kötü bir koğuşa alabileceklerini söylediğini hatırladım. İçim buz kesti. Bunu Adalı'ya anlattığımda, tabii ki hemen haklılığının işareti kabul etti. Atölye süresi dolup da hepimiz koğuşlarımıza dağılmak üzere hazırlanırken, kulağıma eğilip, "Buradan gitmen lazım" diye fısıldadı.

"Söyleyeyim ablalara, hemen eşyalarımı hazır etsinler, Rolls-Royce'umu da kapıya çeksinler" deyip sinirli sinirli güldüm. O gülmüyordu ama. Kapıdan çıkarken yağmurda ıslanmış çakıl taşları gibi parlayan gözlerini kırpıştırıp, "Kendine dikkat et" diye tembihledi.

"Nasıl?" diye sormadım. Cevabı bildiğini sanmıyorum. Kendime nasıl dikkat edeceğimi ben de hiç bilmiyorum. Kime güveneceğimi de öyle.

Temizlik

"Sen zamanla yaralar iyileşir, duvarlar
insanı saklar sanıyordun ama öyle
değil, öyle değil işte."

- Federico Garcia Lorca, *Kanlı Düğün*

Babam öldüğünden beri hepi topu kaç kere gelmişimdir buraya? Bir mezarlık bekçisi bu ev. Hem bekçisi hem mezarlığın kendisi. Annem, babam, abimle çocukluğumuz, bir zamanlar sahiden yaşanıp yaşanmadıklarından bile artık emin olamadığım kırık dökük hatıralar, bu evin içinde yan yana dizilmiş yatıyor. Ben, ben değilim, bir cenaze merasimiyim burada. Sırtı parçalanmış, rengi solmuş, gene de dağılmamak için direnen bir fotoğraf albümüyüm. Yahut bu ev bir mezarlık, esas bekçi benim.

Bir zamanlar şu evde elinde pır pır eden bir kalple dolaşan lacivert jileli kız değilim artık. O minik çöl serçesi, olması gereken yerde, göğüs kafesimde sessizce titriyor şimdi. Bu mezarlık ev, eski günleri fısıldıyor kulağıma. Eskiden kalbim hızlı çarptı mı, yanaklarım kızarırdı. Saklanamaz bir ifşaydı bu. Sırları ortaya serer; pinhanı ayan, beni mahcup ederdi.

Büyümek biraz da utanmayı unutmak demek. Mahcubiyetin, ucu masumiyete bağlanan ipi, nasıl da ince ama aşikâr. O ip, ancak bir tür iç temizliğiyle sağlam kalabiliyor. İçini temizleyemeyenler, dışını parlatıp duruyor.

Abim, Asım'ın bu cumartesi geleceğini haber verdiğinden beridir, yatıp kalkıp buranın temizliğini düşünüyorum. Oldum bittim böyleyim, omzuma bir mesuliyet bırakıldı mı, omzum yetmez, kaldırıp başımın üstünde taşırım. Malum, iflah olmaz bir aferin müptelasıyım. İyi de bu bahiste kimden tebrik alacağım? Temizlikten zerrece anlamayan uzaklardaki abimden mi, hortladıktan sonra bir kere bile gelip evine göz atmamış annemden mi, Asım'dan mı yoksa? Ardına bile bakmadan, bilaaman gitmiş Asım'dan.

Gene de bu temizlik meselesi günlerdir aklımı kurcalıyor. Önce arada bir benim eve de gelen Pakize'yi aradım, ailesini ziyarete memleketine gitmiş. Sonra kurumdan birkaç kişiye sordum bildikleri biri var mı diye ama onların da müsait zamanlarını denk getiremedim. En nihayet gelip kendim temizlemeye karar verdim evi. Geçen gece bunu anneme söylediğimde, gözünü telefondan ayırmadan, "İyi edersin" dedi. Sonra sağ elinin işaretparmağını, ekranın sol alt köşesinden sağ üst köşesine doğru savurup sakince ilave etti: "Hatıraların lekesini insan anca kendi silebilir."

Ne zaman böyle yumruk gibi bir laf etse, söylediğinin ağırlığından haberi yokmuşçasına umursamaz davranıyor. Herhalde orada göreceği şeyleri konuşmak icap edeceğinden, dönüp yüzüme bile bakmıyor. Annem, benim tatlı hortlağım, neden geldiğini bir bulabilsem. Ama belki de bulmak istemiyorumdur. Zira içimden bir ses, bulduğum vakit kalkıp gideceğini söylüyor.

Anne sözü dinledim ve hatıralarla dolu bu evi temizlemeye geldim. Evet, artık kalbi elinde atan o heveskâr kız değilim. Durduğu yerde eskiyen kalbim, göğüs kafesimde can çekişiyor. Bu ev bana çocukluğumu, gençliğimi ama en çok da amansız bir cellat gibi önüne çıkan bütün başları alarak yürüyen zamanın zalimliğini hatırlatıyor. Odalar arasında gezerken, onun ayak seslerini duyabiliyorum. Ruhumu yoran bir iptila bu, kendimi bildim bileli her şeyi fazla dinliyorum. Hoş, dün Esin atölyeye giderken, bana dinlemeyi bilmediğimi söyledi. Söyleneni ve hatta söylenmeyeni duy-

ma çabasıyla ömrünü çürütmüş biri olarak, bir gün bununla itham edileceğimi hayal bile edemezdim. Dinlenmediğini düşünenlerin konuşmaktan nasıl vazgeçtiğini iyi bildiğimden, derdi neymiş öğreneyim dedim. Fakat öyle fena bir şey söyledi ki keşke hiç bilmeseydim.

Dün atölye boyunca ne yapacağımı düşündüm durdum. İlk içimden geçen, Âdem'in karşısına dikilip dosdoğru sormaktı. Fakat bunun işe yaramayacağını bilecek tecrübem var. Doğruysa eğer, suçlu suçluyum der mi hiç! Esasında böyle vakalarda şikâyetçiden yazılı şikâyet almak icap eder. Tutanak tutulur, işleme konur, başhekimlik soruşturma açar, ne olup bittiği tespit edildikten sonra da çalışan suçlu bulunursa cezası verilir. Usul böyledir. Fakat Esin'i işin içine karıştırmam, malum sebepten ötürü bambaşka neticeler doğurabileceğinden, ilkin ne yapacağımı bilemedim. Âdem sahiden böyle bir halt yemişse, keşke Esin yerine bizzat ben görseydim. Ama ya ben yeterince açamamıştım gözümü ya da Esin hakikati söylemiyordu. Neticede Âdem'i daha önce de, hem de haksız yere suçlamış, Canan'ın ölümünden mesul tutmuştu. Arkadaşının canına kıymasını kabullenememesi, kurumdan birini müsebbip ilan etmesi çok da şaşırtıcı sayılmaz. Fakat Âdem'in geceleri Canan'ı odadan çıkarmasıyla ilgili hikâyeyi sırf ondan öç almak için uyduruyor olabilir mi? Belki. Gene de doğruyu söyleme ihtimalini göz ardı edemezdim. Hem zaten içimden bir ses, Esin'in bu husustа yalan söylemeyeceğini, bile isteye iftira etmeyeceğini fısıldıyordu. İşin doğrusu, o kıza tuhaf bir itimat duyuyor, neyi yapıp neyi yapmayacağını az çok kestirebiliyorum.

Velhasıl, atölyeden sonra soluğu Mennan Bey'in odasında aldım. Ekşimiş bir yüzle, önündeki gazeteye eğilmişti. Kimsenin okumadığı küçük gazetelerden biriydi. Sayfanın kenarına, Hayrullah Bey'in çekmeyin der gibi elini kaldırdığı küçük bir fotoğrafını iliştirmişlerdi. Dikkat kesildiğimi görünce, Mennan Bey kaldırıp bana da gösterdi.

"Kerem namussuzunun işi!"

Minik bir haber vardı fotoğrafın altında. *Akıl hastanelerinde neler oluyor?*

Gazeteyi alıp Ersin Gökdemir imzasıyla yazılmış kısacık haberi hızla okudum.

Hükümetin muhaliflere yönelik sertleşen politikaları ve yıllar sonra yeniden hortlayan kayıp vakaları, akıllara soru işaretleri getiriyor. Son olarak 21 Mart'ta İstanbul'da düzenlenen barış mitingindeki bombalı saldırının ardından kaybolan Banu Güner'in Sağlık Bakanlığı ile Savunma Bakanlığı'nın ortak yürüttüğü bir proje ile rehabilitasyon altına alındığı iddiaları gündeme gelince... diye başlayan haber; muhabirin aldığı duyumlar sonrasında bilgi edinmek için Ev'e geldiğini, ancak başhekimin emriyle tartaklanarak darp edildiğini anlatıyor, sonra Kerem Bey'in mahallede karşılaştığımızda sarf ettiğine çok benzer birkaç cümle ile kısaca M-3'ten bahsediyor ve gazetenin konunun takipçisi olacağı garantisiyle bitiyordu. Gazeteyi masaya geri bıraktığımda, Mennan Bey, belli ki Kerem Bey'i kastederek, "Bir insan ancak bu kadar şerefsiz olur!" diye hırladı. Ne diyeceğimi bilemedim. İçimden, önemsiz bir gazete olduğu için bu saate kadar kimse haberi fark etmedi herhalde, yoksa kurum şimdiye çoktan kayım kayım kaynardı diye geçirdim. Mennan Bey, aklımdan geçenleri okumuş ve gazeteyi bana gösteren bizzat kendisi değilmiş gibi, "Yalnız Hayrullah Bey'in kesin emri var, bu mesele iplikçi karının mabadı gibi uzatılmayacak. Personelin kendi arasında dedikodu etmesini de istemiyor, bilgin olsun" dedi. Sonra da sağ elinin parmaklarını çıtlatıp, "Hayırdır, sen niye gelmiştin?" diye sordu. Hiç evirip çevirmeden, doğruca mevzuya girerek, Âdem'in intihar eden misafirle münasebet içinde olduğundan şüphelendiğimi söyledim. Şaşkınlıkla baktı yüzüme.

"Ne münasebet? Nasıl bir münasebet?"

"Kadın-erkek münasebeti."

"Bizim Âdem?"

"Evet."

"Yok canım, daha neler! Nereden çıktı şimdi bu?"

"Rahmetlinin vefatından evvel öyle hissetmiştim."

"Ne demek öyle hissetmiştim? Ne oldu da hissettin?"

Adam haklıydı bunu sormakta. Esin'i işin içine katmadan vereceğim bütün cevaplar bir parça yalana bulaşacak, abes kaçacaktı.

"Ne bileyim işte, bakışmalar filan."

Mennan Bey ellerini iki yana açarak, "Neden o zaman söylemedin madem?" diye sordu. Gene gayet haklı ve yerinde bir soru.

"Ne bileyim, o vakit üstünde durmamıştım" diye kıvırmaya çalıştım. "Kızcağız rahmetli olduktan sonra aklıma düştü, huzursuzlandım. Yine de kimsenin günahını almayayım ama emin olmak için koridorun, odanın filan gece kayıtlarına bir baktırsak mı acaba? Geceleri görüşüyorlardı gibi bir his var da içimde. Maksat içimiz rahat etsin."

Mennan Bey kuşkuyla süzdü beni.

"His mi? İçimiz rahat etsin diye kayıt mı isteyeceğiz? Nereden çıktı diyene, içimize doğdu mu diyeceğiz? Zaten ortalık karışık, işimiz başımızdan aşkın. Tabii varsa bir bildiğin, şikâyetçi ol, tutanak tutulsun, başhekimliğe gönderelim. Ama belli ki boşuna huylanıyorsun. Âdem iyi çocuktur. Evli barklı adam, Sıddık Bey'in karısının da uzaktan akrabası hem, biliyorsun" dedi.

"Evet" diye ısrar ettim. "O yüzden kamera kayıtlarını isteyelim de, görüp rahat edelim."

Mennan Bey birkaç saniye sessiz kalıp sol elinin parmaklarını tek tek çıtlattıktan sonra, "Bana şüphelenmeyi gerektirecek bir durum var gibi gelmedi ama çok istiyorsan yaz bir dilekçe, başhekimliğe iletelim" deyip gazeteye döndü. Kısa bir duraksamadan sonra, "Bir şey daha soracağım" dedim. "Şu gazetede yazanlar, sonra Kerem Bey'in geçen gün bahsettiği hadise... Hakikaten ne oluyor M-3'lere, ne oluyor 101'de?"

Mennan Bey küfretmişim gibi baktı yüzüme.

"Ne oluyor olabilir? Bugüne kadar ne oluyorsa yine o oluyor. Hasta tedavi ediyoruz."

"Peki neden artık içeri giremiyoruz?"

"Rikkat Hanım, hayırdır? Bir derdin mi var? Ne zamandan beri idarenin kararlarını sorguluyorsun? Yoksa bu art niyetli, şahsiyetsiz manyaklara mı itibar ediyorsun? Hayır yani anlamadım, nereden çıkıyor bu laflar şimdi? Dilekçe yazmak istiyorsan buyur yaz, istemiyorsan müsaade et işime bakayım. Ev bizden hizmet bekler, ortaya karışık laf salatası değil. Hele saçma sapan insanların aklına uyup kendi aklımızı karıştırmamızı hiç değil."

Gereğinden fazla sinirlendiğini düşündüm. Hayrullah Bey'e de böyle olmuştu. Bu meselede bu kadar hassas ve öfkeli davranmaları hoşuma gitmiyor. Onların bu tavrı, ister istemez aklıma Kerem Bey'in haklı olabileceği gibi çılgınca fikirler getiriyor. Ama sonuçta çılgınca işte, daha fazla kurcalamadım. Dilekçeyi yazıp bıraktım. Esin'in şahitliğinden bahsedemediğimden, işimi yarım yamalak yaptım ve muhtemelen neticeyi de öyle alacağım. Farkındayım.

Annem, bir işe başlayınca tam yapmak lazım derdi hep eskiden. Yemek pişirilecekse ziyafet, ev temizlenecekse köşe bucak. Bu öğüdünü kurumda tutamadım, belki şimdi evde tutarım. Artık temizlik vakti. Yılların lekesiyle kirlenmiş koca bir ev, temizlenmeyi bekliyor. İçimden, çocuklarını dağınıklıklarını toplamaya çağıran bir anne gibi odalara doğru seslenmek geçiyor: Ey zaman, topla evin her yerine dağılmış galiz sesini. Sil hatıralarımın üstünde tepindiğinin şahidi ayak izlerini. Ben senden bıktım. Sen de artık bırak peşimi.

Önce bütün camları açıyorum, içerisi güzelce havalansın. Unutmak istediğim ne kadar melanet varsa bir bir çıksın dışarı; yoksa hepsini deterjanlarla, çamaşır sularıyla, arapsabunlarıyla söküp atacağım. Dibe çökmüş güzel hatıralar, çekinmeden yükselin yüzeye, sizin sadece tozunuzu alacağım.

***

Evvela mutfağa giriyorum. Bir evin yuva olup olmadığı mutfağından anlaşılır derdi annem. Çay, çorba, ıhlamur, artık ne olursa,

ocakta muhakkak bir şey kaynamalı, buğusu davlumbazda pıt pıt tomurcuklanmalıymış. Evin şifası da, selameti de mutfaktan yayılırmış.

Ocağı siliyorum. Bu ocakta ne yemekler pişirdi, ne macunlar kardı, ne şuruplar kaynattı anneciğim.

Geçen gün söylediklerinde bir bakıma haklı, marifetlerini miras edinmeye çok meraklı değildim. Sağlığında, elindeki şifa nasılsa bende yok diye, ilmini de tahsil etmedim. Anlatmak istediğinde dahi terkiplerini öğrenmeyi reddettim. Ölümünden sonraysa, hafızamın kuytusuna yerleşmiş olanları hatırlamayı...

Oysa hepsini olmasa da bazı şeyleri, hangi yaraya ne merhemi verdiğini biliyordum mesela. Macunlarını, şerbetlerini, fokur fokur kaynadıkça rayihası yayılan çiçeklerini...

İmtihana girecek çocuklara çörekotu, siniri yerinden oynamış kocalara çitlembik, sıtma geçirip güçsüz düşmüşlere karayemiş macunu hazırlardı annem. Mafsal ağrısıyla gelenlere defne çiçeği, şeker hastalarına denizpelini kaynatırdı. Tansiyonu fırlayanlara hünnap, ülserlilere ketentohumu reçeli yapardı. Her zaman içilecek şurup, çiğnenecek macun ya da sürülecek merhem vermezdi fakat. Bazen de garip şeyler isterdi gelenlerden. Sarılık olanlara alabalık tutup ölünceye kadar bakmalarını, tifoya yakalananlara beneksiz karatavuk kesip sıcağı sıcağına başlarına koymalarını söylerdi mesela. Ben bunları gördüm, işittim, bildim. Fakat en nihayet annem gibi olamayacağıma hükmettiğim için, bari salonun başköşesindeki sallanan koltuğun sahibinin gözüne girebileyim diye unutmayı yeğledim. Tuhaf şeylerdi çünkü hepsi, o zaman için bile tuhaf. Annemin şifası lanete benzerdi bu yüzden biraz. Benim elime de galiba mucizesinden çok laneti değdi.

Tezgâhı güzelce temizliyorum. Sonra fırının kapağını, buzdolabını...

Yıllar boyu, hakkında işittiğim abuk sabuk laflar yüzünden, bir yanım annemin marifetleriyle gurur duyar, hatta aynılarına sahip olamadığım için burulurken, öbür yanım gizli gizli ondan uta-

nırdı. Annem bunu anlardı. Yani bugünden bakınca fark ediyorum ki hep anlamıştı. Maharetleri muhitimizde eğlence vesilesi olup, kulağımıza büyücülüğüyle, cadılığıyla alakalı alaycı laflar çalındıkça, kafamızın karışmasına mâni olmak için, arada bir abimle beni karşısına alıp başka dünyalara ait bir masal gibi kendini anlatırdı.

Şifacıydı annem, sadece şifacı. Tamam, vaktiyle Aybattı'da annesinin bozduğu çok büyüye şahitlik etmişliği vardı. Ama bunu söyledikten hemen sonra, "Annem yapmazdı, sırf insancıklara kıyamayıp yapılmışı bozardı" diye şerh düşüp peşin peşin açıklardı. Anlattığına göre, o zamanlar bilhassa yeni evliler ve güzelliği kıskanılan dilberler için düşmanları tarafından yazdırılan cin muskaları, üç kat muşambaya sarılıp iyi saatte olsunların gazabına uğraması istenen kimsenin evinde bir yere, en çok da kapı üstüne ve eşik altına gizlice bırakılırmış. Yedi gece yatsıdan sonra, kırk bir "ya kahhar" söylenip eve doğru üflenmesinin akabinde, felaketi istenen talihsiz, muskanın üstünden yedi kere geçerse sebepsiz yere hastalanır, kırk kere geçerse çıldırırmış. İşte kendilerine böyle bir fenalık yapıldığından şüphelenen zavallılar anneanneme geldiğinde, kadıncağız üşenmeyip evlerine kadar gider, muskaları arar, bulduklarını da kasabanın içinden geçen Hıthıt Deresi'ne götürüp, yazıları silininceye dek usulünce yıkarmış. Namından cesaretle, ona da göz bağlamadan ruh çalmaya türlü çeşit maksatla muska yazdırmak, büyü yaptırmak için gelenler varmış. Ancak anneannem böyle işlere zinhar bulaşmazmış. İşte annem de kendi annesi gibi, cinlerin, perilerin, büyülerin değil, reyhanların, fesleğenlerin, mersinlerin peşinde olduğunu anlatırdı. Fakat yapıp ettiklerindeki esrar, muhitimizde adını büyücüye, cadıya çıkarmıştı.

Annem, netameli mevzuların üstünden zarifçe atlama maharetı sayesinde, o laflara aldırmadı. Bizim üzülmemizden başka kaygısı da olmadı hiç. Son anına kadar o güzel zırhını delip geçemedi kimse, yüzündeki tebessümü bozamadı.

Koridora girince, evin açık camları cereyan yapıyor; zihnime gömülmüş hatıralar, onun akımında dönüp duruyor. Başımı dön-

dürüyor bu, kalbimi yoruyor. Ama olsun, camlar açık kalsın, ev iyice havalansın, Asım'ın toza alerjisi var. Eskiden hakkında hemen her şeyi bilirdim; en sevdiği şairi, en sevdiği rengi... Bunların hepsi değişmiş olabilir, hatta muhtemelen değişmiştir.

Şimdi sadece toza alerjisi olduğunu ve yakında geleceğini biliyorum. Bunlar da, bilhassa ilki yaşla birlikte değişebilir. Ama ikincisi değişmesin Allahım.

Elimde bir kova su, annemle babamın yatak odasına giriyorum. Kafamdaki temizlik sıralaması bu değildi ama sanki bazı hatıraların hayaletleri usulca yönlendiriyor beni. Çocukken bu odayı ne severdim. Ferforje karyola, onun iki yanında duran meşe komodinler, vaktiyle annemin karşısında oturup fildişi tarağıyla saçını taradığı, şimdi aynasının sırları yer yer dökülmüş şifoniyer, gül ağacından masif gardırop... Gardırobun oymalı kapağını özene bezene sildikten sonra, bezi kovaya atıp, ellerimi üstümdeki önlüğe kuruluyorum. Sonra kutsal bir hazineyi açar gibi aralıyorum dolabın kapağını. İçeriden naftalin kokusu yayılıyor. Askıdaki birkaç parça eşya, içi boş korkuluklar gibi umutsuzca sallanıyor.

Annem öldükten sonra kıyafetlerinin çoğunu verdik. Ama babam birkaç parçayı ölene kadar, kendi takımlarının yanında tuttu bu dolapta. Vişneçürüğü atlastan V yaka bir anvelop elbise, toz mavisi emprime gömlek, ekose yün bir panço ve drapeli bel korsajlı ekru bir elbise daha.

Saklamak için annemin en beğendiklerini mi, yoksa onda görmeyi en çok sevdiklerini mi seçmişti babam, bilmiyorum. Eskiden yaptığım gibi, anvelop elbiseyi askıdan indirip üstüme tutarak aynaya bakıyorum. Yine o zamanki gibi, elbisenin bana, anneme yakıştığının yarısı kadar bile yakışmayacağında karar kılıyorum. Annem, hususi günlerde bu vişneçürüğü elbiseyi sık giyerdi ama birini bilhassa hatırlıyorum. Ailecek babamın hastanesinin tertip ettiği bir yemeğe gitmiştik. Babam kemik rengi keten bir takım geçirmişti üstüne, annem de bu elbiseyi. Gerdanına bir dizi inci takmış,

kulaklarına da minnacık inci küpeler iliştirmişti. Her zamanki gibi sade fakat görkemliydi. Restorandan içeri girdiğimizde bütün başlar dönmese de, hemen herkes, belli etmemeye çalışarak göz ucuyla şöyle bir süzmüştü onu. Beğendiklerinden mi, yoksa az sonra birbirlerinin kulaklarına eğilip konuşmayı pek sevdikleri o mevzuda fısıldaşacakları için mi, bilememiştim. Muhtemelen ikisi birdendi.

Babamın doktor arkadaşlarıyla ailelerinin olduğu, büyük yuvarlak bir masaya yerleşmiştik. Bir yanımda abim, öbür yanımda Münif Amca'nın hımbıl oğlu Kuter oturuyordu. Kuter, Avrupa ülkelerinin iktisadi vaziyetleriyle ilgili sıkıcı malumatları arka arkaya sıralayıp alakamı çekmeye uğraşıyordu. Bunaldığımı hatırlıyorum. Bir ara lafını kesip, "Şiir bilir misin?" diye sormuştum. Hakaret etmişim gibi teessüfle bakmıştı yüzüme. Bilmiyordu, ben de pek bilmezdim. Ama bilenleri severdim. Kendisiyle konuşacak pek bir şeyim olmadığını, yüzümdeki bezginlikten anlamamakta ısrar eden Kuter, neyse ki o iki kelimelik soruya alınıp öbür yanına dönerek, şimdi kim olduğunu hatırlayamadığım başka biriyle konuşmaya başlamıştı. Ben de böylece masada uçuşan laflara vermiştim dikkatimi. İşte ne olduysa o ara olmuştu. İlhami Amca'nın karısı Şahende Teyze, öne eğilerek, "Sizin namınız da Refet Bey'den geri kalmıyor doğrusu Rukiye Hanımcığım. Fal, büyü filan, çok enteresan işler sahiden. Filmlerdeki büyücüler gibi sevmediklerinizin yüreğini yerinden sökmüyorsunuz ama inşallah. Hoş, o da bir nevi cerrahi olurdu değil mi? Karıkoca bir nevi meslektaş gibi" diyerek cıvık cıvık gülmüştü. Konuşurken öğe eğilmişti eğilmesine ama sesini kısmaya lüzum görmemiş, aksine masadaki herkesin duyabilmesi için adeta hususi çaba sarf etmişti. Söyledikleri, ortalıkta uçuşmayı bırakıp tek tek yere düşen onca söz arasından sıyrılıp dondu kaldı havada. Masadaki uğultu bir balon gibi fıslayıp söndü. Sanki artık herkes annemin vereceği cevabı duymak için sabırsızlanıyordu. Şahende Teyze, sevimli, masum bir şaka yapmış gibi sırıtıyordu ama tek kaşının havada yay gibi gerilişinden, bu oku bile isteye ve

acıtmak için attığı anlaşılıyordu. Babama baktım göz ucuyla. Salata tabağına uzanmış eli, bir müddet orada kaldıktan sonra, kimseye seyirlik malzeme vermemek gayretiyle minik bir domates parçasına saplandı. Yüzüne baktım, sağ gözü seğiriyordu; öfkelendiği zamanlarda hep öyle olurdu. Anneme bakmayaysa çekiniyordum. Ama en nihayet ben de masadaki herkes gibi, vereceği cevabı duymak için ona çevirdim bakışlarımı.

Annem, yüzünde en ufak bir alınganlık ya da kırgınlık emaresi barındırmadan, masallardaki peri kızlarını andıran, bağışlayıcı, anlayışlı bir ifadeyle tebessüm etmiş, sonra da o güzel, minik, kırmızı ağzını aralayıp, "Dikkat edin Şahende Hanımcığım, gömleğinizin kolu çorbaya giriyor" demişti. Başta Şahende Teyze olmak üzere hepimiz, bu kez annemin bal rengi gözleriyle işaret ettiği yere çevirmiştik bakışlarımızı. Kadının beyaz ipekten gömleğinin fırfırlı manşeti önündeki çorbaya bulanmıştı. "Ayyy" diyerek kolunu kaldırmasıyla da, ipeğin emdiği kızıl su, gömleğinin önüne benek benek sıçradı, güzelim gömleğin sinesi bir anda çillerle donandı. Hemen sandalyesini geri çekip, lekeleri çıkarmaya çalıştı Şahende Teyze. Önce sildi, sonra biraz tuz serpti, sonra daha teşekküllü bir temizlik için koşturarak tuvalete gitti. Hepimiz önümüze döndük yeniden. Annem çorbasından bir kaşık aldı, babam önündeki bardakta bekleyen suyu başına dikti. Benim içimdense kuvvetli bir kahkaha arzusu yükseldi.

Eskiden yaptığım gibi, ucunda vişneçürüğü elbisenin sallandığı askıyı dolaba geri asıp, gül ağacını incitmekten korkarak, kapağı usulca kapatıyorum. Yerdeki kovayı alıp gülümseyerek odadan çıkıyorum.

Banyoya girip kovadaki kirli suyu tuvalete döküyorum. Bir evin temizliği banyosundan belli olur derdi annem. Her gece yatmadan evvel fırçalardı tuvaletle lavaboyu. Onları bitirip banyonun fayanslarını siliyorum. Annem titiz kadındı, sirkeli karbonatlı sularla ovaladığı bu fayanslar, onun zamanında ayna gibi ışıl ışıl parlardı. Gidişinden sonra ne kadar sildimse de öyle yapamadım. Ba-

bam bazen sabahları tıraş olurken, "Pis mi bu banyo" diye homurdanırdı. Alışmış tabii, yıllarca etrafının annemin tebessümünden sızan revnakla, kesme kristal gibi ışıldamasına. "Pis değil eski" yahut "O pis değil, annem ölü" diyemezdim. Babam işini bitirdikten sonra, arapsabunu ellerimi soyana kadar yeni baştan silerdim. O zamanlar şimdiki gibi değildi. Şimdikiler yirmisine kadar çocuk, bizim çocukluğumuz kısa sürerdi.

Salona geçiyorum, yerleri süpürüyorum. Yeşil kadife kaplama koltukların üstündeki beyaz örtüleri kaldırıyorum. Hayaletler gidince, koltuklar başka bir yüzyıla ait görünüyor. Üçlü koltuğun kolçakları eprimiş, kumaş yer yer incelip dokunmadan önceki iplik haline dönmüş. Demek eşya da böyle ölüyor. Herkes, her şey sonunda özüne, başladığı yere dönüyor.

Bu koltuğun bende ne çok anısı var. Talihsizliğimi de, benden daha talihsizlere bakıp şükretmekte gizli o tuhaf bencilliği de, erkenden, hep onun etrafında öğrendim.

On üçünde filandım, yaşıtım bir kız getirmişlerdi bir keresinde. Karnı burnunda, ağzı yüzü çürük içinde. Cevizli'deki gecekondulardan birinden, yolu babamın hastanesine çıkmayan yoksul yerlerden gelmiş, daha doğrusu kayınvalidesi elinden tutup getirmişti. Merdivenden düştü, karnındakine bir şey olmuş mudur diye ağlıyordu kayınvalide. Kız da herhalde karnındakinden ziyade, önünde uzayıp giden uzun merdivenlerin korkusuyla, kendi haline ağlıyordu. Epeyce bir uğraştıktan sonra, annem de bu koltukta oturup onlarla beraber ağlamıştı. Gözyaşı şifa olmadı, çocuk karnında ölmüş. Kız da başka bir merdiven düşmesi sonucu ölmüştür belki sonradan. Çocuktuk, bazılarımız için yokuşlar daha dik, merdivenler daha yüksekti. Kimimiz birilerinin elini tutup çıkarken, kimimiz düşme korkusuyla tırabzanlara yapışıp kaldı, kimimiz de başka birileri tarafından aşağı itildi.

Böyle böyle ölümlülere ve ölümlere şahitlik eden koltuk, her geçen gün biraz daha eskidi. Hayalet giysisinden soyunduğundan beri, at beni diye yalvarıyor adeta. O da haklı bir yerde, cehennem-

de açılan göz, körlük niyaz etmez mi?

Son gününde, yine bu koltukta oturuyordu annem.

"Anne" demiştim, "beni nasıl doğurdun, anlatsana." Doğumum, çocukken sık anlattığı bir masaldı. Koca kız olmuştum ama gene de bazen, kötü bir his, bir tür bunaltı, üşüyerek geçerdi içimden. O zaman, gideceği yolu bulmak için, geldiği yeri arayan bir yolcu gibi, masalımı dinlemek isterdim yeniden.

Annem alışkın, gülümseyip anlatmaya başlamıştı:

"Önce, ağaçlara su yürüdüğü gece, içimde bir kapı açıldığını gördüm rüyamda. Eşiğinden yıldızlarca ışık saçıyordu kapı. Sonra, üçüncü cemrenin toprağa düştüğü gün, sen de revnaklı bir yıldız parçası gibi rahmime düştün. Daha o gün dedim babana..."

Tam o sırada kapının zili çalmıştı. Gidip açmış, gördüklerim karşısında dehşete kapılıp çığlık atmıştım. Yerde koca bir fare leşi yatıyordu. Kapının üstüne de kırmızı boyayla "Cadı'nın Evi" yazılmıştı. Merdivenlerden aşağı inen ayak sesleri ve kıkırdamalar duydum ama yerimden kıpırdamayı beceremedim. Sesime koşup gelince, kapının önündeki manzara karşısında, çığlıktan ziyade iniltiye benzer bir ses çıkaran annemse, önce merdivenlere yönelecek gibi oldu ama sonra asansörün bizim katta durduğunu fark edince, muhtemelen bu işi yapanlardan evvel aşağı inerek onları sahanlıkta karşılayabilmek için, kapıyı açıp hızla içeri girdi. Bu, annemi kendine benzeyen haliyle son görüşüm oldu. Bir çığlık ve sonra da büyük bir gürültü duydum. Ne olduğunu anlayamadan koştum kapısı hâlâ açık olan asansöre. Baktım. Boşlukta sallanan kablolardan ve uzun bir karanlıktan başka bir şey göremedim. Asansör katta değildi. Annem içinde değildi.

Sonrası çığlıklar, komşular, ambulans sesleri... Annemi hastaneye götürdüler. Bir daha eve dönmedi. Babamın elleri öyle titriyormuş ki, ameliyata girmesine müsaade etmemişler. Uyandığında vermek için krizantemler aldırmış babam demet demet. Ama verememiş dediler. Öyle dediler. Ölümün hızıyla ben ilk o zaman

tanıştım. Boğazıma bir gemici düğümü atıldı, ağlayamadım. Ne cenazeye gittim ne mevlitlerde odamdan dışarı çıktım. Yarım kalan bir hikâyeydi annem, ben de bir daha tam olamadım.

O günü zihnimden defetmeye çalışarak, geçmişin görünen ve görünmeyen bütün lekelerini çıkarmak, karısınınkinden başka hiçbir temizliği beğenmeyen babama yaranmak ister gibi, salonun parkelerini silmeye girişiyorum. Babam yaşlandıkça huysuzlaşır diye beklemiştim ama öyle olmadı. Yaşlandıkça yalnızlaştı, yalnızlaştıkça içine kapanıp hayata karşı yumuşadı. Annemin sağlığında, başkalarının kendisi, ailesi için ne düşündüğüyle ilgili tasalanırdı. Derken evvela annem gitti, sonra o başkaları da kalmadı. Çevresindeki insanlar bir bir azaldı. Dargınlık güderek filan değil, dönmemecesine ölerek gittiler hayatından babamın. Son yıllarında ayda bir iki cenazeye katılır olmuştu. Ona bakıp, demek ölüm bir kerelik değil diye düşünüyordum. Ağır ağır ilerliyor, insafsız bir canavar gibi, etrafındaki herkesi teker teker yutuyor. Göstere göstere, yavaş yavaş sana doğru yaklaşıyor. Babamın son zamanlarında pek yakını kalmamıştı. Bir tek Cemal Amca vardı, ta tıbbiyeden arkadaşı. O zamanlar nedenini anlamazdım ama her gün muhakkak telefonlaşırlardı. Ya babam Cemal Amca'yı arardı ya Cemal Amca babamı. Fındık kabuğunu doldurmayacak, eften püften şeyler konuşurlardı. Buna mecbur kalacak kadar sıkıldıklarını düşünür, düşündüğümle yanılırdım. Bir sabah, babam Cemal Amca'yı aradı, telefon açılmadı. Ertesi gün Karacaahmet'te buluştular son defa. Neden her sabah birbirlerini aradıklarını, birbirlerini ille de arayıp neyi yokladıklarını, karşı taraf telefonu açana dek nefeslerini korkuyla nasıl tuttuklarını ancak o zaman kavradım.

Kollarım ve kalbim sızlayarak abimin odasına geçiyorum. Yerdeki Acem halısını süpürürken, üstündeki kan çiçeklerine takılıyor gözüm. Annemin çeyizindenmiş, anneannem vermiş. Yıllarca kendi odalarına sermişler, çocuğumuz olunca onun odası-

na koyalım, çiçeklerimiz ayakları altında açmaya devam etsin demişler. Abim benden önce geldiği için halıyı kapmış. Babamın ölümünden sonra, kendi evime götüreyim diye düşündüysem de vazgeçmiştim. Benim hakkım sayılmazdı, benim olması istenmemişti. Abiminse umurunda bile değildi. Halısını ve babamla beni bırakıp ardına bakmadan gitti. Niye kalsın ki? Annem yoktu, evi ev yapan hiçbir şeyimiz yoktu. Kapıya o fare leşini bırakanın kim olduğunu bile bulamamıştık. İşin doğrusu pek aramamıştık da. Zaten katil hem oydu hem de değildi, elbette farkındaydık. Beni bütün bu hatıraların ağırlığıyla baş başa bırakıp gittiği için, yıllarca bencillikle suçladım abimi. Oysa her şeyden kaçmayı seçmek, kendisi için yaptığı en iyi şeydi. Gitmeyi beceremeyenlerin, becerenlere bilenmesinin, paylarına düşen hayatın hıncını onlardan almak istemesinin adil olmadığını anlayınca, affettim onu. Okul bittiği halde oğlunun dönmeye niyetli olmadığını görünce, ne yapmayı planladığını anlamak için, bu odada, abimin çalışma masasında, uzun bir mektup yazmıştı babam. Çivit mavisi bir mürekkeple, harfleri birbirinin üstüne hasretle eğe eğe. "Sevgili oğlum Fethi" diye başlayan bir mektuptu, gerisini görmemiştim. Ama üç sayfa sürdüğünü hatırlıyorum. İnci gibi harflerin birbirinin sırtına yaslana yaslana, ak kâğıtta incecik dağılarak yürüdüğü üç sayfa.

Abimden birkaç satırlık bir yılbaşı kartı gelmişti cevap olarak.

"Babacığım, şimdilik dönme planım yok. Burada bazı iş imkânları doğacak gibi görünüyor, değerlendiriyorum. Gelişmeleri bildireceğim. Rikkat'e de çok selamlar. Yeni yılınızı tebrik ederim."

Sonra yerleşip orada kaldı abim. Yokluğumuzu hissediyor gibi görünmedi. Bir tek Asım'ın yokluğunu hissetti belki. O da uzun süremedi zaten. Bizi görmek için pek de çabalamayan abim, Asım'ı görebilmek için ne lazımsa yaptı. Abimden sonra İstanbul Hukuk'ta okumaya başlamıştı Asım. Orada, kendi gibi parkalı arkadaşlarıyla vakit geçiriyor, artık bize gelip gitmiyordu. Okulda çıkan çatışmadan sonra polis tarafından aranmaya başlanınca, bir süre sağda solda saklanmış, sonra Evlat Acısına Son Yürüyüşü'nün ya-

pıldığı gün, sahte pasaportla Fransa'ya kaçmıştı. Haberimiz bile olmadı, nice sonra öğrendik. Üç sene oralarda yaşadıktan sonra, abimin yardımıyla Amerika'ya yerleşti. İlk karısını abim bulmuş ona, güya orada kalabilmesi için formalite evliliği. Ama sonra sahiden evli gibi olmuşlar. Uzun sürmemiş tabii. Abimin umurunda mı! O, arkadaşını yakınında tutmaktan ötesiyle meşgul olmaz. Derdi gücü her işini onunla yapmak. Lisede okurlarken, büyüyünce yayınevi kurup şiir basma hayalleri kurarlardı. Herhalde bilhassa kendi şiirlerini. Ama öyle olmadı. Önce bin bir zahmetle bir Türk lokantasına ortak oldular, sonra şansları yaver gitti, lokantanın tamamını aldılar, sonra da işleri büyütüp yenilerini açtılar. Döner kralı gibi bir şey oldular bizim şairler orada. Yıllar içinde değişti tabii ilişkileri. Artık eskisi gibi her gün dip dibe değiller anladığım kadarıyla ama hâlâ yakınlar.

Annesinin vefatından sonra İstanbul'da tüten bir ocağı kalmayan Asım'ın, bu ziyaretinde lüks bir otele ya da hazzetmediği akrabalarına gitmek yerine, bize gelmesine imkân verecek kadar yakın. Burayı hep severdi, kendi evi gibi severdi. Vaktiyle annemin de dediği gibi, onun da evi sayılır zaten bir yerde. Biz, çocukluğumuzun, gençliğimizin değdiği yerlere aitsek, oralar da bize ait sayılmaz mı neticede?

Babamın çalışma odasındayım. Burayı elimden geldiğince çabuk çabuk silip süpürüyorum. Çocukluktan kalma alışkanlık, babamın hususi sahası olduğundan, hele de o içerideyse, buraya öyle zırt pırt girilip çıkılmazdı. Tıpkı sallanan koltuk gibi, bu oda da onun karasularındaydı. Asım'ın girip de fenalaştığı gün aklıma gelince ister istemez gülümsüyorum. Allah'ın sopası! Gene de bilhassa kitaplığı köşe bucak temizliyorum. Masanın tozunu alırken, babamın bazı akşamlar bu masanın başına geçip, gözlüğünü burnunun üstüne düşürerek çalışması canlanıyor gözümde. O zamanlar, bana şuracıkta oturup dünyayı kurtarıyor gibi gelirdi ama herhalde çok çok hastalarıyla ilgili notlar alır, mektuplarını yazar, faturalarını düzenlerdi. Eh, bu da dünyayı kurtarmanın bir yolu sayılır.

Son gördüğümde de buradaydı. Artık Bostancı'da yaşamasam da, haftada bir iki kez uğruyordum mutlaka. Yanına bir yardımcı almayı reddediyordu fakat artık kendi işini göremeyecek kadar yaşlanmıştı. Yine de sık sık masasının başına geçip, eskisi gibi o çok mühim kâğıtlarıyla uğraşmaya çalışırdı. Son zamanlarında, öleceğini anlayanların pişmanlığı sinmişti bakışlarına. Bir de pencereden eve giren siyah bir kediden bahsetmeye başlamıştı. Aramış taramış, kediyi bir türlü bulamamıştım. Onu son görüşümde yine masasında oturmuş, çekmecenin içinde bir şeyler arıyordu. "Akşama sular kesilecekmiş, bidonlara biraz su doldurayım" demiştim. Kesintinin ne kadar süreceğini filan sormasını beklerken, babam çekmeceyi usulca kapayıp yüzüme bakmış, "İyi baba olamadım değil mi?" diye soruvermişti. Gözlük camlarının ardında titreyen gözbebekleri, parlaklığını tümden yitirip kurumuş iki minik zeytin tanesi gibiydi. Kendi aramızda böyle şeyler konuşmazdık biz. O kadar şaşırmıştım ki, "O nasıl laf" diye gevelemekten fazlasını yapamamış, içini layıkıyla rahatlatamamıştım. Aralık camdan süzülen sabah güneşi vuruyordu yüzüne. Bir de ışığın hareketlendirdiği gölgeler. Işığın ve gölgelerin arasından, "Her şeyi iyi yapamadım ama her şeyi iyi yapmayı istedim" diye mırıldanmıştı babam, günah çıkarır gibi. Onu o halde görmekten niyeyse utanmış, "Suları halledeyim ben" diyerek alelacele banyoya kaçmıştım. Öleceğini anladığını, benimle helalleşmeye çalıştığını anlamamıştım o zaman. Öldüğünde anladım.

Kendi odamı en sona bıraktım. Tek kişilik yatağımın altını süpürüyorum. Bu yatakta geceler boyu ne düşler kurduğumu, gündüzleri hangi düşlerden düşerek, kavrulan nehirler gibi kuruduğumu bir ben biliyorum. Kendini konuşarak değil, susarak anlatmayı öğrenmiş çocuklardık. Cüsseli laflardan ürker, kırılgan sessizliklere sığınırdık. Nihayet hem parçalandık hem de anlaşılmadık.

Camlarını bitirdim, odamın kapısını siliyorum. Bu kapının da sakladıkları var. Neticede bir evin her parçası, gölgesinden büyük

sırlar saklar.

O günü tüm berraklığıyla hatırlıyorum.

Salonda annemin misafirleri var. Öyle misafir değil, bu defa babamın kuzeni Melahat Hala'nın kızları Özşah'la Özşen ablalar çaya gelmiş. Çocukken, aklımın kuytularına ektiği şüpheden ötürü, annelerini sevmezdim; büyüdüm, şimdi de kızlarını sevmiyorum. Beş-on dakika yanlarında oturup, bir bahaneyle odama yollanmak niyetindeyim. Derken kapı çalıyor, açıyorum, yeni yeni giymeye başladığı yeşil parkasıyla Asım. Abim evde yok, gelmesine en az yarım saat var. Asım, abimi beklemek için içeri giriyor, salonda bizimle biraz oturup annemin havuçlu kekinden iki koca dilimi mideye indiriyor.

"Rukiye Teyze, bu kekleri sizin gibi yapan yok. Ellerinize sağlık."

Annem, misafirinden memnun, gülümsüyor.

Sonra salondaki sohbetten bunalıp, birlikte içeri, benim odama kaçıyoruz Asım'la. O, masanın önündeki sandalyeye yerleşiyor, ben de yatağın ucuna ilişiyorum. Sinemaya gelen yeni bir filmden bahsediyoruz. Her konuşmamızda olduğu gibi, yine karnım kasılıyor. Bir kabahati ele vermenin çekincesiyle diken üstündeyim ama onun yanında kabahatim gibi çekincemi de gizlemeye talimliyim. O ise her zamankinden farklı görünüyor. Tedirgin ve nedense bunu saklamayı beceremiyor. Derken kısa bir sessizlik oluyor aramızda. Sokaktan gelen gürültüler içeri doluşuyor. Yanık sesli bir bozacı çekçek arabasının metal kasasına çın çın vurarak geçiyor apartmanın önünden. Kavgaya tutuşan kediler, bebek ağlaması gibi uzun uzun miyavlıyor. Tek tük yağmur serpiştirmeye başlayınca, içeri girmek isteyen minik damlalar camı tıklatıyor. Odanın kapısını açık bırakmıştım girerken fakat kendi kendine gıcırdayarak üstümüze kapanıyor. Ne yapmalı bilemiyorum; kalkıp açsam tuhaf kaçar, kapalı kapı ardında oturmak da gözüme garip görünüyor. Asım, aniden cebinden bir kâğıt çıkarıp masanın üstüne bırakıyor. Anlamadan bakıyorum muntazaman dörde katlanmış kâğıt

parçasına. Ben uzanıp almayınca, iki parmağıyla üstüne bastırıp önüme doğru itiyor.

"Bu ne?" diyorum.

"Şiir."

Fikir teatisinde bulunmak için abimle birbirlerine gösterip durdukları kötü şiirlere alışkınım. Ama ilk defa bana göstermeye yelteniyor.

"Senin mi?" diye soruyorum kâğıda uzanırken.

"Hayır" diye cevaplıyor. Sesi artık fısıltı halinde çıkıyor.

"Ama görünce sana vermek istedim" diyor ürkekçe. "Senin için kopyaladım."

Birden çekiyorum parmaklarımı kâğıttan. Doğru anlayıp anlamadığımdan emin olmak istiyorum. Zira belli; ya daha evvel hiç sevinmediğim kadar sevineceğim ya da hayal kırıklıklarımın arasına bir yenisini ekleyeceğim. Yanlış anlayıp gülünç duruma düşmek de var. Malum, bir genç kızın gururu... Böyle başlıyor bana öğretilen bütün masallar.

"Nasıl?" diyorum, oysa sormak istediğim tam olarak bu değil. Tam olarak ne sormak istediğimi de bilmiyorum.

Kâğıda bakıp çenesini kaşıyor Asım. Dudaklarını büzüp bırakıyor. Sanki ağzının içindekileri dışarı salıp salmamakta kararsız. Kabahat işlemek üzere olduğunu bilen ama kendine mâni olmak istemeyen bir çocuğa benziyor; hevesli, ikircikli ve şimdiden pişman. Besbelli acı çekiyor. Boğazını temizleyip güçlükle yutkunuyor ve "Ben" diyor sonra, "kalbimdekileri sana anlatabilecek kadar iyi bir şair değilim. Ama şair, bu şiiri, sana bakarken içimi görmüş gibi yazmış."

Sözlerini bitirdikten sonra, bütün bunların ağzından çıktığına inanamaz gibi, yüzünü buruşturuyor. Dudaklarına saklanmış acı tebessüm, biraz rahatlamaya, biraz pişmanlığa benziyor. Onu bu kadar tedirgin edenin ne olduğunu, hangi tereddütlerle cenge tutuştuğunu anlıyorum. Belli, bu kâğıdı bana verip vermemeyi çok düşünmüş. Kolay olmamış karar vermesi. Ama verdi işte, ver-

di! Kalbim o kadar hızlı atıyor ki, sesi dışarıdan duyuluyor mu diye şüpheye düşüp utanıyorum. Yüzüm ateşe tutulmuş gibi alev alev yanıyor. Artık tek yapmam gereken uzanıp kâğıdı almak ve açmak. Kaderim içinde duruyor. Nicedir hayal ettiğim, hayır, imkânsızlığına kanaat getirdiğim için gönül rahatlığıyla hayal bile edemediğim sihirli bir anın içindeyim. Bir yanım oracıkta ölüp sonsuza kadar içinde kalmak istiyor, bir yanım içinden geçip belki bundan bile güzel, başka bir ana varmak için yanıp tutuşuyor. Tam yeniden kâğıda uzanmak için derin bir nefes alıyorum ki, koridordan topuklu terliklerin tıkırtısı geliyor. Bir de Özşen Abla'nın hayatım boyunca unutmayacağım tiz sesi.

"Yalnız dikkat et bu çocuğa Rukiye Abla" diyor. "Rikkat genç kız oldu artık, bu ikisini böyle çok da yalnız bırakma."

Duyuyorum, zira galiz sesini hiç sakınmadan konuşuyor. Yüzüne bakmama lüzum yok, Asım'ın da duyduğunu biliyorum. Adımlar bize doğru yaklaşırken, annem, Özşen Abla'ya kıyasla çok daha kısık bir perdeden cevap veriyor:

"Yok canım, Asım evin oğlu sayılır. Fethi neyse, Asım da o bizim için. Rikkat'i de abisi gibi kolluyor sağ olsun. Mert çocuktur, öyle şeyi aklından bile geçirmez."

Sonra kapı itiliyor; önde annem, arkada parmaklarının ucunda yükselip içeriyi görmeye çalışan Özşah ve Özşen ablalar beliriyor.

"Rikkat, ablanlar gidiyor kızım" diyor annem. Oturduğum yerden doğrulup sarsak adımlarla yanlarına varıyorum. Misafirleri öpüp annemle birlikte kapıya kadar geçiriyorum. Onları yolculadıktan sonra annem, az evvelki çiğliğe ağzının içinden cıkcıklayarak, boş tabakları toplamak için salona geçiyor, ben de kalbimde korlu bir ateşle odaya dönüyorum. Asım ayaklanmış, anneme duyurmaya çalışır gibi yüksek perdeden bir sesle, "Bu Fethi'nin geleceği yok. Benim de işim var, sonra uğrarım" diyor. Göz ucuyla korka korka yüzüne bakıyorum. Yüzü az önce birini öldürmüş gibi, darmadağın. Odadan çıkıyor, bir hayalet gibi koridorun sonun-

daki kapıya yürüyor. Yüzüme bile bakmadan çıkıp gidiyor. Merdivenlerden koşar gibi, yuvarlanır gibi inen ayak seslerini duyuyorum. Kalbim elimde, odama gidiyor, masamın üstüne bakıyorum. Kâğıt yok! Gözlerimde yaşlar birikiyor, eğilip masanın altına, yatağın altına, bir kâğıt parçasının uçup konmuş olabileceği her yere bakıyorum. Yok, yok, yok. Asım'ın yüzündeki cinayeti o zaman çözüyorum. Okuyamadığım, ömrüm boyunca merak edeceğim o şiirde yazan her neyse, Asım tutup onu öldürmüş. O kâğıdı bir daha görmeyeceğimi, o şiiri asla bilmeyeceğimi, hemen oracıkta anlıyorum. Kapımı bir tabut gibi sessizce üstüme kapıyorum ve sonra tabutuma yaslanıp olduğum yere çöküyorum. Silahlara takılan susturucular gibi, ellerimle ağzımı kapayıp, içimi çeke çeke ağlıyorum. Oysa şimdi dünyanın en mutlu kızı ben olabilirdim. Ama değilim ve olmayacağım. O kâğıttaki şiiri asla bilemeyeceğim. Hayatımın kalanında, gördüğüm bütün şiirlere acaba bu muydu diye bakacağım; hatta bazen, evet, kesin buydu diye kendimi inandıracağım ama asla emin olamayacağım. Dünyanın en mutlu kızı olamayacağım. Mutlu bir kız bile olamayacağım. Gözyaşlarım kapının dibine dökülüyor. Bunu bir ben biliyorum, bir de kapı biliyor.

Sonrasında bu eve defalarca geldiyse de, bir daha hiç bu kapıdan içeri girmedi Asım. Tam tahmin ettiğim gibi, bir daha ne şiirden bahsetti ne yanıma yaklaşmayı denedi. Eskisi gibi didişmedi bile artık benimle. Muhtemelen kendine Fethi'nin kardeşi olduğumu hatırlattı ve belli ki öyle kalmamda karar kıldı. Sonra da çok uzaklara gitti zaten. Herkes benden uzaklara gitti. Asımlar, anneler, şilepler bile. Bir de kalkmış, bana kimi beklediğimi soruyorlar şimdi. Gidenler geride kalmanın neye benzediğini hiç bilmiyor.

Eğilmiş, odamın bir tek benim üstüme kapanmış kapısını siliyorum. Hatıraların lekesi derin be anne, suyla, sabunla, hatta gözyaşıyla bile temizlenmiyor.

Kaçış Planı

"Duvarlar merhametsizdi..."

Doris Lessing, *Hayatta Kalma Güncesi*

Burada işler tam anlamıyla sarpa sardı. Görünüşe bakılırsa, çoktan rayından çıkan hayatım, pek yakında ya son bulacak ya da bir daha belini doğrultamayacak şekilde bükülüp taklalar atacak. Şimdi bana düşen, kötünün iyisini seçmeye çalışmak. Başım ağrıyor, hem de çok ağrıyor.

Çarşamba atölyeden sonra hasta gibiydim. Adalı'nın anlattıkları, zihnimi büsbütün bulandırmıştı. Canan'ın yokluğu, taze yara gibi sızlıyor, eskiler de onun etrafında zonklayıp duruyordu. Bedenim bir hastadan çok hastaneye dönmüştü. Bütün servislerim doluydu, her yerimden başka cerahat akıyordu. M-3 ne ya diyordum içimden, M-3 de ne? Aklıma K-9 filan gibi özel eğitimli köpekler geliyordu. Savunma ve sağlıkmış. Bir de eğitimi katarlarsa, dışarıda da, içeride de alamadığım üç temel hizmeti bir kerede vermiş olurlar diye homurdanıyordum. Sonra belki huysuzluk eden misafirleri parçalayayım diye abilerin yanına verirler beni. M-3'ten M-9'a yatay geçiş yaparım. Ağlanacak halime gülmek, gülünecek halime ağlamak istiyordum.

O gün akşam postasını alır almaz yatağa yollanıp yorganın altına saklandım. Eskiden babaannemin evinde üstüme örtülen ağır,

yün yorganlar gibi değildi, haliyle aynı huzuru da vermedi. Bir yerlerde okumuştum, o yorganlar biri size sarılıyor hissi verdiği için mutlu ediyormuş, ne tuhaf. Dünün de büyük kısmını yatakta geçirdim. Yorganım hafif, kalbim ağır. İlaçların da etkisiyle arada üstünde filler geziyormuş gibi ağırlaşan gözkapaklarıma karşı koyamayıp dalsam da, uyumaktan hâlâ korkuyorum. Uyandığımda hatırlayacak daha çok şey var artık. Onlar olmasa, günlerce, aylarca uyur, zamanı uykuda bozdururdum. Oysa günler su damlaları gibi aksa ne olacak, nereye varacağım, onu bile bilmiyorum. İnsanın tutunacak dalı kalmaması kötü ama bir gün bir yere tutunabileceğine dair umuda benzer hayaller kuramaması daha da kötü. Umut zıkkımsa, umutsuzluk zıkkımın kökü.

Bu sabah, yatakta geçirdiğim saatlerin uzaması ev sahiplerinin dikkatini çeker de haplarımın renk yelpazesi hepten çeşitlenirse korkusuyla, sarılmayı beceremeyen yorganımla vedalaştım. Kahvaltıdan sonra iç avluyu açtılar. Bu defa da gidip aksak banka sığındım. Sanki hayatımda aksayan her şeyin kredisini buradan alacağım. Oyuncu bir helikopterböceği uzun uzun dolandı tepemde. Ürkmeli miyim, sevmeli mi bilemedim. İkisini birbirine çok benzettim. Tekmelenmeye aldırmayan kimi sokak köpeklerinin, sevilmekten nasıl kaçtıklarını düşündüm. Alışmamak için kaçıyor köpecikler. Sevilmeyi sevmediklerinden değil yani, sonsuza dek sevilmeyeceklerini bildiklerinden. Tokluğa alışanın açlıkta daha çabuk hastalanması gibi bir şey sonuçta, sevilmeye alışanın sevgisiz kalınca daha feci hırpalanması. Sokak hayvanları evcil insanlardan akıllı. Helikopterböceğine bakıp onun sokak hayvanı sayılıp sayılamayacağını düşündüm. Derken Selma, ağzında yakılmayı bekleyen sigarasıyla gelip önümde durdu.

"İyi günler, nasıl yardımcı olabilirsiniz acaba?"

"Olamam" diye terslendim. Hiç istifini bozmadan, "Balkonları da salonlara kattılar. Evler büyümedi, onlar küçüldü. İngilizce için dokuza basın, konuşmak istemiyorsanız kapatın. Topunuzun ağzına kaymaklı ekmek kadayıfı" deyip gitti.

İç çekerek etrafıma bakındım, misafirler her zamanki gibi boş boş dolanıyordu. Ne yapsınlar! Önümüzde yükselen duvarların arasında sıkışıp kaldık hepimiz. Dışarıdakiler ne yapıyor, yani balkonları salonlara katmak dışında ne halt ediyor bilmiyorum ama içeridekilere böyle boş boş dolanmak düşüyor işte. Hatta burada yeterince uzun vakit geçirenler, dolanmaya bile yüz vermiyor; tıpkı duvarlar gibi öylece dikilip günü gelince yıkılmayı bekliyor. Dünyamı çevreleyen taş yığınına baktım, insan neye uzun bakarsa bir süre sonra ona benziyor. Duvarlar engelli koşudaki en büyük engelim. Onların arasında önce koşmayı unutur insan, sonra bir zamanlar koşabildiğini. Biraz daha kalsam belki koşabilenlere diş biler hale geleceğim. Hatta koşmanın hastalık olduğuna bile inanabilirim. Duvarlar insanı her şeye ikna edebilir. Yokluğa, varlığa, doğruya, yanlışa... Bu duvarlar, kıstırdıkları herkesi kendine benzetir; zamanla birbirinin kopyası bitişik nizam evler gibi insanlar inşa edebilir.

Aklıma geçenlerde gördüğüm begonvil geldi birden. Gözlerim onu aradı duvarda, bulamadım. Gideceği en başından belliydi, zaten başka yerlerin bitkisi o, hiç gelmemesi gerekirdi. Minik çılgınlıkları canlarıyla ödeyen cesur cesetlerle dolu şu toprak. Olcay Hoca'nın nereye gittiğini bilmiyorum. Aslında begonvilin de. Belki artık ikisi de Canan gibi ölüdür. Sahiden görmüş müydüm o begonvili? Yoksa sarmaşıklarının bulanık yeşilinden başka renk barındırmayan şu çirkin duvarın üstünde minik pembe bir leke mi hayal etmiştim? Hoptirinaynam bir Canan, ortalıktan kaybolan bir Olcay Hoca, daha tohumunu çatlatamadan solan hayatım. Emin olamadım.

Kafamdaki cesetleri orada bulacakmış gibi toprağa çevirdim bakışlarımı. Ayağımın dibinde öbeklenmiş karınca klanını izlemeye başladım. Minik bir ekmek kırıntısını omuzlamış, bir yerlere taşıyorlardı. Belki duvarın arkasında bir yerlere. Bizim duvarımız onları bağlamıyor herhalde. Sonuçta herkesin duvarı kendine. Yine de zorlanıyorlardı. Yükleri ağır geliyor olmalı. Çöpten bacakları tit-

riyordur belki. Acaba karıncalar terler mi?

Canan olsa, "İyice kafayı yedin, saçmalamayı kes" derdi. Yokluğu nasıl da belli.

"Adalı saçmalıyor" dedim Canan yanımdaymış gibi. "Sence onu sallamamakla ben de saçmalıyor olabilir miyim? Duvarlar insana doğru dürüst düşünmeyi unutturuyor. Adalı mı, ben mi, hangimiz daha deliyiz?"

"Valla burada kimin akıllı, kimin deli olduğunu bilemeden ölüyor insan" diye cevap verdi. Hazır konu açılmışken, öldüğü için kalayı basacaktım ama daha iki çift laf edemeden hop biri gelip oturdu yanıma. Yüzüne bakmadan kokusundan tanıdım. Lavanta esintili Rikkat Abla.

"Kiminle konuşuyorsun?"

"Yeni ilaç hesabı yapıyorsan, yanımda kimse olmadığının farkındayım" diye homurdandım. "Olduğunu hayal etmeye çalışıyorum sadece."

Hayalet görmüş gibi baktığını fark edince de ekledim:

"Boş ver, muhtemelen böyle oyunlara ihtiyaç duyacak kadar yalnız kalmadın hiç, anlamazsın."

Bir şey söyleyecek gibi ağzını açtı ama yüzünden anladığım kadarıyla vazgeçip dilinin ucuna gelen lafları gerisingeri içeri itti. Artık her ne diyecektiyse onu boş verip, "Peki kiminle konuştuğunu hayal ediyorsun?" diye sormayı yeğledi.

Neden bilmem, ben de söyleyip söylememekte kararsız kaldım bir süre. Hayaller gerçeklerden daha mahrem galiba. En çok onlar ortaya çıkınca insan çıplak kalıyor. Yine de itiraf ettim:

"Yabancı değil, Canan'la. Konuştuğum hayali kişinin bir de ölü olması, ilaç borsasına tavan yaptırır mı?"

Rikkat Abla aslında ağlamak istiyormuş gibi bir edayla kıs kıs güldü.

"Onu Mennan Bey'e sormak lazım. Ama belki de şifa niyetine konuşuyorsundur zaten."

"Yine de Mennan Bey'e söylemezsen sevinirim."

Elini omzuma koyup, "Sana bir sır vereyim mi" dedi. Ağır yorganlara benzedi eli, kemiklerimi kıracak kadar bastırsın istedim. "Biliyor musun" diye devam etti, "ben de ölülerle konuşuyorum. Mennan Bey'e söylemezsen memnun olurum."

Makara mı yapıyor, aramızı düzeltmek için kendince şirinlik taslamaya mı çalışıyor anlamadım.

"Kimle konuşuyorsun?" diye sordum çok da umursamayarak.

"Rahmetli annemle" diye cevap verdi. Şakasını hiç de komik bulmadığımı saklamadan, "Şanslıymışsın. Benimki diri. Ama gelmiyor" dedim.

Adalı şu sicil meselesinden bahsettiğinden beridir, annemin aman kızımın geleceği kararmasın diyerek, kendince bütün iyi niyetiyle beni buraya yolladığını, bir yandan çıkacağım günü beklerken, bir yandan da düzenli olarak kantin paramı yatırdığını hayal edebiliyordum. Eğer gerçekten böyle olduysa, anneme ve iyi niyetine gıcık kapmaktan kendimi alamıyordum.

Söylediğimin hiç üstünde durmayarak, "Barıştık mı?" diye sırnaşmaya devam etti Rikkat Abla.

"Niye? Beni dinledin diye mi?"

"Dinlemediğim için darılmamış mıydın?"

"Peki öğrendiklerinle ne yaptın? İçine mi attın? O yumak çenelinin kılına bile zarar gelmeyecek değil mi? Kıymetli Âdeminiss. Aman kutsal ittifakınız sakın bozulmasın."

"Öyle değil" deyip yutkundu. "Sandığın gibi değil."

Omuz silkip yerdeki karıncalara döndüm yeniden. Terleyip terlemediklerini, hatta nereye gittiklerini bile bilmiyorum ama onlara her zaman güvenebilirim. Omuzlarındaki ekmek kırıntısı, şimdi bir tabuta benziyordu. Sıkı sıkı sarılmış gibi ağır. Yaşamak için ne lazımsa, herkesi en çok o öldürüyordu.

"Bu duvarlar karıncaları bağlamıyor bence" dedim, Rikkat Abla'ya yerdeki cenaze alayını gösterip. "Kimin için dikildiyse onun yolunu kesiyor her duvar."

Kısa bir duraksamadan sonra, "Limon, kahve, hiçbiri kâr etmi-

yor" diye garip bir cevap verdi. "Onlara da bir çizgi çekmek lazımmış, böyle bir duvar. Uzağında tutmak istediğinle arana bir çeşit hudut. O zaman karıncalar bile durmaları icap eden yeri anlarmış."

Yüzüne baktım, aynı şeyden bahsettiğimizden emin değildim artık. O da Adalı gibi dalga boyunu değiştirmişti. Belki de baştan beri hiç anlamamıştık birbirimizi. Yine de lavantanın hatırına, içimden geçeni salıverdim gitti:

"Peki bu duvarı benim önüme kim çekti? Neyin cezasını ödüyorum ben burada Rikkat Abla? Düşmekten korkmamamı söyleyenlerle koşmamı yasak edenler aynı kişiler. Söylesene başıma daha neler gelecek burada?"

Sonra da cevabını beklemeden fırladım aksak banktan. İçinde dört yapraklı bulamayacağım minik bir yonca öbeğinin üstünden atlayıp uzaklaştım. Yok efendim ölülerle konuşuyormuş, yok efendim karıncalardan anlıyormuş, yok efendim o da düşmekten korkuyormuş. Onu yeniden seveyim diye kobalt mavisi üniforma altına naylon terlik giyip gelmediğine şükür. Ama evet, görüyorum, onunla acıklı bir şekilde benzeşiyoruz. İkimiz de her şeye rağmen hep sevilmek istiyoruz. İkimizi de seven yok. Gerçi o lavanta kokuyor. Bana tombiğimi hatırlatıyor. Her şeye rağmen hep biraz sevilecek.

Sonraki saatler cuma atölyesini bekleyerek geçti. Canan gittiğinden beri atölyeye alınmayacağıma dair bir korku var hep içimde. Öğle yemeğinden sonra sıraya girerken yine terliklerime baktım. Sanki başımı kaldırırsam Canan'ın ardından çıkardığım patırtıyı hatırlayıp beni cezalandıracak, kendileri gezmeye giderken, yaramaz çocuk gibi Ev'de bırakacaklar. Ben sırada kalabilmek için kıvranırken, Gülçin son anda, ya biz yokken Sıddık Bey gelirse diye koğuşta beklemeye karar verip kendi isteğiyle sıradan çıktı. Sıddık Bey'in bugün gelmeyeceğini söyleyen ablalara kulak asmadı. Ekipteki öbür misafirler de saatler çakışacak olsa zaten bizi de götürmeyeceklerini anlatmaya çalıştılar. Yine de caymadı. Hiç ses etmedim. Ne hali varsa görsün. Nasılsa yakında gidiyor. Bunca derdimin arasında bir de o şımarığın kaprisini mi çekeceğim?

***

Atölye her zamanki gibi Kader'in yersiz neşesi ve yerli yerinde direktifleriyle başladı. Yüzümüzden hayır göremeyince, bardağa sardı kadın. Yeni objeye geçemiyor bir türlü. Varsa yoksa bardak. Böyle giderse atölye bitene kadar bize on iki kişilik set yaptıracak. Canan olsa, buradan çeyizimizle çıkacağız derdi. Ama yok, diyemedi. Aslında seri halde bardak üretmek, devamlı neşeli görünmek, pozitif enerjiden gebermek gibi zararsız takıntıları ortaya çıktıkça, Kader aramıza daha bir yakışıyor. Kim bilir, bizi iyileştirmek için geldiği Ev'de belki yavaş yavaş o da üşütüyor. Gerçi delirmek için desteğimize ihtiyaç duyduğunu sanmıyorum. Bize gelene kadar bu konudaki gerekli yardımları çoktan almıştır. Ailesi, eşi, dostu ne güne duruyor? İçeride ya da dışarıda, hepimiz ince ipler üstünde yürümeye çalışan cambazlarız sonuçta. Denge denen kaprisli manyağın bozulması hiç de zor değil, ufacık savruluşlara bakıyor. Bir rüzgâr eser, biri adını seslenir ya da minik bir kuşun sevgisini göstermek için omzuna konacağı tutuverir, hoop sallanmaya başlarsın. Dengeyi kaybetmek bu kadar basittir. Şu yaşına kadar bildiğimiz dünyada yaşamışsa ve buna rağmen arada bir dengesini yitirmiyorsa, bence asıl o zaman Kader'den şüphe etmek gerekir. Tabii onun durumu misafirlerden biraz farklı. Hayat etiketlerine iltimas geçmiş; küçük dengesizliklerini, yaşama tutkusuyla, sanat aşkıyla filan açıklayabilecek kadar şanslı. Etrafımdaki insanlara baktıkça daha iyi anlıyorum, mesele birinin delirmesi değil, mesele o deliliğe uygun bir kılıf bulması ya da bulamaması. Kılıfı hazırlayanlar tebrik ediliyor, hazırlayamayanlaraysa geçmiş olsun deniyor. Dolayısıyla Kader dilediğince üşütüp, gönlünce delirebilir. İlk günden beri onu birine benzetiyorum. Kim olduğunu sonunda buldum. Lisede Leyla diye bir kız vardı. Başına gelen irili ufaklı her felaketi komikmiş, eğlenceliymiş, hayatta hiçbir şey keyfini kaçıramazmış gibi iyimser bir neşeyle yaşardı. Polyanna bile onun yanında majör depresyonda kalırdı. Kimyadan çaksa, bunu sözelde-

ki müthiş yeteneğine bağlayıp hava atar; sevgilisi terk etse, nihayet ondan kurtulabildiği için şanslı olduğunu söyleyip yalnızlığa methiyeler düzer; köpek ısırdığı için kuduz aşısı yaptırsa, hastanedeki doktorun yakışıklılığını uzun uzun anlatıp bizi kuduz olmadığımıza pişman ederdi. İçine düştüğü güçlükler karşısında duyduğu manyakça sevinci öyle büyük coşkuyla dile getirirdi ki, her defasında özeneceğim gelirdi. Ben de zaman zaman dertleriyle dalga geçerek baş etmeye çalışan biri olarak, önceleri onun kadar mutlu biri olabilmek, her başıma geleni iyi tarafından görebilmek, tatsız hayatımı panayıra çevirebilmek isterdim. Fakat sonra bir şey fark ettim. Annesi öldükten sonra, cenazeye gelen kalabalığı, ballandıra ballandıra, neredeyse övünerek anlattığında. Mutlu filan değildi; sadece mutsuz görünmeyi, küçük düşürücü, insanı zayıf gösteren bir âcizlik sanıyordu. Belki de geceleri sabaha kadar ağlıyordu. Ama sonra gündüzleri, devamlı gülmek, kahkahalar atmak, çevresindeki herkesi hayatının şahaneliğine inandırmak zorunda olduğu bir tür sahne performansına girişiyordu. Ondaki mutlu görünme çabası, muhtemelen mutsuzluğun kendisinden çok daha yorucuydu. Yine de bıkmadan usanmadan oynuyordu oyununu. Çünkü mutsuzluğundan utanıyordu. Benim başlangıçta mutluluk sandığım şey de buydu. Acıklı bir utanç duygusu. Galiba Kader'in gösterişli neşesi, bana bir parça Leyla'yı hatırlatıyordu.

Başlangıçta atölyede her şey kendi olağandışılığı içinde gayet olağandı. Ta ki artık iyiden iyiye yasadışı çete lideriymiş gibi davranan, ha bire duyan var mı diye sağını solunu kolaçan ederek fısır fısır konuşan Adalı, gözlerini gözlerime dikip son zamanlarda duyduğum en saçma soruyu sorana kadar.

"Neden hâlâ buradasın?"

Derin bir nefes aldım.

"Mecburiyetten olabilir mi mesela? Üniformayla ve naylon terliklerle yüz metrelik bir koridorda volta atmayı bizzat tercih edecek kadar gerzek olamayacağıma göre?"

Gözlerini kırpıştırışından kırdığım potu anladım.

"Seninki de tercih sayılmaz" diye beceriksizce toparlamaya çalıştım.

"Yine de canım tehlikede olsa burada durmazdım" dedi.

"Ama öyle bir tehlike yok. Canımın karşı karşıya olduğu tek tehlike sıkıntı. Paranoyakla paranoyak olmayalım."

"Bence buradan çıkman en doğrusu."

Sinirlerim bozuldu, gülmeye başladım. Kader'in ikinci defa fırınladığı bardak elimdeydi. Sır acayip bir şeymiş. Kırmızıya boyamıştım ama pişince içinde yer yer mor çiçekler patlamıştı. Kesin bardak da patlar diyordum ama her nasılsa o sağlam kalmıştı.

"Harika fikir" diye fısıldadım Adalı'ya. "Geçen gün ablalara talimat verdim ama hâlâ getirmediler eşyalarımı. Şoförden de ses seda yok."

Anlasana der gibi boynunu öne doğru uzatıp kestane gözlerini kocaman açtı. Gözbebeklerinin etrafındaki sarı harelerin titreyerek genişleyişini izledim.

"Onları beklemen gerekmiyor. Kendin de gidebilirsin."

Neyi kastettiğini ancak o zaman kavrayabildim.

"Nasıl yani, Ev'den mi kaçayım?"

Gözlerini kırpıştırıp başını hızlı hızlı aşağı yukarı salladı.

"Hiç düşünmemiş değilsin herhalde. Buradaki herkes en az bir kere düşünür."

"Ve aklı hâlâ başında olanlar düşünmekle yetinir."

"Aklı başında olan herkes önce kendi can güvenliğini düşünür."

"Sen de kendininkini düşünmekle başla o zaman."

"Benim can güvenliğim tehlikede değil."

"Benimkinin tehlikede olduğundan da emin değiliz."

"Emin olmak için beklersen alabileceğin iki sonuç var. Birinde yanıldığımı anlıyorsun, birinde ölüyorsun. Değer mi sence?"

Sessiz kaldığımı görünce iyice yüklendi:

"Burası Alcatraz değil, sürekli birileri kaçıyor zaten. Sandığın kadar zor olmuyor."

"Ne sandığımı nereden biliyorsun?"

"Yüzünden okunuyor."

"Ne okunuyor?"

"Duymak istediğinden emin misin?"

Pek de emin olamayarak başımı salladım. Adalı da gözlerini bir an bile yüzümden ayırmadan, neredeyse metalik bir sesle arka arkaya sıralamaya başladı:

"Çok korkuyorsun. Kendini dünyanın en yalnız insanı gibi hissediyorsun. Ama en baskın duygun güvensizlik. Kime güveneceğini bilmiyorsun. Bu yüzden kimseye güvenmemeyi seçtin. Bana da güvenmiyorsun. Kaçığın teki olduğumu düşünüyorsun. Benim ipimle kuyuya inmeyi aptallık sayıyorsun. Kanıtlayamadığım için, anlattığım hikâyenin de uydurma olduğuna inanmayı tercih ediyorsun. Ama gerçeklik ihtimali tüylerini diken diken etmeye yetiyor. Muhtemelen şu anda beni dinlerken bile tavuk derisine döndü kolların. Daha da korkmak istemediğin için düşünmemeye çalışıyorsun. Hemen her konuda zamana yaslanmış durumdasın. Bekleyip görmekten yanasın. Bekleyip ölürsen pişman öleceksin. Bekleyip benim yanıldığımı görürsen de, ölümden beter bir bekleyiş içinde kafayı yiyeceksin. Bana anlatılanlar yüzde doksan beş uydurmasyon da olsa, kalan yüzde beşin hatırına buradan çıkıp gitmeni rica ediyorum senden. Ne olup bittiğini anladıktan sonra çok istersen geri gelirsin. Kapıyı yüzüne kapamazlar merak etme. Pişman dönenleri herkes sever. Genellikle daha da pişman etmek için. Ben her şeyi düşündüm. Çok kolay olacak. Her şey çok güzel olacak. Sana yardım edeceğim. Ama önce bana güvenmen gerek. Yapabilir misin?"

Donup kalmıştım. Bir Adalı'ya, bir kendime baktım. Bir akıl hastanesinin hastalar oyalansın diye lütfettiği çamur atölyesinde, kobalt mavisi üniformalarımız ve naylon terliklerimizle karşı karşıya duruyorduk. Sadece birkaç hafta önce ve maalesef beni takip ettiği için tanışmıştık. O na güvenmek için mantıklı tek sebep göremedim. Akıl hastanesinde yapılacak en doğru şeyi yapıp aklı-

mı değil, kalbimi dinlemeyi seçerek, derin bir nefes aldım ve cevap verdim:

"Evet."

Böylece Adalı, başkalarına duyurmamak için sesini mümkün olduğunca alçaltarak, tereyağından kıl çeker gibi halledeceğimizi iddia ettiği ama bana atomu parçalamak kadar zor görünen kaçış planını anlatmaya başladı.

O konuşurken, izlediğim kaçış filmleri geliyordu aklıma. Kahramanların çoğu hapishaneden ya da onu aratmayacak belalı yerlerden kaçıyordu. Kimi evden, kimi tımarhaneden, kimi kocasından, kimi babasından. Bazılarının sonunda kaçılıyor, bazılarının sonunda yakalanılıyor, bazılarının sonundaysa ölünüyordu. Hapishane haritasını vücuduna dövme yaptıran bir oğlanla ilgili bir dizi izlemiştim yıllar önce. Çocuk çok yakışıklıydı. İşin o kısmına öyle odaklanmışım ki sonunda ne olduğunu hatırlayamadım.

Kafamdan geçenleri bilmese de, aklımın sağa sola uçuştuğunu sezen Adalı, "Dinliyor musun, dikkatini bana ver" diye söyleniyordu. Öyle yapmaya çalışıyor, yüzüne odaklanıyordum. Gözlerinde kestaneler patlıyordu. Burnunun üstündeki çiller oynaşıyordu. Dudakları balık solungaçları gibi pır pır açılıp kapanıyordu. Fısıltıyla anlattıklarına kulak vermeye çalıştığımda, anlattıkları beni korkutuyordu.

Dediğine göre o her şeyi düşünmüştü. "Her şey çok kolay olacak" diyordu, ateşböcekleri gibi yanan gözlerini kırpıştırarak. Buradan çıkacak ve doğruca Harem'e gidip Çanakkale otobüsüne binecektim. Eceabat'ta inip Kabatepe minibüslerini bulacak, sonra da feribotla Gökçeada'ya geçecektim. Oradan da başka bir minibüsle Zeytinliköy'e. Dudu Nine orada yaşıyordu, adını kendisine miras bırakan adamın annesi. Köy meydanının arkasından yukarı çıkan bayırın sonundaki kâgir evde oturuyordu. Evi hemen göremeyecektim, büyük bir bahçeye girecektim önce. Sağlı sollu zakkumlarla örülü bir patikadan geçecektim. Dış cephesi sarmaşıklarla kaplı aşıboyalı bir ev çıkacaktı sonra karşıma. Tek yapmam gereken, ka-

pısını çalıp yaşlı kadına selamını iletmek ve beni saklamasını söylemekti.

"Pardon da önemli bir noktayı atlamış olabilir misin acaba?" diyerek lafını kestim.

"Neyi?"

"Sence de önce buradan çıkmayı becermem gerekmez mi?"

"Aaaa onu unutmuşum" deyip çillerini kaşıdı.

Başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Burada durmuş ne yapıyorum ben diye düşündüm. Delinin tekinden akıl alıyor, dahası o akılla çıkamayacağım kuyulara inmeye niyetleniyorum. Ne yapıyorum ben? Ben ne yapıyorum?

Adalı gülümsedi. Dudakları tastamam gevşemediyse de epeyce eğlendiğini anladım.

"Yedin di mi?"

Yemiştim. Ama bu bana komik gelmedi. Aksine pamuk ipliğinin üstünde durduğumu hatırlatıp rahatsız etti.

"Aman ne komik! Bu sirk ciddiyetiyle mi Ev'den kaçıracaksın beni?" diye sesimi yükselttim. O sırada raftan aldığı fırçayla masaya dönerken yanımızdan geçen Allah'ın belası Ziya, aniden çömelip kalkarak, "Kaçıracaksın beni, kaçıracaksın beni" diye yineledi. Neyse ki cılız çıkmıştı sesi. Lafı aldığı yere bakılırsa, cümlenin tamamını anlamadığı da belliydi. Birkaç kafanın bize döndüğünü hissettiysem de, göreceklerimden çekindiğimden başımı kaldırıp kim olduklarına bakmadım. Adalı, "Böyle megafonla yayın yapmaya devam edersen, zaten şimdiden yakayı ele vereceğiz" diye uyardı. Sonra da iyice kulağıma eğilip, "İlk kural bana güvenmendi unutma" diye fısıldadı.

Beş-on dakika hiç konuşmadan bardağıyla ilgileniyor göründü. Kimsenin umurunda olmadığımıza kanaat getirince de yine fısıltıyla devam etti:

"Buradan çıktıktan sonra ortada kalmayacağını bilmeni istediğimden, için rahat olsun diye önce Dudu Nine'den bahsettim. Yoksa planın ilk kısmı tabii ki hazır. Sabretseydin anlatacaktım."

"Valla kusura bakma, içim rahat mahat etmedi. Dudu Nine'yi tanımam etmem. Annem dururken ne diye tanımadığım birinin bilmediğim yerdeki evine gideyim?"

"Valla sen de kusura bakma ama ortadan kaybolduğunda seni arayacakları ilk yerin annenin evi olacağını düşünemiyorsan, planlarımı sorgulamayı bıraksan iyi edersin. Sıradan bir hasta olsan uğraşmazlardı ama M-3'lerin peşine düşmeleri gayet mümkün. Yine de uzun süre kovalayacaklarını sanmıyorum."

Bu kadar emin konuşuyorsa vardır bir bildiği diye düşündüysem de iyice sorgulamadan teslim olmayı kendime yediremedim.

"Peki bu Dudu Nine niye bana yardım etsin?"

"Beni çok sever. Burada kalmama karşı olan tek kişi o oldu hep. Her zaman gel yanımda dur, bu bahçe, bu ada sana şifa verir der durur. Oğlu genç öldüğü için gençlere hiç kıyamaz. Ve dünyanın en iyi sırdaşı, en tatlı suç ortağıdır. Çocukluğumdan beri tanıyorum. Gittiğinde seni nasıl karşılayacağını adım gibi biliyorum. Ayıptır söylemesi, o evde adımın açmayacağı kapı yoktur. Benim yolladığımı söylemen yeter. Bir süre onun yanında saklanırsın. Ne kadar gerekiyorsa o kadar. Sonra duruma göre annenle irtibat kurarsın."

"Hem öyle otobüslere filan binecek parayı nereden bulacağım? Üniformamı mı satayım?"

"Ayarlayacağım ben."

"Nasıl?"

"Orasını bana bırak. İlk kuralı hatırla."

"İyi de buradan nasıl çıkacağımı hâlâ anlatmadın çokbilmiş."

"Anlatacağım."

Her şeyi düşünmüştü. Bana yardım edecekti. Güçlerimizi birleştirirsek, bu iş sandığımdan da kolay olacaktı. Bir yandan on ikilik bardak setine parça yetiştirirken, bir yandan da mırıl mırıl bunları tekrar edip duruyordu Adalı. Tam yine bildiğim filmleri düşünüp bütün bunların benden çok uzakta cereyan ettiği, benimle hiç ilgisi olmadığı hissini yakalamaya çalışacaktım ki, kestane gözleri-

ni patlata patlata yüzüme bakıp, "Kaçış yarından sonraki gün" diye fısıltıyla anlatmaya başladı. Ben de ölüm fermanım okunuyormuş gibi korka korka açtım kulaklarımı.

Her şeyi ince ince planlamıştı gerçekten de. Defalarca gördüğü bir filmden bahseder gibi, büyük bir rahatlıkla anlatıyordu. Filmin başrolünde bizzat oynadığımı düşündükçe, nefesim göğsümün içinde sıkışıyordu.

Anlatacakları bittiğinde etkilenmiştim ama planda bir sürü delik olduğundan da emindim. İlk aklıma geleni sordum:

"Kamyonunun orada olacağını ne biliyorsun?"

"Hepaynı gün aynı saatte geliyor."

"İyi de sen bunu nereden biliyorsun?"

"Bu şekilde kaçmayı deneyen ilk kişi olmayacaksın, oradan biliyorum."

"Nasıl yani? Daha önce bu şekilde kaçan oldu mu?" diye yine hiddetlendim. Taburesinde oturup kitap okumaktan sıkılan Rikkat Abla'nın, masanın diğer ucundaki misafirlerin yaptığı bardakları merakla incelediğini fark edince sesimi alçaltıp dişlerimin arasından tıslayarak devam ettim: "O zaman başka önlemler almışlardır. En azından kamyonların yerini, saatini filan değiştirmişlerdir. Allah aşkına bu hiç aklına gelmedi mi?"

"Deneyen oldu dedim, kaçan oldu demedim."

"Ha, bir de kaçamadılar yani. Bak işte şimdi çok rahatladım. Başkalarının yüzüne gözüne bulaştırdığı şeyi benim becerebileceğimi nereden çıkardın? Hem daha önce denenmiş bir yolsa, ev sahipleri çoktan uyanmıştır."

Adalı ciddiyetle yüzüme bakıp, "Sakin ol" dedi. "Ev sahiplerinin böyle bir plandan haberi yok. Sadece planlayıp uygulayamayan kişi ve onun çoktan taburcu edildiği için artık burada olmayan bir arkadaşı biliyor. Şimdi bir de sen. O kadar."

Anlamaya çalışarak yüzüne baktım. Sormama gerek kalmadan itiraf etti:

"Geçen geldiğimde kendim için yapmıştım bu planı."

"Niye kaçmadın öyleyse?"

Çillerini titretip mahcup mahcup mırıldandı:

"Biraz stres yapmıştım. Arkadaşım kavga çıkardıktan sonra, yani Doğu Kapısı'na doğru tüymem gereken sırada, kendimi kaybedip, avlunun öbür tarafına yürüyen birinin peşine takıldım."

Hah, diye geçirdim içimden. Bir delinin ipiyle kuyuya inmek tam da bu olsa gerek! Aklımdan geçenleri okumuş gibi, "En iyi dönemimde sayılmazdım. Hem sen benim gibi değilsin, istediğin zaman istediğin yere gidebilirsin" dedi. O öyle söyleyince içim buruldu birden. Kendimi bencilin, şımarığın, nankörün önde gideni gibi hissettim.

"Baksana Adalı" dedim dilek havuzuna atılan bozuk paraya benzer bir sesle, "sen neden benimle gelmiyorsun?"

"Bir, yakında tedavim bitince nasılsa çıkarırlar. Benim senin gibi acelem yok. Zaten bu sefer kendi ayaklarımla geldim buraya. İki, senin rahat kaçabilmen için birinin ortalığı karıştırması lazım."

"Kendini feda mı ediyorsun yani?"

"Etmiyorum. Biri hatırla."

"Peki neden bana yardım ediyorsun?"

Adalı bir şey söyleyecek gibi ağzını açtı. Sonra vazgeçmiş gibi kapattı. Sonra yeniden açtı:

"Çünkü arkadaşız."

Sürprizler

"Onun emin olduğu şey kırılır,
Ve güvendiği bir örümcek ağıdır."

Eyub 8:14

Şose yolda hıçkırarak ilerleyen dolmuşun arka dörtlüsünde büzülmüş eve varmaya çalışırken olanlara hâlâ inanmıyorum.

Ne tuhaf bir gündü, rüya gibi. Fakat bir şeyin güzelliğinden dem vurmak için benzetilen rüyalardan değildi. Rüyanın, insanın elini kolunu bağlayan, karabasanla yıkanmış hali gibiydi. Hani gece başın yastıkta, ruhun başka âlemlerdeyken, olmadık işlerin içine düşersin. Koşmak istersin, bacakların çalışmaz; haykırmak istersin, sesin çıkmaz. Yarı saydam bir zarla sarmalanmışsın yahut suyun altındaymışsın gibi, etraftaki sesler boğuklaşır, yüzler bulanıklaşır. Ellerin, ayakların, sesin, nefesin, âlemle arandaki mesafeyi tayin eden iplere dolanır. Tastamam öyle bir gündü. Uzun uzun konuşmam icap eden anlarda ağzımı dahi açamadım. Bir yandan yutup içime attıklarımla şişerken, bir yandan da koca günü sırtıma vurulmuş semer gibi taşıdım.

Günün ilk sürprizi idareden geldi. Sabah Mennan Bey çağırıp, başhekimin dilekçemi işleme koymaya lüzum görmediğini, Âdem mevzuunu kapatmamızı istediğini söyledi. Elle tutulur bir delil olmadan, kimseyi böyle gelişigüzel itham edip yaftalayamazmışız.

"Zaten delil var mı, yok mu anlamak için kayıtlara bakmalı" diyecek oldum, lafı ağzıma tıktı.

"Hayrullah Baba, intihar etmiş bir misafirimizin arkasından bir de böyle dedikodular yayılmasının Ev'in itibarını zedeleyeceği kanaatinde. Şimdi kayıtlar açılacak, bakılacak, kuvvetle muhtemel bir şey çıkmayacak, ama milletin ağzı torba değil ki büzesin, dedikodular yine de alıp yürüyecek. Hayrullah Baba, kurum nazik bir dönemden geçiyor, bir de fesatların ağzına laf vermeyelim, şimdi kenetlenme zamanı diyor."

Hayrullah Bey'in ne ara Hayrullah Baba olduğunu düşünmeyi boş verip, "Peki ya sahiden öyle bir şey varsa?" diye sordum.

"O zaman da görevini ifa edip zamanında söylemediğin için ne yapmamız gerektiğini düşünmemiz gerekir. Şimdi kız ölmüş gitmiş."

Örtülü tehdidinin üstünden atlayarak, gene asıl meseleye dikkat çekmeye çabaladım.

"Ama Âdem hâlâ çalışıyor. Etrafında başka misafirler var. Mesuliyetindeki garibanlara karşı bu tür bir..."

"Evet, evet" diye lafımı kesti. "Kendisini yakından gözlemleyip bakacağız. Yalnız bu mesele aramızda kalsın, Âdem'le akraba oldukları için Sıddık Bey'in boş yere başının ağrımasını istemiyoruz. Hayrullah Baba gözlem için beni görevlendirdi. Bir yanlışını tespit edersek, zaten icabını yaparız."

"Acaba Hayrullah Bey'le bir de ben mi konuşsam?" diyecek oldum; Mennan Bey, "Ha, bir de o mesele var" deyip baklayı çabucak ağzından çıkardı. "Baba, Ev içinde yaşanan bu güvensizlikten müteessir oldu. Aile fertlerinin birbirinden şüphe etmesi güvenlik zafiyeti doğurur diyor. Açıkçası senin bu aralar biraz yorulduğunu düşünüyor. Ev'de işler ağır, eh yaşın da malum, emekliliğin geçeli çok oluyor. İyisi mi bu kuruntuları unutsun, senelik izninden şöyle iki hafta alıp güzel bir tatil yapsın diyor."

Şaşırdım kaldım. Kelimeler ağzımın içinde topak topak olup takıldı boğazıma, hiçbir şey söyleyemedim. Öfkeyle hayal kırıklığı

arasında gidip gelen bir his, önce fokurdadı, sonra fosurdadı içimde. Anlamaya çalıştım. Ödüllendirmiş gibi yapıyor, belki onu bile yapmıyorlardı. Üstü kapalı, hatta açık şekilde beni cezalandırıyorlardı. Neden diye düşündüm ilkin, neden? Sonra bu haksız tavrın sadece Âdem mevzuuyla değil, geçen gün 101'i soruşumla da ilgili olduğunu hissettim. Bu mevzuda soru soran herkesten rahatsızlardı. Bunu güvensizlik, hatta hainlik olarak görüyor, kendilerine güvenmeyenlerden hazzetmiyorlardı. Ya da esas verecekleri cevaplara itimat edemediklerinden, konuşmak mecburiyetinde kalmaktan kaçınıyor, konu ne zaman açılsa hızla kapatıyorlardı.

Mennan Bey'in uzattığı kâğıdı alıp hemen oracıkta pazartesiden itibaren iki hafta izin kullanmak istediğime dair bir dilekçe yazdım. Memnuniyetle gülümseyip gelecek iki haftamı çabucak tertip ediverdi.

"İzin çizelgesine baktım, yarın zaten haftalık izninmiş. Pazar da benden sana kafa izni. Sonrası zaten mis gibi tatilin başlıyor. Artık ister gez eğlen, ister kaplıcaya filan gidip dinlen. Hayrullah Baba toparlanmadan dönmesin diyor."

Mennan Bey'in odasından çıkarken, henüz silahına bile davranamadığı bir savaşta mağlup düşmüş zabit gibiydim. Çok basit bir şey istemiştim, sadece kamera kayıtlarına bakılacaktı. Âdem, Esin'in bana anlattığı gibi gece yarısı Canan'ı odadan çıkardıysa tespit edecek, çıkarmadıysa unutup gidecektik. Fakat kayıtları incelemek, en azından bana göstermek yerine, kaplıcalarda dinlenmemi münasip gördüler. Ablaların lafına itimat etmeyen bir Ev bu. Varsa yoksa beyler, babalar, abiler...

Koridorda Şerife'yle burun buruna geldim. Mühim bir şey söyleyecek gibi yaklaşıp, "Diyor ki, neyi ararsan onu bulursun. Ateşi ararsan yanarsın, buzu ararsan donarsın" diye fısıldayıverdi.

"Şimdi işim var Şerife" deyip başımdan savmaya çalıştım.

"Diyor ki, hep bir gailesi olur insanın, yetişmesi gereken bir telaşesi. İnsan ki durursa düşeceğinden değil, düşüneceğinden korkar ve hep koşar. Koşar da aklının içinden nereye kaçar? Gece de

gündüz de, Ehrimen de Hürmüz de senin içinde. Ateşi arayan yanar, buza inanan donar. Ne aradığını bilmeyen tek günlük kelebekler, bildiğine iman edemeyen araftaki cahiller, durmadan kaçar."

Apar topar yanından uzaklaştım ama söyledikleri içimi bir tuhaf etti. Bu kadın bazen sanki başıma geleni biliyor da konuşuyor. Fakat bir yerde hakkı var tabii, belki de ben her şeyi kendi halime göre yorumluyorum. O vakit ne ararsam onu bulmuş oluyorum. Üstünde durmamaya karar verdim, yoksa Allah muhafaza, ev sahibi ayrı, misafiri ayrı delirtecekti beni.

Biraz temiz hava alıp kendime geleyim diye çıktığım avluda Esin'i görünce, içim daha bir ezildi. Beceriksizliğimi anca öyle affettirebilirmişim gibi, azıcık sohbet etmeyi denedim ama sağ olsun Esin Hanım'ın koca koca lafları, böğrüme öküz yerleştirdi. Annemle sahiden konuştuğuma inanmadı galiba fakat gene de iç çeker gibi, talihli olduğumu söyledi bana. Haklı da elbet. Neticede benim ölü annem, hiç beklenmediği halde, bana kim bilir neyi göstermek için kendi kendine çıkıp geldi, lakin onun diri anneciği ortalarda gözükmüyor. Benim annem bu esrarlı yolculuğu yapabilmek için, her iki âlemin sırlı kaidelerini yıktı da geçti, onunkiyse lalettayin dünyevi bir kurumunkilere takılıverdi. Ama Esinciğe dirilerin ölülere nispeten güçsüz olduğunu anlatmak zor. Velhasıl annemin gelişine inanmaması daha iyi. İnanıp da mukayeseye kalksa, belki kendini büsbütün terk edilmiş sanacak. Eskiden annesinin neden gelmediğini çok sorardı. Bunu düşünmekten vazgeçmediği her halinden belli ama yavaş yavaş sormayı bıraktı. Tabii ben niye buradayım diye soruyor hâlâ. Başıma burada daha neler gelecek diyor. Ne yalan söyleyeyim, galiba artık benim de aklımda aynı soru dolanıyor.

Ömrümü bu mesleğe verdim, iyilikler, güzellikler niyaz ettim, niyetimden eminim. Heyhat, artık o niyetin yaradığı işe eskisi kadar kefil değilim. Yıllarca neye hizmet ettiğimi bilmenin ferahlığıyla çalıştıktan sonra, şimdi bütün bu kapalı kapılar ve esrarlı suskunluklar içimi bulandırıyor. İsyankâr bir mizacım olmadı hiç, lakin neyin parçası olduğumu da apaçık bilmek istiyorum.

Sanki bunca zamandır bastığım zemin altımdan kayıyor, tutunduğum dallar kırılıyor, güvendiğim dağlara karlar yağıyor. Kerem Bey'in sorduğu sorular, Mennan Bey'in vermediği cevaplar, Hayrullah Bey'in boyun kızartan öfkesi... Hepsi birlik olup aklımı çorba etti. Kime inanıp ne düşüneceğimi bilemez hale geldim. Pek çok şey, başka vecihlerde elimi kolumu bağlıyor. Mesuliyetlerim, sezgilerim, korkularım, şüphelerim ve tabii bir de Esin.

Bu kızı neden diğerlerinden ayırdığımı, yani hakikatte benim için ne tür bir ehemmiyet taşıdığını çözemiyorum. Sadece aramızdaki suç ortaklığı mı onu başkalarından özel kılıyor? Yoksa hakikaten gençliğime mi benzetiyorum? Benim kaçırdığım gemilere onun binmesini mi istiyorum? O fasulye sırığı oğlanla kurduğu gönül çelen ahbaplığa bile bu yüzden mi seviniyorum? Onlar birbirine bazen açıkça, bazen gizli saklı baktıkça, vaktiyle kendi göz göze gelemeyişlerimin nedametinden kurtulabileceğim mi sanıyorum? Analık duygusunu tatmayışım, sandığım kadar ehemmiyetsiz değil miydi yoksa? İçimde doğurmamış, velhasıl kendisi de doğmamış bir anne taşıyıp birilerine analık taslamaya mı çalışıyorum? Hoş, Esin torunum olacak yaşta. Zaten o da kokumu annesine değil, babaannesine benzetiyor. Ama şaşkın şey, nasıl üstüne titrediğimi katiyen anlamıyor. Tutmuş bir de Canan'la konuştuğumu Mennan Bey'e söyleme diyor, ilahi!

Âdem meselesinde ne yaptığımı sorduğunda, yine tutuldu dilim, hiçbir şey diyemedim. Zaten bu işe öyle asabım bozuldu ki, atölye yolunda konuştuğumuzdan beridir, ne vakit Âdem'e baksam, misafirlerin orasını burasını süzüyormuş gibime geliyor. Belki süzüyor da. Belki Esin haklı. Hayal görmediğini de, bile isteye yalan söylemediğini de en başından beri hissediyorum. İşin doğrusu pek çok konuda ona enikonu güveniyorum.

Ama gene de her mevzuda aklı başında davrandığı söylenemez. Zira günün ikinci sürprizini de öğlen atölyede bizzat o yaptı! Ah Esin, ah! Demek nerede ve nasıl boğulacağına kendin karar vermek istiyorsun ha!

Biz burada hepi topu bir kamera kaydı istedik diye bunak muamelesi görüp kaplıcaya yollanıyoruz, onlar hâlâ hayatı oyun sanıyor. Bir şey değil, üstünde kavak yelleri esen o güzel başlarını yakacaklar. Neyse ki vakitlice duydum. Bu ikisi kaç zamandır yan yana çalışıp fıs fıs konuştukça, ben de kendimce memnun oluyor, çanak çömlek bahanesiyle kalplerini yeşertiyorlar diye seviniyordum. Ben birbirlerine iyi geliyorlar derken, meğer ne işler çeviriyorlarmış. Resmen ayakta uyumuşum. Zaten anlaşılan son dönemde en iyi yaptığım iş bu; geceleri kukumav kuşu gibi oturup, gündüzleri ayakta uyumak.

Atölyede bir aralık Esin sesini yükseltip kendine baygın baygın bakan oğlana bağırdı da, ancak o zaman gaflet uykumdan uyandım. Ne dediğini tam işitemediğimden, aslında başta anlamadım. Ama atölyede konuşulanı tekrar eden tikli bir oğlan var. O, sesin arkasından taklit eder gibi kaçmalı maçmalı bir şeyler deyince biraz ayıldım. Kaçmak lafı kurumun kırmızı alarm listesinde. Misafirler kendi aralarında konuşurken sık sık zikrederler, çoğu da ciddi değildir. Ama gene de işittiğimiz lahza kulak kesilip ne olup bittiğini anlamamız gerekir. Ben de öyle yaptım. Ardından alelade bir şakalaşmadan başka şey çıkmayacağını umarak, masadaki bardakları filan inceliyor edasıyla bunlara yaklaşıp civarlarında azıcık dolandım. Her şeyi duyamadımsa da, anlayacağımı anladım. Şaka maka yapmıyorlardı. Sahiden kaçmayı planlıyor şaşkınlar! Pazar günü avlu saatinde!

Normal şartlarda ikisini de idareye bildirmem, derhal gözetime alınmalarını istemem icap eder. Fakat daha birkaç saat evvel dilekçe vermeme neden olan hadise ve tabii bir de Esin'in mütemadiyen ayağıma dolanan ve son günlerde düştüğüm şüphelerle birlikte hepten ciddi bir hal alan hususi vaziyeti durdurdu beni. İyice kafamı toplamadan ortalığı karıştırmak işime gelmedi. Çocukların yanına gidip hemen oracıkta abesle iştigali kesmelerini söyleyebilirdim. Ama hem takatım yoktu hem de ters tepebilirdi. Telaşa kapılırlarsa, plan kaşla göz arasında değişip, müdahale edemeyece-

ğim bir hale bürünebilirdi. O an için kendimde tüm bunlarla cebelleşecek kuvveti bulamayınca, mevzuya el atmayı azıcık erteledim. Pazara daha var nasılsa. O vakte kadar, bu şaşkınların başını belaya sokmadan ne yapacağıma karar veririm.

Günün kalanı da batık kentler gibi, bir nevi su altında, sessiz, hareketsiz geçti. Bir ara yemekhanenin kapısında, Âdem'in Kuddusi'ye ceset torbalarından bahsettiğini işittim.

"101'e istetmişler gene" gibi bir şey söyledi. Önlerinden geçiyordum tam, duymak için yavaşlayıp kulak kabarttım. Âdem beni fark edince burnunu çekip gülümsedi.

"A101'de çok ucuz, oradan al çöp torbasını" diye devam etti. Beni görünce lafı mı çevirdi, yoksa ben mi işittiğimi uydurmaya başladım, emin olamadım. 101'e ceset torbası mı isteniyor, öyleyse bile Âdem bunu nereden öğreniyor? Belki de sadece market alışverişinden bahsediyordu, bilemiyorum. Ama bu bilemeyişten artık hiç mi hiç hoşlanmıyorum. Kendimi yorgun hissediyorum, hem de çok yorgun. Sahiden bir kaplıcaya gidip kendimi şifalı sulara gömmek isteyecek kadar yorgun. Yeni de değil bu yorgunluğum, sadece artık yerini biliyorum.

Şimdi dolmuş beşik gibi sallandıkça uzun, çok uzun bir uykuya yatmak ya da nicedir içinde kaybolduğum ağır uykudan uyanmak istiyorum. Bir şey yapmalı, belki de birçok şey. Ama ne, işte onu kestiremiyorum.

Yanımda genç bir kadınla altı yedi yaşlarındaki oğlu oturuyor. Kadın düşünceli bir tavırla alnını cama dayamış dışarıyı seyrediyor. İkimizin arasında sabırsızlıkla kıpırdanan çocuk, minik çantasından çıkardığı beceriksizce çizilmiş bir resmi annesinin burnuna dayıyor. Resimde bir ev, ondan daha büyük bir ağaç ve her ikisinden de daha büyük üç kişi var, anne, baba, çocuk. Tepelerinde de kırmızı, biçimsiz bulutlar.

"Anne, bak, babama yaptım, beğenir mi sence?"

Kadın başını çevirmeden, resmin çok güzel olduğunu, babanın muhakkak beğeneceğini söylüyor. Ama çocuk ısrar ediyor;

"Anne, bak, bulutları kırmızıya boyadım. Öğretmenim dedi ki kırmızı da olabilirmiş."

Kadın dalmış gitmiş. Çocuk yine deniyor:

"Anne bak."

Kadın neredeyse otomatikleşmiş bir hareketle başını sallıyor. Ama dönüp bakmıyor, gözleri camdan dışarıda, müphem bir noktada.

"Anne, bak."

Hafifçe resme doğru eğilip, büyülenmiş gibi görünmeye gayret ederek bakıyorum ama çocuk oralı olmuyor. Arzu ettiği ilgi benimki değil, hâlâ resmini annesine göstermeye çalışıyor.

"Anne, bak."

Cevap gelmeyince kâğıdı avuçlarının arasında buruşturup minik çantasına geri tıkıyor. O da sessizce dışarıyı izlemeye başlıyor. Onu çok iyi anlıyorum. Ben de öyle yapıyorum.

Dolmuştan inince abimi arıyorum. Geçen hafta konuştuğumuzda, Asım'ın geleceği günü söyledi fakat hâlâ anahtarı teslim edebilmem için bir saat vermedi. Vakti gelince tekrar arayıp bildirir diye ummuştum ama ya aklından çıktı ya da cumartesi eve gidip sabahtan akşama kadar bekleyeceğimi düşünüyor. Tabii Rikkat'in işi ne ki! Telefonu açıyor, lakin meşgul olduğu bahanesiyle, uzun konuşmuyor. "Uçak sizin saatle öğlen birde iniyor. En geç üç gibi evde olurlar" deyip, çabucak kapıyor. İyi kide öyle yapıyor, zaten ben de başka bir şey soramazdım. Hem soramadığım sorunun da cevabını aldım. Olurlar. Lar. Onlar.

İçimde yeni bir hayal kırıklığı büyütmemeye uğraşarak, sokağın başındaki mini markete uğruyorum. Her zaman aldığım makarnayı her zamanki reyonda bulamayınca, elindeki nohutları rafa dizen oğlana soruyorum:

"Annecim, o İtalyan malıydı, kaldırdık" diyor. Bozguna uğramış halime rağmen, kendimce latife olsun diye, "İtalyanlarla bozuştuk mu?" diye soracak oluyorum. Oğlan gözleri şimşek şimşek, "Herkes yerini bilecek, biz o çizmeye gireriz" diye cevap veriyor.

Geçen gece ekrandan salona doğru parmağını sallayan başkanı hatırlıyorum birden. Biz o çizmeye gireriz mi demişti, biz o çizmeyi giyeriz mi, yoksa başka bir şey mi, emin olamıyorum. Oğlan elime bir paket tutuşturuyor. "Annecim, yerli makarnalardan vereyim diyeceğim ama onlar da bitti. Bak bu aralar bu da yok satıyor, hem de yerli ve milli."

Marketteki işimi oyalanmadan bitiriyorum. Erişte, havuç, kabartma tozu, vanilya, tuvalet kâğıdı, kırtasiye rafının önünden geçerken gözüme çarpan bir kutu tebeşir ve altı paket tuzlu çekirdek...

Ürünleri kasadan geçirirken, gülümseyerek, "Misafir mi var?" diye soruyor kasiyer kız. Suçüstü yakalanmış gibi telaşa kapılıyorum.

"Yok canım, ne misafiri! Nereden çıktı misafir?"

Çekirdek paketlerinden mürekkep tepeciği işaret ediyor gözleriyle.

Belli ki altı paket tuzlu çekirdeği yaşıma yakıştıramıyor. Neticede belli bir yaştan sonra, bir avuç tuz, bir avuç tuzdan ibaret sayılmıyor. Misafir mi var, tuzlu çekirdek bile yiyemeyecek kadar yaşlısın demenin kibarcası. Tebeşirleri de görünce herhalde başka şehirden torunlarım geldi sanmıştır, halbuki başka âlemden annem geldi. Tabii bir de nereden geldiğini bilmediğim karıncalar var. Annemin bir hortlak olduğunu ve şu sıralar ömür boyu tüketmediği kadar çok çekirdek tükettiğini kıza söylemiyorum.

Aldıklarımı torbaya doldurup ayrık dişli kızı bahtıyla baş başa bırakıyorum.

Marketten çıktıktan sonra, yolun kenarında dilenen güzel gözlü, sıska bir çocuk ve ona sadaka veren uzun boylu adam çekiyor dikkatimi. Tam önlerinden geçerken, adam ufaklığın yanağından makas alıyor. Yürüdükçe o makas takılıyor aklıma. Bir yanım, adamcağız yavrucağa kıyamamış, yardım ediyor, şefkat gösteriyor derken, öbür yanım, ama yüzünü gözünü ellemek neden, neler duyuyoruz, sakın kızcağıza bir fenalık yapmasın diye kuruntulanıyor. Sonra ilk yanım, habis fikirleri ve art niyeti yüzünden fesatlık-

la suçladığı ikinci yanımı topa tutuyor; sanki sen almıyor musun çocukların yanağından makas, adamcağıza neden iftira atıyorsun diye azarlıyor. En sonunda epeyce bir uzaklaştığım halde, vaziyetlerini merak ederek dönüp arkama baktığımda, adamın da, çocuğun da artık orada olmadığını görüyorum. Adam yoluna, çocuk da verilen parayla yiyecek bir şeyler almaya gitmiş belki. Ama bilemiyorum. Mesele bilememem de değil, mesele şu âlemde neler olduğunu, neler olabileceğini ve bu bilginin, tek başına bu bilginin bile herhangi birini kolayca delirtebileceğini pekâlâ bilmem.

Eve varınca, çekirdek paketlerinden birini kâseye boşaltıp sehpanın üstüne bırakıyorum. Kalanları da mutfağa; kahvelere, limonlara filan aldırmayan birkaç karıncanın ısrarla gezindiği tezgâhın üstüne koyuyorum. Annem evin içinde dolanacak olursa, çekirdeklerin devamı olduğunu görsün, içi rahat etsin diye.

Sonra alıyorum tebeşiri elime; pencerelerin, kapıların ve en son da giriş kapısının önüne ince birer çizgi çekiyorum. Belki de hayatımda ilk defa kendimden başka birine yahut bir şeye, aşmamasını, ötesine geçmemesini istirham eden bir çizgi. Havuçları rendelerken, önüme çizilmiş, en çok da bizzat kendi kendime çizdiğim kalın çizgileri, heveslerimin önüne çekilen bentleri, âlemle arama giren hudutları düşünüyorum. Başkalarına hürriyet, kendime esaret biçen kör makasımı. Onunla ömrümü ince ince, kanata kanata kırpışımı. İnsanın kendine içeriden attığı kesiği, başka kimse dışarıdan dikemiyor. Bunu düşünmek canımı yakıyor. Kendimi elimdeki işe vermeye çalışıyorum.

İşim bitince salondaki kanepeye geçip annem için aldığım çekirdekleri çitlemeye başlıyorum, çıt çıt çıt. Beklemek insanı beklediğine benzetiyor. Biraz daha beklemek yalnız bırakıyor. Yalnızlık da sonunda gene kendine benzemesini sağlıyor. Bu besbelli bir kısırdöngü fakat gene de insan başa döndüğünde, artık kendi başladığı yere varamıyor. Her dönüşte biraz daha eksiliyor, ömür de ocakta kaynayan su misali buharlaşıp azalıyor. Peki bu yaşımda bile, hep bir şeylere, birilerine benzemekle mi uğraşacağım ben böy-

le? Kendim bile, benzemeye çalıştığım biri gibi uzaktan göz mü kırpacak bana? Bir bilen olsa da danışsam, neyi beklediğini bilmeden beklemek ne kadar sürüyor? Bir ömür mü? Bu nasıl bir rüya ki ölmeden uyanılmıyor?

Derken gözüm babamın sallanan koltuğuna ilişiyor. Getirip şu eve koydum koymasına ama oturmaya yeltenmedim hiç. Sanki babam zuhur edip, ne arıyorsun makamımda diye paylayacak. Annemin gelip gelip her defasında oraya kurulması tesadüf mü sahiden? Böyle böyle koltuğun salondaki dokunulmazlığını bozmadı mı bir nevi? Bir tahtı koltuğa çevirmedi mi? Annemin gelişinden evvel, kasvetli ve ağırdı. Oysa şimdi adeta meserretle ışıldıyor koltuk. Sanki heveskâr bir arkadaş, beni oyuna çağırıyor. Gel diyor, gel, sen de sallanmanın tadına bak. Davetine icabet ediyorum. Yaramazlığa özenen, uslu bir çocuk tedirginliğiyle geçip oturuyorum Refet Bey'in koltuğuna. Önce biraz emaneten, yerimi yadırgar gibi ucuna ucuna, sonra gittikçe gevşeyip yayılarak, tamamına. Tuhaf hissediyorum kendimi. Bir yasağı delmiş gibi. Ürkek ama sevinçli. Garip şey, babamın buraya oturmamızı yasak ettiğini hiç hatırlamıyorum, zaten rahmetli, cebbar, cezzar, ceberut bir adam da değildi. Sadece öylesinin münasip olacağına inanmış, oturmaya yeltenmemiştik. Peki ama şimdi hangi hükümranlık devrildi ki, bu koltuk ona atfettiğim taht makamından çıkıp alelade bir koltuğa, yani sadece kendine benzedi? İşte bu garip diyorum kendi kendime, babamın koltuğunda oturup annemin çekirdeğini çitlerken, bu sahiden garip. Yerime alışınca annem gibi ileri geri sallanmaya başlıyorum, gırç gırç gırç. Gittikçe daha da hızlanıyorum, gırç gırç gırç. Çocukken annemin bizi götürdüğü park geliyor gene aklıma, parktaki salıncaklar. Binmekte hep geç kaldığım, sallanmanın neşesiyle ancak parktan ayrılırken, giderayak tanıştığım salıncaklar. Ve o dehşetli düşme korkusu. Ne korkuymuş diyorum kendi kendime, ömrümü esir aldı. Sadece günlerimi değil, gecelerimi, hatta rüyalarımı bile.

Geçen gece niye gitmediğimi soran annem düşüyor sonra ak-

lıma. Öyle ya, batmaktan korkmayan şilepler, uçmaktan korkmayan uçaklar, düşmekten korkmayan insanlar hep alıp başlarını bir hayale doğru gitti. Kalanların payınaysa, yalandan bir emniyet ve bolca ukde düşüyor şimdi.

Galiba sadece çocukluğumda değil, ömrümün kalanında da, düşmekten çok korktuğum için, öyle havalara uçarak, ferah fahur, kaygısızca, zamanı ve başkalarını düşünmeden sallanamadım hiç. Bir hayalin peşinden koşamadım, kaybedecek çok şeyim varmış gibi sakındım hep kendimi. Zarları sallayıp pervasızca atamadım, gönlümü çelen riskleri alamadım, bir an olsun hafifleyip uçuşamadım. Ortalamanın emniyetli kollarında, dengemi yitirmeden mehter adımlarıyla yürüyeceğim derken, rüzgârdan, fırtınadan, denizyıldızlarıyla süslü dalgalardan ve evvela hasar görsem de sonunda kıyısına vuracağım o sıcacık limanlardan mahrum kaldım. Hayat bir oyun gibiydi. Bekledim ki oyuna girmem için beni çağırsın biri. Çağırmadılar. Ama yine de beklemeye devam ettim. Bekledim, bekledim, uzun uzun bekledim. Derken, birlikte oynamak istediğim herkes bir bir gitti. Bu saatten sonra kim çağıracak artık beni?

Oyun neredeyse bitiyor fakat ben oynamayı hâlâ akıl edemiyorum. Şimdi bir de kalkmış, tatile çık diyorlar utanmadan. Ben oyundan yorulmadım ki, yorgunluğum oynamamaktan.

"Biliyor musun Rikkat, anneler çocuklarına hep düşmemeyi öğretmeye çalışır" diyor annem. Sıçrıyorum yerimden. Dönüp bakıyorum, bacak bacak üstüne atmış, kanepede oturuyor. Altında dizleri yırtılmış kot pantolon, üstünde zımbalı bir deri ceket, ayaklarında bağcıkları bağlanmamış botlar, içinde V yaka beyaz bir tişört, üstünde *"Punk's not dead"* yazıyor. Tövbe estağfurullah! Geldiğini duymamışım.

Yalandan kaşlarını çatıp, "Ama keşke zamanında zorla oturtsaydım seni o salıncaklardan birine" diye devam ediyor. Yerini işgal ettiğimi düşünüp ayaklanacak oluyorum, eliyle kalkmamamı işaret ediyor. Gerisingeri çöküyorum sallanan koltuğa. Yeniden

sallanmaya başlıyorum. Annem mahrem bir şey konuşacakmış gibi sesini alçaltıyor.

"Düşersem canım acır sandın ama böyle daha çok acıdın, ha Rikkat?"

Aklımı okuması artık şaşırtmıyor. Ölü doğmuş bir bebek, ebesine nasıl bakarsa, öyle bakıyorum ona. Anlamadan, gülmeden ve ağlamadan. Annem içimde yara açmaya mı geldi, yoksa derman olmak için evvela yarayı mı yokluyor? Eskiden de elini kanayan yerime koyup sorardı, sızlıyor mu kızım? Sızlardı, evet anne ama sen dokununca azalırdı.

"Keşke öyle yükseğe uçsaydı ki salıncak, başın bulutlara değseydi" diyor. Dudaklarım gevşiyor, gülümseyecek oluyorum ama lafını, "Sonra o top top bulutların arasından süzülüp bir güzel düşseydin" diye sürdürüyor. İrkiliyorum, içime bir üşüme geliyor. Yere kapaklanmış bir kız çocuğu hayal ediyorum ister istemez. Düşsem nasıl da utanırdım diye geçiriyorum içimden, başımı kaldırıp etrafıma bile bakamazdım. Annem çocukken yanıldığımda yaptığı gibi, cık diye dilini şaklatıyor.

"Düşsen sırf kalkmayı değil, düşmekten utanmamayı da öğrenirdin. Yeniden ağlamayı bile belki. Ha Rikkat, ha kızım?"

Boğazıma ağır bir gemici düğümü atılıyor. Annem benim gibi düğümlerden korkmaz, en uzak yolların kaptanı o, kalbimde kopan fırtınaya aldırmıyor.

"Düşsen kendini bağışlardın Rikkat. Oysa sen düşmemek için âlemden sakınarak, yarım yamalak yaşadığın her gün için, yavaş yavaş düşman oldun kendine. Bak, kendinle dargın kaldın."

Boğazımdaki gemici düğümünü çözmeye çalışıyorum. Heyhat, gemici değilim, uzaklara gitmeyi bilen biri bile değilim. Annem derin bir nefes alıp, "Ölünce insan neyi anlıyor biliyor musun?" diye soruyor. Ama haliyle cevabı benden beklemiyor. "Anlıyor ki, çok da büyütmemek lazım. Düştüğün yerdeki toprak kadar bir şey dünya dedikleri, kızım. Düşsen, belki erkenden anlardın. Düştüğün yere, orada yatan kendine daha bir merhametle bakardın."

Boğazımdaki düğüm büsbütün sıkılıp nefesimi kestikçe, gözlerime yaşlar sökün ediyor. Fakat ağlamıyorum. Annem, benim güzel boksörüm, son darbeyi vuruyor.

"Diriler yanlış biliyor, sadece ölüler çürümez. Hatta yaşarken ölmeyi seçenlere kıyasla, ölüler çürümeyi bile bilmez."

Öylece bakıyorum anneme. Sustuğuna, konuştuğuna, varlığına, yokluğuna...

Kollarını iki yana açıyor. Beni çağırıyor. Hiç düşünmeden gidip kıvrılıyorum kucağına. İnce, uzun, beyaz parmaklarıyla saçlarıma dokunuyor. Küçükken sabahları taradığı gibi, diplerinden uçlarına doğru usulca okşuyor saç tellerimi. Geldiğinden beri ilk kez yapıyor bunu. İlk kez böyle sevgiyle dokunuyor bana. Tatlı bir rüyada gibi hissediyorum kendimi. Sanki beyaz, tombul bir bulutun üstünde uzanmış yatıyor, bulut ağır ağır yükseldikçe hafifliyorum. Annem parmaklarını yüzümde gezdiriyor. Ağzımı, burnumu, gözlerimi, parmak uçlarıyla sanki yeni baştan çiziyor.

"Rikkat, ne güzelsin. Hiç bilmedin ama hep çok güzeldin. Nasıl da benziyorsun anneannene. Şu ince burnun, çıkık elmacıkkemiklerin, lalezar yanakların, kötü yazıların cümlesini silmeye mukadder alnın... Kendindeki güzelliği hiç anlamadın."

Anneme bakıyorum. Bana ve annesine hiç benzemeyen, şu âlemden bir tek kendine benzeyerek gelip geçen, güzeller güzeli anneme. Sözcükler, dudaklarından şifalı bir dua gibi dökülüyor. Bir misafirin hayır duası gibi, ev sahibinin teşekkürü, üstlerine yağan yağmurun bereketi gibi dökülüyor. Sözcükler gözpınarlarıma dökülüyor.

Neden geldiğini düşünmekten vazgeçiyorum. Belki sadece bunları söylemek için geldi. Belki sadece bir kez daha kucağına uzanabileyim diye. Belki sadece çıkıp geldi işte, öylesine. Ya da belki gelmedi bile. Artık fark etmez, anlıyorum.

Ona baktıkça, gideceğini, yeniden gideceğini ve artık dönmeyeceğini hissediyorum. Öncekinde vedalaşamamıştık, bu defa hazırlıklı olmak istiyorum. Gidecek misin diye sormak istiyorum,

sözcükler boğazımdaki düğüme takılıyor.

"Hadi sor" diyor annem gülümseyerek. "Sormaktan da, söylemekten de korkmayı bırak. İçinden geçenden korkmayı bırak."

Yıllardır kulaklarımı kendi sesime kapıyorum anne. Sorulardan sakınıyorum, cevaplardan kaçıyorum. Bu yaşımda bile hâlâ çocuk gibi korkuyorum.

Boğazımdaki düğümü güçlükle aşağı itip fısıldıyorum:

"Korkağın tekiyim ben, biliyorum. Kendimi bildim bileli her şeyden korkuyorum. Melahat Hala... Küçükken seni cami avlusunda buldular diye korkuturdu beni."

"Evet" diyor annem, "sen de ağlardın."

Çocukken ben abimin hastane fotoğrafını kıskanmazdım biliyor musun? Korkardım sadece. Korkuturdu beni bir fotoğrafımın olmayışı, senden doğmamış olma ihtimalim korkuturdu beni demek istiyorum, demiyorum.

Annem yine de duyuyor. Bir tanrıça gibi ışıklar saçarak gülümsüyor.

"Korkuların daha tohum tohum içine düşerken, daha en başında, onları Deli Mukadder'in Hıthıt Deresi'nde yıkadığı muskalar gibi silemediğim için beni bağışla."

İşaretleri topladım anne, alametleri. Yüzüme baktıkça meşaleler yakan gözlerinden başka hiçbiri, senin rahmini göstermedi bana, diye düşünüyorum.

Yüzüm yüzüne benzemiyor. Annenden aldığın anahtar bana geçmiyor. Bir hastane fotoğrafım bile yok. Abimin varken benim yok. Ben o eve sonradan gelmişim, tıpkı fotoğraflardaki gibi sessizce bir köşeye ilişmişim sanki. Dünyaya da öyle. Bir pusulam yok anne, bir anahtarım yok.

Annemin gelincik dudakları şefkatle titriyor.

"Rikkat, sen hep böyleydin, biliyor musun? Hiçbir kapıyı açmayı denemedin, hep alamet bekledin, sonra da yanlış işaretleri alamet belledin. Alametler görülmez, sadece bilinir. Ben senin gelişini öyle bildim."

Sonra dinlemeyi çok sevdiğim o hikâyeyi, en son anlatışında yarım kalan o güzel hikâyeyi, belki de son kez tekrarlıyor:

"Önce, ağaçlara su yürüdüğü gece, içimde bir kapı açıldığını gördüm rüyamda. Eşiğinden yıldızlarca ışık saçıyordu kapı. Sonra, üçüncü cemrenin toprağa düştüğü gün, sen de revnaklı bir yıldız parçası gibi rahmime düştün. Daha o gün dedim babana, bir kızımız olacak, biliyorum ben. Sitte-i sevr soğuklarında erik aşermeye başladığımda, erkek geliyor dediler, hayır diye inat ettim, kızım olacak. Yaprak aşısı zamanı ilk tekmeni attın, aceleciydin. Dediler ki muhakkak erkek, hayır diye bekindim, kızım olacak. Ben seni görmeden bildim, bilmeden inandım sana Rikkat. Benim sana anneliğim, bir rüya kadar gerçek, uyanmak kadar hakikat.

Sonra ağaçların suyu çekildi ve seni beklemeye başladım. Bak böyle elimi karnıma koydum ve günlerce konuştum seninle. Kızım dedim sana her sabah, anneme benze, benim anneme. Gelecek kızımın yüzünde giden annemi göreyim, sönen bir yıldızın yerine bir diğerini iliştireyim. Göğümüz hep aydınlık kalsın, göğsümüz hep sıcak.

Derken yaprak dökümü sonunda sen doğdun Rikkat. Nur topu gibi düştün içimden. Pespembe, el kadar bir bebek. Adını ben kendi nefesimden verdim, adını kulağına üç kere ben kendim üfledim; yıldızlar gibi nezaketle parla göğümüzde, bahtın açık olsun kızım, Rikkat, Rikkat, Rikkat."

Annemin yüzüne bakıyorum. Yüzünde bulutlar kümeleniyor. Bal rengi gözlerinde kıvılcımlar yanıp sönüyor. Böyle kederli sevilmek, her şeyden çok vedaya benziyor. Gidecek misin yoksa diyorum gözlerimle.

"Sonunda" diyor annem, "herkes gider. Bu böyle."

"Ne yapacağım anne?" diye sayıklıyorum. "Peki ben ne yapacağım?"

Annem dudaklarını kulağıma yaklaştırıp bir öpücük gibi fısıldıyor:

"Bir insanın ilk görevi nedir Rikkat?"

Kısa bir duraksamadan sonra iki kelime dökülüyor ağzımdan:

"Özür dilemek?"

"Hayır, doğru cevap bu değil. Cevap yaşamak. Bir insanın ilk görevi yaşamak. Sen de yaşayacaksın Rikkat. Madem hayattasın, o zaman doya doya, sonuna kadar yaşayacaksın."

O mübarek sesi, ılık nefesine karışıp ağır ağır doluyor kulaklarıma. Gözlerimde, boğazımda, kalbimde, vücudumun her zerresinde yankılanıyor. "Yaşayacaksın, yaşayacak, yaşa, ya, şa, ya, şa..."

Gözlerimi usulca kapıyorum. Annemin kucağında, o kucağın eşsiz kokusuyla ciğerlerimi şişirerek, yıllardır tatmadığım kadar huzurlu bir uykuya dalıyorum. Yıllardır gördüğüm rüyalardan birini göreceğim birazdan, biliyorum. Birazdan annem gidecek ve ben her zamanki gibi düşüşe geçeceğim. Ama bu defa yere çakılmadan uyanayım diye didinmeyeceğim. Şiddetli bir çarpma için müsaade edeceğim kendime. Düşeceğim ve canım yanacak. Utanmadan ağlayacağım, inleyeceğim ve bir dirhem suçluluk hissetmeyeceğim. Kendimi bağışlayacağım, o zaman herhalde bağışlanacağım. Düştüğüm yerdeki toprak kadar bir şey dünya dedikleri, anlayacağım. Düştüğüm yere ve o yerde düşmüş yatan kendime merhametle bakacağım. Bu kalbi kırık, bu yaralı minik hayvan kimdir, nedir diye dokunacağım bedenime şefkatle. Anlayacağım ve ağlayacağım. İyi gelecek bu bana, zehrimi akıtacağım. Takvimler eskiyecek sonra birden. Geçmiş günler ve gelecek olanlar, birer birer yırtılacak orta yerinden. Günler ve geceler, haftalar ve aylar ve yıllar hatta, eriyecekler mumlar gibi, tütsülenecek âlem. Düşeceğim ve düşmekten korkmayacağım. Düşeceğim ve böylece kendimden bile kurtulacağım. Kendimden kurtulacağım.

Düşenlerin Son Duyduğu

"Delileri daha bir delirtir
alacakaranlık."

Charles Baudelaire, *Paris Sıkıntısı*,
"Akşamın Alacakaranlığı"

Bugün günlerden cumartesi. Eskiden olsa şimdi ya evde mayışmanın tadını çıkarıyor ya da rüzgârı sırtıma almış, sokaklarda geziniyordum. Yolların kötü yerlere çıkacağını sezsem de, yolun kendisine inanıyordum. Oysa begonvillerin uğramayacağı gri duvarlar arasında kısılıp kaldım şimdi. Üstelik belki de bunlar iyi günlerim, onu bile bilmiyorum. Aklımı kaçırmakla ruhumu da alıp buradan kaçmak arasında çılgınca seçimler yapmaya uğraşıyorum. Kaygı, merak, öfke, aynı anda bir sürü duyguya batıp çıkıyorum. Ama hepsinden keskin bir duygu var ki asıl ondan kurtulmak istiyorum. Adalı yerden göğe kadar haklı, çok korkuyorum. Korku, koca bir sünger gibi bütün duyguları emiyor, önünde arkasında ne varsa hepsini ele geçiriyor. Çok korkuyorum. Adalı'nın lafları kulağımda çınlıyor. Nasılsa sonu iyi olmayacak diye yürümekten vazgeçmekle nereye varırsa varsın yola inanmaya devam etmek arasında huzursuzca gidip geliyorum.

Gece rüyamda ana avlunun duvarına tırmanıyordum. Adalı aşağıda durmuş talimatlar veriyordu:

"Taşa bas, ayağını kaldır, elini kaydır, kendini yukarı çek."

Böyle böyle, gittikçe daha yukarı tırmanıyor ama yükseldikçe de düşmekten daha beter korkuyordum. Yine de güveniyordum Adalı'ya. Düşsem bile beni tutacağını biliyordum. Sonra birden yılanlar, akrepler, türlü çeşit sürüngenler belirdi duvarın dibinde. Hareket ettikçe, birbirine sürtünen naylon poşetler gibi hışırdıyorlardı. Kımıl kımıl, mide bulandırıcı. Derken onlar da duvara tırmanmaya başladı. Ben ne olduğunu anlayamadan yaklaştılar. Ödüm koptu, çığlık attım. Adalı talimatlarını sürdürüyordu:

"Korkma, tırmanmaya devam et. Sana bir şey yapamazlar."

Sonra Canan'ın sesini duydum. Kendisini göremiyordum, ses duvarın arkasından geliyordu.

"Düşenlerin son duyduğu buydu" diye inliyordu Canan.

Derken yeşil bir kertenkelenin ayağıma sokulduğunu gördüm. Önce çorabıma dokundu, sonra çorabın bittiği yere, bileğime, çıplak tenime. Bacağımı silkeleyerek kertenkeleyi düşürmeye çalıştım. Naylon terliğe dönüşüp düştü. Ama bu arada dengem de bozuldu ve sallanmaya başladım.

"Sıkı tutun" diye bağırdı aşağıdan Adalı. Duvarın öbür yanından yine Canan'ı duydum.

"Düşenlerin son duyduğu buydu."

Sonra burnumun dibindeki begonvili fark ettim, ince uzun bir ip gibi örmüştü kendini duvarın üstüne. Can havliyle ona tutundum. Begonvil çıt diye kırıldı. Ben de elimde kalan dal parçasıyla birlikte düşüp yere yuvarlandım. Adalı beni tutmamıştı. Ama sandığımın aksine canım da yanmadı. Yine de avucumda kan vardı. Begonvilden süzülen kıpkırmızı kan...

Sonra soluk soluğa uyandım.

Düşmekten nefret ediyorum. Niye nefret ettiğimi de artık biliyorum. Çünkü öyle ya da böyle, düşmekten başka yol olmadığını anlıyorum. Ama iki seçeneğim var, ya tırmanırken düşeceğim ya da beklerken.

Dünden beri kafamdan geçenlere inanamıyorum. Hoş, Ev'e

geldiğimden beridir inanamıyorum aslında. Sırasıyla, önce kıyamet koptuğuna, sonra kopmadığına, sonra bir akıl hastanesinde olduğuma, sonra aklımı kaçırdığıma, sonra hayır, aklımın yerinde durduğuna, sonra bombalı bir saldırıda yaralandığıma, sonra o saldırıdan suçlu bulunduğuma, sonra aslında bir akıl hastanesinde bile olmadığıma, sonra arkadaşımın cinayete kurban gittiğine, sonra hayır, belki de kendini öldürdüğüne, sonra belki benim de öldürülebileceğime, sonra buradan kaçmam gerektiğine inanmakta zorlandım. Ama ucundan kıyısından da olsa eninde sonunda hepsine inandım. Şimdi de buradan kaçmayı planladığıma ve eğer yarına kadar caymazsam, yarın gece duvarların ardında uyuyacağıma inanmaya çalışıyorum. İnanıp inanamayacağımı henüz bilmiyorum. Olanları da, olabilecekleri de düşündükçe içim sıkışıyor, derin derin nefes alma ihtiyacı duyuyorum.

Kahvaltıyı bitirdikten sonra odalarımıza dönmemiz anons ediliyor. Sıddık Bey misafirleri gezecekmiş. Odamda sıkıntıyla sıranın bana gelmesini bekliyorum. Derken koridorun alt tarafından tiz bir ses yükseliyor. Biri öfkeyle bağırıyor:

"Haftaya çıkacaksın demiştin. Hani, haftaya oldu. Dün bekledim, gelmedin. Bugün de çıkarmıyorsun! Dalga mı geçiyorsun sen benimle? Hani çıkıyordum? Hayvan herif, hani çıkıyordum!"

Emin olamıyorum ama ses Gülçin'inkine benziyor. Üç kusurlu hareketten biri. Buradan yürüyerek çıkmayı beceremeyen canım Canan, üçünü de öğretmişti: Sıddık Bey'in bütün sorularına pozitif cevap verilecek. Kesinlikle ne zaman çıkacağım diye sorulmayacak. Diyelim ki kendiliğinden yarın çıkacaksın dedi, yarın olduğunda hani ben çıkmıyor muyum diye tutturulmayacak. Gülçin altın kuralı çığlık çığlığa çiğniyor. Komutana küfredip şafağı yakan kafayı kırmış asker gibi, çile günlerine günler ekliyor. Bir akıl hastanesinde akıllı olmak gerektiğini bilmiyor. Akıl hastanesine girmemek için değilse de, oradan çıkabilmek için akla ihtiyacı olduğunu anlamıyor. Cehaletinin cezasını hayal kırıklığıyla ödeyecek.

Çarşamba günü atölyeye giderken mutluluğuna burun kıvı-

rışımı hatırlıyorum. Onun için sevinmeyi becerememiştim ama şimdi onun için üzülüyorum. Birbirimizin üzüntüsünü bölüşmek, mutluluğunu paylaşmaktan daha mı kolay? Kalbimin röntgenini çekiyorum çabucak, orada kıpırdanan tatsız bir karanlık var. İçimden kendi kendime, oysa daha iyi biri olmak istemiştim diyorum. Sonra sessizce sıramı beklemeye devam ediyorum. Nihayet Sıddık Bey, yanında Mennan ve Emre Bey'le birlikte geliyor. Beni şöyle bir süzdükten sonra, yanındakilerin uzattığı dosyaya bakıp sağlığımdan çok süper ligin haftalık güncel puan durumunu düşünüyormuş gibi alnını kaşıyarak, "Nasılsın bakalım?" diye soruyor. Sonra gözünü tekrar dosyaya çevirip belli ki kaşla göz arasında ismime bakıyor.

"Esin. Nasılsın Esin?"

"İyiyim."

"Bir şikâyetin var mı?"

"Yok."

Canan'ın boş yatağını gösteriyor.

"Arkadaşının durumu seni etkiledi mi?"

"Hayır."

"Doktorların öyle demiyor ama."

"Başta biraz etkilendim. Normal değil mi?" Hesap sorar gibi değil, af diler gibi konuşmaya gayret ediyorum. İşe yarıyor.

"Tabii. Ama kendini daha iyi hissediyor musun?"

"Hissediyorum."

"Yarın yeni bir oda arkadaşı getireceğiz sana, sıkılmazsın böylece."

"..."

"Burada sıkılıyor musun?"

"Hayır."

"Çıkmak istiyor musun?"

"Hayır."

"İstemiyor musun?"

"Yani siz nasıl, ne zaman uygun görürseniz."

"Peki bakalım Esin. Sonra yine görüşürüz."

Çıkarken, az evvel kendisine verilen dosyayı Mennan Bey'e geri uzatıp, "Aynen devam" diyor.

Koğuş kontrolü bittikten sonra ablalar avluyu açıyor. Ben de başıma bunca derdi açan o değilmiş gibi, bir parça oksijen için yanıp tutuşarak kendimi dışarı atıyorum. Avlunun girişinde duvara yaslanmış Gülçin'le karşılaşıyorum. Gözleri kan çanağına dönmüş. Onu gördüğüme şaşırıyorum, kopardığı patırtı yüzünden bir müddet Dinlenme Tesisleri'nde misafir edilir diye düşünmüştüm. Yanından geçip gidecekken, son anda durup elimi omzuna koyuyorum.

"Göndermediler ha" diyorum, acısını paylaşmaya çalışan saygılı bir sesle. Aynı anda da, gideceğini söylediği zamanki mutluluğundan nasıl rahatsız olduğumu hatırlıyorum yine. O, iki durumun da farkında görünmüyor.

"Göndermediler" diye mırıldanıyor. Dudağının kenarı, kalp atışı gibi tık tık seğiriyor. "Sormamam gerekirdi. Ama çok umutlanmıştım. Umut fena. Ona kapılınca bildiğin her şeyi unutuyorsun. Çocuk gibi oluyorsun. Oyun oynuyorlar bizimle burada. Her şeyden vazgeçtiğimizde çıkaracaklar. Çıkmak artık bir anlam taşımadığında."

"Öyle deme" diye vızıldayarak teselli vermeye çalışıyorum. "Niye anlam taşımasın?"

Terliklerini sürüyerek avluda gezinen Atiye'yi gösteriyor.

"Atiye bile ağlamayı bıraktı. Ağlamayı bıraktıysan yakında çıkarsın. Artık ağlayamayan biri olarak otursun evinde. O saatten sonra ha bu Ev'de, ha kendi evinde. Onlar da artık ağlayamadığın için iyileştiğini söylerler sana. Sevinmeni beklerler. Artık ağlayamayan sevinemez de ama. Olsun. Hepimize geçmiş olsun. Belki de hiç çıkmayız zaten, kim bilir."

Gülçin'e de, kendime de teselli vermem gerektiğini hissediyorum.

"İyileşince..." diyorum ama gerisini getiremiyorum.

Yarınki planı düşünüyorum, sen de gel istersen demek geçiyor içimden. Fakat aklım bir o yana bir bu yana kayıyor, daha yapıp yapamayacağımı, hatta yapıp yapmayacağımı bile bilmiyorum. Ağlamanın mı, yoksa artık ağlayamamanın mı hastalık olduğunu da bilmiyorum aslında. Burada beni öldürebilecek şeyle onu öldüren şeyin aynı olmama ihtimali bağlıyor dilimi. Gerçekleri hiçbir zaman bilemedim, hâlâ bilmiyorum. Ama şu hayatta sadece kendi kanıma girebilirim, bir tek ondan eminim. İyileşmekten bahsetmeyi denememe acı acı gülüyor Gülçin.

"Ev burası, hastane değil. Pazartesi günkü bağrışmaları duymadın mı?" diye tıslıyor. "Birbirine girdi ev sahipleri. Üst katın doktorlarından biri, etinden et koparılmış gibi bağırıp, içeride tuhaf şeyler döndüğünü söyledi, kaybolan insanlardan bahsetti. Yaka paça attılar sonra adamı. Burası iyi bir yer değil. Burada iyi olmayacağız" deyip susuyor. Kafam büsbütün karışıyor. Hayır, bir şey duymamıştım, pazartesi kendimde sayılmazdım. Nasıl tuhaf şeyler diye sormak istiyorum ama alacağım cevaptan da korkuyorum. Zaten Gülçin de daha fazla konuşmaya gönlü olmadığını göstermek için başını öbür yana çeviriyor. Yalnız kalmak istemesini anlıyorum. Ağlamak istemesini, gülmek istemesini, hepsini anlıyorum. Ama yardım edemiyorum. Sırf ona değil, kendime bile.

İçim sıkışıyor, göğsümün nefesime dar geldiğini hissediyorum. Adalı atölyede konuşurken de böyle olmuştu. Aksak banka yerleşip anlattıklarını düşünüyorum.

Cesaret edip de Adalı'nın planını uygulamaya karar verirsem, yarın pazar avlusunda buluşacağız. Ben Doğu Kapısı'na yakın bir yerde duracağım, onun yerini de avludaki ev sahiplerinin yarınki dağılımı belirleyecek. En uygun zamanı bekleyip operasyona öyle başlayacağız. Böyle demişti Adalı, operasyon. Yanında kalan müsteşarın konuşmalarından fazla etkilendiğini düşünmüştüm. Önce gülesim, sonra ağlayasım gelmişti. Bunlardan birini seçmek yerine operasyon dediği şeyin nasıl başlayacağını sormuştum.

"Gözüme kestirdiğim birine girişeceğim" demişti burnunda-

ki çilleri dalgalandırarak.

Avluda kavga çıkarıp ortalığı karıştırmayı, böylece bir süre için dikkatleri üstünde toplamayı planlıyordu. Abilerin doğal olarak o tarafa yöneleceğini düşünüyordu. Bu da benim kısa süreliğine de olsa görece rahat hareket edebileceğim anlamına geliyordu. O kısacık boşlukta mümkün olduğunca hızla ama dikkat çekmeden Doğu Kapısı'ndan iç avluya geçip dışarıdan gelen araçların beklediği noktaya varmam gerekiyordu. Dediğine göre, mutfak alışverişi pazarları yapılıyordu. Haftalık tüketilecek etler, bizim havalandırmaya çıktığımız saatte geliyordu. Gizlendiğim yerden etlerin indirilmesini bekleyip sonra ilk fırsatta kamyonun boşalan kasasına atlayacaktım. O kasanın içinde kolayca dışarı çıkacaktım. Bundan sonra tek yapmam gereken, araç durur durmaz kendimi dışarı atmaktı. Binerken ve inerken kimseye yakalanmamam yeterliydi. O böyle basit bir işten bahseder gibi anlatınca, "Her gün bir yerlerden kaçıyormuşum gibi konuşuyorsun" diye terslenmiştim.

"Buradan kimlerin nasıl kaçtığını bilsen şaşarsın. Onlar yapabiliyorsa sen hadi hadi yaparsın" demişti. "Millet şu duvarlardan bile tırmanıp kaçıyor. Buradan ha bire birileri kaçıyor. Ben senin için en konforlu planı yaptım. İşlememesi için hiçbir sebep yok."

Tastamam böyle demişti; işlememesi için hiçbir sebep yok.

Oysa her şey nasıl da korkunç görünüyor bana. Güvenilmez görünüyor. Çocukça. Parçalanmaya mahkûm bir hayal gibi. Kurmaya bile korkuyorum. Neden kaderime güvenmem bu kadar zor, neden ille de bir seçim yapmak zorunda kalıyorum?

Sırtımı aksak banka yaslayıp gözlerimi yumuyor, iyi şeyler düşünmeye çalışıyorum. İyi şeyler deyince gelecek canlanmıyor gözümde, sanki eskiden çok mutluymuşum gibi hep geçmişe bakma ihtiyacı duyuyorum. Güzel bir an, tatlı bir anı arıyorum sığınmak için.

Geriye, geriye, daha geriye bakıyorum. Kırılmamış bir hayal bulmam gerek. Ne kadar eski olursa o kadar iyi. Ne kadar uzak olursa o kadar gerçek.

Derken bir tane buluyorum. Hatırlıyorum.

Mutfaktayım. Kahvaltı sofrasında. Masanın üstünde kırmızı pötikareli örtü. Örtünün üstünde beyaz melamin tabaklar. Tabaklarda peynir, zeytin, domates; ortada çinko bir tava, içinde üç göz yumurta. Yumurtalar birazdan elimdeki çıtır çıtır ekmeğin ufak darbeleriyle patlayacak, kıvamlı sarı, usulca çinkoya yayılacak.

İçeride bir fokurtu, bir de yoğun şeker kokusu. Babaannem alnında biriken ter damlacıklarını elinin tersiyle silerek ocağın başında çilek reçeli kaynatıyor. Tencerede pıtır pıtır biriken köpükleri kaşıkla kenara ayırıyor. Kaşığı içeri daldırıp reçeli usul usul karıştırdıkça, pazen eteğinin altındaki geniş kalçaları da çalkalanarak minik daireler çiziyor. Onun koca memeleri ve kalçaları garip bir şekilde bana kendimi güvende hissettiriyor. Babaannem, annem ya da benim gibi cılız değil; hükümet gibi dedikleri cinsten heybetli bir kadın. O kocamanlığıyla gelen sığınma isteği, sıcacık yurt hissi hoşuma gidiyor.

Sabah güneşi, olanca cömertliğiyle pencereden içeri süzülüyor. Sakız beyazı tül perdenin üstünde neşeyle oynaşıyor renkli ışıklar. Camın önünde dizi dizi şeker begonyaları, sakız sardunyalar, petunyalar, açalyalar. Camın açıldığı bahçede ortancalar, şebboylar, hatmiler, hanımelleri...

Babaannem tek tek isimlerini öğretiyor bana. Çiçeklerin, ağaçların ve rüzgârların. Rüzgârları adamakıllı öğrenemiyorum ama bitkileri iyi kıvırıyorum.

"Söyle bakalım düğme burun, çiçek olsaydın adın ne olurdu?"

Uzun uzun düşünüp cevap veriyorum: "Hanım düğmesi."

Babaannem göbeğini hoplata hoplata gülüyor. O güldüğünde her şeyin yolunda olduğunu biliyorum. Ve o büyülü anın hiç kimse tarafından hiçbir şekilde bozulamayacağına inanıyor, kendimi dünyadaki yerimi bulmuş gibi tam ve huzurlu hissediyorum. Hatıralarım içinde kalbimi en çok ferahlatan, babaannemin çilek, şeker ve çiçek kokuları arasında göbeğini hoplata hoplata gülüşü. Dün-

yada bundan güzel bir zaman, bundan güvenli bir yer, bundan aydınlık bir his tanımadım, bilmiyorum.

Ama herkes gibi babaannem de öldü, hem de yıllar önce. Bu bile orta yerinden çatır çutur kırılmış bir hayal, neyse ki sadece düşlenmedi, bir zamanlar bir yerlerde yaşandı sahiden. Orası hâlâ yurt, hâlâ yuva benim için; bu duvarların içinden ya da dışından bunaldığımda sığınabilirim.

Gözlerimi açtığımda Müzeyyen'i buluyorum başımda. Gözlerini yüzüme dikmiş, tanıdığı birini bulacak gibi hevesle bakıyor. Sonra yüzünde yine o bildik hayal kırıklığı beliriyor.

"Müzeyyen" diyorum, "otursana."

Müzeyyen'in hiç oturası yok; tedirgin, telaşlı, bir çıkış yolu arar gibi etrafına bakınıyor.

"Bekleyince gelmiyor, ben kendim gideceğim."

"Kimi bekliyorsun, kimi arıyorsun Müzeyyen? Gelmeyecekler, değil mi? Bıraktılar bizi burada."

"Küçük kız" diyor Müzeyyen sır verir gibi fısıltıyla. "Annesinin elini bıraktı, kalabalıktı pazaryeri. Küçük kız vardı, kayboldu azar azar."

Mâni mi okuyor, kaybolan bir çocuğu var da ondan mı bahsediyor, ne demek istediğini anlamıyorum. Ama belki oturur diye bankta hafifçe yana kayıyorum. Müzeyyen yine oturmuyor.

"Trene bindirdiler çok kötü birileri, sonra eve gittiler, evlere, evlere" deyip elini havada silkeleyerek görünmeyen birilerini kovalıyor.

"Çok kötü birileri kim Müzeyyen?"

Burnumun dibine kadar yaklaşıp, "Onlar" diye fısıldıyor. Sadece sır verir gibi değil artık, sanki beni uyarmaya çalışıyor ya da bana öyle geliyor. Müzeyyen genzinde çatallanan çürük bir hırıltıyla konuşmayı sürdürüyor:

"Görmedim kızı bir daha. Gelmedi. Bekleyince gelmiyor, ben kendim gideceğim."

Sonra her zamanki telaşlı adımlarıyla yanımdan uzaklaşıyor. Avluda gezinenlerin yüzlerine bakmaya, o yüzlerde tanıdık birini aramaya devam ediyor. Müzeyyen'in kimi beklediğini, kimi aradığını, aklını kimin özlemine rehin bıraktığını bilmiyorum. Muhtemelen hiç öğrenemeyeceğim, zaten galiba öğrenmek de istemiyorum. Dilimin ucuna sayısız sözcük doluşuyor ama kâğıttan gemiler gibi bir bir batıyor hepsi. Kendi kendime, "Umarım bulursun Müzo" diye mırıldanabiliyorum ancak. "Umarım geri dönebileceği bir yere gitmiştir."

Sonra karşımda yere yıkılmayı bekleyen bir canavar gibi yükselen duvara çeviriyorum gözlerimi. Müzeyyen'in meşhur lafını tekrar ediyorum: "Bekleyince gelmiyor, ben kendim gideceğim."

Buluşma

"Bu şarkı dayanıklı bir örümcek ağı
gibi her an yankılanır (...) sızar durur
çocuk yüreklerimize."

Leylâ Erbil, *Kalan*

Birazdan Asım gelecek, onu bekliyorum. Büyük bir hayalin kıyısında değil, nice hayal kırıklığının yamacında; tekrar gideceğini bilmenin burukluğunu, gelişinin mutluluğuna teyelleyip öyle bekliyorum. Ben, hem ben değilim artık hem de belki hayatımda ilk kez, kendimden çok hiçbir şeye benzemiyorum.

Bir ip koptu, hissediyorum. Neden, nasıl oldu bilmiyorum. Fakat ruhumu âlemdeki yerine sabitleyen, ortalayıp dengeleyen, emniyette tutan ve âciz bir kuklaya benzeten, o bol düğümlü ip koptu. Hiç kopmayacak kadar kalın sanmıştım. Oysa en sağlamlarının bile, hatta belki en çok onların ufalanışını seyrettim ömrüm boyunca. Malum, kalplerini dünyanın nizamına uyduran ip inceldiği yerden kopunca, olmadık yerlere savrulanlar gelir bizim kuruma. Tanırım ben onların bakışlarındaki pusulasız çocukları, bastonsuz ihtiyarları. Bilirim ayak izsiz, kuş kanadıyla ağır ağır kayboluşlarını. Korka korka sorarım gizlice kendime; hangi ip nerede tutuyor bizi, koparsa akıbetimiz ne?

İnsan acayip bir mahluk, her şey beklenir ondan, bilhassa en beklenmeyen. Hamuru kekre, kumaşı ince, yarası hep en derinin-

de. Sızlayan yeri uyuşturmak için her sıktığında, çekilen ip biraz daha gerilir. Gerilir, gerilir, gerilir... Bütün ipler inceldiği yerden kopar, bu böyledir.

Garip bir yer dünya. İçine düşen herkes, ellerinde yağlı urganlar, yardım ettiğini sanırken bile, birbirinin celladı kesilir. Acı, dirayeti emmeye başlayınca, herkes her şeyden vazgeçer bir noktada. Kendinden evvela.

Bütün ipler kopar, hem de bütün ipler. Onlara tutunanlar, palas pandıras yuvarlanıp düşer. Geriye tek kalan, üst üste atılmış beyhude düğümler. Kalplerdeki düğümler, akıllardaki düğümler, boğazlardaki düğümler, ellerdeki düğümler.

Bir tek kendini alıp kendinden gitmeyi bilenler kurtulur o düğümlerden. Mesela gemiciler. Dünyanın düz bir tepsi değil, derin bir çukur değil, ölene dek sürecek garip bir macera olduğuna inanan, başı dumanlı, göğsü rüzgârlı gemiciler. Sonra binerler gemilerine ve ılık denizlere, sıcak limanlara, geniş ufuklara doğru yol alır o gemiler.

Bende de bir ip koptu işte. Korktum biraz ve galiba rahatladım da. Elimde boş bir düğüm sallanıyor şimdi. Bakıp şaşkın şaşkın gülümsüyorum. Ne gemim var ne de gidecek yeni bir yolum ama gene de rotamı değiştirmek istiyorum.

Gece annemin kucağında uyumuştum, sabah yalnız uyandım. Rüyamda beyaz tombul bir buluttan aşağı süzülüp, uzun uzun düşmüş, kendimi çimdikleyip apar topar uyanmadığım için de bir güzel yere çakılmıştım. Nice zaman sonra galiba ilk kez uykumu almış olarak, dinç kalktım. İçimde, ruhumun pencereleri karşılıklı açılmış, kapılarım cereyandan gürültüyle çarpmış, camlar zangırdamış, duvarlardaki çerçeveler yerinden oynamış fakat bunca dağdağaya rağmen fena hiçbir şey olmamış, demek ki fena bir şey olamazmış gibi tuhaf bir his vardı. Hem neşeli hem hüzünlü ama en çok coşkulu bir his.

Kalkar kalkmaz evvela camları açıp evi ferah fahur havalan-

dırdım. Karnım zil çalıyordu, doğruca mutfağa yollandım. Bir boşluk vardı mutfakta, öyle minik bir boşluk ki evvela anlamadım. Sonra tezgâhta ekmek keserken ayıldım, karıncalar gitmiş! Kapı ağzına, pencere kenarlarına baktım, tek birini bile bulamadım. Nereden çıkıp geldiklerini bilmediğim karıncalar, yine bilmediğim o yere dönmüşler demek. İçimden, alelade bir hudut bile nelere kadir dedim.

Mütevazı buzdolabım elverdiğince, izin günüme yaraşır bir kahvaltı hazırladım kendime. Tam da doktorların salık vermediği vecihte, tıka basa, afiyetle yedim.

Küveti sıcacık doldurup banyoya girdim sonra. Yine doktorların hoşlanmadığı, ama benim bilhassa bayıldığım gibi, haşlak sularla etimi kızarta kızarta yıkandım, keselendim. Sıcak suyun altında uzun kalınca biraz tansiyonum düştü, bornozumla yatağa uzanıp azıcık dinlendim. Yatak odamın açık penceresinden içeri dolan rüzgâr, efil efil şişirdi tül perdeleri. Karşıki duvara gölgeler düşürerek dans eden perdeleri, âlicenap kavalyeler misali onları kollarından tutup oldukları yerde nazikçe döndüren ılık yeli ve bu minnacık mucizelerin ortasında sere serpe uzanmış yatan kendimi, benliğimde hissetmeyi denedim. Ruhumu geçmişin nedametinden, geleceğin felaketinden sıyırıp anın sükûnetine işaretlenmeyi... Ne kadar becerebildim meçhul fakat şüphesiz iyi geldi bu oyun bana, terkibindeki hafifliği beğendim.

Bir düşten uyanır ya da yeni bir düşe düşer gibi kalktım sonra. Saçlarımı ne zamandır ilk kez vigoyla kuruttum, bukleler üçer beşer kıvrılarak düştü omuzlarıma. Hepten bozulup gevşemeyen, beni terk etmeyen vefalı buklelerin her birine minnetle baktım. Dolaptan geçenlerde aldığım hâki yeşil döpiyesi çıkardım, Asım'ın en sevdiği renk. *Blazer* ceket, altına evaze etek. İçine de beyaz ipekli bir gömlek uydurdum. Şifoniyerin üstünde duran lavanta kolonyasını elime döküp ıslak parmaklarımla boynuma, kulaklarımın arkasına şöyle bir dokundum. Dudaklarıma gülkurusu ruj sürdüm hafifçe, sonra içimden bir ses fazla kaçtı deyince peçeteyle sildim,

sonra da rujdan ziyade bana onu sildiren sesi fazla bulup kısarak, ruju yeniden, dilediğimce sürüverdim. Şöyle bir adım geri çekilip aynada kendimi seyrettim; özenle paketlenmiş ihtiyar bedenimi, çizgilerle dolu mahur makamlı çehremi. Bir parça keder ve çokça merhametle aynadaki suretime gülümsedim. Böyle yapınca o da bana gülümsedi. İnsan evvela kendi suretini sevindirmeli.

En nihayet pabuçlarımı giyip çıktım evden. Merdivenlere yönelirken asansöre takıldı gözüm, benim kattaydı. Bir an durup baktım, sonra gülümsedim yine kendime ve merdivenleri ağır ağır inip sokağın debdebesine daldım.

Dolmuş durağına doğru yürürken, dükkânın kapısında sigarasını tüttüren acenteci oğlanla burun buruna geldim. Selam verip geçecekken, yine bana bıyık altından güldüğü hissine kapıldım. Gün madem hafifleme günü dedim içimden, bari şuna minik yalanımı itiraf edip artık kurtulayım.

"Komşu, bir çay mı ısmarlasan acaba bana?" dedim oğlana. Şaşkın şaşkın bakıp içeri buyur etti.

Halime güle güle acenteden çıktıktan sonra, köşedeki çiçekçi kız ilişti gözüme. Hiç düşünmeden yanına seğirttim.

"Ne vereyim ablama?"

Köşede göz kırpan krizantemleri gösterdim.

"Şunlardan alayım."

Sonra aniden aklıma düşünce, geç kalmış bir soru gibi sordum:

"Mevsimi değil ki bunların, nereden geliyorlar?"

"Doğmaya gönlü olana çare mi yok be ablam? Karanlık odaya tepiyorlar bu kızanları, onlar da vakti sonbahar sanıp patır patır açılıveriyor. Sanmak dediysem, anla işte, uyanıkların da işine geliyor."

Karanlık bazen uyumak, bazen de uyanmak için demek diye düşündüm. Böyle düşünmek hoşuma gitti. Krizantemlerin bile isteye aldanması da. Zamanı ve kendilerini aldatması da hatta.

"Üç buket versene madem" dedim.

Fiyat sormadan sipariş edince, muhtemelen ederinin iki mislini istedi kız. Uzattım parayı, o da aldı. Tam arkamı dönmüş gidiyordum ki, "Şşşt, baksana yeşilcik abla" diye bağırdı. Bir şeyimi mi düşürdüm diye tedirgin, dönüp baktım.

"Üzgün müsün, zengin mi?"

"Nasıl?"

"Çok para aldım senden, pazarlık etmeye erindin mi?"

Cevabı ben de merak ettim. Açıp baktım içimde birbirine dolanmış, şikeste beste cevaplara. Gerçeğe en yakın olanını seçtim.

"Mutluyum galiba."

Kızın gevşemeye hazır dudakları hemencecik yayıldı. Kocaman beyaz dişlerini bir çırpıda çeyiz gibi serdi önüme.

"Yaşşaaaa!"

Birkaç dakika sonra sarı dolmuşlardan birinin arka dörtlüsündeydim. Tekerlekler hızlandıkça, açık camdan içeri dolan rüzgâr saçlarımı uçuruyor, dolmuşun motoru üşümüş gibi köh köh öksürüyordu. Şoför gençten bir adamdı, aynadan yüzünü seyrettim biraz. Sağ gözünün uzun uzun seğirmesinden anladım, ya gördüklerinden yana derdi ya göremediklerinden özlediği vardı. Hayat işte! Göz, bazen gördüğüne, bazen de görmediğine isyan ediyor.

Yanımda kırklarında bir adam oturuyordu, irice bir market torbasını bacaklarının arasına koymuştu. Telefonda birine fısır fısır bankanın, kredi kartını iptal ettiğini anlatıp içine kaçmış bir sesle borç istedi. Karşı tarafın ne söylediğini duyamasam da, adamın, "Canın sağ olsun, yok, yok, önemli değil, hallederim ben" deyişinden cevabı anladım. Telefonu kapadıktan sonra dizinin üstüne dayadığı alışveriş fişinin arkasına aylık giderleri yazmaya koyuldu. Göz ucuyla listesini okudum çaktırmadan. Kirayı, suyu, elektriği, doğalgazı, interneti ve koltuk taksitinden telefon faturasına bir dolu kalemi alt alta sıraladı. Aysel'e ayakkabı diye ekledi listenin sonuna. Sonra bütün kalemleri topladı. Tutarı beğenmeyince, Aysel'in ayakkabısının üstüne bir çizik atıp, yeniden baktı. Birkaç du-

rak sonra da torbasını alıp çökkün omuzlarla indi dolmuştan. Biz yola devam ettik.

Renkli mağazaların, görgüsüz restoranların, devasa reklam panolarının, inşaatların, inşaatların, en çok inşaatların önünden geçtik. Derken asfalttan çıkıp yılankavi, toprak bir yola girdik. Bir süre de orada titreye titreye ilerledikten sonra, en nihayet, dört bir yanımızda uzun servi ağaçları belirince, sarsılarak durdu dolmuş. Gürültüyle açılan kapıdan ağır ağır indim.

Alnını bulutlara dayamış servilerin arasında yürüdüm biraz. Güneşten kopan huzmeler, ağaç dallarında çıtır çıtır kırılarak, kabristan sakinlerinin üstüne düşüyordu. Taşlara nakşolmuş isimler, tarihler ve dualar, ışığın altında revnakla yanıyordu. Kadınlar, erkekler, gençler, yaşlılar, zenginler, yoksullar, yüksekokul okumuşlar, ümmi kalmışlar... Toprağın altı, üstü gibi değildi. Adildi. Kendine her sığınanı aynı şevkle kucağına çekip aynı memeden emzirmişti. Etinden kopup yaşama iştahıyla hayata savrulan evlatlar, eninde sonunda koynuna döndüğünde, kollarını açan bir ana gibi şefkat göstermişti her birine, merhamet etmişti. Vedanın vuslatın da başlangıcı olduğunu en iyi bilendi o. Bu yüzden insaflı ve müşfikti. Ondan korkmama lüzum olmadığını düşündüm. Vakti geldiğinde, dünya misafirliğim bitince, beni de sarıp sarmalayacak ve doğurduğu rahme uyandıracaktı. Böylece her şey bağışlanacaktı. Her şey bitecek ve başlayacaktı. Bir an bütün kalbimle emin oldum ki bu beni incitmeyecekti.

Annemle babamın önüne gelince durdum. Vaktiyle gölgesi bile kâinattan büyük bir dağdan koparak doğmuşlardı. Ben de onlardan kopup savrulmuştum âleme. Bütünden söküldüğümüz yerin sızısıyla iki büklüm, yıllarca yan yana yuvarlanmıştık. Bir yandan yuvarlanırken, bir yandan ne kadar tutunabilirse parçalar birbirine, ancak o kadar sarılmayı başarmıştık. Olsun, buna da şükür.

Hasretle baktım mezarlarına. En nihayet tekrar buluşan bu iki küçük taş; şimdi gene yan yana, koyun koyuna yatıyorlardı. Hem kendileri hem kendilerinden kudretli bir bütünün cüzüydü-

ler yeniden. Dağ onlarındı, taş onlarındı. Dağ onlardı, taş onlardı. Bunu düşününce içim ferahlıkla doldu. Uzun uzun oturdum başlarında. Rüzgârı, ağaçları, yaprakları, taşları ve toprağı dinledim.

Neden sonra çantamdan çıkardığım çekirdeği annemin başucuna bıraktım ve duyacağından emin fısıldadım:

"Bugün çok hoşuna gidecek bir şey yaptım. Ama biliyorsundur sen zaten. Olsun, döndüğüm zaman gene gelir, uzun uzun anlatırım. Boşuna tepmedin onca yolu anne, sana söz bak, yaşayacağım."

Sonra bağışlar ve af diler gibi, elimi babamın toprağına bastırdım.

"Oldun baba, iyi bir baba oldun. Kırık dökük yaşanıyor bütün hayatlar, kimsenin suçu yok bunda. Hepimiz biraz yanlış, biraz yarım. Ben senden razıyım. Senden razıyım."

Sonra yerle göğün arasındakilerin, göçmüşlerin ve göçeceklerin, gelmişlerin ve gideceklerin, gitmişlerin ve döneceklerin, misafirlerin tekmilinin ruhuna Fatiha okudum. Krizantem buketlerinden birini babamın, diğerini annemin kucağına bıraktım. Elimde kalan son buketi göğsüme bastırıp, büsbütün hafiflemiş adımlarla kabristandan ayrıldım.

***

İşte en nihayet Bostancı'daki evdeyim. Katiller hep cinayet mahalline dönermiş, ben de şimdi ömrümün başladığı yerdeyim. Ne kadar beklersem bekleyeyim, zaman geri dönmüyor oysa. Anlıyorum ki cellat değil o, olsa olsa içindekileri oradan oraya taşıyan bir vasıta. Doğduğumuz, yaşadığımız ve öleceğimiz muhakkak fakat kabul ediyorum, seneleri biz uydurduk.

Beklemekten duvarları çürümüş vefalı bekçiyle selamlaşıp salona giriyorum. Emektar sırça vazoyu vitrinden çıkarıyorum. Günlerden pazartesi değil ama içine biraz su dolduruyorum. Çünkü biliyorum, günleri biz uydurduk; evcilleştirirsek terk et-

mez umuduyla, zamana eciş bücüş isimler koyduk. Pek işe yaramadı. Olsun. Bugün günlerden cumartesi ve ben elimdeki son krizantem buketini, pazartesi hevesiyle vazoya yerleştirip, akşam altı buçuk zarafetiyle masanın ortasına bırakıyorum. İçimden mırıl mırıl Asım'la konuşuyorum.

Hani, "Kadınlar erkeklere neden çiçek vermesin?" diyordun ya Asım, haklıydın. Kırk yıllık kanı, öyle birden olmuyor yani; uzatıp ellerimle vermeye gene de utanırım ama herhalde masada gördüğün vakit, bu çiçeklerin senin için bırakıldığını anlarsın. İyi bak olur mu, daha yeni öldürülmüş çiçekler bunlar. Senin için yattıkları sunakta, dalından koparılan her şey gibi solacaklar. Kuruyup düşerken bir bir ahşaba, bir zamanlar seni sevdiğimi fısıldayacaklar. Zamanın muhakkak geçen bir şey olduğuna yemin edecekler ve aslında asla geçmediğine de. Belki kimse duymayacak seslerini ama senle ben, biz ikimiz bileceğiz. Bu bir buket tazecik ceset, kendi hakikatlerinin altını sessizce çizecek. Biz de, zamanın ve kendi minik hakikatimizin içinden usulca geçeceğiz. Haklıydın. Eksik ama haklı. Kendi toprağında durmayan bütün çiçekler cinayet. Aşk, hem intihar hem de cinayet. Ne güzel öldük ama! Güzel öldük, kabul et.

Salondaki koltuklardan birine kurulup beklemeye başlıyorum. Beklemek nedir, bu ev kadar biliyorum. Beklediğini bilerek beklemek, beklediğinden bihaber beklemek, beklediğinden vazgeçerek ama gene de ve ille de hep beklemek.

Bu defa, kederden ziyade, tatlı bir heyecanla bekliyorum. Asım'ın birazdan geleceğini biliyorum. Tabii yalnız gelmeyeceğini de biliyorum artık. Abimin son telefonda, "Üç gibi evde olurlar" diyen sesi, o sesin sonunda uzayan lar, lar, lar eki, aklımın çiçek dürbününde fır fır dönerken, "Kiminle" diye sormak içimden gelmemişti. Hem zaten ne fark eder ki? Gitmek üzere gelen birini, dünyanın öbür ucundan tanıyabilirim. Asım onlardan biri, hem de en başından beri. Ama olsun, uzun bir bekleyişten sonra, kendime bir vuslat uydurmayı hak ettim. Yeniden gidecek olsada, az sonra ge-

lecek birini beklemenin, muhakkak geleceğini bilerek beklemenin, hülasa beklemenin en güzel, galiba tek güzel halinin tadını çıkarmak için kendime müsaade veriyorum. Çünkü hasret güzel şey, vuslat mutlaksa. Çalacağını bilmenin saadetiyle, gözüm kapıda, sessizce bekliyorum.

Fakat kapı değil, telefon çalıyor. Bakıyorum, ekranda Halime'nin adı yanıp sönüyor. Açıyorum, endişesi nefesine binmiş, sesinden evvel geliyor. Kısa bir selam sabahtan sonra, ağzındaki baklayı çabucak çıkarıp, "Nereden çıktı bu tatil, hiçbir şey söylemedin" diyor. Bizim yaşımızda bu, sıhhatin yerinde mi diye sormanın temkinli bir yolu. Belli ki haftalık izin çizelgesi asılmış odaya. Benim hesapta olmayan uzun iznimi görünce, Halime'nin aklına fena ihtimaller düşüvermiş. Ama tabii öyle söylenmez, böyle söylenir. Halime doğrusunu yapıyor. Vaktiyle her sabah babamla telefonlaşan Cemal Amca'yı hatırlıyorum ansızın. İçimde hem kırıklık hem de minnet kıpırdanıyor. Evet, öleceğiz değil mi? Fakat hiç değilse benim de bir arayanım var. Gene de evvela hayatta olduğumu göstermek ister gibi derin derin nefes alıp veriyor, sonra da, "İzinler birikmişti, hazır misafir de geliyorken kullanayım dedim" diye kıvırarak, benim için endişelenme nezaketini gösteren arkadaşımı sakinleştiriyorum.

Ama Halime'nin sesindeki dikenli teller hepten kaybolmuyor. Bir müddet sessiz kaldıktan sonra, telefonu kapamak yerine, "Kerem Bey'i duydun mu?" diye soruyor.

"Yoo" diyorum. "Ne duyacağım?"

En son Abdüllerin kolunda kapıdan çıkarılırken görmüştüm kendisini. Onu da benim gibi kaplıcalara yollamışlarsa şaşırmam.

"İçerideymiş, terörle mücadeleden polisler idareye gelip hakkında bilgi istemiş."

İşittiklerim kulağıma öyle manasız geliyor ki, tefsir sormaya mecbur kalıyorum.

"Ne demek içerideymiş?"

Halime, "Hiç de anlamamıştık" diye vahlanıyor. "Meğer terö-

ristlere yardım ediyormuş."

"Hangi teröristlere?"

"Ne bileyim, teröristlere işte."

"Ne işi olur Kerem Bey'in öyle şeyle?"

"Muvazenesini yitirmiş diyen de var. Zaten tuhaf adamdı. Hele geçen pazartesi yaptıkları... Bilmiyorum artık, günahı boynuna."

Bir şey demeden öylece duruyorum telefonun ucunda. Halime de üç beş kelam daha ettikten sonra fazla uzatmayıp kapatıyor. Kuyrukları birbirine değmeyen bir sürü tilki sökün ediyor zihnime. Kerem Bey'i düşünüyorum. Mahallede karşılaştığımızda söylediklerini. Koridor baskını yaptığı günkü öfkesini. Daha önce çaresizlikten bahsederken, bu duygunun onu nasıl öfkelendirdiğini hissettiğimi. Kurumu düşünüyorum sonra. Halime'yi, Mennan Bey'i, Hayrullah Bey'i, Esin'i, zavallı Canan'ı, Âdem'i, koridorlarda dolaşan öbür talihsizleri. Hastalığı ve sağlığı düşünüyorum, tabiiyi ve gayritabiiyi. Şu garip âlemde her şeyin, kendisinden sonra en çok zıddına benzeyişini. Zıtları birbirinden ayıran duvarlar kalktığında, gözlerimizi yumup kendi etrafımızda birkaç tur dönersek, gözlerimizi yeniden açtığımız vakit, iyi ile kötünün, doğru ile yanlışın, tabii ile gayritabiinin yerini artık şıp diye gösteremeyeceğimizi... Sonra yine Esin'i düşünüyorum, en çok Esin'i. Zihnimdeki tilkilerin kuyrukları dolanıyor. Ve bu dehşete düşürüyor beni.

Derken kapının ziline yuvalanmış minik kuş cik cik ötüyor. Zihnime üşüşen fikirler dört bir yana uçuşuyor. Tilkiler, kuyruklarını apar topar çözüp birer ikişer dağılıyor. Geriye sadece içimde kabaran köpük köpük heyecan kalıyor. Sağ elimi göğsümün sol yanına bastırıyorum. Kalbimin, minik bir çöl serçesi gibi kanatlanıp avucumun içine doğru pıt pıt attığını hissediyorum. Sevinç mi bu, keder mi yoksa, anlamıyorum. Fakat özlemişim bu hissi; elemini, neşesini, her halini. Eteklerim zil çalarak kapıya koşuyorum. Eskiden olduğu gibi... Birazdan kapıyı açacağım. Bir ışık parlayacak eşikte. Dışarıdakiler içeridekilere karışacak, hududun iki yanındakiler kavuşacak, içeride miyim dışarıda mı, onun bile ehemmiyeti

kalmayacak. Birazdan kapıyı açacağım ve gözlerinde sırlar taşıyan genç bir Asım bulacağım karşımda. Avucunda dörde katlanmış, beyaz bir kâğıt olacak. O kâğıdın içinde, dağılmış mürekkebiyle koyun koyuna yatan bir eski şiir. Şiir, Asım ve ben, durup birbirimize bakacağız.

Kapıyı açıyorum. Dışarıdan içeri, içeriden dışarı ışık doluyor. Üstünden yıllar geçmiş ihtiyar bir Asım karşımda duruyor. Saçlarının tepesi enikonu açılmış, kalan teller büsbütün ağarmış. Yüzündeki çizgiler ömrünce derinleşip ağırlaşmış. Eskiden heyecanlı sorularla yanan bakışlarında, sanki yorgun cevaplar konuşlanmış. Gözlerinde değişmeyen bir pırıltı var gene de. Asım, yüzünde kımıldanan tebessümü, o ışıkla parlatıyor. Gevşeyen dudaklarından iki dost sözcük dökülüyor:

"Huysuz Hanım!"

Yaşlı bir ağaç gibi kollarını iki yana açıyor. Sarılıyoruz. Kapı eşiğinde ıslak çam kokusu buğulanıyor. Gözlerimi yumuyorum birkaç saniyeliğine. O birkaç saniyede o genç kız oluyorum gene. Asım da bir zamanların şair delikanlısı oluyor. Her şey oracıkta olup bitiyor. Kaçamak bakışmalar, karşılıklı açılmalar, sevda sözcükleri, birbirine değen serçeparmaklar, tutuşup kenetlenen eller, terleyen avuçlar, ilk mahcup öpücük, daha uzun, şehvetli öpüşmeler, birbiriyle sarmalanıp yekvücut olan bedenler, şiirler, şiirler, en çok şiirler. Yaşanmamış bir aşkın bütün dizeleri oracıkta yazılıyor zihnime. Yaşanmamış bir ömür kadar sürüyor o birkaç saniye.

"Özlemişim" diyor Asım, kollarını çözmeden. Diyecek bir şey bulamıyorum. Ben de seni özledim Asım diyebilirim. Sen yokken hep seni düşündüm. Gelişini heyecanla bekledim. Eski bir oyuncak gibi kutusundan çıkardım kalbimi, eksik parçaların yerine parmağımı basıp çalıştırmayı denedim. İnanmazsın ama çalıştı! Eski defterleri açıp okudum bir bir, hatırlamak acı verdi ama hatırlayacak bir güzellik bulabilmek de bana kendimi talihli hissettirdi. Sen de görüyorsun değil mi, söylenmemiş şiirler, ölü doğmuş bebekler

gibi yatıyor aramızda. Asım, ben de seni özledim. Özlemek bana iyi geldi. Sen de iyi ki geldin Asım. Asım.

Demiyorum elbette, elbette demiyorum. Bir gecede başka biri olmadım ki ben. Annem salıncaklardan düşmemi öğütledi diye, öyle hemencecik asansörlere binemem, Asım'lara içimi dökemem. Ama gene de bir şeyler değişti, biliyorum. İçimde kıpırdanan tatlı heyecandan anlıyorum. Asım'ın geri çekilip yüzüme bakacağını hissediyorum. Bir rüyanın sonuna gelmiş gibi, gözlerimi açıyorum o zaman. Asım'ın şen yüzünü ve arkasında durmuş, yorgunlukla gülümsemeye çalışan Lisa'yı görüyorum. Bir adım geri çekilip sessiz, yumuşak, soluk bir nokta koyuyorum şiirimizin son dizesine.

"Hoş geldiniz."

Kapıdaki teşrifat bitince, üçümüz birlikte içeri geçiyoruz. Asım holde pabuçlarını çıkarıyor ama karısı bizim âdetlere yabancı, öylece içeri yürüyüveriyor. Gene de kadının hali tavrı restoranda oturduğumuz geceye nispeten çok daha cana yakın görünüyor gözüme. O zamandan bu yana üç beş kelam Türkçe de öğrenmiş ya da bu defa konuşmaya gönlü var. Çat pat bir şeyler söylüyor, Tarzanca hal hatır soruyor. Elimden geldiğince mukabele ediyorum.

Seyahatin nasıl geçtiğini soruyorum, Asım ağzında akide şekeri varmış gibi tatlı tatlı anlatıyor. Yolda bol bol film izlemişler. Lisa'nın seyrettiği ilk filmde bir uçak kazası sahnesi varmış. Tam filmdeki uçak düşerken, kendi uçakları da aniden türbülansa girip hava boşluğunda irtifa kaybedince, kadıncağız boş bulunup çığlığı basmış. Arkalarında oturan Güney Amerikalı çiftin mışıl mışıl uyumakta olan küçük kızı sese uyanıp iki gözü iki çeşme ağlamaya başlamış. Çocuklarını susturmayı beceremeyen çift asabileşip, bu hususta beceriksizliklerinden dolayı birbirlerini suçlayarak kavgaya tutuşmuş. Kocasının evle de, çocukla da alakadar olmadığından yakınan kadın hararetle konuşurken, havada hareketlenen kolu, yan tarafta servis yapan hostese çarpmış. Bu umulmadık darbenin tesiriyle, hostesin elindeki termostan akan suyun bir kısmı, kahve bardağı yerine, kahvesini bekleyen başka bir yolcunun üstü-

ne dökülünce, adamcağızın kolu haşlanmış. Panikleyerek, aynı anda hem termosu düzeltmeye hem de adama yardım etmeye çalışan hostes, o telaşla suyun kalanını kendi üstüne boşaltmakla yetinmeyip, kafasını da koltuğun kenarına çarpmış. Bütün bu hercümercin fitilini çığlığının ateşlediğini düşününce sinirleri bozulan Lisa, kendini tutamayıp gülmeye başlayınca, az evvel kolu haşlanan beyefendi, olan biteni komik bulduğundan güldüğünü sanıp ona ters ters bakmış. Lisa kendini kötü hissedip vaziyeti açıklamak için o tarafa eğildiği esnada, arkada ağlayan ufaklık, başka mevzulara dalınca kendisini unutmuş görünen anne babasının kavgasından bunalmış olacak ki, koltuğun kenarından Lisa'nın omzuna kusarak, etrafındaki herkese varlığını bir güzel hatırlatmış.

Asım bu zincirleme talihsizlik macerasını anlatırken kah kah gülüyor, neden bahsedildiğini sezen Lisa da omzunda kurumuş minik sarı lekeyi işaret edip başını sallıyor.

Asım'ın anlattıklarına ondan daha çok gülüyorum. Güldükçe ellerimdeki benekler azalıyor, hissediyorum.

Eskiden yatılı misafirlerimiz gelince havaya dağılan neşeli bir uğultu yayılıyor eve. Gece yatağa girdikten sonra içeriden gelen gülüşmeler, sabah uyandığımda mutfaktan süzülen fısıltılar, masaya fazladan konan tabaklar, hususi günlerde çıkan porselen takımlar, misafir yataklarına geçirilen serin nevresimler, tedariksiz misafirler için katlanıp başucuna bırakılan pijamalar gibi bir neşe. Asım'la birlikte çocukluğum da döndü sanki eve.

Abimi soruyorum. Asım, torunlarının bir dediğini iki etmediğini anlatıyor. Eski bir albüme bakar gibi seyrediyorum onu. Ne anlattığının ehemmiyeti yok, yan yana olmak bana yetiyor. Zaten bir yerden sonra sözcükler anlamını kaybediyor. Artık seslerden ibaretler. Belki de şiir kaybolduğundan beri böyleler.

En nihayet, yol yorgunu bakışları baygınlaşmaya başlayınca, aç olup olmadıklarını sormak geliyor aklıma, uçakta yemişler. Yine de akşamdan hazırladığım havuçlu keki çantamdan çıkarıp masaya bırakıyorum. Asım, çocuk gibi seviniyor. "Rukiye Teyze'nin-

kinden bile güzel" diye yalan atarak, hemen oracıkta koca bir dilimi mideye indiriyor. Lisa da bir parça yiyip, çat pat Türkçesiyle çok beğendiğini anlatıyor. Sonra da susadığını söyleyip mutfağın yerini soruyor. Tabii ya, su! Nasıl unuttum!

"Çeşmeden içilmiyor. Çıkıp marketten alayım" diyorum. "Suyu bırakır, sonra da giderim zaten. Siz de rahatça dinlenirsiniz."

"Olur mu canım öyle şey!" diye atılıyor Asım. "Evin küçük kızına bir de su mu taşıtacağız!" Benimle birlikte çıkmak üzere hareketleniyor. Gözlerinden uyku akan Lisa'yı öpüyorum. O, biraz uzanmak için annemlerin odasına yollanıyor, biz de Asım'la evden çıkıyoruz. Marketin önünde duruyorum ama o durmuyor, görmezden gelip yürümeye devam ediyor. Sahil yoluna çıkıyoruz birlikte.

"Şuraya biraz oturalım mı?" diyerek, denize nazır banklardan birini gösteriyor. Geçip yan yana oturuyoruz.

"Eskiden de buraya gelirdik, Fethi, sen, ben, hatırlıyor musun? O zaman banklar yoktu ama, duvara tünerdik."

"Geçmiş zaman" diyorum.

"Çikolatalı dondurma severdin sen. Nuh'un çikolatalı dondurmalarını. Ölmüştür herhalde değil mi, yaşlıydı zaten."

"O yaşlı değildi, biz gençtik" diye cevap veriyorum, gözlerimi açıktaki şilebe dikerek. "Herkes yaşlı geliyordu o zaman bize. Ama artık ölmüştür herhalde. Baksana biz bile..."

Asım'ın ellerine baktığını görüyorum. O da benim gibi yapıyor demek. Ellerine soruyor bazı soruları.

"Bu kıyıda oturmayı özlemişim be Rikkat" diye iç çekiyor. "İnsan uzaklara gidince, en çok kendi kıyılarını özlüyor."

Sesi evdeki kadar canlı değil şimdi. Kırçıllandı, kılçıklandı, bir mahzunluk çöktü sanki.

"Abim gibisin sen de. Gidenler hep böyle. Hepsi özlemekten yakınıyor da, hiçbiri dönmekten bahsetmiyor" deyip latife etmiş gibi gülümsemeye çalışıyorum. Asım ciddiyetle cevap veriyor:

"O kıyılarda bir bekleyeni olmayana, dönmek zorlaşıyor."

Benden bahsediyor olabileceğine dair çekingen bir umut sürgün veriyor içimde. Ama o devam ediyor:

"Annem gittikten sonra, köklerim de topraktan sökülmüş gibi oldu. Tanıdık bir yer bile bulamıyorum artık. İyi ki sizin ev duruyor."

Yutkunuyorum.

"Sen şanslısın biliyor musun? Ne zaman istersen gelip şuraya oturabilirsin. Filmlerdeki zaman makineleri gibi, dönebilirsin eski günlere."

"Eski günler burada beklemiyor ki" diyorum. "Onlar da gidiyor." Sonra nasıl cesaret edebildiğime kendim de şaşarak ilave ediyorum: "Kalanların payına, dönmeyecekleri beklemek düşüyor."

Bir şey söylemek ister gibi uzun uzun yüzüme bakıyor Asım. Bakıyor, bakıyor, bakıyor, boğazında inip çıkan âdemelmasından, güçlükle yutkunduğunu anlıyorum. Belli, söylemeyecek. İçinden geçeni bilemeyeceğim hiç. O şiiri asla öğrenemeyeceğim gibi. Sorabilirim aslında. Ama sormayacağım da. Gördüğüm bütün güzel şiirlerin, bir vakitler genç bir delikanlının el yazısıyla, ak bir kâğıda benim için, sırf benim için kopya edildiğini düşünüp mutlu olacağım. Bütün şiirler benim olacak böylece. Bütün güzel anlamlar.

"Dünya var olduğundan beri konuşulan her sözün semada toplandığını, dünya döndükçe rüzgârda yankılandığını söylerler, biliyorsun değil mi?" diye fısıldıyor Asım. "Sence" diyor, "konuşulmayanlar da dönüp duruyor mudur bir yerlerde?"

O lahza, uzaklardan ama uzak bir yerden değil, uzak bir zamandan, tanıdık bir şarkı doluyor kulağıma. *Yarınlaaar, yarınlaaar, biziiim demiştiiin.*

Sahildeki gazinolar, kafeler eski yerlerinde değil artık. Biliyorum ki ses oralardan gelmiyor. Dönüp bakmıyorum bile nereden geldiğine. Ses, benden başka kimsenin duyamayacağı kadar içeride.

Diyecek bir şey arayıp her zamankine tutunuyorum.

"Yaşlandık, değil mi Asım?"

Gülümsüyor.

"Sen hâlâ konuşurken yanakları kızaran o güzel kıza benziyor-

sun." Sonra sesinin titremesine mâni olmaya çalışarak devam ediyor: "Tamam, saçlar dökülmüş olabilir ama ben de hâlâ şiirlerini veremeyen sersem çocuğa. Kim öğretti bize o kadar utanmayı acaba?"

Tanıdık bir sızı duyuyorum içimde. Bakışlarımı kaçırıyorum. Galiba o da öyle yapıyor. Mahcup iki yeniyetme oluyoruz birden. Bir martı, çığlıklar atarak tepemizden geçiyor. Uzaklardan bir vapurun keskin sireni duyuluyor. Biz iki eski çocuk, yıllar sonra yeniden, bu defa yaptığımızın seyretmek olduğunu bilerek, denize bakmaya koyuluyoruz. Tepede, yorgun, nazlı salınan güneş, birkaç saat içinde uykuya çekilmeye hazırlanıyor. Toplamaya çalıştığı eteklerinden dökülen alev topları, köpürerek birbirinin içinden geçen dalgaları usulca okşuyor. Bir meltem esiyor. İçimizde ve dışımızda ne varsa havalandıran, uzun, buruk bir meltem; gözüme toz kaçıyor.

"Sana da bambaşka bir hayatın olabilirdi gibi geliyor mu bazen Rikkat? Limandan geri dönemeyecek kadar uzaklaşmış bir gemide gibi hissediyor musun kendini?"

Konuşursam ağlayacağımı bildiğimden susuyorum. Asım devam ediyor:

"Bazen o gemiye birlikte binebilseydik diye geçiriyor musun içinden sen de? Sonra her şey için geç kaldığını bilmenin ağırlığı boğuyor mu seni de? Ben bazen düşündükçe... Hiçbir şey insanın istediği gibi olmuyor be Huysuz Hanım. Hayat o kadar cömert davranmıyor bize. Ama... düşlerimiz güzeldi."

Gözlerime yaşlar sökün ediyor. Bir damlanın pınarından kopup yanağıma düşmesine müsaade ediyorum. Gözyaşı, yüzümdeki çizgilere bata çıka, yolunu arayan bir şiir dizesi gibi akıp giderken, içimde kararmış bir yerin temizlendiğini hissediyorum. Giden birinin ardından el sallar gibi, gelen birine merhaba der gibi, kapıların içi ve dışı yokmuş, sadece eşikleri varmış gibi gülümsüyorum Asım'a dönüp.

"Güzeldi" diyorum. "Çok güzeldi."

Korkular

"Biz kurduk istersek umursamayız ya."

Turgut Uyar, "Büyük Ev Ablukada"

Güzel olacak, her şey çok güzel olacak. Her şeyi unutup sırf bunu hatırlamak istiyor, içimden tekrarlayıp duruyorum. Yoksa her an olduğum yere yığılabilir, ya da iki gözüm iki çeşme ağlamaya başlayabilirim. Kalbimi dişleyen korku geçmedi fakat beni yiyip bitiremedi de. Ona teslim olmaktansa, korktuğuma maruz kalmayı yeğledim sanırım sonunda. Korkulanın başa gelmesinden daha kötü ne olabilir ki... Bu, daha kötü ne olabilir ki sorusu, bir parça sakinleştiriyor beni. Kaybedecek şeyi olmayanların alaycı boş vermişliğini duyuyorum içimde. Ve tabii kazanacak büyük bir şeyi olanların heyecanlı tedirginliğini de. Adalı'nın telkinini kendi kendime tekrarlıyorum; güzel olacak, her şey çok güzel olacak.

Sabah kahvaltıda kaşığı tutan elim heyecandan tir tir titriyordu. Aklımdan geçenler yüzümden okunabilirmiş gibi, kimseyle göz göze gelmemeye çalışıyordum. Ama Gülçin ayaklarını sürüyerek gelip tam karşıma oturunca, ister istemez başımı kaldırıp yüzüne baktım. Suratı hâlâ beş karıştı. Dünkü olaydan sonra reçetesi değiştiyse, muhtemelen bu sabah damarlarında başka türlü bir kanla uyanmıştı. Gediklipaşa gibi düşünmeye başladığımı fark

edip irkildim ve kendi kendimi inandırmaya çalışarak içimden yineledim: Her şey çok güzel olacak.

Kahvaltıdan beri havalandırma saatini bekliyorum. Saatler yine Dali'nin peynirleri gibi güneşte uzayıp eridi. Doğru zamanda doğru yerde olmak gittikçe daha da güçleşiyor sanki. Aynı nehirde iki kere yıkanamayacağımı lisedeki felsefe hocam Mülayim Naci'den öğrenmiştim ama nehre ne zaman girmem gerektiğini zahmet edip kimse söylemedi. Zamanlamada yapılan minik bir hatayla, bir saniyede değişebilir hayatlar oysa. Felaketlerin uzağına da düşebilir insan, ortasına da. Bunu mesela o eylem gününden biliyorum. O tek saniye farkıyla neleri kaybedebileceğimi bilmek, denizine sığmayan dalga gibi köpürtüyor içimi. Müthiş bir adaletsizlik duygusuyla kavruluyorum. Çünkü ben bir hata yapmadım. Bir hata yapmadım ben. Kimse ölmesin istedim sadece. Herkes eceliyle ölsün istedim hatta, ölüme karşı gelmiş bile değilim. Aslında onu dahi yapamadım. Ecelimizle ölelim diyemeyecek kadar korkup saklanmıştım. Kendimden nefret edecek kadar korkuttular beni. Sonra da insanlar öldü. Ecelleriyle değil.

Adalı'nın iddia ettiği gibi beni de öldürmeyi planlayan manyaklar var mı bilmiyorum ama ruhumu çoktan ölüme benzeyen bir tabutun içine tıktılar. Burada değil, daha buraya gelmeden önce.

Zaman denen cadı bohçası dehşete düşürüyor beni. En çok da doğru zamanda doğru yerde olamamak. Doğru zamanda koşup doğru zamanda duramamak. Düşmekten kaçamayacağımı anladım. Ama doğru yerde düşememekten korkuyorum şimdi. Asıl mesele de doğrunun ne olduğunu bilememem ve hiçbir zaman bilemeyeceğimi fark etmem tabii.

Yine de yola inanmak istiyorum. Beklerken yaylılar çalıyor içimde, oturduğum yerde hafifçe yükseliyorum. Korkunun coşkuya benzeyen bir yanı var, adrenalin dedikleri bu galiba. Bir saat gibi kuruluyorum zamanın içinde. Kendimi kuruyorum ve düşeceğim yere kadar koşmaya hazırlıyorum.

Sonunda anons geliyor. Koğuşun ana avluya geçmemizi sağlayan kapısı açılıyor. Anahtarın kilitte dönüşünü duyuyorum. Televizyonun karşısında oturduğum koltuktan bunu duymam mümkün değil ama beynimin içinde şıngırdayan demir anahtarların ağır kilidi açışını hissediyorum. Usulca yerimden kalkıyorum. Haftalardır adımladığım koridoru, ablalar ve abiler eşliğinde bacaklarım titreyerek geçiyorum. Titremeyin bacaklarım, çünkü koşacaksınız. Ayağımdaki naylon terliklere bakıyorum, evet, size rağmen koşacağım canlarım. Kapıdan çıkarken dönüp son kez görmeyi dileyerek koğuşa göz atıyorum. Pis kokusunu derin derin çekiyorum ciğerlerime. Buraya ya bir daha hiç dönmeyeceğim ya da bir daha çıkamamak üzere elim kolum bağlı getirileceğim, seziyorum.

Her zamanki gibi ablaların temennileri, abilerin böğürtüleri eşliğinde ana avluya yönlendiriliyoruz. Abiler yol boyu iki taraflı diziliyor. Tepede ışıl ışıl parlayan güneşi selamlayarak aralarından geçiyoruz. Çocukken yapmayı sevdiğim gibi, başımı yukarı kaldırıp gözlerim sulanana, kamaşıp turunculu morlu, bir karanlığa yuvarlanana kadar güneşe bakıyorum. Bunu yaparsam kör olacağımı söylerdi eskiden annem. Kör olmadım oysa. Yine olmuyorum. Sadece, aydınlığın bile, uzun bakıldığında içindeki karanlığı saklayamadığını fark etmenin tedirginliğini duyuyorum.

Kısa bir yürüyüşün sonunda ana avluya varıyoruz. Etraftaki pazar insanlarını selamlıyorum. Kobalt mavisi üniformaları içinde kadın ya da erkekten çok zavallıya değil; güldükleri, ağladıkları veya bunları yapamadıkları için hapsedilmiş talihsizlere benziyorlar artık benim için. Buharlı trenler gibi kalabalık, tren yollarındaki makaslar kadar ustaca yalnız. Ani dönüşler, keskin gülüşler, tedirgin, cüretkâr ve yeri gelince arsız. Bazılarının dışarıda da pek şansı yok, bunu biliyorum. Anahtarlar elimde olsa bütün kapıları ardına dek açar mıydım, emin olamıyorum. Böyle bir deliliğe kalkışsam, belki de hayatlarını büsbütün zorlaştıracak koca bir hata yapmış olurdum, kim bilir. Zaten bu yüzden anahtarlar bende değil. Gerçeği bilmediğim, hiçbir zaman bilemeyeceğim için. Ya da belki anah-

tar taşımak tek bir kişiye verilecek sorumluluk değildir. Belki kapıları hep beraber omuzlayıp kırmak gerekir. Ama çağırsam omuz verirler mi? Dışarıda pek beceremediğimiştik gerçi. Biraz da o yüzden burada değil miyim şimdi?

Yine de öbür misafirleri Ev'de bırakıp kaçacağım için suçlu hissediyorum kendimi. Pazar insanları, diyorum içimden, ilk başta sandığım gibi kurtarılmış bir adada olmadığımız için, sizi şu duvarların arasında bırakıp oraya kaçacağım için, beni affedersiniz değil mi? Canan, hele sen, sensiz gideceğim için bağışlar mısın beni? Ama ne sözcükler boğazımdan yukarı tırmanıyor ne Canan beni duyuyor ne de pazar insanları içimden geçenleri şuncacık merak ediyor. Canan artık çok uzakta, pazar insanlarınınsa umurunda bile değilim. Kendilerini bile umursamıyor olabilirler. Ama çözemediğim, gizli bir bildikleri var bence yine de. Bu yüzden, birbirleriyle tek kelime konuşmasalar bile, haftanın bu tek gününde, aynı göğün altında dolaşmaktan memnun haldeler.

Gözlerim Adalı'yı arıyor, avlunun içinde dolanarak suç arkadaşımı bulmaya çalışıyorum. Keşke dilek havuzuna düşseydi sesim, keşke Adalı da gelseydi benimle. Belki dünyanın dileklerin tuttuğu mis kokulu bir bahçe olduğuna inanırdım böylece.

Etrafı dolaşıp da Adalı'yı bulamayınca telaşlanıyorum. Benimle dışarı gelmek bir yana, avluya bile çıkmadı mı yoksa? Bu ihtimali düşünmemiştim hiç. Sahi, ya gelmezse? Gelmezse ne yapacağım? Gelmezse ne yapacağım? Gelmezse ne?

Kaçıp kaçmamakta onca tereddüt ettikten sonra, şimdi kaçmaktan başka çarem yokmuş, Adalı beni yarı yolda bırakırsa bu her şeyin sonu olurmuş gibi hissetmemi anlayamıyorum. Tek bildiğim, bir daha o koridora dönmek istemediğim. O kokuyu bir kere daha içime çekmeyeceğim.

Müzeyyen'in anlattığı kızı hatırlıyorum. Ona benzetiyorum kendimi biraz. Pazaryerinde kaybolmuş bir çocuk gibi kendi etrafımda dönmeye başlıyorum. Adalı, Adalı, Adalı, neredesin?

Nereye baktığı insanın ruh halinin en büyük göstergesi. Avlu-

ya gelirken hayal kurar gibi göğe bakıyordum, avluya varınca o hayale koşmak için insanlara baktım, şimdi hayalleri kırılmış herkes gibi yere bakıyorum. Yerdeki çiçek tarhlarında teselli arıyorum. Şurada çuhalar, şurada çançiçekleri. Gelincikler her zaman kırılgan, çiğdemler zarif, kahkahaçiçekleri az sonra kıkırdamaya başlayacakmış gibi muzip. Adalı, neredesin?

Çaresizlik içinde yerdeki tarhları incelerken, gözlendiğimi hissediyorum aniden. Hani ansızın sırtınızda bir yanma duyarsınız; ortada bir ses, temas yoktur ama yine de anlarsınız. Bana öyle geliyordur deseniz bile, için için size öyle gelmediğini sezer, dönüp baksanız haklı olduğunuzu göreceğinizi bilirsiniz.

Dönüp baktığımda, yanılmadığımı görüyorum. Uzun boylu, çırpı bacaklı, benden azıcık büyük, çok çok yirmi bir, yirmi ikisinde, tekir bakışlı bir çocuk, yalı kazığı gibi dikilmiş, beni izliyor. Gevşeyen dudaklarım, kulaklarıma doğru yayılarak, yüzümün ortasında kocaman bir fiyonga dönüşüveriyor. Sesim sevinçle titriyor.

"Gelmeyeceksin sandım."

"Koğuşun kapısını biraz geç açtılar" diyor burnunu kırıştırarak. Burnunun üstündeki çiller şıkır şıkır gülümsüyor. "Ama açmasalar da gelirdim. Sana söz verdim."

Koğuşun kapısını açmasalar nasıl çıkıp geleceğini sormuyorum. Ona güveniyorum. Ne de olsa dünyanın en güzel çilleri onda. Kesin böyle durumlar için de bir planı vardır.

"Heyecanlı mısın?" diye soruyor.

"Evet" diyorum sesimden kuşlar uçurarak.

"Ben de" diyor, yalnız bırakmak istemez gibi. "Ama sakın korkma."

Böylece korktuğunu anlıyorum. Ben de korkuyorum.

"Önce şunu al" diye yumruğunu uzatıyor. Yumruğun içinde ezilmiş kâğıt paralar.

"Nereden buldun bunları?"

Söylemek istemez gibi omzunu silkiyor.

"Nereden diyorum?"

"Abla Odası'ndan yürüttüm."

Onu Ev'de hırsızlık yaparken düşününce gülesim geliyor. Hiç kızmış numarasına yatmayacağım. Aile içinde olur böyle şeyler, eskiden ben de arada annemin cüzdanından aşırırdım.

"Ne yapacağımızı hatırlıyorsun değil mi?" diye soruyor, paraları avucuma sıkıştırırken. Başımı emme basma tulumba gibi sallıyorum. Bu tanımı Nostalji TV'deki bir yarışma programında duymuştum. Kel kafalı bir adam yarışmacılara sorular soruyordu, onlar da evet hayır demeden cevaplamaya çalışıyordu. Ben iki kelimeyi de rahatlıkla kullanabilirim. Ama sanırım en çok evet demeliyim.

"Evet."

"Tamam, çok güzel. Birazdan sen şu tarafa doğru yavaş yavaş yürümeye başlayacaksın" diye Doğu Kapısı'nı işaret ediyor gözleriyle. Ben de misafirleri kolaçan edip kavga çıkarabileceğim bir yere gideceğim. Uygun birilerine saldırmam lazım. Fazla kısa sürmemeli, anlıyorsun ya?"

Gülümsüyorum. Birilerini kolay kolay tepeleyemeyeceğinin kendi de farkında. Çirozun teki. Bunu söylemekten çekinmemesi hoşuma gidiyor. Ama bir yandan da korkutuyor beni. On saniye içinde onu pataklayacak, beni de yakalayacaklar belki. Adalı inançla anlatmaya devam ediyor:

"Ortalık karışıp abiler benim tarafa koşmaya başlayınca, milletin dikkati dağılacak, sen de iç avluya süzüleceksin. Ama acele etmen lazım. Sonuna kadar direneceğim ve mümkün olduğunca çok kişiyi kavgaya çekmeye çalışacağım ama yine de beni paketlemeleri uzun sürmez. Fazla zamanın yok yani."

Fazla zamanım yok, evet. Zaman ne kadar azsa, kafamın içinde de o kadar çok soru dolanıyor. Birini çekip, "Bir şey soracağım" diyorum.

"Sor."

"Sen bu planı yaptığından beri, yani burada geçen kalışından beri, et kamyonunun geliş zamanının değişmediğini nereden biliyoruz?"

Adalı suçüstü yakalanmış gibi buruşturuyor yüzünü. Derin bir nefes alıp, "Tahmin ediyoruz" diyor.

"Nasıl yani? Emin değiliz öyle mi?" Yine sesim titriyor. Adalı süt dökmüş kedi gibi bakıp, "Kamyonların saatini değiştirmesi için bir sebep yok. Ben bu hesabı yaptığımda yıllardır aynı gün, aynı saatte geliyorlardı. Hem... başka çaremiz var mı?"

Bu minik soru kendime getiriyor beni. Uzun boylu düşünecek zaman olmadığını hatırlıyorum. Ortada bir risk var. Birden fazla risk. Diğerlerini aldım, bunu da alıp üstlerine koyacağım. Sonra ya sıçrayarak hepsinin üstünden atlayacağım ya da düşüp altlarında kalacağım. Denemekten başka çarem mi var? Bilmiyorum, belki de vardır. Ama göremiyorum. Göremediğim çareleri yok sayıyorum.

"Başaracaksın" diyor Adalı gözlerimin içine bakarak. "Şimdi derin bir nefes al."

Alıyorum.

"Keşke" diye devam ediyor gözlerini gözlerimden ayırmadan, "seninle başka bir yerde, başka bir şekilde tanışabilseydik. En azından başka bir yerde."

Gözlerinde titreyen solgun ışığı fark ediyorum. Gözyaşına benziyor biraz.

"Dudu Nine'ye selam söyle ve lütfen kendine dikkat et" diyor. "Buradan çıktığımda seni bulacağım. Sinemaya filan gideriz belki. Sen de istersen."

İçimde bir şey kırılıyor. Buradan çıkabilecek miyim, onu yeniden görebilecek miyim, hiçbirini bilmiyorum. Patlamış mısır sevip sevmediğini merak ediyorum. Peki ya Beyoğlu çikolatası? Neden bunları konuşmadık hiç? Şimdiyse soracak zaman yok.

Gülümsemeye çalışıyorum. Adalı da öyle yapıyor. İkimiz de beceremiyoruz ama. Adalı, "Unutma Esin, her şey çok güzel olacak" diyor. "Hadi başlayalım artık. Tamam mısın?"

Derin bir nefes alıyorum. Bütün gücümü toplayıp cevaplıyorum:

"Tamamım."

Ve tam o sırada bir el, avını yakalamış kartal gibi konuveriyor omzuma. Olduğum yere mıhlanıyorum. Eşzamanlı olarak da kaskatı bir ses duyuyorum arkamda.

"Hiç zannetmiyorum."

Sesle birlikte hayat bir an için duruyor. Gökyüzünde uçan kuşlar, tepede dönen bulutlar, esen incecik rüzgâr, onun salladığı beşikte kıpırdanan ağaç dalları, o dallarda hışırdayan yapraklar, mis kokan çiçekler, taçyapraklarında gezinen arılar, avludaki misafirler, kahkahalar, sızlanmalar, fısıltılar, hepsi, hepsi donuyor. Adalı'nın yüzü allak bullak, benimki de öyle olmalı. Bir hayalin kırılmadan evvel son kez titreyerek kıpırdanışını duyuyorum içimde. Bunun da bir sesi varmış, ne tuhaf. Gözyaşının yanağa düşüşüne benziyor. Kimsenin duyamadığı ama çok güçlü bir ses.

Üstündeki elin ağırlığıyla değil, az sonra olacakların korkusuyla çökertiyorum omuzlarımı. Sesin sahibiyle yüz yüze gelmek için arkamı dönüyorum. Sesinden çok kokusundan tanıdım onu. Ah be lavanta!

Döndüğümde, Rikkat Abla gözlerini dikmiş, bana bakıyor.

"Bu kadar kolay olacağını mı sandınız sahiden?"

Yarınlar

"Bir gün gelmeli de görmelisin, bu çekirdekten ne yetiştiğini... Şimdi aklına, hayaline bile gelmez. Koca bir elma ağacı gelişecek ondan. Ama hemencecik değil."

Hans Christian Andersen,
Seçme Masallar I, "Bekâr Sultan"

Hayır, hiçbir şey kolay değil hayatta. Ne kararlar külfetsiz alınıyor ne o kararların sürüklediği dikenli yollarda, dert üstü murat üstü yürünebiliyor. Fakat her daim seçimler yapmak mecburiyetinde kalıyor işte insan. Kendim dediği şaşkını, başına gelenlerden ziyade, bizzat seçtikleriyle inşa ediyor.

Çocukken annem mütemadiyen iyi insan olmamı tembihlerdi. Ama o meşhur iyiliğin tam terkibini vermedi. Doğruyla yanlışın izafiliğinden de bahsetmedi. Bunları hep en doğruyum sandığım yerlerde yanıldıkça, sonradan sonraya, düşe kalka anladım. Artık biliyorum; hamuru alçaklıktan ve faziletten karılmış insanın. Korkaklıktan ve cesaretten, zorbalıktan ve merhametten. Bu yüzden yeri gelir melekler canavarlaşır, canavarların melek olacağı tutar ansızın. Aklına tapan herkes bir gün delirir, kalbine inanan imanını yitirir. Hepsini seziyor, biliyor, kabul ediyorum. Fakat gene de hayatım boyunca hiç değilse aydınlık bir şeyin gölgesi olmak için canımı dişime taktıktan sonra, kendimi şaibeli karanlıklarda eğilip bükülürken bulmaya katlanamıyorum.

En nihayet bir seçim yaptım ben. Şimdi o yüzden buradayım.

O yüzden, yüzü kâğıt beyazına kesmiş şu gencecik Esin'le göz göze bakıyorum. O yüzden, doğru mu yanlış mı yaptığımdan asla emin olamayacağım çılgınca bir serüvenin kapısındayım. Gerisini çok da kestiremeden, bu kapıyı açacağım. Kapıları açmaya çalışmak, eşiklerinde kaygıyla beklemekten evladır, ahir ömrümde hiç değilse bunu anladım.

Ha, olan biteni sahiden bilebilseydim, seçimlerim değişebilirdi. Ama ummanın tamamını göremeyen zerre gibiyim.

Yıllar evvel, canını almasın, en azından hemen almasın diye ölümle satranca oturan bir adamın hikâyesini anlatan bir film izlemiştim. "Tüm yaşamım nafile bir arayıştan ve anlamsız konuşmalardan başka bir şey değildi. Kızgınlık ya da sitem duymuyorum. Çünkü çoğu insanın yaşamı benimki gibi. Ama kalan süremi anlamlı bir şekilde kullanmak istiyorum" diyordu. Ben de tastamam öyle hissediyorum. Anlamlının mahiyeti nedir, anlam nerede gizlidir, esasen onu da bilmiyorum. Mesela hayatta olduğunu damarlarında hissetmekte ya da öleceğini bilmekte olabilir. Bir kazak örmekte, ördüğün kazağı sökmekte veya söktüğün kazağı yeniden örmekte olabilir. Bir kapıyı açmakta, bir yola çıkmakta yahut sessizce oturup gelmeyeceğini bildiğin birini sadakatle beklemekte, hatta gelse bile beklemeye devam etmekte olabilir. Beklemekten vazgeçmekte ve çekip gitmekte de olabilir. Anlamın bir başına ehemmiyeti yok. İnsanın ona yüklediği duygudur onu anlamlı kılan. Ben duygular içinden ümidi seçtim. Ümit ki düne uzak fakat yarına en yakın olan.

Son birkaç gündür kafam hayli karışıktı. İçinde dolanan tilkilerin her biri başka yere çekip çelmeye çalışıyordu aklımı. Çoğunun çağırdığı yere gittim, baktım, geri geldim. Bazen birine, bazen öbürüne meylettim. Birbirleriyle giriştikleri cenkleri uzun uzun seyrettim. Velhasıl kafamın içinde, temkinli, tedbirli, müteredditi, epeyce bir gezindim. Sabah uyandığımda, artık kararımı vermiştim.

Avlu saatinden evvel kurumda olacak şekilde çıktım evden.

Apartman sahanlığında Lamia Hanım'a rast geldim. İyi oldu, dün gece hıçkırıklarını dinlerken, bir yolunu bulup da görsem diye geçirmiştim içimden. Ellerinde naylon torbalar, pazardan dönüyordu. Torbalarda enginar, taze bakla, pancar, pırasa, hepsinden azar azar, bir kişilik. Yüzü solgun, gözleri kanlıydı. Her zamanki gibi selamlaşıp geçmeye davrandı fakat bu defa bırakmadım. Omzuna dokunup, "Biliyor musunuz Lamia Hanımcığım" diye fısıldadım, "vaktiyle annem, ondan evvel de anneannem, sinirlere, ruha iyi gelecek fevkalade terkipler kaynatırlardı. Uykusuzluğa, kalp ağrısına, gönül bulantısına bile şifa veren şuruplar, macunlar."

Şaşkınlıkla yüzüme baktı. Aldırmadan devam ettim:

"Fakat rahmetli annem asıl ne derdi bilir misiniz? Öyle her şeyi içine atmamalı insan. Herkese değilse de, birilerine anlatmalı derdi."

Doğru, tam da böyle söylerdi.

"En büyük şifa konuşmaktır, içerideki yaraları dışarı dökmektir derdi."

Külliyen yalan, annem hiçbir vakit böyle bir laf etmemişti, bunu söylese söylese Kerem Bey söylerdi. Ama galiba ikisinin de söylemeye çalıştığı aslında aynı şeydi. Haddimi aşıp aşmadığımdan emin olamayarak, biraz tedirgin baktım Lamia Hanım'ın yüzüne. Hâlâ şaşkın görünüyordu. Ve çok da kırılgan. Dokunsam yağacak bir bulut çökmüştü gözlerine.

"Eskiden evlerin duvarları daha kalındı Lamia Hanım. Ama yine de insanlar daha iyi duyardı birbirini. Şimdi apartmanların duvarları inceldi, bu sefer de kalbimizdekiler kalınlaştı sanki. Birbirimize ulaşamaz olduk. Ne olur samimiyetimi mazur görün, yanlış da anlamayın bu dediklerimi, sizi üzmek, mahreminize girmek için söylemiyorum, sadece bilin istiyorum. Bilin ki ne zaman içinizi dökmeye lüzum duysanız, ben hemen alt katınızdayım. Komşu komşunun külüne değil, sesine, nefesine... Yıllardır şurada altlı üstlü oturuyoruz, lakin hakkıyla komşuluk edemiyoruz. Bakın ne diyeceğim, yarın kısa bir seyahate çıkacağım ama dönüşte, isterim ki

bir köpüklü kahvemi içmeye gelin, sohbet edip dertleşelim. Birbirimize şifa verelim. Şu âlemde muhabbetten âlâ şifa mı var?"

Lamia Hanım, bu defa ince bir tebessümle yüzüme baktı.

"Çok isterim" diye kırık dökük fısıldadı. Sonra birbirimize yürekten gülümseyerek vedalaştık üst komşumla. Annemin sureti düştü aklıma. Anahtar deliğinden de olsa gördü mü bunları, duydu mu acaba?

Tatilde lazım olacak diye, güya unuttuğum birkaç eşyayı almak bahanesiyle kuruma geldiğimde, koğuşta hava mutedildi. Misafirler bitmeyen bir çile ipi sarar gibi koridoru adımlıyor, Âdem, EKT'den çıkan birini odasına taşıyor, Dilek telefonda sevgilisiyle münakaşa ediyor, Halime sıhhatimden emin olmaya çalışıyor, zaman kendi cesedini çiğneyerek biteviye akıyordu. Kerem Bey meselesi kapanmış bile. O artık burada değil, burada olmayacak. Fotoğraflardan kırpılan bir yüz gibi sessizce eksilecek aramızdan. Kerem Bey kötü, Kerem Bey yakışmadığı topraktan sökülüp atılmış uyumsuz bir ayrıkotu. Biz kalanlar ahenk içinde ve iyiyiz. Yerimize yakıştığımız müddetçe iyiyiz. Bırakıldığımız her yere yakışmakta ve yapışmakta nasıl da maharetliyiz.

Halime'ye, misafirlerimle birlikte gideceğim yalanını ilave ederek, son anda çıkan sürpriz tatil planımı anlattım.

"Gemi on iki gün boyunca Akdeniz limanlarına uğraya uğraya gezecek. Venedik, Napoli, Marsilya, Barselona, Cartagena derken, Cebelitarık'tan dönüşe geçecek."

Şaşkınlıkla ama benim adıma sevinerek dinledi Halime. Döndüğümde bakmak için, bol bol fotoğraf çekmemi sipariş etti.

"Kim bilir ne eğlenceli olur" diye iç çekti sonra. "Akşamları gazino gibi programlar da olurmuş o gemilerde. Zamanında bizim Firdevsler de gittiydi, o söylemişti."

"Olacakmış ya. Hem de kimin çıkacağını söylesem hayatta inanmazsın" diye cevap verdim.

"Kimmiş?"

"Bizim zamanımızın meşhurlarından. Bütün genç kızlar din-

ler dinler, iki gözümüz iki çeşme ağlardık."

"Ay Alpay mı yoksa?"

"Yok, kıvırcık saçlı."

"Esmeray?"

"I-ıh. İlhan İrem!"

"Aaaa! Ne güzel de sesi vardır, bayılırım vallahi. Peçeteye meçeteye yazıp şarkı da istersin belki, hı?"

"Kim bilir, belki."

Sonra acenteci oğlanın yaptığı ıskontodan bahsettik biraz. Halime, keşke bir gün biz de gidebilsek diye iç geçirdi, ben de gönlünden geçen buysa ertelemesin diye onu destekledim. Bizim yaman esnafa şöyle bir selam vermeye götürsem, daha ne olduğunu anlamadan elinde biletle çıkar zaten dükkândan. Ama Halime, "Şu krizde o da zor da, hadi diyelim ıkına sıkına bileti hallettik, peki indiğimiz yerlerde ne yapacağız? Marketten bir su alsan on liraymış. Sen tek tabanca baş edersin de bizim için mümkünü yok" diyor. İşin doğrusu vaktiyle gidemediğim o seyahatte harcamak için aldığım *euro*'ları bir kenarda tutmasaydım, ben de öyle ha deyince yola revan olamazdım. Gezip görmek şimdiye kısmetmiş demek. Hayatta bazı şeyler kendi zamanını bekliyor, bazıları da onu bile yapmadan ilk sapaktan dönüp gidiyor.

Halime sigara odasındaki misafirleri teftişe gidince, personel ıvır zıvırının durduğu ardiye bozması odaya uğradım. Sonra da ana avluya doğru kısa bir yürüyüş yaptım. Avlunun iki köşesindeki seyyar tuvaletlere girip birer küçük paket bıraktım. Havalandırma saati yaklaşırken koğuşa dönüp doktorların odasının kapısını tıklattım. Muhtemelen karısı ve çocuklarıyla uzun bir pazar kahvaltısına gömülmüş olan Mennan Bey kurumda bulunmadığından, telefon ekranından dizi izleyen Emre Bey'e cuma günü unuttuğum birkaç parça eşyamı toparlamak için uğradığımı, birazdan çıkacağımı bildirdim. Gözlerini telefondan ayırmadan kuru kuru gülümsedi. Olan bitenden haberi var mı acaba, kim bilir. Bu saatten sonra çok fark eder mi? Ben de Emre Bey'e gülümsedim. O gü-

lümseme, gülkurusu ruj gibi yapıştı kaldı sonra dudağıma.

Şimdi hâlâ gülümsüyorum. Kendimi, doğru mu bilmem ama iyi bir iş yapıyor gibi hissediyorum. Kötünün iyisi olsa bile iyi.

Oysa elimin altındaki omzu tir tir titreyen Esin, benim kadar mesut görünmüyor. Gözbebekleri minik birer düğmecik, korkusuna ilikleniyor. Yanındaki oğlanın da beti benzi attı, oyuncak bebekler gibi gözlerini kırpıştırıyor.

"Biz" diyor Esin, kekeleyerek. "Biz aslında..." Belli, makul bir yalan arıyor.

"Böyle kaçamazsınız" diye kesiyorum sözünü. "Doğu Kapısı'nın açıldığı avluda bekçi kulübesi var. Sizi görürler. Kamyon da berbat bir fikir ayrıca."

Önce bana, sonra birbirlerine bakıyorlar. Neler olup bittiğini kavrayamıyorlar. Kafalarını daha da karıştırmak pahasına fasılasız devam ediyorum:

"Sizin için birer takım ev sahibi üniforması ayarladım. Esin, seninki Kuzey Kapısı'nın, çocuğum seninki de Güney Kapısı'nın oradaki seyyar helaların içinde. İçeri girdiğinizde rezervuar kapağını kaldırın, orada bulacaksınız. Islanmasınlar diye plastik poşetlere güzelce sardım. Evvela hızlıca onları giyeceksiniz. Üstünüzden çıkardıklarınızı da aynı şekilde rezervuara koyup kapağını kapatın. Sonra başınızı öne eğip koşmadan ama fazla da sallanmadan Kuzey Kapısı üzerinden ana kapıya gideceksiniz. Üniformaların ön cebinde biraz para ve birer de kimlik kartı var. Personelin kullandığı cinsten. Onları okutarak sakince çıkacaksınız kapıdan. Öyle acele edip de dikkat çekmeyin. Denk getirebilirseniz birlikte, kendi aranızda konuşarak geçin, öylesi daha iyi. Dışarı çıktıktan sonra, hiç oyalanmadan doğruca sola döneceksiniz. Birkaç dakika yürüyeceksiniz. Ev'in sokağından çıkana kadar tedbiri elden bırakmayın. Sonra köşeyi dönünce dolmuş durakları var. Geri si size kalmış ama semtten hızla uzaklaşmaya bakın. İlk fırsatta da üniformaları değiştirin, üstünüze giyecek bir şeyler alın."

Dut yemiş bülbüle dönmüşlerdi. En nihayet, Esin ağzını açmaya cesaret edebildi.

"Nasıl yani?"

"Siz... bizi?" diye kekeledi oğlan. Gerisini getiremedi.

"Hayır, ben sizi kaçırmıyorum çocuğum" diye cevap verdim. "Siz zaten kaçıyordunuz, ben yakalanmanıza mâni oluyorum."

"Ama..."

"Birkaç sene önce bu anlattığım şekilde tam beş kişi kol kola girip kaçtı. Bizimkiler ayakta uyumuş diyorlar. En azından sizin plandan iyidir."

"İyi ama neden?" diye inledi Esin, bana hâlâ güvenemediği her halinden belliydi.

"Bilmem, herhalde siz neden kaçmak istiyorsanız ondan ya da ona yakın bir sebepten. Ama çok da sormayın çocuklar, hemen şuracıkta fikrimi değiştirecek başka sebep bulmadan acele edin. Tabii, kaçmak derken, fazla bir şey de beklemeyin. Yani küçük bir Ev'den çıkıp daha büyüğüne gireceğiniz hususunda sizi baştan uyarayım, sonra hayal kırıklığı olmasın. Hoş, zaten hatırlıyorsunuzdur. Neyse, artık gitmem lazım. Burada böyle üçümüz bir arada çok görünmesek iyi olur."

Fara tutulmuş tavşan gibi önce bana, sonra birbirlerine baktılar. En nihayet Esin boğazını temizleyip, "Yalnız Adalı gelmeyecek. Ben kendim gideceğim" dedi. Bu ani değişikliğin sebebini anlamak ister gibi kaşlarımı kaldırdım.

"Ben tek çıkacağım. O bana yardım ediyordu."

Hay Allah, demek ihtiyar kulağımla yarım yamalak anlamışım. Benim yapacağım iş bu kadar olur. Sadece millet kaçarken değil, kendim bizzat kaçırırken bile ayakta uyuyorum. Asabım bozuldu, güleceğim geldi. O sırada delikanlı atılıp, "Birinin içeride kalması gerek diye öyle demiştim. Ama bu durumda ben de gelmek istiyorum" dedi. Büsbütün bozuldu asabım. Bir eşeğin aklına karpuz kabuğu sokmam, uslu uslu oturan misafiri kolundan tutup zorla kaçırmam eksikti. Münakaşa edecek zaman yoktu.

"Hayhay" dedim. "Nasıl biliyorsanız öyle yapın. Yakalanırsanız, bu konuşmayı hiç yapmadık, unutmayın. Ama zaten yakalanmayın. Hadi burada böyle durmayalım daha fazla. Benim şimdi gitmem lazım."

Hâlâ şaşkın, ürkek bakıyorlardı. Kalplerinde ağır basan his hayret ya da endişe olsun istemedim. Ayrılmadan evvel onlara tek hakiki nasihatimi verdim.

"Siz şimdi bilmiyorsunuz ama tam şu anda mutlusunuz aslında. Mutluluk dedikleri kuşun kanadı değil, bir anlık nefesidir, his bu histir, dem bu demdir. Bunu sonra anlamayın e mi evladım, şimdi anlayın" deyip gülümsedim.

Arkamı dönüp uzaklaşırken, oğlanın Esin'e, "Beni de götürecek misin?" diye sorduğunu duydum. Esin'in heyecanlı ama pürneşe sesinden gelen cevabı da.

"Bakarız be Adalı. Seni ortada bırakacak değiliz ya."

Ana kapıya yürürken, ister istemez dudaklarım gevşedi. Doğruyu bilmem ama iyi bir şey yapmanın tertemiz sevinci içime yerleşti. Ruhumda uçuçu bir hafiflik, yüzümde ferah bir gülücük boy verip serpildi. Derin, kılçıksız bir soluk aldım nihayet. Ümitli bir soluk. Göğsümde lacivert jileli genç bir kız nefeslendi. Dünü düşünmekten belki vazgeçemem ama yarına inanırken buldum kendimi.

Bavuluma koyacağım eşyaları düşünerek kurumdan çıkarken, kulağımda tanıdık bir ses belirdi.

Yarınlaaar, yarınlaaar, biziiim demiştiin.

Kapı

"Hayata dair, hani içinde hepimizin bazen kederli, bazen neşeli köleler olduğumuz hayata dair, bazı gerçekleri kavramaya başladığını hissediyordu."

Ferenc Molnár, *Pál Sokağı Çocukları*

Ayaklarıma bakmamaya çalışıyorum. Ben bakarsam başkaları da bakabilir çünkü, o zaman da bütün foyamız ortaya çıkar. Rikkat Abla, beyaz abla üniformasını rezervuara koymuş koymasına da, saboları akıl edememiş. Ayağımda misafir terlikleri duruyor hâlâ. Adalı'nın durumu da aynı, üstelik abi üniformasının paçaları kısa gelmiş, sadece terlikleri değil, ayak bilekleri de apaçık ortada. Bir bakan, bir gören olsa...

Etrafımızdan dalgın misafirler, kartal bakışlı abiler, külyutmaz ablalar geçiyor. Özellikle ev sahiplerini gördüğümüzde, yüzümüzü gizlemeye çalışıyoruz.

"Ben Samet Özoğlu'ymuşum" diye fısıldıyor Adalı. "Sen kimsin?"

Cebimde kaskatı olmuş yumruğumun içindeki kimlik kartını iyice sıkıyorum.

"Nur. Nur Sezer."

Adalı ve ben, yani Samet ve Nur, Ev'den kaçıyoruz!

Rikkat Abla hızlı yürümememizi tembihlemişti, söylediği istikamette ilerlerken, acele etmemeye çalışıyoruz. Bunu yaptığına

hâlâ inanamıyorum. Sanki birazdan saklandığı yerden çıkacak, karşımıza dikilip, "Amma da aptalsınız, nasıl kandınız" diye gülecek. Dört bir yanımızı abiler saracak, karga tulumba götürecekler bizi. O leş kokulu koğuşa gireceğim yeniden ya da daha fenasına. Bunu düşünmek ödümü koparıyor.

Avluyu boydan boya kat ederek, ana kapıya bağlanan iç avlunun girişine varıyoruz. Sağlı sollu iki bekçi kulübesi duruyor önümüzde. Camekânların ardından bekçileri görebiliyorum. Soldakiler avluya bakıyor, sağdakilerse etrafında toplandıkları bir telefon ekranına. İzledikleri maç yayınının sesi bize kadar geliyor. "Zemin güzel, hava güzel, futbol oynamak için her şey müsait." Az kaldı diye düşünerek kendimi rahatlatmaya çalışıyorum, tek yapmamız gereken yürümeyi sürdürmek. Ama Adalı şak diye duruyor. Başını çevirip, az önce yanımızdan geçen bir misafirin arkasından uzun uzun bakıyor.

"Ne oldu?" diye soruyorum, cevap vermiyor.

"Adalı?"

Sessizlik uzayınca kanım çekiliyor. Yoksa yine mi? Tutup adamın peşine mi düşecek? Hem de şimdi, şu anda! Gözünü seveyim, sakın, sakın Adalı!

Derken sağdaki bekçi kulübesinin aralık kapısı sonuna dek açılıyor, spikerin heyecanlı sesi daha da yükseliyor. Orta sahanın rakip yarı alana bakan diliminden bahsediyor. Bekçilerden biri kapıda beliriyor. Kısa boylu, tıknaz, kırklarında bir adam. Birkaç saniye sonra hareketlenip kulübeden çıkarak, tam da korktuğum şeyi yapıyor. Belindeki anahtarları şangırdata şangırdata bize doğru yürümeye başlıyor. Buz gibi bir ter damlacığının sırtımdan aşağı süzüldüğünü hissediyorum. Nereye bakacağımı bilemiyorum. Yere olmaz, bekçiye olmaz. Adam yaklaştıkça sinirlerim lime lime rendeleniyor. Gözlerim yanıyor. Ne olur ağlamayayım, sakın şimdi ağlamayayım.

Bekçinin elini cebine götürdüğünü yan gözle görüyorum, nefesim kesiliyor. Böyle yaparsam saklanabilirmişim gibi boynumu omuzlarımın arasına gömüyorum. Bekçi yaklaşıyor, yaklaşıyor,

yaklaşıyor... Cebinden çıkardığı tespihi çevire çevire yanımızdan geçip gidiyor. Dizlerim zangır zangır titriyor.

Atlattığımız tehlikenin farkında bile olmayan Adalı, nihayet uykudan uyanmış gibi dönüp, "Bizim koğuştan Hamdi geçti. Yüzüme baktı gibi geldi ama emin değilim" diyor. Hamdi kim, bizi gördü mü, gördüyse gidip ev sahiplerine yetiştirir mi bilmiyorum fakat yol arkadaşımın birilerinin peşine takılıp ortadan kaybolmaya niyetlenmediğine seviniyorum. Benimle gelmek istediğini söylediğinden beri kendimi çok daha iyi hissediyorum.

Kaldığımız yerden yürümeye devam ediyoruz. Bir zamanlar Adalı'dan duyduğum cümleyi hatırlıyorum, bacaklarım bana ait değil sanki. Şu anda hissettiğim tam da bu. İki bekçi kulübesinin arasından ağır ağır geçerken, bacaklarım mı beni taşıyor, yoksa ben mi onları güçbela ardımdan sürüyorum, anlamıyorum. Sağdaki kulübenin açık kapısından spikerin sesi gelmeye devam ediyor. Ceza sahası çizgisiyle taç çizgisine paralel bir yerden bahsediyor. Bizim olduğumuz yerden. Tribünlerden yükselen tezahüratlar eşliğinde, iç avluya çıkıyoruz, alkışlarla kaçıyoruz!

Bir köşede sigara tüttüren iki abiden başka kimsecikler yok avluda. Neyse ki onlar da hararetli bir sohbete dalmış, umurlarında değiliz. İleride, tam karşıda tek katlı bir yapı yükseliyor. Anlaşılan çıkış kapısına bağlanan, üstü kapalı bir koridor bu. Girişte sağlı sollu iki bekçi kulübesi ve ortalarında yan yana sıralanmış dört büyük turnike var. Heyecanımızı gizlemeye çalışarak, ilerliyoruz.

"Kendi aranızda konuşarak yürüyün demişti" diye fısıldıyor Adalı.

"Aklıma konuşacak şey gelmiyor. Kalbim duracak gibi."

"Dışarıda yapacaklarımızı konuşalım. Kalbine de iyi gelir."

"Dışarıda yapacaklarımızı mı? Kaçarken mi?"

"Neden olmasın?" deyip göz kırpıyor. "Sen en çok ne yapmak isterdin mesela?"

Hınzırlığı hoşuma gidiyor. Nazlanmadan ortak oluyorum oyununa.

"En çok..." Düşünüyorum. Bulmakta zorlanmıyorum. "Koşmak. Koşmak isterdim. Ya sen?"

"Bennn... sinemaya gitmeyi çok özledim. Ne isterdim biliyor musun?"

"Ne?"

"Beyoğlu çikolatasıyla patlamış mısır alıp sinemaya gitmek. Mısır biraz ayıp biliyorum ama gerçekten çok sessiz yiyorum."

Dudaklarım yayılıyor birden. Adalı meraklanıyor.

"Ne oldu?"

"Hiç. Belki adadan önce bir sinemaya gideriz. Ya da sonra."

"Adayı anlatayım mı biraz sana?"

Başımı sallıyorum. Adalı mırıl mırıl anlatmaya başlıyor. Uykuya dalmam değil, uyanmam için anlatılan tatlı bir ninni gibi dinliyorum.

"Hani sen çiçekleri seviyorsun ya, orada türlü türlüsü var. Sonra ormanda çeşit çeşit ağaçlar... Bir de hayvanlar. Kuşlar, tavşanlar, kirpiler, hatta geceleri minik yarasalar. Yarasalardan korkar mısın? Bence korkma. Tek yaptıkları ters dönüp dallara asılmak. Çocukken biz de yapmaya çalışırdık. Çocukken başkalarının garip bulduğu şeyler yaptığında deli olmuyordun, sadece çocuk oluyordun, biliyorsun. Dudu Nine'nin evinde hep öyle, hâlâ öyle yani. Orada hep çocuksun. Tabii yanlış anlama, bende Peter Pan sendromu yok. Ama adada masmavi deniz var, dört bir yanımız deniz. Düşünsene Esin, öyle güzel ki, her şeyin hem ortasında hem kıyısında gibiyiz."

İyot kokusu geliyor burnuma. Turnikelere yaklaşırken, vapurları, onların denizi yarıp dalgaları köpürterek inançla yol alışını, güverteye dolan akşam güneşini, tepede çığlık çığlığa dolanan martıları, martılara dilek niyetine simit atan insanları, zakkumları, mimozaları, oyuncu yarasaları, hamarat karıncaları ve merhametli kirpileri düşünüyorum. Birbirimizin canını acıtmadan da sarılabileceğimize inanmak istiyorum. Olduğum yerde belli belirsiz çalkalanıyorum.

Tepemizde bulutlar hafifçe aralanıyor, ince bir yağmur çiselemeye başlıyor. Omzuma kuş gibi birkaç minik damla konuyor. Koridora girmek için üç basamaklı merdivenden çıkıyoruz. Gün ışığı, yerini floresan beyazına bırakıyor. Karşıda, koridorun sonunda, Ev'i sokağa bağlayan nizamiye kapısı yükseliyor. Kalbim gümbür gümbür atıyor.

Birkaç adım sonra, turnikelerin önünde duruyoruz. Bekçilerden biriyle göz göze geliyorum. Adam yarım yamalak gülümsüyor. Ben de aynını yapıyorum. Sanki her gün oradan geçiyormuşum gibi alelade bir ifade takınmaya çalışıyorum. Ama birden, kartı nasıl okutacağımı bilmediğimi fark edip panikliyorum. Bir yere mi sokacağım, yoksa yaslamam gereken manyetik bir alan filan mı var? İkincisi gibi görünüyor, yine de emin olamıyorum. Avcumun içinde sıka sıka canına okuduğum kartı cebimden çıkardığım sırada, arkamdan düdük sesleri yükseliyor. Yağmur, âdeti olduğu üzere habersiz çıkıp gelince, hazırlıksız yakalanan ev sahipleri, misafirleri içeri çağırıyor herhalde. Ama yine de düdükler bizim için ötüyormuş gibi tedirgin oluyorum. Yanı başımda omzumu pışpışlayan bir fısıltı duyuyorum.

"Korkma."

Korkuyorum.

Titreyen ellerimle kartı turnikenin üstündeki alana dayayıp, nefesimi tutarak bekliyorum. Kalbim kan pompalamayı bıraktı, şimdi sadece göğüs kafesimin içinde oradan oraya fırlatıp duruyor kendini. Derken makinenin üstünde yeşil ışık yanıyor. Metal çarkı ittirip bir adımda turnikenin öbür yanına geçiveriyorum. Adalı da yandaki turnikede aynısını yapıyor.

Artık konuşacak takatımız yok. Etrafta dolanan ev sahiplerinin yüzüne bakmamaya, dikkat çekecek bir sakarlık yapmamaya, heyecandan düşüp bayılmamaya çalışarak, çıt çıkarmadan kat ediyoruz koridoru. Çıkış kapısı, demirden dev bir canavar gibi yükseliyor önümüzde. Birazdan ağzını açacak; sonra ya yutacak ya da dışarı kusacak bizi. Yaşamak dediğimiz biraz da bu değil mi?

Bacaklarımdaki titremenin durması için, içimden, her şey çok güzel olacak diye geçiriyorum. Aynı anda da küçük bir Ev'den çıkıp büyüğüne gireceğimizi söyleyen Rikkat Abla'yı hatırlıyorum. Daha önce Hilmi Abi de benzer bir şey ima etmişti. Hayır, belki de her şey çok güzel filan olmayacak. Bunu düşününce bacaklarımın büsbütün bağını çözen umutsuz gölgeler karışıyor heyecanıma. Ama sonra birden kafama dank ediyor, yanlış duygudan medet umduğumu anlıyorum. Sonunda neyle karşılaşacağım önemli fakat razı gelmeyişim, boyun eğmeyişim değil mi asıl güzel olan? Her şey harika olduğu için değil, aksine her şeye rağmen hayata inanmam. Bundan sonra başıma neler gelecek bilmiyorum fakat devam etmenin büyülü, inatçı, ihtişamlı gücünü iliklerimde hissediyorum. Birden boynum uzuyor, omuzlarımı dikleştiriyorum.

Demir kapı, gıcırdayarak, ağır ağır aralanıyor. Yüzüme yumuşacık gün ışığı ve ılık bir rüzgâr vuruyor.

Sakin kalmaya çalışarak, Adalı'yla birlikte eşikten geçiyoruz. Geçiyoruz, evet, geçiyoruz! Dışarıdaki bekçi kulübesine hiç bakmadan attığımız birkaç sarsak adımdan sonra, kapının gümbürtüyle arkamızdan kapandığını duyuyoruz. Ağzımızı bile açmadan, bunu yapabildiğimize inanamadan, sokağın ucuna doğru yürümeye başlıyoruz. Derin, çok derin bir nefes alıyorum. Yağmur damlaları, alnımı, yanaklarımı öpüyor. Başımı geriye atıyorum, dünya gözlerime yağıyor.

Derken gökte parlayan kuvvetli bir ışık gözlerimi alıyor. Çocukluk alışkanlığı, içimden saymaya başlıyorum; bir, iki, üç, dört. Beşte bulutlar çığlığı basıyor. Yıldırım, bir buçuk kilometreden öteye bir yerlere düşüyor. Korkmuyorum. Ama bu defa yeterince uzağında olduğumdan değil, tehlikeleri bir paratoner gibi üstüme çeksem bile, altlarında kalmayacağıma inandığımdan korkmuyorum. Bu mesnetsiz özgüven nereden geliyor onu da bilmiyorum. Biliyorum aslında, galiba kapıdan. Çünkü sonuçta geçtim, geçebildim ben o kapının eşiğinden, değil mi? Esaret özgürlüğün ilk adımıdır belki. Ev'den önce bir yere kapatmamışlardı beni, ama özgür

de hissetmiyordum kendimi. Şimdiyse ilk defa, içimde bir yerlerde kendi kendimi serbest bıraktığımı hissediyorum.

Köşeyi döndükten sonra, Adalı'yla aynı anda durup birbirimize bakıyoruz. Benim gözlerimde ne var bilmem, onun bakışlarında havai fişekler patlıyor. Bardaklara sürdüğümüz sır gibi, çatlayan tohumlar, mevsimi gelmiş çiçekler gibi patır patır açılıyor fişekler ama içimdeki kuşlar cıvıltıyla ötmeye devam ediyor. Uzanıp elimi tutuyor Adalı. Yüzünde dünyanın en güzel gülümsemesi, dünyanın en güzel şarkısını söyler gibi soruyor:

"Koşalım mı artık?"

Kalbim sevinçle doluyor. Bacaklarımı hissediyorum yeniden. Bunlar benim bacaklarım. Parçalandığı yerden yapıştırıp büyüteceğim bu kusurlu ve muhteşem hayat benim hayatım. Fitnat'lara, Mennan'lara, terliklere, duvarlara, kapılara, evlere, her şeye ve herkese rağmen, rüzgârda yeleleri dalgalanan o görkemli atlar gibi coşkuyla koşacağım.

Önümüzde uzanan ışıltılı yola çeviriyorum ıslak gözlerimi.

"Koşalım" diyorum, "hadi koşalım!"

Yağmur şehre bir yemin gibi iniyor. Rüzgâr yol kenarındaki çınarın saçlarını şefkatle tarıyor, yapraklar dallarda heyecanla hışırdıyor, tombul bir sarman bir çatıdan öbürüne korkusuzca atlıyor, kırlangıçlar kuyruklarını dümen gibi kırarak bulutlara batıp çıkıyor, gökkuşağı yedi katlı eteğini üstümüze sermek için gizlendiği yerde giyinip kuşanıyor. Dünya, rengârenk, pürahenk, devasa bir panayır alanına benziyor. Ve biz, o büyülü panayırda, yağmurun altında, kahkahalar atarak deliler gibi koşmaya başlıyoruz. Koşuyoruz. Koşuyoruz. Koşuyoruz.

Nermin Yıldırım Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Basın Yayın Bölümü'nden mezun oldu. Çeşitli gazete ve dergilerde muhabir, editör ve köşe yazarı olarak çalıştı. İlk romanı *Unutma Beni Apartmanı* 2011 senesinde (DK-hep kitap, 2017) yayımlandı. Onu *Rüyalar Anlatılmaz* (DK, 2012-hep kitap, 2017), *Saklı Bahçeler Haritası* (DK, 2013), *Unutma Dersleri* (DK, 2015) izledi. 2017'de hep kitap tarafından yayımlanan *Dokunmadan* adlı romanıyla Dünya Kitap 2017 Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne layık görüldü. Romanları Sırpça, Bulgarca, Çince, Arapça, Lehçe, Azerice, Makedonca gibi dillere çevrilen Yıldırım, Uluslararası yazar programlarına konuk olarak, 2013 kışını Köln Kültür Dairesi'nin davetiyle Köln'de, 2015 sonbaharını Şanghay Yazarlar Derneği'nin davetiyle Çin'in Şanghay kentinde geçirdi.

Murathan Mungan'ın *Kadınlar Arasında* (Metis, 2014) adlı öykü seçkisi başta olmak üzere çok sayıda edebiyat seçkisinde yer aldı.

... yalnızlık, irili ufaklı bütün ihtimalleri sefil birer ümit ışığına çeviriyor.

Nermin Yıldırım okura bu kez garip bir Ev'in; hemşirelerin "abla", hastaların "misafir", başhekimin "baba" diye adlandırıldığı, her geçen gün daha katı kurallarla yönetilen tuhaf bir akıl hastanesinin kapılarını aralıyor. Biri Ev sahibi, diğeri misafir, biri genç, diğeri yaşlı, biri geçmişe, diğeri geleceğe bakan Esin ve Rikkat'ten hareketle, içeridekilerin ve dışarıdakilerin, tek tek çıldırmaktan vazgeçip toplu deliilenlerin buruk, muzip ve her şeye rağmen ümit dolu hikâyesini anlatıyor.

Misafir, normalini yitirmiş, çokça incinmiş, bolca incitmiş bir dünyada, kırılmış hayallerin, ertelenmiş sevgilerin, hakkıyla yaşanamamış ömürlerin ortasında, kendine sığınacak yer arayanların romanı. Yıldırım, sızının ve şifanın hikâyesini, o derin anlatımıyla, incelikle, şefkatle dokuyor.

ISBN 978-605-192-245-4

TAVSİYE EDİLEN PERAKENDE SATIŞ FİYATI 32 TL

hep kitap